

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

MARCOS'UN MEKTUPLARI

Ülke ve Özgürlük

GÖKKUŞAĞI

Meksika... 500 yıllık istilasıyla, direngen bir geleneği yaratmış, onurlu kızıl derililerin ülkesi. Meksika halkının mücadelesi tarihinden çıkardığı derslerle büyüyerek sürüyor.

Onlar üç şey istiyorlar: Demokrasi, adalet ve özgürlük.

İstediklerinin gerçekleşeceği günü beklemek yerine, onu bugünden uyguluyorlar. Ve bu yüzden dünya tarihinde ilk kez silahlı bir hareket, ayaklananların ordusu, bundan sonra ne yapması gerektiğini örgütlediği ulusal bir referandumla tabanına, halka sordu. Onlar çoğunluğun, gerçekten çoğunluğun istemediği, arzulamadığı bir devrimin, gerçek bir devrim olmayacağını, bir devrimin şartlarınınsa ancak barış, onur, demokrasi, adalet ve özgürlüklerle yaratılacağını düşünüyorlar. İstedikleri, bir devrimi mümkün kılacak bir devrim....

Marcos... Kendisine göre o yalnızca halkın isteklerinin bir sözcüsü. Ama artık Zapatist Ulusal Kurtuluş Ordusu'nun adı onun adıyla özdeşleşti. (İşte bu yüzden, sıfatının tam çevirisi

Komutan Yardımcısı olmasına rağmen, "Sub" olarak bırakmayı tercih ettik) Hükümet her an yeni Marcos'lar keşfediyor, deşifre ediyor, Marcos'la, onu ele geçirmekle Zapatistleri teslim almış olacağını düşünüyor. "Artık Yeter" çığlığıyla dağlara çıkmış olanlarsa "Hepimiz birer Marcos"uz diyorlar. EZLN'nin bu şehirli önderi, dağlardaki ilk günlerini büyük bir içtenlikle kaleme alacak denli alçakgönüllü, neo-liberalizmi, yeni dünya düzenini ironiyle örülmüş edebi tarzıyla yerle bir edecek denli keskin dilli ve yetenekli. Latin Amerika'nın büyüğü yazarlarının tadıyla politika yı birleştirmiş bildiri ve öykülerinde.

Yeni Dünya Düzeninin bahsettiği daha fazla yoksulluk, daha fazla acı ve ölümle kaderleri birleşen yoksul halkların, Meksika'dan yükselen bu demokrasi anlayışını öğrenmeye ihtiyaçları var.

Gökkuşakğı Yayınları

Yayın No: 9
Birinci Baskı: Ağustos 1996
Dizgi: Gökkuşaağı
Montaj: Ali Haydar Özden
Kapak: Hakkı Şen
Baskı: Ceylan Ofset
Cilt: Güven Ciltevi

Kitabın Orijinal Adı: Land und Freiheit
(Ekim 1995 - Edition Nautilus - Almanya)

ISBN - 975 - 8054 - 12 - 0

Gökkuşaağı Basın Yayın: Dr. Emin Paşa Sok.
Kardeşler Han No: 16 Kat: 3 Cağaloğlu - İstanbul
Tel: (212) 519 39 32
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

MARCOS'UN MEKTUPLARI

ÜLKE VE ÖZGÜRLÜK

Türkçesi:
Ahmet Akif

GÖKKUŞAĞI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Zeichnung: David Lusmore Echave. Holzschnitt

ZAPATİSTALARI ANLAMAK

Zapatistaların dünyaya sunabildiği çok şey var. En önemlisi ise "özgür dünya"nın parlamenterlik oyunuyla hiç bir ilgisi olmayan demokrasi anlayışı. Zapatistalar, yani Chiapas'ın yerlileri, topluluğun saygı ve güvenini kazanmış bir kişinin belirli görevleri üstlenmesi şeklindeki çok eski bir yönetim tarzını gerçekleştiriyorlar. Eğer bu şahıs görevini yerine getirmez veya kötüye kullanırsa topluluk tarafından görevden alınır ve belki de cezalandırılır. Bütün kararlar ortak alınıyor. Tartışmalarda ne kadar süre harcandığı önemli değil, zaman bolca sahip olunan tek şey çünkü. Önemli sorunlar oylamaya sunuluyor. Sonuç yazılı olarak açıklanıyor. On yaşını aşmış çocuklar da oylamaya katılabiliyor. Bu yüzlerce yıllık eski bir gelenek. Bu "yerli demokrasi"si, Meksika hükümeti ve yerel ağaların binlerce şeklini denediği sömürü, sürgün, baskı ve terör nedeniyle sürekli uygulanamamıştı.

Topluluklar kolektif çalışıyorlar. Bir çok şey ortak. Bir dayanışma kamyonu yardım malzemesi getirdiğinde (giysi, ilaç, yemek, oyuncak vs.) bunlar topluluk temsilcileri tarafından aile üyelerinin sayı, cinsiyet ve yaş durumlarına göre paylaşıyor; böylece kimse kendini bir kenara itilmiş ya da haksızlığa uğramış hissetmiyor.

Chiapas'taki topluluklar herkesin insiyatif sahibi olduğu, çok sıkı bir hiyerarşik yapıya sahip. Topluluk içerisinde görevini kötüye kullanmak, hırsızlık, (yöneticiliği kullanarak) hak gaspına izin verilmiyor. Tüm komün görevleri belli bir zamanla sınırlı, ücretse çoğu kez, sorunları iyi çözümlenmiş olmakla kazanılan prestijden ibaret. Ceza olarak utandırma ya da para cezası ve/veya topluluk için çalışma sözkonusu.

EZLN'nin Genel Komutanlığı; Gizli Devrimci Yerli Komitesi (CCRI) çeşitli toplulukların temsilcilerinden oluşuyor. CCRI'nın bazı üyeleri etnik grupları temsil ediyor.

CCRI'nin üyeleri genellikle, bilgelik, ahlaki dürüstlük, deneyim ve entellektüellikleriyle insanların güvenini kazanmış "doğal" önderler durumundalar. Bununla beraber kararları CCRI vermiyor, tüm topluluk üyeleri tarafından alınıyor. CCRI'nin fonksiyonu, bir sözcülük, organizasyon, birleştiricilik ve koordinatörlük. Elbette ki CCRI'ya bir temsil yetkisi verilmiş durumda, ama tüm temel sorunlar yerli toplantılarında karara bağlanıyor.

CCRI üyeleri değişik bölgelerdenler ve farklı diller konuşuyorlar; buna karşın tüm röportajlar ve politikacıların karışık hilelerle dolu konuşmaları, çok zaman almasına rağmen, en azından Maya dilleri Chol, Mame, Tzotzil, Tzeltal ve Tojolabal'a çevriliyor.

Topluluk temsilcileri, yardımseverlikleri, günlük yaşamdaki tavırları, dürüstlük ve deneyimleri ölçü alınarak seçiliyorlar. Kuşaklar boyunca erkekler, özellikle de yaşlı erkekler, şef, yönetici olmuşlar. Fakat bu, son yıllarda silahlı ayaklanma hazırlıklarıyla birlikte tamamen değişti. Her gün daha fazla genç kadın EZLN saflarında yer alıyor. Bu kadınlar güçleri, zekaları ve çalışmalarıyla herşeyi erkekler kadar yapabildiklerini, hiç de onlardan daha az zeki, cesur ya da savaşçı olmadıklarını gösterdiler. Bazı kadınlar askeri lojistikte çok yetenekliler. Direnişçi kadınlar sayesinde kazanılan ilk savaş Zapatistaların yönetiminde onlara eşit koşulların tanınmasını sağladı. Şimdi kadınlar EZLN'de önemli yönetim noktalarındalar. Komünler (topluluklar) EZLN'nin ana tabanını oluşturuyorlar. Silahsız olsalar da siviller, bilgi toplama ve yardım vs. işlerinde önemli görevler üstleniyorlar. Bu siviller, EZLN'nin düzenli ordularında üniformalı kadın

savaşçıların olmasına karşı çıkan daha tutucu bir tavır içindeler. CCRI üyeleri, bu iki gruptan ve hükümetle diyalog için oluşturulan delegasyon bunlardan seçiliyor. Zapatista delegasyonunda çok yaşlı ve çok genç kadınların yanı sıra, örneğin Komutan David gibi delikanlıların olması da dikkat çekici. Toplam yerli nüfus gibi Zapatistaların da çoğunluğu çok genç ve yarısı kadın. Yöneticilik görevleri için yaş ve cinsiyetin bir anlamı yok, önemli olan yöneticinin toplulukların irade ve kararlarını yerine getirmesi, PRI taraftarlarıyla tartışmalarda güç durumlara düşmeyecek zekilikte olması ve gecede üç saat uyuyabildiği durumlarda bile, günlerce tartışabilecek ve çeviri yapabilecek güçte olması.

CCRI'nin ne kadar üyesi olduğunu ve bunların kim olduğunu şans eseri yalnızca kendileri biliyor.

Çoğunluğu yerliler tarafından oluşturulan EZLN kararlarını şu şekilde alıyor: Dağlara, topluluktan topluluğa, köyden köye, çiftlikten çiftliğe, nerede tartışma ve oylama yapılabilirse oraya gidiyorlar; savaşa devam mı edilsin yoksa hükümetle diyaloga mı girilsin; öneriler kabul mu edilsin ya da bütün Meksikalıların fikri mi alınsın, ya da bütün dünyada dayanışma grupları oluşturan yurtdışındaki yoldaşların da fikri mi sorulsun.

Zapatistalar Chiapas sorununun büyük bir problemin, Meksika ekonomisinin hatta daha da büyük bir problemin, dünya kapitalizminin bir parçası olduğunu biliyorlar. Zapatistalar kötü yönetime ve neo liberalizme karşı başlatmış oldukları savaşın diğer ülkelerdeki yoldaşlarınıninkiyle aynı olduğunu bilincindeler. Derilerinin ya da gözlerinin rengi farklı olsa da, başka diller de konuşsalar aynı motiflere sahipler: Sömürsüz, sömürçüsüz, savaşız adil bir dünya!

Bir paradoks gibi görünse de EZLN, yok etmek, ateş etmek istemeyen ve ultra sol gruplar "Yaşasın Silahlı Mücadele" sloganı atışında kızan bir ordu. Genel Komutanlığının ifadesine göre onlar askerlerin varlığı için bir neden kalmasın diye savaşıyorlar; asker gibi EZLN de olmasın. Bu söylediklerinde samimiler, çünkü Meksika Ordusu dağlara saldırdığında karşı koymadan geri çekiliyorlar. Zapatistaların Aralık 1994 ve 1 Ocak'ta işgal ettikleri Valilik Binası bunun kanıtı: Bir tek kurşun bile sıkılmamış, yalnızca "ses bombaları" kullanılmış. EZLN daha çok röportaj ve bildirilerle silahla olduğundan fazlasını başardı. Chiapas'ta "korunmak" için bütün muhalefeti katletmek kararı vermiş olan büyük toprak ve hayvan sahiplerinin ve hükümet yetkililerinin korucu birliklerinin baskısına kurban olan ölümler günlük yaşamın bir parçası. Açlık ve salgın has-

talıklardan doğan ölümlere, ölüm mangalarının katliamlarına rağmen EZLN'nin savaşı savunmaya yönelik ve büyük ölçüde politik düzlemde yürütülüyor.

Zapatistalar, geçtiğimiz yıl, demokrasi geleneklerine uygun bir biçimde tüm sivil toplum örgütlerine, devlete karşı geniş bir cephede ortak örgülenme çağrısı yaptı. Böylece, iç çekişmeler ve temsil yetersizliği nedeniyle kesintiye uğrayan Ulusal Demokratik Birlik oluştu. Zapatistalar, buna rağmen geniş cephe çağrısını yineliyorlar. Onlar, askeri düzeyde bir savaşın tahta tüfekler ve sopalarla kazanılamayacağını biliyorlar. En büyük silahları taleplerinin meşruluğu ve onurları. Bozuk düzeni ortadan kaldırmanın tek yolunun herkesin ortak mücadelesi olduğunu biliyorlar. Chiapas sorunu -PRI'lı politikacıların şevkle inandırmak istedikleri gibi- yerel değil, ulusal bir problemdir. Meksika Chiapas'tır.

Zapatistalar ulusal marşlar söylüyorlarsa, bunu, kendilerine yasaklanmış kimliklerine, Meksikalı kimliğine yeniden sahip olabilmenin sembolik bir parçası olarak yapıyorlar. Meksika hiçbir zaman başka bir ülkeyi işgal etmedi. Savaşların tümü Meksika'yı topraklarına katmak isteyen örneğin Napolyon gibi yabancı istilacılara karşıydı. Görüldüğü kadarıyla, Avrupa'da kimse Meksika'nın Fransa tarafından çok defa işgal edildiğini veya ABD'nin Meksika'nın yarısını ilhak ettiğini bilmiyor. Meksika'nın savaşları savunma amaçlı oldu ve Meksika halkı içerdeki demagoji gibi, dış güçlere karşı savunmada.

ABD ve Kanada ile imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması (NAFTA) uzun bir sürecin biçimlenmesidir. Meksika'nın satılması, peşkeş çekilmesi, daha anlaşılırı batırılması süreci. Birileri bize hergün bu anlaşmanın bizim için çok iyi olduğunu, rekabet edebileceğimizi ve Amerikan televizyonu seyretmenin, Amerikan yiyecekleri yemenin, Kuzey Amerikalılar gibi giyinmenin, Amerikan sebzeleri satın almanın, Kuzey Amerikalı bir şefe hatta Kuzey Amerikalı bir başkana sahip olmanın çok iyi olduğunu söylüyor.

Zapatistalar, uluslararası ve ABD'li tekeller tarımsal ticareti ihracata yönelttiklerinde, yüzyıllardır uğruna savaşukları ülkelerinin (bu anlaşmayla hırsızlara büyük toprak sahiplerine geri veriliyor) tamamen kaybedilmesi anlamına gelen NAFTA'ya giriş anlaşmasına dur dediler. Hükümetin amacı ülkeyi satmak. Ayrıca Ejido'lar (ortak topraklar) böylesi bir durumda tasfiye edilecek. Bunun için yöntemlerden biri öncelikle ortak toprakları borçlandırma, önce, toprak ipotek ediliyor ve fiilen toprak sahipliği ortadan kaldırılıyor. 1993 yı-

lındaki 27 sayılı yasa değişikliğiyle Ejido topraklarının satışı ya-sallaştırıldı. Borçlu köylüler, son derece yüksek faizleri öde-yemediklerinden ipotekli arazilerini bankalara devretmek zorunda ka-lıyorlar; böylece bankalar, en fazlasını ödeyenlere, uluslararası tekellere satabilecekleri toprakların sahibi oluyorlar.

'Bu fiili durum EZLN'nin "ulusallığı"nın anlaşılması açısından önemlidir; çünkü söz konusu olan ideolojik-kültürel düzleme denk düşen bir savaş yürütüldüğü gerçeğidir. Toprak yerliler için yalnızca üretim olanağı değil, kültürel bir düzlem anlamına geliyor: Toprak anadır, yaşamdır, inançtır. O bir tabu gibidir. Burada önemli olan EZLN'nin Chiapas sorununu ulusal bir sorun, bütün Meksikalıların sorunu haline getirmesi, devletin hoşlandığı gibi yerel bir tarım ya da yerli sorunu olarak görmemesidir.

Devletin üretim ve mülkiyetin kolektif bir biçimde yerlilerde, dolayısıyla Zapatistalarda kalması önerisi (köylülerin egoizm olarak nitelendirdikleri) neo-liberal yöntemlere taban tabana zıt. Bu, yağ-macılık kapitalizmine yönelik şu ana kadarki en iyi yanıt.

Chiapas'ta ulusalcılık Almanya'dakinden daha farklı ve önemli bir rol daha oynuyor. Zapatistalar, Chiapas'taki oligarşinin liberal ka-nadının Meksika'ya bağlanma çabaları ve bunun için bir re-ferandumda yeterli oyu sağladıkları bir yüzyıl öncesine kadar ba-ğimsız olan bir ülkenin yerlileri. Oylamada Guatemala'ya bağlanmak isteyen muhafazakarlar kaybetmişlerdi. Meksika başkentinden ba-kıldığında görülene göre, Yucatan yarımadası gibi Chiapas da öyle uzak ve ulaşılmaz, unutulmuş, değişik adetler, diller, dinler ve üretim alışkanlıklarına sahip, Meksikalılıkları şüpheyile karşılanan yer-lilerle dolu bir yer. 20. yüzyılın sonlarında yerliler, Meksikalı ol-malarına karşın, anayasal hakların hiç birine sahip değiller. PRI'lı po-litikacılar, kendilerini "anavatan"daki "devrim"in cisimleşmesi olarak nitelendiriyorlar; böylece her türlü muhalefet Meksika'ya ihanet ola-rak görülüyor. Resmi demagoji sınır tanımıyor ve her iktidar ulusal semboller, milli marş, bayrak ve tarihi kahramanları kendi çıkarına kullanıyor. Günün birinde Meksikalı bir grup yerli, onur ve bilinçle si-lahlanmış olarak ortaya çıkıyor ve devletin bu sembollerini elinden alarak milliyetçi ve demagojik söylemi devlete yöneltiyor. Bu hü-kümet Meksika'nın bir hukuk devleti olduğu, herşeyin kanunlarla dü-zenlendiği, Zapatistaların isteklerinin, yani yerli haklarının Meksika yasalarına denk düştüğünü kendi sözleri ve vaatleriyle savunuyor.

Nasyonalizmin ırkçılıkla sıkı sıkıya örtüştüğü, şövenizmin po-litik güç olarak algılandığı Avrupa'dan farklı olarak Meksika'da bu

unsurlar pek az görülüyor. Aslında Meksika'da ulusalcılık (tüm Latin Amerika'da olduğu gibi) güçlü bir anti-sömürgeci ve anti-emperyalist bileşendir. Zapatistalar tarafından ulusalcılığa yapılan vurgu, Zapatistaların savaşının yerel değil, tüm Meksikalıların çatışması olarak görülmesi mantığıyla ele alınıyor. Bu toplumsal sorunları da içeren bir yaklaşım. EZLN'nin denediği ulusal sembollerin kullanılmasından daha önemlisi, toplumsal güçleri dayanılmaz koşulların değiştirilmesi için harekete geçirmektir. Örneğin ulusal düzeydeki anket (Consulta) buna hizmet ediyor.

Zapatistalar, anket için isteyen herkesin bu konudaki kendi düşüncesini açıklayabileceği altı yazı hazırladılar. Sorulardan EZLN'nin meşru taleplerine ilişkin ya da kadınların kararlara katılımıyla ilgili dördü kolaylıkla yanıtlanabilir türdendi. Zor olanı, EZLN'nin bir politik partiye dönüşmesi, bağımsız bir grup olarak kalması ya da öteki güçlerle bir birlik oluşturup-oluşturmaması idi. O zaten politik bir güç. EZLN daha önceden politik bir partiye dönüşmek istemediğini ve silahlarını bırakmayacağını açıklamıştır; bu soruyla düşünülen yalnızca "sivil Zapatist güç"tü. Diğer gruplarla birlik olanağı konusunda, solun belli çevrelerinde, Zapatistaların burjuvazi ya da reaksiyoner gruplarla birliğinden ürkölüyordu. Bu yersiz bir endişe; EZLN'li yoldaşlar geri bir bilinç düzeyinde değiller ve böylesi grupları en net biçimde eleştiren EZLN'dir. Onlar herhangi bir politik partiyi veya burjuva oportünistlerini değil; Zapatistalar gibi savaşan Plaza del Mayo Anaları (Arjantin), öğrenciler, bağımsız sendikalar, gecekondü komiteleri (dayanışma ve varoş komiteleri) gibi grupları, düşünüyorlardı.

Marta Durán de Huerta Patino

ZAPATİSTALARIN AYAKLANMASI ve MEKSİKA'NIN TOPLUMSAL GELİŞİMİ

Kasım 1994'den Eylül 1995'e Kadar Tarihsel Sonuçlar:

1 Aralık: Zedillo Devlet Başkanlığı görevine başlar.

6 Aralık: Subkomutan Marcos Chiapas Valiliğine Robledo'nun (PRI) atanması üzerine ateşkese son verdiklerini açıklar.

8 Aralık: Rodledos görev değişikliğiyle Tuxtla Gutierrez'de. San Cristobal de las Casas'da Amado Avendano "isyancı halk hükümeti"nin başına gelir. Avendano'yu destekleyen Chiapas Halkının Demokratik Devlet Konseyi (AEDEPCH) 58 komünün EZLN'nin "barışçıl ayaklanma bölgeleri"ne katıldığını açıklar.

19 Aralık: Zapatistalar askeri kuşatmayı yaparak bir çok şehir ve yerleşim birimini işgal eder. Askerler o bölgeye yöneldiğinde geri çekilirler.

21-29 Aralık: Meksika parasının değeri baskıyla düşürülür. Peso % 40 değer kaybeder. Maliye Bakanı Jaime Serra Puche istifa ettirilir.

24 Aralık: Hükümet piskopos Ruiz'in çatışmalarda arabuluculuk etmesinde anlaşıklarını açıklar.

25 Aralık: Zedillo, ordunun EZLN'nin kontrol ettiği bölgelerin civarından uzaklaştırıldığını bildirir.

27 Aralık: Zapatistalar birliklerini kendi bölgelerine çektiklerini açıklar.

1 Ocak: EZLN ayaklanmanın 1. yıldönümünü kutlar. Bir Ulusal Kurtuluş Hareketi kurulması çağrısı yapılan "Lakandon Ormanlarından 3. Açıklama" yapılır.

3 Ocak: Zedillo, ulusa seslenişinde ekonomi için acil programı ilan eder. Sendikalar, köylü örgütleri ve işçi birlikleri bunu büyük bir coşkuyla karşılar. Bir kaç gün sonrası yapılan anlaşma bir kağıt parçası haline gelir.

10 Ocak: Chiapas'ta 5 kamu binası bağımsız köylü örgütleri tarafından işgal edilir. Karışıklıkta 7 kişi ölür.

15 Ocak: İçişleri Bakanı Mactezuma, Guadalupe Tepeyac yakınlarında 3 EZLN temsilcisiyle görüşür. Yakın bir gelecekte barış görüşmeleri bekleniyor. - ABD yönetimi 20 Milyar dolarlık bir kredi sözü verir. Meksika hükümeti petrol ihracını garanti olarak gösterir. IMF, Dünya Bankası ve özel bankalar kredi miktarını 50 milyar dolar düzeyine çıkarır.

4-5 Şubat: Queretaro'da Üçüncü Ulusal Demokratik Birlik (CND) toplantısı yapılır. Aynı zaman diliminde Zedillo Zapatistalara müzakerelere derhal razı olmaları ultimatoomunu verir.

7 Şubat: Hayvan yetiştiricileri ve işgalciler arasındaki çatışmalar, bir ölü ve 30 yaralıya neden olur.

9 Şubat: Zedillo, Marcos ve diğer EZLN liderleri için tutuklama kararı çıkarır. Meksika Ordusu Zapatista bölgelerine yönelir. Ülke genelinde yaklaşık 30 kişi tutuklanır. Bir kaç bölge bombalanır. Meksiko şehrinde 100.000'den fazla kişi Chiapas'taki isyancılarla dayanışma mitingi yapar. Bir hafta içinde yüzbinlerce insanın katılımıyla başkaca üç büyük gösteri daha yapılır ve sayısız küçük protesto gösterisi dışında uluslararası dayanışma yürüyüşleri gerçekleşir. Zapatista birlikleri ormanın ulaşılabilir iç bölgelerine çekilirler. Yerli topluluklarından onbinlerce sivil de onlarla birlikte kaçar. Ordu Zapatista bölgelerini işgal eder. CND toplantılarının gerçekleştirildiği ilk yer olan Aguascalientes, yaklaşık on gün sonra ordu birlikleri tarafından yıkılır. İnsan hakları ihlalleri ve işkence artar.

12 Şubat: Jalisco eyaletindeki Valilik seçimlerinde muhafazakar PAN, hükümet partisi PRI karşısında zafer kazanır.

13 Şubat: Meksika hükümetinin kendi sınırlarını koruyabilmesi ve güvenlikte olduğunu kanıtlayabilmesi için Zapatistaların bertaraf edilmesi gerektiğini belirten Chase Manhattan Bank'a ait bir belge Amerikan magazin dergisi Counterpunch'ta yayınlanır.

14 Şubat: Chiapas'ın PRI'lı Valisi Robledo'nun zoraki istifası. Yerini Chiapaslı ekonomist Ferro alır. Vali Amado Avendano istifayı reddeder.

19 Şubat: Ulusal Barış Komisyonu (CONAI), Piskopos Samuel Ruiz'in başkanlığında, isyancılarla devlet arasında diyalogun kabulü için bir barış planı önerir. "Köylü Cephesi" (hayvan yetiştiricileri ve büyük toprak sahipleri) Piskopos Ruiz'in San Cristobal'deki katedraline saldırarak istifasını ister.

26 Şubat: Seçimlerin denetlenmesi amacıyla Ağustos 1994'de kurulan Sivil İnsiyatif (Allianza Civica) Meksika halkına, hükümetin ekonomik politikası ve önceki başkan Salinas'ın sorumluluğuyla ilgili sorular yöneltilen bir referandum düzenler.

Şubat Sonu: Lakandon Ormanındaki yerli mülteciler açlık ve hastalık tehdidi altındadır. EZLN barış görüşmelerini kabul etmek için ordunun çekilmesini talep eder. Uluslararası yardım kuruluşu Sınır Tanımayan Doktorlar, Chiapas halkına ilaç götürmelerine izin verilmediğini açıklar. Amerikan örgütü, Barıştan Yana Rahipler, or-

dunun yerlileri sürdüğünü, evleri ve tarlaları tahrip ettiğini ve gıda malzemelerinin imha edildiğini, eşyaların yağmalandığını açıklar. Meksika'ya ait hisse senetleri son beş yılın en düşük seviyesine iner.

1 Mart: Meksika'nın önceki Başkanı Carlos Salinas'ın kardeşi Raul Salinas cinayet zanlısı olarak tutuklanır. PRI Genel Sekreteri Ruiz Massieu'nun öldürülmesinde azmettirici olduğu iddia edilmektedir. Zedillo barış görüşmeleri için bir yasa önergesi verir. EZLN liderleri hakkındaki tutuklama kararları 30 günle sınırlanır. Eski Başsavcı ve öldürülen Francisco Ruiz Massieu'nun kardeşi Mario Ruiz Massieu ABD'de döviz kaçakçılığından tutuklanır.

8 Mart: Meksiko şehrinde, ayaklanan yerlilerin haklarının verilmesi, ordunun geri çekilmesi, politik tutukluların serbest bırakılması ve uluslararası Kızılhaç'ın isyancı bölgelere girmesine izin verilmesi için onbinlerce kişinin katıldığı gösteriler yapılır.

14 Mart: Hükümet ordunun bir kısmını geri çekmeye başlar.

18 Mart: Meksiko şehrinde binlerce kişi hükümetin bir kamu kuruluşu olan PEMEX adlı petrol şirketini özelleştirme planına karşı protesto gösterisi yapar. (PEMEX dünyanın büyüklük açısından ikinci, rafineri kapasitesi açısından sekizinci büyük petrol şirketi. Meksika ihracatının % 30'unu petrolden sağlıyor).

20 Mart: CND, CONAI ve CONPAZ dokuz tane "Barış İçin Sivil Kamp" kurarlar. Sonraki haftalarda ulusal ve uluslararası gönüllülerin katılımıyla kampların sayısı artar.

24 Mart: Zapatistalar Meksiko şehrinde barış görüşmelerinin yapılmasını önerirler.

24 Mart'tan 2 Nisan'a: Uluslararası yardım kuruluşu "Para Todos Tado" (Herşey Herkesindir) Chiapas'a 180 ton yardım malzemesi gönderir. Mart sonunda, Piskopos Samuel Ruiz'in önderliğinde 20.000'den fazla insanın katıldığı bir Müminler Yürüyüşü düzenlenir.

8 Nisan: Başkent Meksiko Belediye Yönetimi toplu taşıma şirketi Ruta-100'ün iflasını resmen açıklar. 14 bin işçi tazminatsız işten atılır. Ruta-100'ün 12.000 çalışanının örgütlü olduğu Zapatistalarla dayanışma halindeki bağımsız SUTAU sendikasının ortadan kaldırılması amaçlanır. Her gün birbirini izleyen protesto gösterileri düzenlenir. Tazminat ödenmesi ve işçilerin yeni bir özel nakliyat şirketine alınması, işçiler tarafından oybirliğiyle reddedilir.

9 Nisan: San Miguel'de devlet ve EZLN temsilcileri arasında sondaj niteliğindeki ilk görüşmeler yapılır. Sonraki görüşmeler karar altına alınır. Bu arada kaçan mültecilerin yarısı, yıkılan köylerine geri

döner ve çok yakınlarda konuşlandırılan askeri birliklerin terörüne maruz kalırlar.

10 Nisan: Onbinlerce işçi ve köylü Meksiko'da yaptıkları bir gösteriyle 76 yıl önce (1919) öldürülen devrimci önder Emiliano Zapato'yu anarken, hükümetin ekonomik, sosyal ve siyasal uygulamalarına karşı ve EZLN ile dayanışma halinde olduklarını ifade ederler. Chiapas'taki Las Margaritas'ta yüzlerce yerli köylü, çok sayıda bina ve yerel bir radyo istasyonunu işgal eder. Chiapas'ın doğusundaki Badenia köyünde meydana gelen silahlı çatışmada dört kişi ölürken, dokuz kişi yaralanır.

19 Nisan: EZLN ve hükümet arasında barış görüşmeleri için kararlaştırılan günden bir önceki gün, San Andres Larrainzar'da binlerce yerli Zapatistalarla dayanışma miünci yapar. Hükümet yeni bir propaganda atağına kalkar ve görüşmeleri iki gün geciktirir. Hükümet tarafından EZLN'nin silahsızlandırılması ve politik bir parti haline dönüşmesi şart koşulur. Karşılığı askerlerin geri çekilmesi olacaktır. Görüşmeler ertelenir. EZLN kendi kitlesine danışmak ister.

20 Nisan: Ülkenin en büyük sendikasının (CTM) 95 yaşındaki Genel Sekreteri Velazques (hemen hemen 44 yıldan beri devlet tarafından görevlendirilmiş) sendikasının geleneksel 1 Mayıs törenlerini yapmayacağını bildirir.

23 Nisan: Asker ve polis birlikleri Liquidambar ve Prusia'da (Alman asıllıların bölgesi) işgal edilen kahve plantasyonlarını zorla boşaltır. Bu Fincalar dokuz ay önce plantasyon çalışanları ve Francisco Villa Köylü Birliği üyelerince işgal edilmiştir.

1 Mayıs: Meksiko şehri; yüzbinlerce insan dünyadaki en büyük 1 Mayıs gösterisinde hükümet politikalarına karşı, Zapatistalarla dayanışma, politik tutukluların serbest bırakılması ve Ruta-100 işçileri için yürürler. (NAFTA Anlaşmasının Ocak 1994'de yürürlüğe girmesiyle, 1 milyon 900 bin Meksikalı işlerinden oldular, % 50 reel ücret kaybından beri her ay 66.000 Meksikalı yoksulluk nedeniyle ABD'ye kaçmaya çalışıyor. Şu sıralarda Meksika'nın dış borcu 160 Milyar dolar. Özelleştirme planı gelecekteki "Ulusal Satış"ın bir taslağını çiziyor)

Mayıs Başı: Uyuşturucu kaçakçılığı ve rüşvetle savaşta öne çıkmış olan eski Devlet Başsavcısı Jalisco Guzman öldürülür.

12-15 Mayıs: San Andres'de EZLN ve hükümet arasındaki görüşmelerin ikinci turu. Minimum düzeyde gerilimi giderme sağlanır. Hükümetin, barış görüşmelerinin sonuçlanmasına kadar Zapatista birliklerinin üç bölgede toplanması önerisi, Zapatistalar tarafından reddedilir.

28 Mayıs: Guanajuato'daki eyalet seçimlerinde PAN, PRI'ye karşı zafer kazanır. Yucatan eyaletinde PRI seçim zaferinin kendine ait olduğu şeklinde itiraz eder. Muhafazakar muhalefetse sonucu tanımaz.

Mayıs Sonu: Yüzlerce insan Tuxla Gutierrez'de parlamento binasına girmeye çalışır. Polisler çıkan çatışmalarda dokuz kişi yaralanır. Meksiko'daki Chiapas Eyaleti Sosyal Kalkınma Bakanlığı'ndan, kredi almak isteyen 90 yerli polis tarafından tutuklanır. Güney Meksika'daki Tabasco eyaletinde PRI'lı iki politikacı öldürülür. Bunlarla birlikte 1988'den beri sol kabul edilen bu partinin 320 üyesi ve taraftarı öldürülmüş oldu.

7-11 Haziran: EZLN ve Hükümet arasındaki görüşmelerin üçüncü turu. EZLN Ulusal Referandum (Consulta) önerisinde bulunur. Görüşmeler bir sonuca ulaşmadan sürdürülür. Bir görüşmeler kataloğu hazırlanır. Buna paralel Başkanın özel temsilcisi Dante Delgado AEDEPCH'ye bağlı gruplardan bir kısmıyla toprak sorununun yanı sıra Chiapas'taki sosyal ve ekonomik gelişim konusunda görüşmeler yapar. EZLN ve Amado Avendano'nun ayaklanma hükümeti bu tavırda hükümetin bölme manevraları yaptığını görürler.

20 Haziran: Meksiko şehri belediye sınırlarında, devlete ait otobüs işletmesi Ruta-100'le ilgili katliamlar dizisi sürer. Eski Hakim Usanga öldürülür. Bu hakim SUTAU sendikası liderinin tutuklanma emrini yerine getirmediği gibi, rüşvet ve Ruta-100'le ilgili iflas soruşturmasında yukarıdan gelen yoğun baskıları da kamuoyuna açıklamıştı. Otobüs işletmesinin kapanmasının ardından yönetici Moreno, sonra da Başsavcılıktan bir görevli öldürülmüştü.

28 Haziran: Acapulca yakınındaki Guerrero eyaletinde 200 polis bir katliam yaparlar. 17 tarım işçisi öldürülür, 23 kişi yaralanır. Polisler, bir gösteriye gitmekte olan köylü birliği Organizacion Campesina de la Sierra Sur (OCSS) üyesi 60 kişinin bulunduğu iki kamyonete ateş açar. Bunun üzerine öfkeli tarım işçileri yakınlardaki Cayuca de Benitez'deki belediye binasını ateşe verirler ve Guerrero eyaleti valisinin istifasını isterler, ama yalnızca alt düzeydeki görevlilerle ilgili soruşturma açılır. Bunu istifalar ve işten çıkarmalar izler. Aynı gün İşçileri Bakanı Moctezuma Barragon nedenleri açıklanmaksızın istifa eder. Yerine Chuaffet geçer. 10 gün içinde Guerrero'da 36 kişi öldürülür.

30 Haziran: Sivil Zapatista Hareketi (MCZ)'nin kuruluş bildirgesi yayınlanır.

4-6 Temmuz: EZLN ve hükümet arasındaki dördüncü tur görüşmeler gerçekleşir ve bir anlaşma olmaksızın sona erer.

10 Temmuz: Tabasco eyaletinde polisle PRD taraftarları arasındaki çatışmalarda 1 kişi ölür, 42 kişi yaralanır. PRD görevini kötüye kullanan memurların görevden alınması için bir protesto yürüyüşü düzenler.

23-25 Temmuz: EZLN ve Hükümet arasındaki görüşmelerin beşinci turu. Bir kez daha sonuç yok.

6 Ağustos: Baja California eyaletindeki valilik seçimlerini PAN kazanır.

8 Ağustos: Ulusal Demokratik Birlik'in 1. yıldönümü nedeniyle yaklaşık 200.000 insan Meksiko'daki Başkanlık Sarayı önündeki Zocalo Meydanı'nı doldurur. Subkomutan Marcos'la ilgili bir film gösterilir ve Consulta propagandası yapılır. Eski başkan Carlos Salinas'a ölüm sloganları haykırılır. PRI'nin Başkanlık adayı, Luis Donaldo Colosio cinayetini azmettirmekle suçlanır.

Ağustos Ortası: İktidar partisi PRI içerisinde yönetim çekişmesi, Parti Başkanı Moreno ve Genel Sekreteri Coldwell'in istifaları.

27 Ağustos: Alianza Civica (Sivil İnsiyatif) tarafından organize edilen bir milyon ikiyüzbinden fazla insanın kauldığı, EZLN'nin geleceğiyle ilgili Consulta bütün yurttta gerçekleşir. 11.000 oy sandığı ve 40.000 gözlemciyle bir gerilla hareketinin geleceğiyle ilgili tek referandum olan Consulta yapılır. Referandumda büyük çoğunluk, EZLN'nin diğer poliük güçlerle birleşmeksizin, bağımsız bir politik güç olarak kalması yönünde görüş belirtir. Consulta Zapatistalarla dayanışan uluslararası dayanışma gruplarında da gerçekleştirilir.

4 Eylül: İnsan Hakları Örgütü "Fray Bartolome de la Casas", Chiapas polisi ve iktidar partisi PRI'nin militanlarını, Nuevo Limar'da muhalefet partisi PRD üyelerine ait 15 evi yakarak 25 kişiyi rehin almakla suçlar.

5-11 Eylül: EZLN ve Hükümet arasında altıncı görüşme turu. Yeni görüşmenin ekimde olmasında uzlaşıldı ve ortak çalışma taslağı masaya yatırıldı. 17 Ekim'de ilk kez "yerli hakları ve yerli kültürü" konusunda görüşme yapılacak. 4 ana konu tespit edildi: 1- Askeri gerginlik 2- Politik, ekonomik ve sosyal konular 3- Chiapaslı toplulukların değişik kesimlerinin uzlaşması 4- EZLN'nin politik ve sosyal katılımı.

15 Eylül: Tabasco eyalet sınırındaki Municipio Tila'da (bir köy) politik muhalefete korucular ve yerel polis güçlerince yoğun silahlı saldırı haberleri alınır. (Zedillo'nun göreve gelmesinden bu yana 68 PRD militanı katledildi). PRD'nin Belediye Başkan Adayı Antelmo Roblero öldürülür. Onbeş Ekim'de Chiapas'ta yerel yönetim seçimleri yapılır.

Chiapas, Meksiko, 9 Şubat 95

Gelişmelerin nasıl değerlendirildiğine ilişkin son açıklama.

Zapatista hareketi Meksikalı yerlilerin kanlarının bedelinin yükselmesini sağladı. Dün bu kan yalnızca bir tavuğunkinden bile daha az değere sahipti: Bugün onların ölümü, dünya tarihinin en aşağılık kredilerinin şartı olmuştur. Zapatistaların başına konan bedel, borsadaki iniş çıkışlar arasında sabit kalan tek değer. Senyor Zedillo kredi borçlarını hesaplamaya başladı. Mesajı anlamlı: "Ya 'yüce devlet' karşısında diz çökerek konuşacaksın, ya da seni kongredeki suç ortaklarımla mahvedeceğiz." Şimdi bir sihirle cebinden bizim diyalog istemediğimiz kanıtını çıkarıyor. Amacı ne? Kredi borçlarını ödemek! Birileri bu adama Zapatistaların kim olduğunu söylemeli. Sağduyulu bir insanla hiç konuşmamış olduğu anlaşılıyor. Sokaktaki insani ilişkilere dair bir deneyimi yok: O sadece, ödemeler, makro ekonomik plan oyunları, yalancı medya ve hasımlarına boyun eğdirmekten anlıyor, ama insani değerlerden hiç anlamıyor. Umarız herşey tamamen mahvolmadan yeni birşeyler öğrenir.

Querataro Ultimatomuna ilk ve en güçlü destek güneydoğudan, büyük hayvan sahipleri ve tüccarlarından geldi. Onlar adamlarının dizlerinde Zapatistalara karşı koyacak derman olmadığını biliyorlar. Şimdi onlar, ordunun daha önce basından gizleyerek yaptıkları çalışmalarını tamamlamasını bekliyorlar: Kitlesele kıyım.

"Güçlü Devlet" bizi tehdit ediyor.

Milyonlarca Meksikalının bugünkü ve gelecekteki sefaletinin, işsizliğin, gelir seviyesindeki düşüşün, "güçlü devlet"e ve onun "kurumlarına" duyulan güvenin yokolmasının ana nedeni olanlar Zapatistalar değil.

Şu kendi maddi rüyalarını başka ülkelerde gidermek için Meksika halkının parasını gaspedenler Zapatistalar değil.

Biz fasulye, chili, tortilla yerken, büyük ziyafet sofralarına kurulup, "karanlık" finans kaynaklarına etiketlerini soran kilise yönetimi, Zapatistalar değil.

Kuzey Amerika Dışişleri Bakanlığının uyuşturucu ticaretini soğuşturduğu şu Hank Gonzales, Zapatistalar değil. Ayrıca Meksikalı hukukçuların görevi olması gerekirken bunu Kuzey Amerikan yönetimi üstleniyor.

Çok önceden Aralık devalüasyonunu bilen ve şampanya patlatarak Meksika Pesosunun serbest bırakılmasını kutlayanlar Zapatistalar değil. (Kur ayarlamasını anlatmak için şık bir biçim)

Salınacı kalkınma yalanlarını, makro dolandırıcılık övgüleriyle onaylamak için, karışık teorik bir iltifat ağı ve "parlak" ve "objektif" tahlillerle örenler Zapatistalar değil.

Chiapas, Tabasco, Veracruz, Tlaxcala, San Luis Potosi, Guanajuato, Jalisco'da ekonominin tıkrında olduğuna dair kocaman yalanlarla demokrasiye geçiş umutlarını istismar edenler Zapatistalar değil.

Altamirano'daki Tzeltallere tecavüz edenler Zapatistalar değil.

Ocosingo pazarında tutuklanan direnişçileri enselerinden kurşunlayanlar Zapatistalar değil.

Cafcaflı açıklamalarla San Cristobal, Los Altos ve cangılda sivil halka bomba kullanmadıklarını, yalnızca dört bir yandan ateş ettiklerini söyleyenler Zapatistalar değil.

Onları izlemek için av köpekleri kullananlar ve Zapatistalar.

Chiapas Borsasında yerli halkın kanına bir civcivinkinden daha düşük değer biçenler ve Zapatistalar.

San Cristobal "Barış Antlaşması"nın gelirlerini kendi ceplerine atanlar Zapatistalar değil.

Hırsızlıklardan sorumlu olup bugün meksika'nın enerji zenginliğini kullanma silahına sahip olanlar Zapatistalar değil.

Porfirio Diaz'dan beri meydana gelen en büyük suçun aktif ya da pasif suç ortakları Salinistler, Zapatistalar değil.

"Yorucu" işlerinin karşılığında binlerce yeni Pesoluk masalarının güvencesizliği"yle yaşayarak, anavatanın satışına bir el kaldırarak karar verenler Zapatistalar değil.

Alay edercesine ulusal bayrağın renklerini kendi flamalarına koyan örgütlü hırsızlığın ve uyuşturucu ticaretinin politik kolu Zapatistalar değil.

Ülkemizin doğal zenginliklerini önceden ödeyerek satın alan bir avuç Amerikalı kapitalist Zapatistalar değil.

Kitlesel medya araçlarıyla ulusu kandıran, yalan söyleyen ve söyletenler Zapatistalar değil.

Ocak 1995'de İsviçre'de IMF önünde iknaya uğraşan ve "Başkan Salinas'tan (pardon Başkan Zedillo'dan) direktif aldım" açıklamasını yapan Zapatistalar değil.

Uluslararası bankaların büyümesi adına yabancıların çıkarlarını savunarak ülkenin kaderini değiştirenler Zapatistalar değil.

Beyaz Ordu Zapatistaların değil.

Yüzyıllardır bizi cehalet, yoksulluk, ölüm ve umutsuzluğa mahkum edenler değil de, artık diz çökerek yaşamamak için silaha sarılan Zapatista kadınları ve erkekleri.

Hiç kimsenin bir diğerini daha fazla tehditle sindirememesini sağlamak için kanlarını dökmeye kararlı olan Zapatistalar.

En altta görülen, ebediyen unutulmuş, bedenleri daha düne kadar yetersiz beslenmeyle, ishalle yok olan, kahve tarlalarında, plantasyonlarda, caddelerde, dağlarda tamamen unutilan Zapatistalar.

En altta görülen, ebediyen unutulmuş, bedenleri, yarın ulusal güvenliği korumak ve silahlarını ülkemizin hainlerine yöneltmek yerine, kendi kardeşleri için kanlı bir ülke ve tarihi hedefleyen bir ordunun, modern silahlarını deneme alanı olarak kullanmasına hizmet edecek olan Zapatistalar.

Milyonerlerin, tutmayacakları sözlerle diğer ülkelerdeki kardeşlerinin onları görememesi için üstüne bir örtü çektiği Zapatistalar, "herşey herkesin, kendimiz için hiç bir şey" diyen Zapatistalar.

Zapatistalar, bugün ülkeyi yönetenlere yabancı ülkelerdeki kurslarda öğretilmeyen ve bugün Meksikalı çocukların gözlerini kör eden okul kitaplarında artık yer almayan, uzun zamandan beri uluslararası pazarda yok pahasına ticareti yapılan yedi harfin anlamını öğrettiler: Meksika.

Zapatistalar, haksızlıklara karşı çıkan, eskilerin, kendilerinden öncekilerin kanlarını döktüklerinde bile hayal bile edemeyecekleri, bugün Meksika ulusunun onuru olan, bu topraklarda doğan, yaşayan ve ölen, erkekler, kadınlar, çocuklar ve yaşlılar. Diğer yerlilerin de kanlarıyla birlikte bu ülkeye bir yılanı yutan bir kartal amblemini kazandıranlar...

Zapatistalar, biz, siz, onlardan olmayan herkes...

Tamam, herşey gönlünüzce olsun, hepinize her şey için teşekkür ederim. Eğer tarihin saatini geri çevirebilecek olsaydık, bir saniye bile tereddüt etmeden yaptığımızı yapardık. Bir kez daha, bin kez daha "Artık Yeter!" sözümüzü tekrarlardık.

Sağlıcakla kalın. İyi dilekler ve sınırsız bir kucaklama (soğuğa karşı, böylece bir kez daha unutmak hakim olmasın)

*Meksika'nın Güneydoğu Dağlarından
Subkomutan Insurgente Marcos*

PS: Polisin yeni "başarısı" için kocaman bir alkış. Yeni bir Marcos keşfettiklerini duydum, Tampicoluymuş. Kulağa kötü gelmiyor,

sevimli bir liman. Ciudad Madero'da bir genelevde çalıştığım dönemi anımsıyorum; o dönem La Xuina'da yerel ekonominin patronları Salinas'ın hisse senedi borsalarında yaptığını yapıyordu: Yoksulluğu gizlemek için para pompalamak. Nem rahatsız ettiği ve midye kabukları uyumamı engellediği için limandan ayrılmıştım.

PS: Olumsuzluğuna rağmen narsizme sıkı sıkıya yapışmış. Bununla bu yeni Subkomutan Marcos'un yakışıklı olup olmadığını kastediyorum. Çünkü son zamanlarda nefret edilesi yüzlerle tanıtıldım ve bayanlarla mektup trafiğim beni fena ediyor.

PS: Çatışma yeri ve zamanı hesaplı. 300 mermim var, beni yakalayabilmek için uğraşmaları ve 299 asker ve polisten fazlasını göndermeleri gerek. (Bunun anlamı ateş edip kaçmıyorum) Eğer 300 kurşunum varsa, neden 299 kişi? Elbette sonuncusu nacizane bendenize. Bizim gibiler, genellikle böyle şeylerle dostturlar ve yalnız bir yürek için bir kurşun tek teselli olur.

Neyse, bir kez daha bol şans. Yüreklerinizde bir anı için küçük bir yer var mı?

Ejercito Zapatista de Liberation Nacional'ın Genel Komutanlığı, Gizli Devrimci Yerli Komitesi Bildirisi

Chiapas, Meksika, 10 Şubat 1995

SENYOR ERNESTO ZEDILLO PONCE DE LEON'A,

Senyor Ernesto Zedillo, Meksikalı yerlileri katletmek üzere harekete geçirdiğiniz binlerce, yüzlerce panzer ve helikopter için bu kadar çok parayı nereden bulduğunuzu bilmiyoruz.

Biz, Zapatista yerliler, ülkemizin ekonomik krizde olduğunu, işçi ücretlerinin düştüğünü, fiyat artışlarını biliyoruz; buna rağmen siz birlikleriniz için çok para harcayabiliyorsunuz.

Siz, Senyor Zedillo, yerlileri ve ülkemizin diğer savaşıçılarını katlederek yok edebileceğinizi sanıyorsunuz, Senyor Zedillo, siz, iktidarda daha fazla kalabilmek için, engel olarak gördüğünüz yerlilerin mücadelesini bir çok Meksikalının kanı pahasına bastırmak istiyorsunuz, fakat, bütün bunlar, Senyor Zedillo, sizin gibi hükümleranın yok ederek Meksika tarihinden silmek istedikleri, Hi-

dalgo, Allende, Aldama, Morelos ve diğer devrimciler Zapata ve Villa gibi Meksika tarihine kazındılar. Bir zamanlar sizin bugün yaptıklarınızı yapan hükümler gibi. Fakat, Senyor Zedillo, hiç düşündünüz mü, bizim bedenlerimizi yok edebilirsiniz, ama savaşımlarımızın nedenlerini asla, bizim gövdemizi ve dallarımızı kesebilirsiniz, ama köklerimizi asla!

Senyor Zedillo, biz size Meksika'mızın topraklarını yerli kanıyla sulamak için 40 milyar dolar harcayabileceğinizi, savaşan yerlileri yok etmek ve yüzlerce Meksikalı çocuğu katletmek için teçhizatlandırdığınız birlikleriniz için Birleşik Devletler'den çok daha fazlasını talep etmeniz gerektiğinizi bildiriyoruz.

Senyor Ernesto Zedillo, sizi Birleşik Devletler'den aldığınız paralarla Meksikalıları katlettiğiniz için Vatan Haini ilan ediyoruz. Siz, Senyor Zedillo ülkemizi bilinçli olarak mahvediyorsunuz.

Siz, birliklerinizin saldırılarında sivil halka kötü muamele yapmadığı ve Zapatista birliklerimizle çatışmadığı iddialarınızla kendinizi temize çıkarıyorsunuz. Siz yine yalan söylüyorsunuz, Senyor Zedillo. Bizi bombalayan, makinalı tüfeklerle tarayan ordunuzun terörüne maruz kalıyoruz, evlerimizde kalamadığımızdan, elimizde kalmış olan birazcık yiyeceği bile hazırlayamadığımızdan, çocuklarımızın açlıkla öldüğünü görüyoruz.

Siz, Senyor Zedillo, eğer bize açtığınız bu savaşın sonuçlarını hesap etmiyorsanız ve amacınız, politik bir çözüme gitmek yerine bir halkı katletmekse, biz de, yerliler, bütün halkla birlikte tüm dünyaya bizimle dayanışmaları, korumaları çağrısını yapacağız ve Meksika'da hükümetin hangi yöntemlerle yürütüldüğünü anlatacağız.

Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional'dan başka hiç bir politik güç veya örgütle bağlantımız olmadığını da açıkça belirtmeliyiz. Siz ve suç ortaklarınız bizi, terörist, uyuşturucu kaçakçısı, gangster olmak vs. ile suçluyorsunuz, ama size belki de farkında olmadığınız bir gerçeği açıklamak istiyoruz: Gangster, terörist, uyuşturucu kaçakçısı hepsi sizsiniz. Bunları yapan sizsiniz, sizin hükümetinizdekiler, uyuşturucu ticareti yapan ve yerlileri uyuşturucu ekimine zorlayan sizin askerleriniz. Bunu hâlâ farketmediniz mi, Senyor Zedillo? Biz Zapatistalar, son derece rahatız, çünkü biz halkla birlikte yaşıyoruz; askerlerinizin kontrolümüz altındaki bölgelerde yaptığı ve yapmakta olduğu uyuşturucu imaline ve ticaretine karşı mücadele eden bizleriz.

Siz, senyor Zedillo, bizleri hiç bilmediğimiz bir çok şeyle suçluyorsunuz. Bugün sahip olduğumuz silahları, adli görevlilerinizden,

polis teşkilatınızdan ve devlet görevlilerinden, rahatça silah bulundurabilenlerden sağlıyoruz. Bu sizin güvenlik görevlilerinizin mesleği, Senyor Zedillo: Silah kaçakçılığı, uyuşturucu ticareti; uyuşturucu bağımlısı gangesterler ve teröristler sizsiniz. EZLN'de halklarımızın ve ulusumuzun savaşçılarına layık dürüstlük ve temizlik var.

Bugün Meksika ulusunu kötü yönetenlerin aklını başına getirecek, halklarımız tarafından daha önceden pratiğe geçirilerek denenmiş başkaca mücadele biçimlerimiz de var.

Bizimle birlikte halkın saflarında yer alan Subkomutan Marcos, 11 yıldır yediklerimizi yiyor, en az bizim kadar acı çekiyor. Zapatista mücadelemizin atılan her adımı halklarımızın kararıyla oldu, mücadelemiz haklı ve sizden korkmuyoruz, Senyor Zedillo.

Eğer siz, Senyor Zedillo, bir Meksikalının gerçek namus ve onuruna sahipseniz, insanlarımızı katletmek için emir vermek yerine, Marcos'u öldürmeyi deneyin, Meksika'da bu savaş sürdürülecek pek çok Marcos var.

Bize karşı aldığınız kararlarda çok yanıldınız: Siz Zapatistaları Chiapas'tan sürmekle ya da Subkomutan Marcos'u öldürmekle bu savaş sona erdireceğinizi sanıyorsunuz. Yanlış, Senyor Zedillo. Zapatistaların mücadele alanı bütün Meksika'dır, Zapata ölmedi, Zapata yaşıyor ve her zaman yaşayacak!

Biz yerliler, Subkomutan Marcos'u çok iyi tanıyoruz ve onun başına bir şeyler gelmesine izin vermeyeceğiz; ve eğer ona bir şey olursa elimiz kolumuz bağlı beklemeyeceğiz, çünkü biz Zapatistalar, ölümlerimizin kanlarını yerde bırakmayız.

Biz CCRI'liler, Senyor Zedillo, son sözünüzün savaş ve bütün Meksikalı yerlilerin katli veya Zapatistaların tutuklanmaları olup olmadığını bilmek istiyoruz. Eğer böyleyse, bize kendimizi savunmaktan başka bir seçenek kalmıyor. Mücadelemize ihanet etmenin dışında her şey için emrinizdeyiz. Bizi tutsak alıp, işkence yapabilirsiniz; isterseniz 40 milyar doların bir kısmını yeni cezaevlerinin inşasında kullanabilirsiniz, bugüne kadar Chiapas'ın yerlilerini ve Zapatistalarını sürececek bir yer bulamadınız; Zapatistaları ortadan kaldırmak için, binlerce yerli çocuğunu ve sivili, melezleri ve onların çocuklarını öldürmek zorundasınız.

Bunun son sözünüz olup olmadığını bilmek istiyoruz, Senyor Zedillo. Şimdiye kadar birliklerinizle çatışmaktan kaçınma ve geri çekilme talimatımız var: Fakat eğer bize savaştan başka bir seçenek bırakmıyorsanız, saldırılarınızı göğüslemeye hazırız; biz yerlilerin

kaybedecek bir şeyimiz yok; ölüm olasılığının bilincindeyiz ve gerektiğinde ölmeye hazırız. Ölümden korkmuyoruz, çünkü bizler sefalet ve sömürüden başka bir şeyin olmadığı, özgürlük, adalet ve demokrasinin olmadığı ülkemizde vasavan ölüyoruz. Biz siz iktidardakilerin, Meksika halkından gizlemek istediğiniz gerçekleri açıklıyoruz. Biz halklarımızın bir gün onurlu ve adil, barış içinde, ama onurlu ve adil bir barış içinde yaşayacağına inanıyoruz.

Size, Senyor Zedillo sorunların politik bir çözümü için diyaloga hazır olduğumuzu ve diyalogun gerçekleşebilmesi için ateşkes şartını öne sürdüğümüzü hatırlatırız. Fakat, yanıtınız daha fazla askerin, uçağın, tankın Chiapas'a gönderilmesi emri ve devletin daha fazla militarizasyonu oldu. Bunu nasıl yanıtlamalıyız? Bir kez daha baş mı eğelim? Alıştığınız gibi karşınızda diz mi çökelim? Hayır, Senyor Zedillo, sanıyorum ki, 500 yıldan fazladır, bir kenara itildiğimizi, sömürüldüğümüzü ve sizin gibileri sırtımızda taşıdığımızı çok iyi biliyorsunuz, tehditlerinizle kendinizi tüketmeyiniz, çünkü bir işe yaramıyorlar.

Burada bir kez daha sorunun politik çözümü için sizin de bildiğiniz Subkomutan Marcos'a yönelik terörün sona erdirilmesi ve diğer şartların kabulü koşuluyla diyaloga hazır olduğumuzu yineliyoruz; aksi takdirde ellerinizi Meksikalıların kanıyla kirletmekten başka bir şeye ulaşamayacaksınız.

*Comite Clandestino Revolucionario Indigena (CCRI-CG)
Comandancia General del Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional.*

***Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional Genel Komutanlığı
Gizli Devrimci Yerli Komutanlığının Bildirisi***

Chiapas, Meksika, 11 Şubat 1995

**Meksika Halkına!
Ulusal ve Uluslararası Basına
Dünya Halklarına**

Kadın, erkek tüm Meksikalı kardeşlerimizi bu rezil hükümetin bize karşı açtığı bu savaşı durdurmak için yardıma çağırıyoruz.

Hükümet halkımıza karşı yürüttüğü çok yönlü savaşta yalanlarla ayakta kalmaya çalışıyor. Dün öğlen, dört helikopter Moreba ve La

Garrucha'yı bombaladı ve Zapatista mevzileri makinalı silahlarla tarandı. Binlerce asker, Monte Ubano, Agua Azul, Santa Lucia, La Garrucha, Champa San Augustin, Gualaúpe Tepeyac ve başka yerlerde ormanlık bölgelere girdi.

Çevremizde pis bir ölüm çemberi oluşturuyorlar. Biz Zapatistalar, askerler ve siviller, bir geri çekilme olanağı için ne gerekiyorsa yaptık. Fakat, kendimizi ve halkımızı savunmaktan başka bir seçeneğimiz kalmadı. Binlerce köylü köylerinden sürüldü.

Kardeşler! Ernesto Zedillo yönetimi, bizleri öldürüyor, çocukları katlediyor ve kadınları döverek ırzlarına geçiyor. Meksika halkından ve dünya halklarından bu savaşı durdurmak için bir şeyler yapmasını diliyoruz.

Bir kez daha, kardeşler, bizi yalnız bırakmayın.

Onurumuzla dayanacağız.

Özgürlük, Adalet ve Demokrasi.

*Comite Clandestino Revolucionario Indígena (CCRI-CG)
Comandancia General del Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional*

Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional Genel Komutanlığı Gizli Devrimci Yerli Komitesi Bildirisi

Chiapas, Meksika, 12 Şubat 1995

Meksika Halkına,
Dünya Halkları ve Hükümetlerine,
Ulusal ve Uluslararası Basına,

1- 9 Şubat günü sabah saatlerinde ordu yüzlerce cemse ve tankla Zapatistaların kontrolünde bulunan Gualaúpe Tepeyac'da, San Pedro de Micthoacan yerleşim birimine girdiler. Birlikler, alçak uçuş yapan ve Aguascalientes'de CND'nin merkezine inen 30 helikopter tarafından korunuyordu.

Hükümet birlikleri silah zoruyla Guadalupe Tepeyac'a girerek, sivil halkı ve uluslararası Kızılhaçı bölgeden sürdüler.

10 ve 11 Şubatta bir cephe savaşı tehlikesini artıran alçak uçuşlar gece ve gündüz yoğunlaşarak sürdü. Yüzlerce askeri araç ve tank diğer yerlerde, La Garrucha, Champa San Augustin, Santa Lucia, Monte Libano, Taniperlas ve La Union'da giriş-çıkışı yasaklayarak

toplama kampı oluşturdular. 11 Şubat'ta iki helikopter, Altamirano ve La Garrucha civarında beş bomba attı ve EZLN bölgelerindeki sivillerin yaşadığı köylere taramalı tüfeklerle ateş açıldı.

Hükümet birlikleri polisle birlikte sivil halkı tutukluyor ve işkenceden geçiriyor. Aynı gün öğleden sonra, Ocosingo kasabasına bağlı Rosario Ibarra köyü kordon altına alınıp, köy sakinleri tutuklandı, kadınlar ve çocuklar da dahil herkese işkence yapıldı. Köyün ileri gelenlerinden birinin gördüğü insanlık dışı işkencelerden ötürü bir kolu kesildi. Kadınlar, hangi örgütten olduklarını açıklamaları ve bunun bedelini ödemeleri istenerek çocuklarının öldürülmesiyle tehdit edildi.

CCRI, devletin Ernesto Ponce de Leon komutasında Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional'e karşı yürüttüğü bu kirli savaşın ve kıyımın, insani değerlerin bu gaddarca yokedilmesinin acılarını derinden hissederek karşı çıkıyor. Bu deklarasyonun yazıldığı sırada EZLN birlikleri, sivil halkla birlikte geri çekiliyor ve mümkün olduğunca Hükümet birlikleriyle karşılaşma ve çatışmaktan sakınmaya çalışıyor. Ama hükümet tarafında baskının hafiflemesine ve görüşme hazırlıklarının açıklanmasına ilişkin bir işaret yok.

Senyor Zedillo'nun temsilcisi bir yalancı ve Zapatista bölgelerinde yürütülen kirli savaş sürdürmek için bahane aramaktan başka bir şey yapmıyor. CCRI olarak Zapatistalık iddiasıyla tutuklanan kişileri tanımadığımızı, başkaca bir örgüt ya da gücü kabul etmediğimizi açıklıyoruz. Bizim biricik örgütümüz Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional'dir.

Subkomutan Insurgente Marcos'u tanıyoruz, 11 yıl önce Lakandon Ormanlarında doğdu, o zamandan beri Chiapaslı yerlilerin saflarında yaşadı, yedi, içti, uyudu. Marcos da öteki CCRI üyeleri gibidir, hiç bir şey bilmez ve CCRI gibi yerlilerin ve dışlanmış halkın temsilcilerinden biridir.

2- Gizli Devrimci Yerli Komitesi, Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional'ın tek yönlendiricisidir, başkaca bir örgütü ya da gücü tanımıyoruz. Tutuklananlardan kimseyi tanımıyoruz. EZLN 19 Aralık 1994'den beri birliklerini diğer hiç bir bölgeye göndermeme kararı vermiştir.

3- EZLN'nin Genel Komutanlığı, Gizli Devrimci Yerli Komitesi, Hükümetin birliklerini EZLN tarafından kontrol edilen bölgelerden geri çekmesi şartı ile diyaloga hazır olduğunu bir kez daha yineliyor.

Dünya halklarına ve Meksika halkına Ernesto Zedillo hükümetine teslim olmayacağımızı açıklıyoruz. Dağlarda direnişimizi sürdüreceğiz.

Ernesto Zedillo hükümeti savaş istiyorsa, karşısında savaşı bulacak, fakat diyalog isterse, Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional sorunun politik bir çözümünün aranması için hazırdır.

4- Durum budur. Ernesto Zedillo hükümeti Chiapas ve Meksika'da hüküm süren yoksulluk ve dışlanmışlık sorununun çözümünde yetersiz olduğunu kanıtlamıştır. O, güvenlik güçlerinin en üst yetkilisi ve devlet başkanı olarak yalanlarını yineliyor ve kitlesel kıyımlarla namussuzluğunu kanıtlıyor. Ve biz teslim olmayacağımızı, direnişi sürdüreceğimizi yineliyoruz.

Demokrasi! Özgürlük! Ve Adalet!

*Meksika'nın Güneydoğu Dağlarından
Subkomutan Insurgente Marcos
Comite Clandestino Revolucionario Indigena*

KRONOLOJİK CETVEL

Meksika Ordusu, Zapatistaların düzenlediği forumda Ulusal Demokratik Birlik'in (CND) 6.000 katılımcısını barındırınış olan Aguascalientes'i yerle bir etti. Aguascalientes, "Nuhun Gemisi, Babil Kulesi, Korsan Gemisi" Subkomutan Marcos'un 8 Ağustos'da [1994] bütün halkla kucaklaşıp tekrar orınanlara çekildiği yer.

General Martinez Nolasco komutasındaki askerler yerli halktan 500 kişinin 28 günde 14'er saat çalışarak inşa ettiği amfi tiyatroyu 2 günde yıktılar. Hükümet askerleri, maya piramidi tarzında inşa edilen ağaçtan bankları ve yirmi küçük konuk evini yaktdılar. EZLN'li isyancılara dans pisti ve gösteri alanı olarak hizmet etmiş olan beton meydanı tahrip ettiler. Ne orında edebiyat ve tarih okunması için öğrencilerin getirdiği kitaplardan, ne de kitaplık ve sahneden bir şey kaldı geriye. Kitaplıkta edebiyat eserlerinden sosyal mücadelelere kadar çeşitlilik vardı. Akşam üzerleri, silahlı savaşçılar alışık oldukları üzere kitap almaya geliyorlardı. En çok şiir kitapları soruluyordu. Zapatistalar şiirleri ezberler, ya da mektuplarına yazarak arkadaşlarına gönderirlerdi. Çocuklar kütüphaneyi orada boyama yapmak için kullanırlardı. O zamana kadar boya kalemlerine böylesine tutkun olmamışlardı. Kütüphanede çok şey vardı; duvarlarda Che'nin posterinin yanında, bu civardaki küçüklerin savaşı, açlığı ve bombaları yansıttıkları çalışmaları sergileniyordu.

"Aguascalientes'i belki barıtan silebilirsiniz, ama tarih kitaplarından ve insanların yüreklerinden asla" dedi Chiapaslı isyan hükümetinin üyelerinden biri.

Guimar Rovira, San Cristobal de las Casas, 28. 2. 1995.

**Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional Komutanlığı
Gizli Devrimci Yeril Komitesi'nin Bildirisi**

Chiapas, Meksika, 19 Şubat 1995

Kumandan Ramona'nın Açıklaması*:

Lakandon Ormanlarından Meksika halkına, Meksikalı kadınlara, gençliğe, erkeklere ve ülkemizin bütün insanlarına sesleniyorum.

Hareketimiz bir yerli hareketidir. Bu hareket Chiapaslı köylülerin açlık ve hastalıkların pençesinde olduğumuzu tüm dünyaya açıklamamızdan çok uzun yıllar önce başladı.

Hastayım. Belki yakında öleceğim. Pek çok çocuk, kadın ve erkek de hasta. Pek çok hastalığımız var, ama elimizin altında doktor, ilaç ve hastaneler yok.

Açız. Yemeğimiz yalnızca tortilla ve tuzdan ibaret. Bazen fasulye de yiyoruz. Süt ya da etle hemen hiç tanışmadık. Diğer Meksikalıların yararlandıkları hizmetler bizde yok.

Çalıştığımızda sömürülüyoruz. Pazara çıkan zanaatkarları sömürüyorlar, şehirde hizmetçi olarak çalışan kadınları sömürüyorlar, tarlalarda çalışanları sömürüyorlar.

Başlangıçta bizler, demokrasi, adalet ve onur demiştik. Şimdi barış da istiyoruz. Diyaloğu özlemle bekliyoruz.

Bu yüzden ordunun kışlarına, dağlara kaçan kadınların, çocukların ve erkeklerin daha iyi bir gelecek için çalışacakları yasadıkları yerlere geri dönmelerini istiyoruz.

Meksika halkından bir kez daha bizi unutmamalarını, yalnız bırakmamalarını, hepimizin dileği olan barışı sağlamak için yardımcı olmalarını istiyoruz.

* Ağır hasta olan kadın komutan Ramona bu bildiriye 19 Şubat'ta bir grup gazeteciye verdi.

Sizlerden, acılarımızı bilen ve barış için savaşmış olan Piskopos Samuel Ruiz'i de korumanızı istiyoruz.

Bütün kadınların uyanmasını ve örgütlenmeyi yüreklerinde hissetmesini istiyorum. Kollarımızı kavuşturarak düşlediğimiz özgür ve adil Meksika'yı kuramayız.

Demokrasi, Adalet ve Onur!

Yaşasın Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional

*Kınandan Ramona
EZLN Genel Komutanlık Üyesi**

Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional Genel Komutanlığı Gizli Devrimci Yerli Komitesi Bildirisi

Chiapas, Meksika, 17 Şubat 1995

Kardeşler, Subkomutan Marcos yoldaş konuşuyor. Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional adına konuşuyorum.

Meksika halkına,
Dünya halkları ve hükümetlerine,
Ulusal ve uluslararası basına,

Kardeşler, Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional'in Genel Komutanlığı Gizli Devrimci Yerli Komitesi açıklar ki;

Birincisi, Ordu Lakandon ormanlarında saldırısını sürdürüyor, Hükümet askerleri ilerleyişleri esnasında, askerlerin keyfi uygulamalarına kurban gitmek yerine dağlara kaçan sivil halkın boşalttığı köylerle karşılaşıyorlar.

Ordunun yaptıkları, toplulukları imha etmek, hırsızlık ve yağmadan başka bir şey değil. Ellerine düşürdükleri talihsiz siviller işkence ve sorgu kurbanı oluyor; ayrıca insanlar kaçırılıyor, "kayboluyor", bazıları ise öldürüldü.

İkincisi, Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional'in çelişkilerin politik çözümü için diyaloga hazır olduğu sinyalini vermesini Hükümet iki ayrı yüzle yanıtladı. Barış ve diyalogtan konuşulurken, kanlı saldırılarını sürdürdü; Hükümet bir şeyleri yitirmeye başladığında diyalogu kesiyor ve Lakandon ormanlarında askeri operasyonları başlatıyor.

Hükümet çelişkilerin çözümünü değil, bizlerin imhasını istiyor; bizi satın almak istiyor, başaramıyor, bizi yok etmek istiyor, ama bu da boşuna bir uğraş olacak.

Üçüncüsü, bu ihanet ve sinsî saldırılara rağmen Gizli Devrimci Yerli Komitesi, Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional'in Genel Komutanlığı, kendi birliklerine, dağlardaki mevzilerine geri çekilmeleri ve mümkün olduğunca "yüce Hükümet"in cezalandırma operasyonlarında silahlı çatışmalardan kaçınmaları direktifini vermiştir. Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional bu şekilde diyaloga hazır olduğunu kanıtlıyor ve bunu, Zapatistaların asıl isteminin politik olduğu gerçeğinin bir işareti olarak ulusal ve uluslararası kamuoyuna sunuyor.

Dördüncüsü, bugün radyodan çeşitli partilerin üyeleriyle bir Temsilciler Kurulu oluşturulduğunu öğrendik.

Görüşmelerin tekrar başlatılması önerilerini Ejercito Zapatista de Liberation şöyle yanıtlıyor: Zapatista bölgelerinde yaşayanlar, Ejercito Zapatista de Liberation birlikleri gibi dağlara kaçtığından diyalogun fiziksel şartları mevcut değildir. Hükümetin her olanakta saldırganlaşan tutumu, olası bir diyalog ve uzlaşmayı engelleyici niteliktedir.

Diyalogun başlatılması için vazgeçilmez koşul, hükümet askerlerinin 12 Şubat'tan başlayarak Lakandon ormanlarından geri çekilmesidir.

Beşincisi, Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional hileli kartlarla oynamıyor, isteği diyalog ve bunda samimi; bunun dışındaki bir politika için en ufak bir kanıt gösterilemez.

Burada 21 Şubat 1994'de San Cristobal de las Casas'da gerçekleşen ve Chiapas için Barış ve Uzlaşma olarak adlandırılan diyalogdaki açıklamalar ve şartların geçerli olduğunu Meksika halkına bildiriyoruz. Eğer onurlu ve samimi ise, hâlâ politik çözüm yolu için hazırız.

Altıncısı, kardeşler, hükümetten yalan, aşağılanma ve ölümden başka bir şey beklemiyoruz; ulusal ve uluslararası kamuoyundansa ilgi ve yaşamımız için söz vermelerini bekliyoruz. Yaşamak ve onurlu bir ölüm tekrar alternatif oldu Zapatistalar için. Meksika halkı ve uluslararası kamuoyu, söz sizde, sizi dinliyoruz.

Demokrasi! Özgürlük! Adalet!..

*Meksika'nın Güneydoğu Dağlarından
Comite Clandestino Revolucionario Indigena
Subkomutan Insurgente Marcos*

"EN ÖNEMLİSİ ORDUNUN GERİ ÇEKİLMESİDİR"

Amado Avendano ile Röportaj

Amado Avendano, Chiapas Halkı Meclisince Ağustos ayında seçimlerin yasal galibi olarak tanındı. Fakat Meksika hükümeti, Chiapas'taki seçim sonuçlarını tanımaktan iki ay boyunca kaçınarak; şu an istifa etmiş olan Eduardo Robledo'nun "yasal" hükümetinin yanısıra Avendano tarafından yönetilen "isyancı" "geçiş" hükümetinin varlığını kabullenmedi.

Soru: Röportajın başında zorunlu bir soru; Chiapas'taki gergin bekleyişin yerini alan son haftadaki askeri saldırıları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yanıt: Hükümetin ormanların sosyal istemlerle mücadele eden savaşımlarını önce eşit düzeyde değerlendirip sonra aniden adi suçlu ilan eden tutumu bizi de şaşırttı. Biz bu çark edişin, şu an Meksika Hükümetinin uluslararası spekülâtorlerden 50 milyar doların üzerinde bir kredi alışverişiyle ilgili olduğunu düşünüyoruz. Bir de hükümet partisi içindeki baskılar, ordunun üst kademelerinden gelen baskılar ve uluslararası düzlemde politik ve ekonomik konumlarını yitirmek istemeyen ulusal spekülâtorlerin baskıları da buna eklenmeli. Bu çok yönlü baskıların Ernesto Zedillo'yu, Zapatistalara saldırıya zorladığını düşünüyoruz.

Soru: Eduardo Robledo'nun istifası ve Chiapas'ta yeni seçimlerin yapılması önerileri "İsyan Hükümeti"nde nasıl değerlendiriliyor?

Yanıt: Robledo'nun düşürülmesini, Chiapas'ta diyalogun kabulü için ikinci şartın yerine getirilmesi olarak değerlendiriyoruz. Birinci şart, yerine getirilmiş olan, Piskopos Samuel Ruiz'in öncülüğündeki Ulusal Uzlaştırma Komisyonunun tanınmasıydı. Bu ikinci şarttı. Üçüncü ve en önemli olanı ordunun garnizonlarına çekilmesi ve Zapatistalara yönelik saldırılara son verilmesi, çünkü şu an izlenen yol sözkonusu olduğu sürece kesinlikle barış görüşmelerine katılmayacağız.

Soru: Açıklamalarınızla bağlantılı olarak size çatışmaların başlangıcından beri askeri birliklerin insan hakları ihlalleriyle ilgili ne tür bilgiler ulaştığını sormak istiyoruz?

Yanıt: Öncelikle yalnızca Meksika Ordusunun Zapatistalara baskı yapmakla kalmadığını, polis de hükümetimize baskı uy-

guladığını belirtmek durumundayım. Şu an benim ve diğer geçiş hükümeti üyelerinin hakkında tutuklama emri var. Ayrıca büyük bir endişeyle, Meksika Ordusunun köyden kente giriş çıkışları engellediğini bildirmek zorundayım. Kuşatma zincirinin diğer tarafında neler olup bittiğini kesin olarak bilmiyoruz. Duruma ilişkin bilgilerimizin kaynağını Zapatistaların ve Subkomutan Marcos'un açıklamaları ile Comitan ve Tuxtla Gutierrez'deki hastanelere yatırılan yaralılar oluşturuyor. Ulaşan bilgilerle, orada, ne bizim ne de Uluslararası Kızılhaç'ın ablukayı geçmemize izin verilmediği için tıkanıklık edemediğimiz korkunç bir savaşın olduğunu düşünüyoruz. Bu durum devletin yaptığı açıklamaları yalanlayan pek çok spekülasyona yol açınca, bir kaç gazeteci ve uluslararası gözlemcinin gırmesine izin vermek zorunda kaldılar. Çok somut bir bilgi olarak, kısa süre önce Las Margaristas'dan pek çok kişinin işkence gördüğü ve birçoğunun hâlâ bulunamadığı haberlerinin geldiği bilgisini verebilirim.

Soru: Meksika halkının geri kalanı Chiapas halkına ve Zapatistalara yönelik askeri operasyonlara nasıl tavır gösteriyor?

Yanıt: Tepkiler bize güç katıyor: Ülke genelinde çeşitli kentlerde ve Meksiko'da Hükümetin Zapatistalara yönelik saldırılarını arttırmasına karşı bir dizi protesto eylemi yapıldı.

Soru: Chiapas'tan başkente bir protesto yürüyüşü tasarlıyordunuz, halen bunu istiyor musunuz?

Yanıt: Evet, öyle. İlk olarak, bu kararın Chiapas halkının son toplantısında oylandığını, sabah erkenden başkente doğru yola çıkıp 17 Mart'ta oraya ulaşmayı hedefleyen yürüyüşün güzergahının saptanması görevinin verildiğini belirtmeliyim.

Soru: Yanıtı çok zor olsa da, Chiapas'ın geleceğini nasıl gördüğünüz sorusunu yanıtlamak ister misiniz?

Yanıt: Evet, bu çok zor, çünkü her gün hesapta olmayan ve gelecek için köklü değişiklikler getiren bir dolu şey oluyor. Gerçekten yarın ne olacağını bilmiyoruz. Buna rağmen devam etmekte kararlıyız. Halk demokrasiyi yaratmaya kararlı, buna ulaşacağımıza inanıyorum.

Soru: Robledo'nun ayrılmasıyla Chiapas'da yeniden seçim çağrısı yapılacak mı?

Yanıt: Hayır. Bugünkü yasalarla seçime gidilemeyeceği görüşündeyiz. Öncelikle yeni yasalar hazırlanmalı, çünkü bugünkü yasalarla seçime gitmek yalnızca iktidar partisine yarar sağlar.

Soru: Röportajın sonunda bize, mücadelenizi desteklemek için dışarda neler yapılabileceğini söyler misiniz?

Yanıt: Fiilen destekliyorsunuz. Biz, İspanya'nın bir çok kentinde Meksika konsoloslukları önünde protesto gösterileri yapıldığını haber alıyoruz. Yalnızca Chiapas'la ilgili haberler yaparak bile bize yardımcı oluyorsunuz, çünkü bu haberler Meksika Hükümetini Chiapas'ta olmayan demokrasi, adalet ve özgürlük sorunları için çözüm aramak zorunda bırakıyor. Ricamız bu süreçte bizleri yalnız bırakmamanız.

Egin (Bask, Herri Batasuna) 19 Şubat 1995

LAKANDON ORMANLARINDA ACI VE ÖLÜM

Askeri operasyonların başlamasından 20 gün sonra politik ve askeri durum belirsiz. Bu arada, hükümetin, hükümet sekreteri ve Subkomutan Marcos arasında ikinci bir görüşmenin gününü belirlediği biliniyor. Polis ve Ordunun çevrelerini sararak isyancıların sözcüsünü tutuklamak istediği, ama bunun başarısız olduğu da biliniyor. Bunlara rağmen EZLN diyaloga hazır olduğu mesajlarını yineledi. Askerlerin ormanlık bölgelerden geri çekilmesi ve tutuklama kararlarının kaldırılması bunun "fiziki ve yasal" açıdan zorunlu olan şartları. Subkomutan Marcos, hükümeti EZLN'nin politik çözüm önerisinde şöyle yanıtladı: "Askeri kuşatmanın son derece yoğun olduğu, sivil halka yönelik keyfi tutuklama ve cinayetlerin yürütüldüğü şiddetli bir baskı sürüyor, Lakandon Ormanlarında".

Subkomutan Marcos dört nüsha halindeki bir metinde, Piskopos Samuel Ruiz ve Ulusal Uzlaştırma Komisyonunun, EZLN ve Hükümet arasında "tek aracı oluşum" olduğuna işaret etti. Açıklamada San Cristobal de las Casas piskoposluğunun, silahlı gruplarla her türlü organik ilişkisini reddediyor ve tutuklanan Jorge Santiago'nun "ne EZLN'nin yönetim komitesine, ne de başkaca bir organına" bağlı olmadığını bildiriyordu. Diğer tutuklananlarla ilgili olarak "gizli devrimci yerli komitesi"ne üye olmadıkları açıklanıyordu.

Ormandaki bu röportajda isyancılar 10 Şubatta 5 Zapatistin öldüğünü doğruluyorlar. Ayrıca askeri operasyonlarda La Garrucha ve San Miguel'in bombalandığı gözler önüne seriliyor.

EZLN bildirileri, Hükümet birliklerinin 20 Şubatta Ejido la Grandeza'de sivil halkı ablukaya alıp, "erkek, kadın, çocuk ayrımı gözetmeksizin ateş ettiklerini, bir kişinin öldürüldüğü ve bir çok erkeğin tutuklandığını" açıklıyor. Resmi açıklamalarda, olayların askeri birlikler ve bir grup köylü arasında geliştiği iddia ediliyor. Bu arada Tzeltalli yerli Gilberto Jimenez Hernandez ölürken, Sebastian Mena Lopez, Ramiro Alfonso Hernandez ve Manuel Jimenez Gomez tutuklanıyor. Sözümona üzerlerinde Meksika ordusunda kullanılan silah ve cephane bulunmuş. Tanıkların ve aile üyelerinin söylediklerine göre 22 kalibrelik ve iki atışlık av tüfeğine el konulmuş.

Meksika Ordusu Zapatista olduğu sanılan 38 köylüyü, birlik oluşturdıkları gerekçesiyle basına tanıttı. 21 Şubat'ta Taniperlas'da 11 yerli ve 21 Şubat Cuma günü Guadalupe Tepeyac'ta 24 köylü, yine 21 Şubat'ta La Grandeza'da başkaca 3 kişi, askeri birliklere saldırı iddiasıyla tutuklanıp işkence görmüşlerdi.

Taniperlas'da -burada oturan bir kaç kişinin anlattığına göre- 19 Şubat'ta bir askeri birlik bir grup köylüyü saldırmış. Askerler mera boyunca yürüyen bir kaç köylüyü farkederek tutuklamak istemişler. Fakat köylüler ateşle karşılık vermişler. Javier Lopez'in tanıklığına göre bu arada çok sayıda asker ölmüş ya da yaralanmış. Ordu birlikleri çevreyi tarıyorlar ve korunacak yer bulamadıklarında topluluktan 11 sivil köylüyü tutuklayarak intikam alıyorlar.

*Guionar Rovira ve Jesus Ramirez Cuevas
San Cristobal de Las Casas*

ASKERLER LA GRANDEZA'DA SİVİL HALKI ÖLDÜRDÜ VE İŞKENCE YAPTI

Sebastian Mena, askerlerin nasıl işkence yaptığını anlatıyor:

"Biz silah sesi duyduk ve ardından askerlerin geldiğini gördük ve kaçmaya çalıştık. Bana üç kez ateş ettiler ve "kıpırdama, köpek" dediler, Ben öyle durdum. Ellerimi kelepçelediler ve bağırmayayım diye ağzımı bağladılar", diye anlatıyor Ejido la Grandeza köylü Sebastian Mena Lopez.

Askeri yetkililer, bir grup Zapatista ile askerler arasında çatışma olduğunu söylüyor, fakat yerel halk bunu yalanlıyor. Daha da fazlası, askerleri sivil halka saldırmak, Gilberto Jimenez Hernandez'i öldürüp üç köylüyü tutuklamakla suçluyorlar. Ordu tarafından tutuklanan üç kişiden biri olan Sebastian Mena, karşılıklı askeri çatışma olduğunu reddediyor. 23 yaşındaki Tzeltal, askerlerin kendisine nasıl psikolojik ve fiziki işkence yaptıklarını ve bu nedenle Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional üyesi olduğunu kabul ettiğini anlatıyor.

"Bizim hiç silahımız yokken, nasıl olur da karşılıklı çatışma gerçekleşebilir, biz Zapatista değiliz." Askerler köye girdiklerinde halkı ailelerine göre sıraya girmeye zorluyorlar.

"Evlere girdiklerinde, giysileri yaktılar, paraları, evrakları, doğum kağıtlarını, tapuları, fotoğrafları çaldılar. Bu şekilde ne yapmak istiyorlar?" diye soruyor Sebastian'ın annesi, oğlu çeviriyor.

Sebastian'ın vücudu Zapatista olduğunu kabul etmesi için atılan dayağın izleriyle dolu. Onu kelepçeledikten sonra bir askeri helikoptere bindiriyorlar. Ağzındaki bağı açıp başını aşağı sarkıtıyorlar. "Zapatista olup olmadığını öğrenmek istiyorlardı, yalnızca bir sempatizan olduğumu, Zapatistaların silahları olduğunu, ama bizim sivil halk olduğumuzu söyledim. Küfrettiler ve beni dövdüler."

Sebastian duymak istediklerini söylemediğinden "üç yıldızlı bir asker 'bak bir, Chiapa de Corzo'dayız, seni helikopterden aşağı atacağız' dedi. Ne isterlerse yapabileceklerini, fakat yalan söylemeyeceğimi söyledim."

"Helikopter nehrin üzerinde epeyce tur attı." General'in ona vurmadığını söylüyor Sebastian, "askerlere emirleri o veriyordu". Yerlinin sert bakışları karşısında subay benzin alıp, şişe geçirerek onu bir domuz gibi kızartacağını söylüyor.

Cerro Hueco'da cezaevine geldiklerinde aynı uygulamaya devam edilir. Bir savcılık görevlisi ona, bir çevirmenin Tzeltalceye yaptığı çevirilerle ve bir asker "arkadan silahını bana dayamışken", Zapatista olup olmadığını, Subkomutan Marcos'un nerede bulunduğu sorar.

Tutukluluk süresince yemek verilmez. İki gün sonra delil yetersizliğinden serbest bırakılır. "Savcı bana eve gidebileceğimi ve çalışmaya devam edebileceğimi söyledi."

Jesus Ramirez Cuevas, Altamirano, Chiapas

GÖÇ EDENLER YAĞMALANMIŞ EVLERİNE GERİ DÖNÜYÖRLAR

El Prado'da, Lakandon ormanlarında bir köyde çığlıklar ve "sev-gili Tanrıya" yakarışlar göğre yükseliyor. 20 gününü dağlarda ge-çirmiş olan, Tzeltal köylüsü Santiago Hernandez Ruiz, şimdi yal-nızca moloz yığınları ve küllerin üzerinde. "Burası benim evimdi, burası mutfak, burası yataktı, askerler hepsini yok ettiler" diyor. Ka-rısı Maria, hiç tepki göstermiyor, bomboş gözlerle dolaşıyor. Ko-lunda, bir yaşından biraz büyük su çiçeğine yakalanmış bir bebek, bir taraftan 6 yaşlarında bir kız çocuğunun elinden tutuyor, diğer taraftan bir kaç aylık bir bebeği kucağında taşıyor. Genç ailenin beş üyesi, yı-kıntı halindeki evlerinin üzerinde hareketsiz duruyor, ağlamıyorlar, beklerken kök salmış gibiler, bir zamanlar onlara bir korunak olan kerpiç duvarlara dönüyorlar.

3 Mart Cuma sabahı, aç ve susuz saatlerce yürümüşler. Bunlar dağlarda saklanmaya uzun süre dayanamamış olan Zapatista böl-gelerinde yaşayan köylüler. Tahtalarla kaplanmış bir başka kulübede elleriyle yüzünü kapatmış yaşlı bir kadın konuşabildiği bir kaç is-panyolca sözcükle "gitti, hepsi gitti" diyor; geri kalan Tzeltalce fı-sıltılar, bastırılmış feryatlar ve gözyaşları. Gerçi evinin tamamı yı-kılmamış, fakat içinde ne varsa herşey kaybolmuş. El Prado'daki kadınların artık mısır bazlaması yaptıkları küçük değirmenleri yok. Mütevazı mutfak aletlerinden geriye bir şey kalmamış. Giysileri ya-kılmış. Askerler bütün öfkelerini bu yoksul köyün tek eğlencesi, 3 müzik aleti, Marimba, Gitarre ve Guitarron'dan almışlar. Arta kalan parçalar kulübenin bir köşesinde duruyor. Kamyonun motoru tamir edilemeyecek şekilde parçalanmış. EZLN'nin bir Landrover'i de aynı durumda, arta kalan parçalar yedek parça işlevi bile göremez, ta-mamen kullanılamaz halde. "Fasulyelerin üzerine işlemişler" diyor bir adam, harap olmuş evinde. 15 gündür hiç bir şey yemediğini söy-lüyor. Dört çocuğu var, bunlardan üçünün ateş, ishal ve kusma şî-kayetleri var. Gözlerinde yoğun çabaların yorgunluğuyla anlatıyor: "Dağlarda öğlen en fazla bir yudum su içebiliyordum, şimdi başım dönüyor" diyor. Artık hiç bir şeyi yok "Macheteleri, bahçe aletlerini, baltaları götürmüşler..." Bir duvarda "Marcos'u ölü ya da diri ist-iyoruz" yazısı okunuyor. Bu Meksika ordusunun geçerken bıraktığı bir hatıra. Askerler 10 Şubat'ta el Prado'ya geldiklerinde bir tek kişi görememişler. Direk o civarda olduğunda Subkomutan Marcos'un

uyuduğu kulübeye gidiyorlar. Kitaplarını, kağıtlarını, mektuplarını, pipolarını, pasamontanas'ını, herşeyini yağmalıyorlar. Köyün küçük radyosunu, pikabı kırıyorlar. 800 kişiye ışık sağlayan güneş enerjisi merkezi kullanılmaz hale getiriliyor.

Sağlık ocağı tamamen harap edilmiş. İlaçlar dağınık halde yerlerde, serum şişeleri kırılmış, ilaç tabletleri dağıtılmış ve kutuları yırtılmış, pamuklar parçalanarak kirlenilmiş. Yalnızca her yere yayılmış ve askerlerin yakmadıkları mısır koçanlarını yiyerek, ne varsa herşeyi kirlenmiş olan domuzlar şanslı.

El Prado'nun yoksul köylüleri, 10 Şubat'tan 2 Mart'a kadar şansla günde 2 pide alabilmişler. Dağlarda su yok. Yüksek dağlar geceleri soğuk, ateş yakmaya cesaret edemiyorlar. Bir yaşındaki bir çocuk ölmüş ve başka bir tanesi bu dayanılmaz koşullarda dünyaya gelmiş. "Dayanmak için yemek yok" diye anlatıyor bir kadın. Emzikli anneler, çocuklarına verecek sütleri bile olmadan açlığa tahammül ediyorlar. Orada sağ kalamazlardı. Aileler devletle ilişkisi olmayan CONPAZ'ın korumasında bir kamp kurulmasıyla ağır ağır köylerine geri dönüyorlar. "Çocuklar hasta, zayıf ve gıdasız geri geldiler" diye anlatıyor bir gönüllü. Buna rağmen orada olmayanlar da var: Köyün erkekleri "çoğu rahatsız, yaşlı insanlar ve birçoğu hasta, özürlü" diye bilgilendiriyorlar ve "dağlara tırmanmak büyük bir eziyetti, şimdi oradalar ve aşağıya inemiyorlar, onları aşağıya indirmek için ordunun geri çekilmesini bekliyoruz, eğer askerler geri dönerlerse onları bir kez daha yukarıya taşımak zorundayız" diye belirtiyorlar. Çamurlu ve taşlı El Prado yollarından sürekli askeri araçlar geçip gidiyor.

Guiomar Rovira, San Cristobal de Las Casas, 4 Mart 1995

ŞEKSPİR LAKANDON ORMANLARINDA

Proceso, La Jornada, Tiempo Gazeteleri ve
Ulusal ve uluslararası basına,

20 Şubat 1995

Baylar ve Bayanlar,

Burada olayların ne kadar kara görüldüğü anlatılacak. Bugün hâlâ dün gibi. Apaçık yalanlarla şaşırtıcı bir sinizm var: Sonuç askeri

çözüm. Ya biz? İyi, artık göklere tırmanıyoruz. İlk kez bir şey yurkariya doğru düşüyor...

Sağlıcakla kalın. Selamlar. Ve bu karanlığı kazıyacak keskin bir bıçak.

*Meksika'nın Güneydoğu Dağlarından
Subkomutan Insurgente Marcos*

PS: Geri Çekilişimizin Altıncı Günü 15 Şubat'taki Günlük Akış
(Yemeklerden önce okumanızı öneririz, en güzel zayıflama yöntimidir)

"15 Şubat, sabahın erken saatlerinde sidik içmeye başladık. "Başladık" diyorum, çünkü ilk yudumdan sonra kusmaya başladık. Önce fikir ayrılıkları oldu. Herkesin kendi sidiğini içmesi konusunda anlaşmış olmamıza rağmen, Camilo, gün ışıyınca kadar mataralardaki sidiğin soğumasını beklememizde ısrarlıydı. Daha sonra bunu, soğuk bir içecek niyetine içebiliriz. Camilo kendi fikrini savunmak için radyodan dağlarda fantazilerin gerçekleşebileceğini duyduğunu söyledi. Karşı çıktım, zamanla kokunun artacağına, ayrıca radyo yayınlarının özellikle son zamanlarda doğru bilgiler vermediklerine dikkat çekerek yanıtladım onu. Diğer ben dinlendirildiğinde amonyakın mataranın dibine çökeceğiyle iüraz etti. 'Sonra Adrenalin olacak', dedim ve yorumun diğer benden değil de, benden gelmesine kendim de şaşıtm. Sonunda hepimiz ne olduğunu anlamak için aynı anda birer yudum aldık. "Konser"e ilk kimin başladığını bilmiyorum, fakat hemen hepimiz, ne içüyssek hatta daha fazlasını tekrar tekrar çıkarmaya başladık. Suya daha fazla ihtiyaç duyuyor ve sarhoşlar gibi yerlerde yuvarlanıyorduk, sidiğe bulanmıştık. Sanırım, savaşa dair ufak bir tablo vermiş olduk. Güneşin doğuşundan kısa bir süre önce, yağmurla sırlıslıklam olduk, susuzluğumuzu giderdik ve kendimize geldik. Akşama doğru küçük bir köyün civarındaydık. Camilo, yiyecek bir şeyler sormak için koştu. Bir parça kızarmış domuzla geri döndü. Hemen orada hiç bir önlem almadan tıkindık. Birkaç dakika sonra kramplar başladı. Bunu izleyen ishalse müthiştı. Küçük bir kulübenin önünde kalakaldık. 500 metre kadar uzaktan bir askeri birlik geçti. Allahtan bizi farketmediler. Bok ve sidik kokusu kilometrelerce uzaktan duyulabilirdi.

PS: Yerinde Durmayan Rahat rahat daha fazla asker sevedebilirler. Guadalupe Tepeyac'ta yaptıkları gibi bütün köylerde her-

kesin -yetişkin ya da çocuk- başına 10 asker diktikleri gibi, her at için bir tank ve her tavuk için bir zırhlı araç da konuşlandırabilirlerdi.

Toplam 5000 asker bir köyün içinde devriye geziyor ve bir sürü cılız köpeği ve sahipsiz hayvanı "koruyor". Keşke her yerde, bütün köylerde, yerleşim birimlerinde Ejidos'da olduğu gibi davransalar, keşke bütün Chiapas eyaletini askerlerle akabasa doldursalar...

Herşeye ve herkese rağmen Meksika'nın güneydoğu dağları Hükümete karşı isyanın dağları olmaya devam edecek, Zapatist bölgeler olarak kalacak. Hiç bir şey bunu değiştiremez.

PS: Açıklıyor ve Onaylıyor.

Görüşmeleri yarıda bırakan ve tekrar savaşı başlatan EZLN değil, hükümetti.

Politik çözüm yanlısı görünmeye çalışırken sinsice savaş hazırlıkları yapan EZLN değil hükümetti.

Kendi mantıksızlığını haklı çıkarmak için, komplo gerekçeleri bulan EZLN değil, Hükümetti.

Sivil halkı tutuklayan ve işkence yapan EZLN değil, hükümetti.

İnsanları katleden EZLN değil hükümetti.

Yerleşim birimlerini bombalayan ve ateş eden EZLN değil, hükümetti.

Yerli kadınların ırzına geçen EZLN değil, hükümetti.

Köylüleri soyup soğana çeviren ve yağmalayan EZLN değil, hükümetti.

Tüm ulusun, çatışmaların politik çözümü isteğini hiçe sayan EZLN değil, hükümetti.

PS: Savcının Sorgulamalardaki Saçmalıklarını Sergiliyor

Eğer "Sub" Sandinistlerin politik ve askeri eğitiminden geçmiş olsaydı, iade edilen evlerin "paylaşımı"nı organize eder ve kendi örgütünün eleştirilerini dinlemezdi. Eğer "Sub" Salvadorlularca eğitilmiş olsaydı, silahını çoktan Christiani'ye hediye ederdi. Eğer "Sub" Ruslar tarafından yönlendirilmiş olsaydı, çoktan, Çeçenya'yı, pardon, Guadalupe Tepeyac'ı bombalardı.

"Beyaz bir üniversitelinin önderliğinde hangi radikal" gerilla, son dönemde, EZLN'nin 1994'te yürüttüğü askeri eylemleri yapabilir ya da 1994 Aralığındaki kuşatmayı yarabilirdi? Başka hangi gerilla, silahlı ayaklanmalarından 50 gün sonra görüşmeye hazır olduklarını açıkladı? Başka hangi gerilla, kendini proletaryanın tarihi öncülüğüne değil de halka dayandırdı? Başka hangi gerilla, seçimleri engelleme

tavrını bir kenara itti? Başka hangi gerilla, bir silahlı savaşı gereksiz kılmak için, demokratik ve barışçıl bir ulusal hareket geliştirdi? Başka hangi gerilla, bir şeyler yapmazdan önce, ne yapması gerektiğini, kendi kitle tabanına sordu? Başka hangi gerilla, iktidar için değil de, demokratik mevziler için savaştı. Başka hangi gerilla, kurşun yerine sözcükleri konuşurmayı tercih etti?.

PS: Kendi Kendini "Sub Vakası için Özel Savcı" Tayin Ediyor ve Ulusal ve Uluslararası Kamuoyuna Mahkeme Kurma ve Yargılama Çağrısı Yapıyor

Bu yılın X ayının Z gününün herhangi bir saatinde, 5 ila 65 arasında herhangi bir yaşta olabilecek, yüzü delikli bir çorabı andıran bir bez parçasıyla örtülü (Gringolar buna "skimask" "kar maskesi", Latin Amerikalılar "pasamontanas" diyorlar) bir adam bu notta görünüyor. Yüzün dikkate değer yanı, belki başkalarında olsa çoğu kez hapşıracağı sonucu çıkarılabilecek, hiddetle kabarmış iki burun deliği. Yayılan sigara ve tütün kokusuna bakılırsa, diğerlerinin yanısıra denizcilerin, entellektüellerin, korsan ve adli kaçkınların kullandıkları pipo da sözkonusu. Gerçeği açıklamaya davet edildikten sonra, sorguculara, gerçekten başka bir şey olmayan, adının Marcos Montes de la Selva (ormanlık dağlar) olduğunu, yaşlı Antonio ve Dona Juanita'nın oğlu, Antonios, Romana ve Susana'nın kardeşi, Tonita, Beta, Eva ve Heriberto'nun dayıları olduğunu anlattı. Sesli olarak zihinsel ve bedensel olarak gayet sağlıklı olduğunu ve her türlü baskıdan uzak (60.000 askerin onu ölü veya diri aramaları haricinde) şunları açıkladığını ve itiraf ettiğini anlattı:

Birincisi: 1984 yılı Ağustosunda bir sabah saatinde Chiapas'ın Lakandon ormanlarındaki "Agua fria" adlı gerilla kampında doğdu. Ses yeniden 1 Ocak 1994'te doğduğunu devamla 10 Haziran 1994'de, 8 Ağustos 1994'te, 19 Aralık 1994'te, 10 Şubat 1995'te ve o günden bu açıklamanın yapıldığı ana kadar her gün, her saat, her dakika yeniden doğmuş olduğunu açıklıyordu.

İkincisi: Adının dışında şu takma adları var: "Sub", "Sub-comandante", "Sup", "Supco", "Marquitos", Pincho Sub", "Sub.. oğlu" ve PS savcısının utanarak yasakladığı başka isimler...

Üçüncüsü: Sözlü olarak doğumundan itibaren Meksikalıların dünyasını karartan karanlığa karşı eylemlerde bulunduğunu itiraf etti.

Dördüncüsü: Sözlü olarak itiraf etti ki, doğumundan önce herşeye sahip olabilirdi, hiçbir şeye sahip olmamaya karar verdi, hiç bir şeye sahip olmamak ama her şeyi olmak.

Beşincisi: Sözlü olarak, öteki Meksikalı topluluklarla birlikte ve Maya yerlilerinin çoğunluğuyla, sesin iddiasına göre, kendilerine okullarda öğretilen ve Meksika vatandaşlarının haklarını tanımlayan ve "Meksika Birleşik Devletlerinin Politik Anayasası" olarak adlandırılan kağıtları geçerli kılmaya karar verdiğini itiraf etti. Bu dökümanın 39 maddesinin halkın yönetimi değiştirebileceği anlamına geldiğini belirtti. Bu noktada, gayretkeş PS, bu bozguncu kağıtların müsaderesi kararını aldı ve insafsızca yakılmasını emretti. Emrin yerine getirilmesinden sonra kötü kokular saçan piposuyla burnu havada tekrar açıklamalar yapan kişiye yöneldi. Sözlü olarak barışçıl ve legal yollardan haklarını kullanamadıklarını, o ve suç ortaklarının (sesin kardeşler dediği) yönetimi devirmek üzere silahlanarak ayaklandıkları ve oylarla kaderimize hükmettiğimiz yalanına karşı "Yeter" diyen çığlığı attıklarını itiraf etti. PS, nefretini ortaya koyan müthiş küfürlerini gizleyemedi.

Altıncısı: Ses, eğer görevi ve rahatı arasında tercih yapması gerekseydi, her zaman görevlerini tercih edeceğini itiraf etti. Bu sözler orada bulunan izleyicilerin cesaretlerini kırdı ve PS içgüdüsel bir hareketle ellerini çantasına uzattı.

Yedincisi: Ses, aşağıdakilerin dışında üstün gerçeklikler denilen ve insanların titiz davranmaları gereken şeylere saygı duymadığını itiraf etti: Onur, Demokrasi, Özgürlük ve Adalet. Yüce engizisyon salonunu, pardon özel savcının bürosunu, hor gören bir homurtu kapladı.

Sekizincisi: Ses, tehdit, satın alma, rüşvet, hapis ve öldürmenin denenmiş olduğunu itiraf etti ve bugüne kadar, onu ne korkutabildiklerini, ne satın alabildiklerini, ne tutuklayabildiklerini, ne de öldürebildiklerini söyledi. ("Bugüne kadar" PS Savcısı not etti tehditkar bir ifadeyle)

Dokuzuncusu: Ses, doğduğundan bu yana, onurunu, hırsızlık ve yalanla modern bir din kuranların eline vermektense ölümü tercih edeceğini itiraf etti. Böyle işe yaramaz düşünceler dinleyicilerin alaycı bakışlarını ona yöneltti.

Onuncusu: Ses, uzun zamandan beri, zalimlere ve egemenlere cesaretle ve alçakgönüllülükle karşı çıkmaya karar verdiğini itiraf etti. PS, suçlamalarını "görevli memura hakaret" şeklinde genişletti.

Onbirincisi: Ses, insanlara, inandığını ve inanmakta olduğunu itiraf etti: Yeteneklerini günden güne biraz daha iyisini aramak için yorulmaksızın harcıyorlar, dedi. Meksikalılara duyduğu özel bir sempatiyle Meksika'nın uluslararası pazarda yok pahasına satılan bir ürün-

den ve 7 harften daha fazlası olduğuna inandığını ve inanacağını itiraf etti.

Onikincisi: Ses, kötü hükümetin tüm araçlarla ve her yerde yok edilmesi gerektiğine inandığını itiraf etti. Bütün Meksikalılar arasında hatta tüm insanlık için yeni poliük, ekonomik ve sosyal ilişkilerin yaratılabileceğine inandığını itiraf etti. Bu aykırı görüşlerin savcının tüylerini diken diken etmesi dikkat çekiciydi.

Onüçüncüsü: Ses, yaşamının son anına kadar, inandığı şeyler için savaşaacağını itiraf etti.

Ondördüncüsü: Ses, egoistçe ve büyük bir özenle yaşamının son anını ölüme adadığını itiraf etti.

Onbeşincisi: Ses, bu sorgunun çok can sıkıcı olduğunu itiraf etti. Bu savcının şiddetli azarına yol açtı, sesiyle açıklamalarda bulunan, yüksek mahkemenin seyircilerin hoşça vakit geçinmesi için başka bir hikaye bulması için çaba harcaması gerektiğini açıkladı. Bu itiraflarının ardından, suçlamalar serisinin kendiliğinden suçlu veya suçsuzluğunu ortaya koyacağını söyledi. Her suçlamayı yanıtladı ses:

Beyazlar onu, siyah olmakla suçluyorlar. Suçlu.

Siyahlar onu, beyaz olmakla suçluyorlar. Suçlu.

Maçolar onu, feminist olmakla suçluyorlar. Suçlu.

Feministler onu, Maço olmakla suçluyorlar. Suçlu.

Komünistler onu, Anarşist olmakla suçluyorlar. Suçlu

Anarşistler onu, ortodoks olmakla suçluyorlar. Suçlu.

İngilizler onu, Chicano olmakla suçluyorlar. Suçlu.

Anti-Semitistler onu Yahudi dostu olmakla suçluyorlar. Suçlu.

Yahudiler onu, Arap dostu olmakla suçluyorlar. Suçlu.

Avrupalılar onu, Asyalı olmakla suçluyorlar. Suçlu

Reformistler onu, aşırı sol olmakla suçluyorlar. Suçlu.

"Tarihsel Öncüler" onu, yüzünü proletarya yerine "sivil toplum"a dönmeyle suçluyorlar. Suçlu.

Sivil toplumcular onu, rahatlarını bozmakla suçluyorlar. Suçlu.

Borsacılar onu, kahvaltılarını berbat etmekle suçluyorlar. Suçlu.

Devlet, onu, bakanlıklardaki mide ilaçlarının tüketiminin artışıyla sorumlu tutuyor. Suçlu.

Soytarlar onu, ciddi olmakla suçluyorlar. Suçlu.

Büyükler onu çocuk gibi olmakla suçluyorlar. Suçlu.

Çocuklar onu, yetişkin gibi davranmakla suçluyorlar. Suçlu.

Dogmatik solcular, onu, homoseksüellere ve lezbiyenlere tavır almamakla suçluyorlar. Suçlu.

Kuramcılar onu, pratikçilikle suçluyorlar. Suçlu.

Pratikçiler onu, kuramcı olmakla suçluyorlar. Suçlu.

Herkes onu kendileri için kötü olan ne varsa, onunla suçluyor. Suçlu.

PS: Geri Çekilişin Yedinci günü 16 Şubat'ın Öğleden Sonrasına Dair Anlatıyor:

"Geri çekilmek yerine, neden saldırmıyoruz?" bir tümseğin ortasında duran Camilo söyleniyor, tam da uçurumdan aşağı düşmemek için uğraştığım anda. Hemen yanıtlamıyorum ve ona dağa tırmanmaya devam etmesini işaret ediyorum. Üçümüz de oturuyoruz, yukarıya vardığımızda. Gece gökyüzünden önce dağlara ulaşıyor ve artık ışığın kaybolduğu, saatin kaç olduğunu bilmediğimiz ve gölgelerin oynadığı bu alacakaranlıkta uzaklardan sesler duyuluyor..

Camilo'ya dikkatlice dinlemesini söylüyorum. "Ne duyuyorsun?"

"Cırcır böcekleri, yapraklar, rüzgar" cevabını veriyor, diğer ben.

"Hayır" diye ısrar ediyorum, "Kendini zorla"

"Sesler..." diyor şimdi Camilo "uzakta... bir tam-tam-tam... trompet sesi gibi... oradan geliyor..." Batıyı gösteriyor Camilo.

"Aynen" diyorum.

"Başka" diye sözünü kesiyor diğer ben.

"Halk. Onlar, savaş yerine görüşmelerin yapılması, silahların değil sözcüklerin konuşması çağrısını yapıyorlar" diye açıklıyorum.

"Peki bu tamtamlar?" Daha fazlasını bilmek istiyor Camilo.

"Bu onların trompetleri. Barışa çağırıyor. Binlerce, onbinlerce, yüzbinlerceler. Önünde dikiliyorlar, ama hükümet onları duymuyor. Haydi, oraya gidelim, söyleyecek neleri olduğunu duymamız gerek. Onları yanıtlamalıyız. Hükümet gibi kulaklarımızı tıkayamayız. Başka bir seçenek kalmayıncaaya değin, onları dinlemek zorundayız, savaşı engellemek zorundayız..."

"Peki sonra?" diye mırıldanıyor, diğer ben.

"O zaman savaşıcağız" diye yanıtlıyorum Camilo'yu.

"Ne zaman?" diyor, bilmek istiyor.

"Yoruldukları ve sustukları zaman. Bunlar bizim konuşmak zorunda kaldığımız kara saatler olacak..."

"Savaş" diyor, diğer ben.

Israr ediyorum: "Biz herşeyi onlar için yapıyoruz. Savaşımız onlar için. Savaşa son vermemiz onlar için. Sonunda kazanacaklar. Eğer bizi yok ederlerse, savaşı yok etmek için olası her şeyi yaptıklarından huzur duyacaklar. Bu yüzden ayağa kalktılar ve artık durmayacaklar. Ayrıca ellerinde, korumak zorunda oldukları bir bay-

rakları var. Biz yaşarsak, bizi kurtarmanın, savaşı engellemenin, daha iyi olmanın ve bayrağa egemen olabilmenin huzurunu duyacaklar. Bizim ölü ya da yaşıyor olmamız farketmez, onlar deneyimleriyle daha güçlü olacaklar. Herşey onlar için, bizim için değil..."

Camilo, kendi yorumuyla bunu şöyle anlamayı tercih ediyor: "Kadınlar için..."

PS: Yeniden Akşamki Aykırı Konulara Giriyor

Uzaktaki bir tarla kuşu gibi unutulmak, tarihsiz çıkışımızın temel nedeni. Unutulmuş birazcık anıyla öldürebilmek için, göğüslerimizi kurşun ve umutla koruyoruz. Eğer bilinmez bir uçuş bizi rüzgarla sürüklerse, tatlı yalanların örtülerini ve maskelerini bütünüyle bir kenara atacak ve yarının anılarını güçlendiren dudak ve deri olacaklar onlar. Bunun için yeryüzünden somut bir haber. İyi dinle!

Acemi bir oyuncu nasıl beceriksizse
Sahne korkusundan donakalmış dururken
Nasıl fazla duyguya kapılınca bir kimse
Zayıflarsa yüreği gücünden kudururken
Benim de bu korkuyla güvensizlikten işte
Sevgi törenindeki duam aklımdan çıkmış
Sevgimin gücü beni paramparça etmiş de
Aşkın bütün yükünü omuzlarıma yıkmış.
Öyleyse kitaplarım söylesin güzel sözler,
Sussun dilli gönlümün dilsiz laf ebeleri
Onlar sevgi dilenir, ama bir çıkar bekler
Gönlün sözü, bollukta hepsinden çok ileri.
Sessiz aşk ne yazmışsa onu oku ve öğren
Aşkın ince aklısı gözlerle duyup bilen

William Shakespeare, Sonett XXIII

Bol şans, tarla kuşu... bizi kanatlarının altında arama. Yukarıda, acılarımızı gönderdiğimiz, güneşin umuttan yağdırdığı yukarıda...

PS: Bu doğum gününde bir şey hediye edemiyor

5 Mart Heriberto'nun doğum günü. Dördünü bitirip beşe girecek demek. Heriberto dağlarda, onun evinde yalnızca askerler kalıyor ve avlusunda bir tank duruyor. Üç kralları oynadığı oyuncağı şimdi belki de bir generalin ellerinde ya da savcı bunun bir örgüt sırrı ta-

şıyıp taşımadığını araştırıyor. 10 Şubat'taki olaylara (askerlerin istilas) önceden hazır olan Heriberto, o an geldiğinde kahve kurutulan beton avluda şoförcülük oynadığı en iyi oyuncağını, içiçe oturulabilen küçük bir arabayı orada bıraktı. Heriberto'nun arabasını dağlarda süremeyeceği için kendini teselli ettiğini söylediler. Heriberto, annesine arabasına tekrar kavuşup kavuşmayacağını, Sup'un ona artık çukolata verip vermeyeceğini soruyor. Heriberto annesine geçen yılki savaşın neden geri geldiğini soruyor. "Neden" diyor Heriberto. Annesi yanıtlamıyor, yürümeye devam ediyor, sırtındaki ağrılar ve çocukla...

PS: Antonio Machado'dan Aklında Kalan Çeşitli Konularda Pasajlar Anımsıyor

I

Kalbime gömdüğüm
Çöşkünün dikenini
Bir gün çıkarıp atabildim
Şimdi kalbimi hissetmiyorum

Altın dikenin ucuyla
Seni yine
Kalbimde taşıyabilirim...

II

Bu gece rüyamda
Tanrı bana seslendi: Alarm!
Ama sonra uyuyan Tanrıydı
Ve bendim onu çağıran:
Uyan!

PS: Çaresiz Kanlar İçinde

Bir yara göğsümü yırtıyor
Buğdaydan kan
Ve ekmek yok
Özlemleri dindirmeye...

Sub, bir tepenin üzerinde, güneşin batıda bir pırıltıyı alıp götürüşünü, yokoluşunu seyredirken...

Sub Marcos

DÜŞÜK YOĞUNLUKLU SAVAŞ

Ernesto Zedillo'nun 9 Şubat'taki Los Altos de Chiapas'taki ve Selva Lacandona'daki yerli topluluklarını hedefleyen, EZLN önderliğini yok etmeyi ve sivil bir ayaklanmaya dönüşen sosyal devrimi sona erdirmeyi amaçlayan savaş kararı, bir kaç hafta içinde hükümet açısından bir fiyaskoya dönüştü.

Zapatist isyancılar bugün, her zamankinden daha fazla ulusal ve uluslararası desteğe sahipler, Zedillo yönetiminde olmayan büyük bir moral güç ve önceden olduğu kadar askeri gücü ellerinde bulunduruyorlar. Buna karşılık hükümet sadece Peso'nun serbest bırakılması veya Salinas ve Cordoba'ya nazaran cesaretsiz tutumuyla değil, bilakis haklarını aramaktan başka bir şey yapmayanlara saldırdığı, sosyal bir jenosid uyguladığı için büyük bir itibar kaybına uğradı.

Chiapas'ta sadece ayaklanmacılara karşı değil, hükümetin tümünü zanlı ve suçlu olarak değerlendiği bütün yerli halka karşı açık bir savaş yürütülüyor. Ordu savaş bahanesi altında orada ifrata varan çökyönlü saldırılarda bulunuyor: Yerliler katlediliyor, kaybediliyor, işkence ediliyor, Campesinoların evleri yağmalanıyor (elektrikli aletler ve mutfak gereçleri çalınıyor) binalar tahrip ediliyor. Bir çok şey, nehir sularının ve böylelikle tahılın zehirlenmesi için kimyasal madde kullanıldığına delalet ediyor, köyler göçe zorlanıyor ve yüzlerce terör tohumu ekiliyor: Herşey yabancı güçlerin boyunduruğundaki bir yönetimi korumak için ve her gün ulusal egemenlik daha fazla tehdit ediliyor.

Chiapas'taki savaştan elimize geçen fotoğraflar, bugünkü Meksika'nın dramını sergiliyor: İçlerinden en etkileyici olanıysa Ocosingo'ya bağlı Nueva Estrella'dan, köyde bir tek kişi yok. Çevreden hiç kimse askerler geldiğinde neden herşeylerini geride bıraktıklarını bilmiyor: Hayvanlarını, masadaki yemeklerini, ipteki çamaşırlarını, çocukların çamurlu oyuncaklarını. Dağlara mı kaçmışlar ya da askerler mi kaybolmaya bırakmış onları?

"Chiapas'ta Diyalog Kardeşlik ve Onurlu Bir Barış" yasası, bütün öngörülen değişikliklere rağmen, bu karineyle bölgede gerçek bir barışın sağlanmasında hiç bir rol oynayamaz. Bu mümkün değil, çünkü, öncelikle: a) bu yasanın dayanak noktası şüphelidir, çünkü genel olarak yasalar yalnızca genel geçerliliğe sahip olabilir ve (yasayı aşarak) somut görüşmeler için kurallar koyamaz, fakat, her-

şeyden öte, b) politik anlamda Zedillo, bu yasayla Zapatistaları resmen sistemin koşulları içinde kapitülasyonlara zorluyor ve bununla kongreyi de ortak sorumluluğa katmayı hedefliyor. (Meksika'da bunun zordan bağımsız olmadığı biliniyor)

Zedillo'nun 9 Şubat'taki askeri hareketi, çatışmaların oldukça keskinleşmesine yol açtı, fakat bu tutarsızlıklar, Hükümetin kendisini, bu aksiyonla zayıflatması sonucunu doğurdu. Bu nedenle, güvenlik güçlerine müdahale izni vermekle sahnede çok zor duruma düşen politik aktör, yer değiştirdi. Egemenler, saldırılarını sürdürüyorlar ve Lakandon Ormanlarında bir çember oluşturdular. (Susmak olmaz) Askerlerle görüşmüş olan Taniperla sakinleri, çok sonraları, askerlerin kendilerine açıkça, görüşmelerin "Zapatistaları kazanmak" için olduğunu, affın kendilerini ilgilendirmeyeceğini söylediklerini, aktardılar; askerler ayrıca çatışmaların odak noktasını Zapatistaların bölgesindeki potansiyel petrol yataklarının oluşturduğunu kavramış durumdalar.

Bir kez daha yineleyelim: Chiapas sorunu, politik karakterdedir ve bütün Meksika'da demokrasiye geçiş olmaksızın, bir hukuk devleti gerçekleştirilmeden ve iktidar partisinin buna aykırı yönleri tasfiyeye uğratılmadan bir çözüm bulunamaz. Bu, bütün diğer taleplerin yanısıra, Zapatistaların önermelerinin temelini oluşturmaktaydı.

Herşey apaçık ortada: Bugünkü krizin analizi yapıldığında, Zapatist ordu dağlarda direnişi sürdürüyor ve Meksikalılara parlak bir örnek sunuyor. Son örnek, Cuautla'daki kuşatmaya karşı 72 günlük kahramanlık, Morelo'nun yenilgisi ve Calleja'nın komutasındaki merkezi güçlere isyancıların direnişi.

Hepsinden öte; halkın kavgası geldi çünkü, Meksika için tek çıkış yolu, demokrasiye geçiştir ve bu Zedillo ve arkadaşlarının (ve görüldüğü kadarıyla bütün "muhalefet partilerinin" de) anlamadığı veya anlamak istemedikleri bir şeydir.

*Luis Javier Garrido
La Jornada, 10 Mart 1995*

ALİS LAKANDON ORMANLARINDA

Proceso, La Jornada, Tiempo Gazeteleri ve
Ulusal ve Uluslararası Basına,

Chiapas, Meksika, 11 Mart 1995

Bayanlar, Baylar,

Görünen o ki, insan, iki kez aynı tuzağa düşme riskine giren tek hayvan. Ayrıca o hep sözü edilen yasaların bir kopyasını askerlere göndermeler hiç de fena olmazdı. Onlara pek hitap etmediği belli, hâlâ ilerlemeyi sürdürüyorlar. Biraz daha geri çekilirsek, bir an "Ekvator-Peru sınırına hoş geldiniz" yazan bir tabelaya çarpacağız. Bir güney Amerika gezisine karşı değiliz, ama üç taraftan ateş altında olmak pek sevimli değil.

Bizler iyiyiz, burada ormanlar bütün sert eleştirilere rağmen (antropologlar için değil) insanları maymuna dönüştürüyor. Sağlıcakla kalın. Selamlar ve insanın bugünü ve yarını görebildiği dürbünlerden biri.

*Meksika'nın Güneydoğu Dağlarından
Subkomutan Insurgente Marcos*

Meksika, Mart 95

PS: Sadece Meraktan Soruyor

Sahi, birliklerini Prado kasabasından çekmeden önce, yerlilerin evlerindeki bütün ihtiyaç malzemelerinin parçalanması ve sayısız kulübenin yakılması emrini veren Ordu Generalinin ismi neydi? Prado'da bir aile ayda ortalama 200 yeni Peso kazanıyor, bir general böyle "parlak" bir askeri operasyon için kaç para alıyor? "Savaş alanındaki hizmetleri" karşılığında terfi mi ettirilecek? General, yıkma emrini verdiği evlerden birinin Tonita'nın evi olduğunu biliyor muydu? Bu general, çocuklarına ve torunlarına "parlak" sicilini mi anlatacak? Champa San Augustin'deki evlere saldırı ve yerle bir etme emrini verdikten bir kaç gün sonra, upkı çocuklar gibi gülücükler içinde geri dönerek pozlar veren subayın adı neydi? M. Vargas Llosa'nın "Pantaleon ve Ziyaretçileri" romanındaki baş kahramanın kötü bir takliiti olarak Guadalupe Tepeyac'ı işgal eden garnizonun "ihtiyaçları"

için düzinelerle fahişeyi sağlayan subayın ismi neydi? Fahişeler ne ücret alıyorlar? Bu "çok riskli" askeri operasyonun tepesindeki general ne kadar kazanıyor? Meksikalı Pantaleon'un komisyonu ne kadar? Aynı fahişeler, birlikler gibi subaylar kadrosu için de mi geçerli. "Ulusal güvenliği koruma" adına ordunun bütün garnizonlarında var mı bu "servis"? Eğer bu, Meksika ordusunun ulusal eliti korumasına yarıyorsa, Ortiz niçin, Meksikalı yerlilerin onurunu Chiapas'ta kolaylayacağına, Washington'a eşlik etmiyor?

PS: Devamını Anlatmak İçin Yüreğini Çelikleştiriyor...

8 Mart'ta son Pradolular dağlardan indiler. Tonita'nın ailesi bu son gelenlerdendi. Evlerinden arta kalanla yüzyüze geldiklerinde, Tonita'nın ailesinde de, bütün Pradolu ailelerin yaşadığı sahne tekrarlandı: Erkekler, çaresiz ve öfkeli arta kalanların peşinde koşuyor, kadınlar, Amerikan ordusunun "Fast food" torbalarının yanbaşıda duran parçalanmış giysilerini, darınaduman edilmiş yoksul mobilyalarını, pisliğe bulanmış yiyeceklerini, yırtılmış Guadalupe'li genç azizenin kutsal resmini ve haçı toplarken, saçlarını başlarını yolup, ağlıyor ve dua ederek tekrarlıyorlar: "Allahım, Allahım". Bu Pradolular için bir ayın töreni gibi. Son günlerde aile başına 108 defa tekrarladılar, 108 defa, çaresizlik, öfke, gözyaşı, çığlıklar: "Allahım, Allahım".

Bu kez biraz farklı. Ağlamayan küçük bir kadın var. Tonita bir şey söylemedi, ağlamadı, bağırmadı. Yıkıntı yığınının turmandı ve birşeyler aramak için olsa gerek, evinin bir köşesine gitti. Orada, son köşede, paramparça umutlar gibi, kırılmış, parça parça çay fincanları. Bu fincanlar hediye idi, bir gün Tonita Alicia çılgın şapkacılar ve mart tavşanları ile çay içebilsin diye ona birisi göndermişti. Ama bu kez Tonita'nın Mart'ta karşılaştığı tavşan değildi. Ulusal egemenliği ve hukuku koruma iddiasıyla verilen bir emirle yıkılan onun eviydi. Tonita ağlamıyor, bağırıyor, bir şey söylemiyor. Kırık çay fincanı parçasını ve ona ait altlığı alıyor. Tonita, annesi, teyzeleri ve kızkardeşleri ağlar, bağırır ve "Allahım, Allahım" diye yinelerken, yenden yerlerdeki yırtılmış, kirli elbiseler, dağıtılmış fasulyeler ve mısır koçanları arasından geçip gidiyor.

Dışarıdaki bir mersin ağacının yanında yere oturuyor Tonita ve çay fincanlarının kırık parçalarını çamur ve tükürükle yapıştırmaya başlıyor. Tonita ağlamıyor, ama bakışlarında buz gibi keskin bir pırlıltı yanıyor.

500 yıldan beri bütün yerli kadınlarının başına gelen gibi, Tonita

da zorbalıkla çocukluğundan koparıldı, bir kadın oldu. 8 Mart 1995, Uluslararası Kadınlar Günü, Tonita yalnızca 5 yaşında, yakında altı olacak. Kırık fincanlara dikilmiş gözlerindeki soğuk, keskin pırıltı, yaralı bir şimşeğe dönüşüyor. Bunun ülkedeki hainlere yetecek bir öfkenin zincirlerinden boşaldığı bir güneş olduğu ileri sürülebilir.

...Tonita kırılan çay fincanlarını, çamur ve tükürükle yeniden yaptı, kırılan kalpler de böyle onarılabilseydi. Uzaklardaki, bir an olsun bunun bir insan olduğunu unutma. Yüzünden aşağıya süzülen tuzlu damlalar, çelikleşmiş göğsünü paslandırmaya yetmiyor.

PS: En Değerli Şeyini (Dolar Hesabı mı?) Oyuna Sürüyor

Artık bir "Subkomutan Elisa" olduğunu okudum, "Subkomutan German", "Subkomutan Daniel", "Subkomutan Eduardo". Bu yüzden şu adımı atmaya karar verdim: İşçileri Bakanlığına eğer kol manifestlerinden daha fazla "Sub" çıkarırsa, açlık grevine başlayacağımı bildiriyorum. Ayrıca, İşçileri Bakanlığının yalnızca bir "Sub" olduğunu (şans eseri ben bu satırları okurken, diğer ben kastediliyor) ve benim doların Japon Yeni ve Alman Markı karşısında değer kaybetmesinde suçlu olmadığımı açıklamasını talep ediyorum.

PS: Bir Sonetten Öğrenilen Sözlerin Kabulunu Onaylıyor ve Birlikte Davranıyor...

Düşünce insanların ve kaderin gözünden
Aforozlular gibi, yapayalnız ağlarım;
İrkilir sağır gökler çılgınlıklarım yüzünden,
Bahtıma lanet okur, yüreğimi dağlarım;
Talihi yaver giden herkese gıpta eder,
Şu depli güzel olsam, dostlarım olsa derim;
Şunda sanata, bunda dehaya içim gider,
Oysa solda sıfırdır yapmak istediklerim;
Kendimden iğrenirken aklım sana doğrulup
Gönlüm kara dünyayı gerilerde bırakır,
Gün doğarken yükselen bir tarla kuşu olup
Cennet kapılarında kutsal ezgiler şakır;
Öyle bir servettir ki sevgini anmak bile,
Sultanlarla yer değiş deseler de nafi.

William Shakespeare, Sonett 29

PS: Geri Çekilişin Sekizinci ve Dokuzuncu Günleri 17 ve 18 Şubat 1995'te Neler Olduğunu Anlatıyor

"Bir ay okunun iki ucunu takip ettik. Doğmakta olan ayı, boy-nuzlar doğuyu gösteriyor"u hatırladım ve çitle çevrili bir otlığa vardığımızda sözcükler ağızından döküldü. Beklemek zorundaydık. Yurkarıda bir askeri uçak ölüm mırıltıları yağıdırıyordu. Diğer ben şarkı söylemeye başladı:

"Saat onu vurdu, onbiri,
Saat onikiyi vurdu ve bir iki üç
Ve alacakaranlıkta gizlenmiş
Yağmur sırlıslam etti..."

Sessiz olması için tehditkar işaretler yapıyordum. Kendini savundu: "Benim yaşamım Joaquin Sabina'nın bir şarkısı gibidir". "Kesinlikle bir aşk şarkısı değildir" dedim ona, kendi koyduğum konuşma yasağını unutarak.

Camilo, uçağın ortadan kaybolduğunu işaret ediyor. Çitten geçip yağmurla ıslanmış otlığın içinden geçiyoruz. Bakışlarını yukarıyı arşınıyor ve ayın karanlık yüzünde eski sorulara yanıt arıyorum.

"Boğalar", o an Camilo'nun uyarısını duydum. Ama artık çok geçti, bakışlarını samanlığa yönelttiğimde en az benim kadar korktuğundan hızla koşan, ama ters yöne koşan damızlık bir boğanın gözleriyle karşılaştım. Çite ulaştığımda, aceleyle sırt çantamı dikenli tellerin üzerinden fırlattım. Alundan sürünerek geçmek için eğildim. Öyle şanslı bir elim var ki, çamur sandığım şeyden, inek bokuna bulamış çıktık. İkisi de yere oturmuşlardı, susmalarını işaret ettim.

"Pıst, askerler bizi duyacaklar!" Ama gülmekten başka bir şey yapmadılar. Gömleğimi ve pantolonumu pislikten olabildiğince kurtarmak için bir tutam ot kopardım. Çantamı yükledim ve yola koyuldum. Camilo ve diğer ben arkamdan geliyorlardı. Artık gülüyorlardı. Ayağa kalkuklarında oturdukları yerin pislik dolu olduğunu farketmişlerdi. İnekleri aşık eden baştan çıkarıcı kokumuzla, bir derenin suladığı geniş çayırın sonuna ulaşmıştık. Ormanın kenarına geldimizde saate baktım. Saat Tacho'nun söyleyeceği gibi "güneydoğu saatiyle" 2'ydi. Şansımız yaver gider ve yağmur yağmazsa alacakaranlıkta dağların eteklerine varırdık. Öyle de oldu. Ormanlık dağların çok yakınında olduğumuzu gösteren geniş yapraklı büyük ağaçların arasından bir patika yola girmiştik. Yalnızca vahşi hayvanların, ölülerin ve gerillaların yaşadığı saf orman. Işığa ihtiyacımız yoktu, ayışığı beyaz bir yılan gibi dalların arasında kıv-

rılıyor ve kurumuş yapraklar üzerindeki yürüyüşümüz cırcırböceklerini susturuyordu. Giriş kapısı sayılan büyük Kapok (peynir ağacı) ağacına varmıştık, biraz dinlendik ve gün ısıdığında, iki saat daha daha turmandık.

Patika yolu tanımak, bazen mümkün olmuyordu, ama aradaki uzun yıllara rağmen, yolun özelliklerini kabaca hatırladım. "Bir duvara toslayınca kadar doğuya" derdik. Onbir yıl önce miydi? Kesinlikle kuraklık dönemini atlatamayacak olan bir dereciğin yanında dinlendik. Bir an için uyukladık. Diğer benin çılgılığıyla uyandım. Silahın emniyetini açtım ve iniltinin geldiği yöne doğrulttum. Evet, bu ayağını tutarak sızlanan diğer bendi. Yanına gittim. Çoraplarını çıkarmayı denedi, bu arada bir parça derisi koptu.

"Benim gibisin" dedim ona, "önce ısılatman gerekir".

Çizmelerin ayaklarımızda olduğu dokuzuncu gündü. Kumaşla deri, nem ve çamurdan yapıştıyordu ve çoraplarını çıkarmak, derisini soymak gibi bir şeydi. Ayakkabıyla uyumanın zararları. Ona nasıl yapması gerektiğini gösterdim. Ayaklarımızı suya soktuk ve yavaş yavaş çoraplarımızı çıkardık. Ayaklar köpek leşi gibi kokuyordu ve derileri biçimsiz beyaz bir kütle gibiydi.

"Korkuttun beni. Ayağını tuttuğunu gördüğümde, seni bir yılanın ısırıldığını sandım" diye azarladım onu.

Diğer ben, karşı çıkmadı, ayaklarını suda tutmaya devam ederken gözlerini kapadı, ben sesleninceye değin. Sonra birden Camilo bir sopa ile yere vurmaya başladı.

"Ne var?" diye sordum ona.

"Bir yılan" dedi Camilo, taş, sopa, çizme eline geçirdiği ne varsa onunla vururken. Sonunda başına bir sopa darbesi. korkarak yaklaştık.

"*Mococh*" dedi Camilo. (Kafası koptu)

"*Nauyaca*" dedim ben.

Topallayarak yaklaştı diğer ben. Bir uzman edasıyla:

"Bu meşhur *Bao No* ya da dört burunlu yılan" diye açıkladı.

"Isırığı öldürücüdür ve zehiri çok güçlüdür" diye ekledi, bir pazarcının bağırışına benzer ses tonuyla. Derisini yüzdük. Yılanın derisi gömleğini çıkarır gibi yüzülüyor. Karnı uzun bir fermuar gibi açılıyor, bağışrakları dışarı çıkarılıyor, ve sonra o yalnızca derisiz bir parça. Sonra geriye yalnızca beyaz kırıkdaklı bir et kalıyor. Uzun bir çubuğa geçirilip ateşe konuluyor. Tadı, nehirlerde "isimsiz" diye andığımız *Macabil*'i, kızartılmış balığı andırıyor. 11 yıl önce miydi? Bize hediye edilmiş olan et ve biraz da tatlı bulamaçtan yedik. Biraz

dinlendikten sonra izleri yok ettik ve yürüyüşe devam ettik. Onbir yıl önceki gibi (mi?) orman kendi yasalarınca hoşgeldin diyor bize, yağmurla. Ormanda yağmur bambaşkadır. Yağmur yağmaya başlıyor, ama ağaçlar büyük bir şemsiye görevi görüyor, yalnızca bir kaç damla dallar ve yapraklardan aşağıya süzülen. Sonra, yeşil çatı akmaya başlıyor, bu ıslanmak demek. Büyük bir süzgeçten dökülürcesine damlalar düşüyor. Yukarıda kesilmesine rağmen içeride yağmaya devam ediyor. Ormanda yağmur, savaşmaya benzer: Ne zaman başladığını biliyorsun, ama ne zaman biteceğini hiç bilmiyorsun. Yol üzerinde eski dostları gördüm tekrar: Yeşil yosundan biçilmiş mantosuyla *Huapac*, inatçı ve sert dikliğiyle *Cante*, *Hormiguillo*, *Mahagoni*, sedir ağaçları, bıçak keskinliğinde, zehirli savunma araçlarıyla *Chapaya*, *Watapil'in* yelpazesi, dengesiz büyüyen *Pij* yaprakları -yeşil fil kulakları gibi görünüyorlar- dümdüz gökyüzüne yükselen *Bayalte*, isminin çağrıştırdığı "kötü kadın" gibi ateşli sayıklamalara ve şiddetli ağrılara neden olan tehditkar *Chechem*. Ağaçlar, bunlar yalnızca ağaç değil. Kahverengi ve yeşil, gözleri, elleri, adımları, ruhları yeniden sarıyor...

11 yıl öncesinde, buraya ilk kez gelişim gibi (mi?). O zaman bu lanet olası dağlara güçlkle çıkabilmişim, sürekli olarak "bir adım daha, ondan sonra öleceğim" dediğim her adımda bunun sonuncu olduğunu düşünmüştüm, ama bir adım, bir adım daha, ölmemişim ve yükümün 100 kilo çektiği, yalnızca 15 kilo taşıdığımı bilmemin bir yalan-olduğunu düşünmüştüm, "daha burada çok yenisin" diyorlardı, beni getiren ve haince gülen Compaslar, kendi kendime bir sonraki adımın kesinlikle sonuncu olduğunu söylüyor ve gerilla olmak için buraya geldiğim ana lanetler okuyordum, örgütlü bir entellektüel olarak çok iyiydim ve devrimin hepsi de önemli bir çok görevi vardı, hangi şeytana uyararak bu maceraya girdim diyerek bir sonraki molada onlara kesinlikle buraya kadar, artık yokum, size şehirden daha çok yardım edebilirim diyecektim, yürümeye devam ettim, düşmeye devam ettim ve bir sonraki mola geldiğinde biraz utançtan biraz küçük bir su birikintisinde solumaya çalışan bir balık gibi konuşamadığımdan hiç bir şey söylemedim, bir sonraki molada söyleyeceğimi düşündüm, bir sonrakinde de aynısı oldu, böylece ormandaki 10 saatlik ilk yürüyüş gününü geçirdim, akşam karanlığında burada kalacağız demekti, kendimi yere bıraktım ve kendi kendime "kendime geldim" dedim ve kendim için tekrarladım "geldim", hakmaları sıkıca bağladık, ateş yaktılar, şekerli pirinç pişirdiler, yedik, tırmanmamızı nasıl bulduğumu, kendimi nasıl hissettiğimi, yorgun

olup olmadığımı sordular, ben sadece yineliyordum "geldim", bakışmış ve yalnızca bir gündür burda olduğumu ve delirdiğimi söylemişlerdi.

Ertesi gün 10 saatte 15 kilo yükü geldiğim yolu, onların 4 saatte ve 20 kilo yükü geldiklerini öğrenmiştim. Hiç bir şey söylemedim. "Haydi, gidiyoruz" dediler, onları takip ettim ve her adımda kendi kendime "geldim mi" diye sordum.

Bugün 11 yıl sonra (?), yorgunluk hikayesi yineleniyor. Varyyoruz. Varyyor muyuz? Öğleden sonrası ferahtı, altın başakların ışığı alacakaranlıkları gideriyor, konaklamak istediğimiz alanı sarıyordu. Camilo'nun akbabalara ("Yaşlı Surat" ya da Beyaz Kafa") rastlamasından sonra yemek yedik. Akbabalar yedi taneydi. Camilo'ya ateş etmemesini, belki ardından vahşi bir hayvanın çıkabileceğini söyledim, belki bir şeyler yakalayabileceğimizi düşündüm. Ne "*Sac Jol*" ne de vahşi bir hayvan, hiç bir şey. Hamakları kurduk ve plan yapık. Bir süre sonra, karanlık olduğunda, *Martuchas* (potos flavus)'lar geldi ve bize havladılar, daha sonra *Woyo* ya da gece maymunları. Uyuyamadım. Herşey acı veriyordu, umudun kendisi bile...

PS: Özeleştir, arasına genç kız olan kadınlar ve arasına kadın olan genç kızların arkasına gizlenmiş utangaç bir masal. Ve tarih bir kez komedi ve sonra bir trajedi olarak tekrarlanıyorsa, bu masal demek...

DURITO II

(Neo-Liberalizmi Lakandon Ormanlarından Görmek)

Onuncu gündü, baskı geride kalmıştı. Kendimi biraz olsun, planlarımı yerine getirmek için ev düşüncesinden uzaklaştırmıştım. Yükseklere tırmanıp dalsız budaksız iki iyi ağaç arıyorum. Ayaklarımdan yükselen sesi duyduğumda şaşırılmışım. Şöyle diyordu:

"Hey, dikkat et!"

Başta bir şey görmedim, öylece kaldım ve bekledim. Bunun üzerine hemen hiç bir şey olmaksızın bir yaprak kımıldadı ve şikayetkâr bir böcek ağağı indi:

"Niçin dikkatli olmuyorsunuz, botlarınızla etrafımda tepiniyorsunuz? Neredeyse beni ezecektiniz!" dedi.

Bu şikayet bana tanıdık geldi..

"Durito?" diye seslendim dikkatlice.

"Nebukadnezar emrinizde! Kimseye güvenmeyeceksin" diye yanıtladı küçük böcek öfkeyle.

Artık kuşku kalmamıştı.

"Durito, beni hatırlamıyor musun?"

Durito, yani Nebukadnezar, düşünceli şekilde süzdü beni. Kanadının altından küçük bir pipo çıkardı, tütünle doldurdu, yaktı ve sağlıksız bir öksürüğe yol açan derin bir nefes çekti.

"Hm, hm" dedi.

Ve sonra bir kez daha:

"Hm, hm".

Bir süre daha devam edeceğini biliyordum, oturdum. Bir çok "hm, hm"dan sonra seslendi Nebukadnezar, yani Durito:

"Yüzbaşı!"

"Kendileri" dedim tanınmamdan duyduğum memnuniyetle.

Durito (sanırım, tanındıktan sonra ona yine böyle diyebilirim) bana hep bir-çeşit sara nöbeti gibi gelen böceklerin beden dilindeki sevinç dansını yapmaya, ayaklarıyla tepinip, kanatlarını çırpmaya başladı. Çeşitli vurgularla pek çok kez "Yüzbaşı" dedikten sonra buna son verdi ve o korkunç soruyu sordu:

"Tütünün var mı?"

"Peki, ben.." Stoğumu tahmin edebilmek için duraksadım.

Bu esnada Camilo geldi ve sordu:

"Beni mi çağırdın, Sup?"

"Hayır, yok.. şarkı söylüyordum ve... darılma ama gidebilirsin" diye sinirle cevap verdim.

"Ah, iyi" dedi Camilo ve geri döndü.

"Sup mu" dedi Durito şaşkınlıkla.

"Evet" dedim "şimdi ben Subkomutanım"

"Yüzbaşından iyi mi, kötü mü?" diye bilmek istedi Durito.

"Kötü" dedim ona ve kendime.

Hemen konuyu değiştirdim ve tütün tabakasını uzattım:

"Burada biraz var"

Tütünü aldıktan sonra Durito, yeni bir dansa başladı, bu kez defalarca "Teşekkür ederim" diye yineledi. Tütünün yarattığı canlılık geçtikten sonra, karmaşık pipo yakma törenine başladık. Sırt çantama yaslandım ve Durito'ya baktım:

"Her zamanki gibi görünüyorsun" dedim ona.

"Sense oldukça berbat görünüyorsun" diye karşılık verdi.

"İşte hayat bu" diye açıkladım ölçülü.

Durito "hm, hm"larına başladı. Sonra sordu bana:

"Bunca yıldan sonra seni buraya getiren ne?"

"İşte, bilmiyorum, düşünceye dalmıştım ve yapacak işim yoktu, kendi kendime, neden eski yerlerde bir tur aüp eski dostlara merhaba demiyorum dedim" diye karşılık verdim.

"Yaşlı olan tepelerdir ve onlar da sürekli yeniden yeşeriyorlar" dedi kızarak Durito.

Sonra yine "hmm, hmm"ları ve soran bakışları geldi. Kendimi daha fazla tutamadım ve itiraf ettim:

"Gerçeği, hükümet bize karşı bir saldırı başlatu ve geri çekiliyoruz.."

"Sen kaçıyorsun" diye iddia etti Durito.

Ona, stratejik geri çekilmenin ne olduğunu, taktik bir geri çekilmenin bence bu anda uygun olduğunu anlatmaya çalıştım.

"Sen kaçıyorsun" dedi Durito şimdi, bir iç çe kişle.

"Peki, öyle, kaçıyorum, ne olmuş" onu kızdırdığımdan daha fazla kızarak itirazda bulundum.

Durito bunun üzerine daha fazla ısrar etmedi. Uzun bir sessizliğe gömüldü. Yalnızca iki piponun dumanı ortak bir köprü oluyordu. Bir kaç dakika sonra:

"Göründüğü kadarıyla, seni rahatsız eden başka bir şey var, bu yalnızca stratejik geri çekilmeden değil", dedi.

"Ricat, stratejik ricat" diye düzelttim onu. Durito devam etmemi bekliyordu.

"Gerçekte buna hazır olmamamız beni kızdırıyor. Hazırlıklı olmamamız benim hatam. Hükümetin gerçekten diyalog istediğini sanmıştım ve bu yüzden delegeler arasında bir referanduma başlanması emrini verdim. Onlar bize saldırdıklarında diyalogun şartları üzerine tartışıyorduk. Bizi şaşırttılar. Beni şaşırttılar..." diye açıkladım acılı bir öfkeyle.

Durito tekrar piposundan nefes çekti ve ona on günlük olayları anlatana kadar bekledi. Bitirdiğimde:

"Bekle" dedi.

Bir yaprağın altına girdi. Kısa bir süre sonra küçük yazı masasıyla geri geldi. Sonra küçük tabureciğini aradı, oturdu, bir kaç kağıt çıkardı ve endişeli bir yüzle baktı:

"İçine dalıp gittiği kağıtlara her vuruşundan sonra "hmm, hmm" diyordu. Bir süre sonra:

"Tamam"

"Ne tamam" diye sordum merakla.

"Sözümü kesme" dedi Durito ciddi ve sevinçli. Ekledi:

"Dikkat et. Senin sorunun da pekçoklarınınkiyle aynı. Bu Neo-liberalizm olarak tanınan ekonomik ve toplumsal doktrin..."

"Bir bu eksikti... Ekonomi politik dersleri" diye düşündüm. Anlaşılan Durito ne düşündüğümü duymuştu. Beni azarladı:

Şştt, bu sevimsiz X dersi değil. Bu par excellence kürsüsüdür."

"Par excellence kürsüsü" bana abartılı geldi, fakat onu dinlemeye koyuldum. Durito, bir kaç,

"Hmm, hmmm" daha çektikten sonra:

"Bu sermaye teorisiyle ilgili bir problemdir! Evet, Neo-liberalizmin bir öğreti olduğundan hareket ediyorsunuz. Siz ile kafaları gibi köşeli ve durgun şematizme sıkı sıkıya bağlı olanları kast ediyorum. Siz, neo-liberalizmin ekonomik krizleri aşmak için, kapitalizmi 'popülizm'e karşı sorumlu kılan bir kapitalist doktrin olduğunu düşünüyorsunuz. Doğru değil mi?"

Durito, cevap vermeme fırsat bırakmadı.

"Elbette bu doğru! O aslında krizleri aşma ya da açıklama teorisi değil. Meydana gelen krizlerin teorisi ve ekonomik öğretisidir Bunun anlamı ne planları ne de tarihsel perspektifiyle en ufak bir birleştiriciliği olmamasıdır. Kısa ve öz teorik bir boktan başka bir şey değil."

"Komik... Bu yorumu daha önce hiç duymadım ve okumadım" diye şaşkınlıkla yanıtladım.

"Tabii! Benim de şimdi aklıma geldi" dedi Durito gururla.

"Bunun bizim kaçışımız, pardon, geri çekilişimizle ne ilgisi var?" diye sordum bu yeni teoriye duyduğum kuşkuyla.

"Ah, ah, çok fazla, benim değerli Watson Sup'um! Ne plan, ne de perspektif, yalnızca tuluat! Hükümet istikrar tanımıyor. Bugün zenginiz, yarın yoksul, bugün barış istiyor, yarın savaş, bir gün pehriz, başka gün kabız. Kısaca böyle. Ne demek istediğimi anlıyor musun?" diyerek yanıtlamı bilmek istiyor Durito.

"Hemen hemen..." diyorum, dilim dolaşıp başımı kaşırkem.

"Sonrası?" diye soruyorum, Durito'nun araştırmasını sürdürmediğini farkettiğimde.

"Herşey bir anda patlayacak. Bumm! Fazla şişirilmiş bir balon gibi. Geleceği yok. Biz kazanacağız" diye açıkladı Durito kağıtlarını yerleştirirken.

"Biz mi?" diye sordum sinsice.

"Tabii, biz! Benim yardımım olmadan devam edemeyeceğiniz açıkça görülüyor. Hayır, bana itiraz etmeyin. Bir danışmana ihtiyacınız var. Şimdi bunun sürmesi için Fransızca öğreniyorum."

Susuyorum. Hangisinin daha kötü olduğunu bilemiyorum: bizi bir tuluat hükümetinin yönetmesi mi, yoksa Durito'nun biraz olası bir geçiş hükümetinde süper kabine sekreteri olması mı?

Durito oturuyor: "Seni şaşırttım, değil mi? Dert etme, bunca zamanda beni botlarınızla çiğneyemediniz, size her zaman zaman tarих kur-sunda alabileceğiniz bu ülkedeki bütün değişik olaylara rağmen, gi-dilmek zorunda olan yol eğitimini verebilirim: Birlik... birlik..., karıma hiç yazmadığımı haurladım". Kesiyor Durito.

"Ciddi olduğunu düşünmüştüm" diye cevap veriyorum yap-macık bir öfkeyle ve bir yaprak atıyorum ona. Durito kaçıyor ve yine gülüyor.

Sakinleştiğinde soruyorum:

"Peki Neo-liberalizmin krizin ekonomik öğretisi olduğu vargısını nereden çıkarıyorsun?"

"Aah! Carlos Salinas de Gortari'nin 1988-1994 Ekonomik Planı isimli bu kitaptan" diye yanıtlıyor ve dayanışma logosu tipindeki bir broşürü gösteriyor.

"Ama Salinas artık başkan değil... bildiğim kadarıyla.." diye açıklıyorum ani bir kuşkunun rahatsızlığıyla.

"Biliyorum. Ama bu planı kimin hazırladığına bak bir kere" diye karşılık veriyor Durito ve ismi gösteriyor. Okuyorum:

"Ernesto Zedillo Ponce de Leon" diyorum şaşkınlıkla. Ek-liyorum:

"Bu durumda ilişkisi kopmamış mıydı?"

"Var olan yalnızca haydut yatağı" karşılığını verdi Durito uz-laşmaz tavrıyla.

"Ya sonra" diye soruyorum gerçek bir ilgiyle.

"Hiç, Meksika'nın politik sistemi de kafanın üzerine sarkan şu dal gibi" diyor Durito. Ayağa sıçırıyorum, yukarı bakıyor ve gerçekten kırılmış bir dalın hamağımın üzerinde tehditkar durup sallandığını görüyorum. Durito açıklamalarını sürdürürken yerimi değiştiriyorum:

"Meksika'nın politik sistemi, gerçekte kırılğan bir avuç daldan oluşuyor. Bir esinti düşürmeye yetiyor. Düşerken diğer dalları da kırdıkları açık. Kırılırken, gölgesinde duranlara dikkat.

"Ya rüzgar yoksa", diye soruyorum ona, hamağımın iyi bağlanıp bağlanmadığını yoklarken.

"Gelecek..., gelecek" diyor Durito, sonra geleceği gö-rüyormuşcasına düşünceye dalıyor.

İkimiz de düşünceye dalmıştık. Pipolarımızı tekrar yaktık. Gün sona ermek üzereydi. Durito botlarıma bir göz attı. Korkuyla sordu:

"Peki, seninle kaç kişi geldi?"

"İki kişi daha, adımlarımızdan korkma" dedim, onu sakinleştirmek için. Durito için kuşkucu yöntem bir disiplindir, böylece "hmm, hmm"larını sürdürdü, (düşüncelerini) yakalayana kadar:

"Ama, sizi takip edenler kaç kişi?"

"Hı, Onlar mı? Yaklaşık 60..."

Durito sözümü kesti.

"60 mı? 60 çift çizme tepemde! Beni ezmeyi deneyecek 120 bot" diye bağırdı histeriyle.

"Dur, beni hiç konuşturamıyorsun. 60 değiller" dedim. Durito yine sözümü kesti.

"Ah!.. Tabi aynı anda bu kadar talihsizliğin olmayacağını biliyordum... Kaç kişiler peki?"

Kısa ve etkili yanıtlam çınladı:

"60 bin".

"60 bin" diyebilirdi Durito, pipo dumanlarını yutmazdan önce.

"60 bin" diye defalarca tekrarladı, kederle ellerini ve ayaklarını kavuştururken.

"60 bin" dedi o, kendine acıyarak.

Onu teselli etmeye çalıştım. Hepsinin birlikte gelmeyeceklerini söyledim, bunun aşamalı bir çekilme olduğunu, çeşitli yönlerden geldiklerini, bizi bulamamaları için izleri yok ettiğimizi, böylece takip edemeyeceklerini, kısacası, aklıma gelen ne varsa ona anlattım.

Uzun bir süre sonra Durito sakinleşti ve yeniden "hmm, hmm"larına gömüldü. Haritaya benzer bir şeyler olduğunu farkettiğim bir kaç kağıt çıkardı ve bana düşman birliklerinin yerlerini sormaya başladı. Bildiğim kadarıyla yanıtladım. Her yanıttan sonra küçük haritasına işaretler çizdi, notlar aldı. Soruşturmadan sonra bir süreyi "hmm, hmm"larıyla geçirdi. Karışık hesap işlemleri (diyorum çünkü bütün el ve ayaklarını hesap için kullanıyordu) ve bir kaç dakikadan sonra içini çekti:

"Unutma; 'örs ve çekiç' kullanıyorlar, 'kement', 'tavşan tuzağı' kullanıp, dikey manevralar yapıyorlar. İlke olarak hepsi 'Amerikan Okulu'nun Ranger El Kitaplarında var" dedi kendine ve bana ve ekledi:

"Ama buradan kaçmak için iyi bir olanağımız var"

"Öyle mi? Nasıl?" diye sordum şüpheyle.

"Bir mucizeyle..." dedi Durito, kağıtlarını toplayıp geriye yaslanırken.

Araya suskunluk girdi ve kendimizi dallar ve sarmaşıkların arasında yayılan akşam karanlığına bıraktık. Geç vakit, gece ağaçların arasında belirip çabucak gökyüzünü örttüğüne Durito sordu:

"Yüzbaşı... yüzbaşı.. psst, uyuyor musun?"

"Hayır... Ne var?" diye yanıtladım.

Beni yaralamaktan korkuyormuşçasına bir acıyla sordu Durito:

"Ne yapmak istiyorsun?"

Pipomu içmeye devam ediyorum, dallarda asılmış gümüş ayışığının kıvrımlarına bakıyorum. Bir duman bulutu çıkarıyor ve ona ve kendime yanıt veriyorum: "Kazanmak."

PS: Özlemini Hesap Cetveline Uydurmak

Radyoda biri blues tarzında şarkı söylüyor:

All it's gonna right with a little help of my friends..."

PS: Artık Gerçekten Vedalaşıyor ve Mendil Yerine Bir Yürek Sallanıyor

Bu kadar yağmur
Ama ısıraıları dindirecek
Bir tek damla bile yok...

İyi ol... Selamlar ve sizler de başınızın üzerinde asılı duran bu kuru dallar ve sizi gölgesiyle tertemiz korumak isteyenle şaşınız.

Sigara İçen ... Ve bekleyen Sup

**Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional Genel Komutanlığı
Gizli Devrimci Yerli Komitesi Bildirisi**

11 Mart 1995

Meksika halkına,
Dünya halklarına ve hükümetlerine,
Ulusal ve uluslararası kamuoyuna,

Bugün "Chiapas'la Diyalog, Uzlaşma ve Onurlu Bir Barış Yasası"na veda edildiğini öğrenmiş bulunuyoruz. Durum tahlilinden sonra şunları düşünüyoruz:

Birincisi: "Chiapas"ta Diyalog, Uzlaşma ve Onurlu Bir Barış

Yasa"sı öngörülen değişikliklere rağmen tatmin edici değildir. Temsilcilerimizle diyalogu sürdürmeye elverişli olmayan koşulları ya da polisiye ve askeri planları yürütmeyi sağlayacak icra baskısının kullanılmasına açık bazı ciddi boşlukları var.

İkincisi: Buna rağmen "Chiapas'ta Diyalog, Uzlaşma ve Onurlu bir Barış Yasası" diyalogun yeniden başlamasını yaratabilecek uygun koşullar için önemli ve değerli unsurlar içermektedir. Bu anlamda bu yasanın çatışmaların onurlu ve adil bir çözümü için çıkış noktası olarak görülmesi gerekmektedir.

Üçüncüsü: EZLN Genel Komutanlığı, "Çoğulcu Yasama Meclisi" olarak adlandırılan politik uzlaştırma çabalarını saygıyla karşılıyor. Karşıt tavırlar arasında arabuluculuk için bir formül bulmanın zor bir iş olduğunun bilincindeyiz. Çoğulcu Yasama Meclisi üyelerinin partilerinden bağımsız olarak ifade ettikleri onurlu bir barış arzularını onaylıyoruz.

Dördüncüsü: Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional, kitle hareketleri, yürüyüşler, gösteriler, protesto yazıları, ulusal ve uluslararası kamuoyunun yaptıkları ve yapmakta olduklarının barışa bir şans vermek ve örgüt üyelerimizin onurlu bir tavırla karşılanmalarını sağlamakla büyük bir öneme sahip olduklarını takdir ediyoruz. Geçen yıldan beri, haklı taleplerimizin yerine getirilebilmesi için diyalog yolunu açık tutmayı görev edindik. Hükümet askeri çözüm yoluna girerken de bu yolda kaldık. Bugün, halk sayesinde savaşın politik çözümü ve diyalog için yeni bir ortam yaratılması açılabilir. Sözümüzü tutacağız.

Beşincisi: Bu yüzden, Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional, bu yasanın ilanını selamlıyor ve bu temelde, Ulusal Girişim Konseyi'nin (CONAI) hükümet temsilcisi olarak İçişleri Bakanıyla tekrar bağlantı kurmasını onayladığımızı açıklıyoruz.

Altıncısı: Gizli Devrimci Yerli Komitesi, Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional'in Genel Komutanlığı, binlerce meksikalının en üst komuta merkezi, fiziki koşulların uygun olması halinde (ordunun 8 Şubat 1995'deki konumuna geri dönmesi) hükümet temsilcileriyle yeniden doğrudan ilişkinin kabul edileceğini açıklamaktadır. Bu zaman içinde, EZLN, İçişleri Bakanıyla diyalogu mektuplarla sürdürmektedir.

Demokrasi! Özgürlük! Adalet!

*Meksika'nın Güneydoğu Dağlarından (CCRI-CG),
Comandancia General del Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional,
Subkomutan Insurgente Marcos*

KRONOLOJİK CETVEL

Zedillo'nun ordu birliklerine köylerden geri çekilmeleri emrini vermesinden sonra Chiapas'ta durum. Köylerdeki gelişmeler ve tahnıkların anlatımları:

I. GUADALUPE TEPEYAC HALKININ TRAJEDİSİ

Guadalupe Tepeyac'ın ilk sakinleri, genellikle Lakandon dağlarındaki barakalarda barınırlardı. Guadalupe'nin Tojolabal yerlileri, dağınık gruplar halinde kendilerine sunulan küçük barınaklara kaçtılar. Ev sahipleri de son derece yoksul yerlilerdi. Sefaletin trajik kardeşliğiyle ellerinde ne varsa paylaştılar. Acılaşmış mısırdan yapılmış kara renkli ekmek yiyorlardı. 80 kişi için yalnızca içine konulan fasulyelerle birlikte 10 lt. alabilen bir tencere vardı. Yalnızca yokluğuna alıştıkları yiyecek maddeleri değil, mutfak malzemelerinden de yoksundular. En kötüsü ise suyu kaynatarak mikroplarından arıtmak için tencereleri de yoktu. Bağırsak hastalıkları ve koleraya yakalanma riski, güçsüzlük ve kötü yaşam koşulları nedeniyle büyümekte.

Ayaklanmanın kalbinde yaklaşık bin kişi sağ kalabilmiş ve şunları anlatıyorlar: "Sonuna kadar dayanacağız". Ya da özlü cümlelerle tekrarlıyorlar: "Öldürürlerse öldürsünler, ben hiç bir şey yapmadım" Onlar, ayaklandıkları, örgütlendikleri, bağımsız Zapatist komünler kurdukları, bulundukları bölgeye çok yakın olan Aguascalientes toplanışına katılanları barındırdıkları, bununla yoksul yerli gerillalarını korudukları, silahların yerini sözcüklerin almasını sağladıkları için bedel ödüyorlar.

Onlar Guadalupe'yi 10 Ocak'ta 30 savaş helikopterinin komünü basmasından sonra terketmişler. Önce hastanelere sığınmaya karar vermişler, askerlerin Uluslararası Kızılhaç örgütünün dokunulmazlığına riayet edeceklerini düşünmüşler. Fakat böyle olmamış. Askerler hastaneyi basıp silahlarıyla vahşice oda oda aramışlar. "Çocuklar korktular ve ağlamaya başladılar" diye anlatıyor Dona Soledad. "Askerler, gırtlığınızı keseceğiz işaretleri yaptılar" diyor. Bunun üzerine bütün köy kaçmaya karar vermiş. "Onlara Las Margaritas'a gideceğimizi söyledik ve hep birlikte öylece dağlara çıktık, eşyalarımızı yanımıza alamadık."

Göç, 4 gün 4 gece devam etmiş. İlk sürgünler kaçış esnasında

doğdu, anneleri doğurdular ve yola devam ettiler. Diğer çocuklar çıplak ayaklarını yırtan taş ve dikenlerden ötürü ağlıyorlardı. Susuzluk, açlık ve korku da insanları ağlatıyordu. Kusma ateş ve ishal birçoklarını etkiliyordu. Bir anne dalgın gözleriyle "Çocuklar kaçtılar, onlar ölümden kaçtılar" diyor. Üzüntü bazan tam etkiliyor, o zaman oyunlarını bırakıp evlerini düşünüyordu. Değiştirecek giysileri yoktu, çoğunlukla günlük eskilerini dahi almamışlardı, kaçmaya başladıklarında.

YAŞLILAR

En büyük trajediyi yaşlılar yaşadılar. Gudalupe Tepeyac'a yaklaşık 50 yıl önce yerleşmişlerdi. Onlar dağlık ormanlardan, bir parça toprak sahibi olmak için gelmişlerdi. Yaşamın ağır yükünden, yarı kölelikten, uşaklıktan kaçmışlardı. Çocuklarının ve kendilerinin özgürlüklerini ararken, dağlık ormanlarda bir deri bir kemik Mac-hete'leriyle, odundan ilk kulübelerini inşa ediyor, mısır, kahve ve fasulye üreunek üzere tarlada çalışıyorlar. Guadalupe'nin eskilerinden yaşlı Zoraida şikayetçi: "Daha fazla acı çekmek istemiyorum, burada o kadar emeğimiz var, biz orada yaşamı var ettik, talihsizliğimizden yakındık, çünkü orası hiç bir şey vermedi. Kocalarımız öldü, çocuklarımızla dul kaldık. O kadar uğraştık, şimdi tekrar buna nasıl dayanırız."

Zoraida, özgürce çıplak toprakta uyuyor, üzerinde yalnızca pal-miyeden bir örtü çatu olarak duruyor. Çocukları, torunları ve torunlarının çocukları yanındalar. Anneleri de yüz yaşın üzerindeki Hermelinda, ormanda saklanıyor. Torunları kaçarken dallardan yapılmış sedyeye taşımak zorunda kalmışlar onu. Soğuktan korunacağı bir örtüsü dahi yoktu. "Biz burada zavallı bir varlık gibiyiz" diyor, onun bakımını yapan, ardından gelenler. Bu yeni sürgünlerinde çocuklar oynuyor, genç kızlar ödünç bulabildikleri testilerle su almaya gidiyor. Anneler çocuklarını emziriyor, hemen hiç sütleri olmadığı halde "korku, uzun yol ve az gıdadan" açıklamasını yapıyorlar. Bir kadın iklim değişikliği ve şeker eksikliğiyle kan dolaşımı bozukluğundan bayılmış.

Günlerini bir yолunu bulup yiyecek bir şeyler yaratmakla geçiriyorlar. Hemen hepsi mısır değirmenlerini değiştiriyor, pide hamuru yoğuruyor ve bir alüminyum parçasında pişiriyorlar. Bir grup kadın dağlarda bulunan ve "tatlı bitki" adı verilen sebzeyi temizliyorlar. Yeterli tabak ve tasları yok. İlk önce erkekler yiyor, daha sonra çocuklar

ve en son onlar. "Herkes eşit, ne varsa paylaşılıyor, birlikte çalışmaya alışık, en iyisi bu" izahını yapıyor Rosa.

Erkekler için gün "yaşamın başka bir günü" diyor Juan. Odun arıyorlar, kütük ve topraktan kadınların kullanabileceği fırınlar kuruyorlar, kulübeleri onarmaya çalışıyorlar. Machete ve baltaları olmaksızın yiyecek bir şeyler bulmak zorundalar. Sürgündekiler gö-ründüğü kadarıyla her konuda, ormandan gelen "kardeşleri", "Compas"lar ya da "Compitas"larla hoşgörülü bir dayanışma oluşturu-yorlar. Hiç bir şeyleri olmayan, en yakın yoldan kilometrelerce uzakta, ormanda yaşayan, Zapatista Companero'lar, herşeyini veren, örneğin hiçi paylaşan insanlar.

Bölgeye asfaltlanmamış bir köy yolundan yaptığımız dört saatlik bir araba yolculuğu ve ormanın içinden dağa doğru yapılan inişli çıkışlı, akarsulardan ve bataklıklardan geçen bir yürüyüşten sonra vardık. Artık tükendiğimiz noktalarda dört kez at değiştirdik.

İnsanlar evleri için üzü-lüyorlardı, bizden yiyecek, çocukları için ayakkabı ve çorap, sabun, iğne, iplik, dikiş için kumaş, mutfak eşyası, yağmura karşı örtü istiyorlardı, bir çoğu açıkta yatıyordu. Oysa ki evlerinde Meksika ordusunun askerleri uyuyordu. Guadalupe'de hiç sivil yoktu, askerlerden başka kimse kalmamıştı. Artık domuz ve tavuk gibi hayvanlar da yoktu, yenmişti. Eski Başkan Salinas'ın yaptırdığı hastanede bir tek hasta bile yoktu. Bu bir çelişki. Şimdi içinde askerlerin kaldığı bu yere yaklaşmak yerine ölümü tercih ediyorlar. Bir başka çelişki daha: Bir komutan; bir yarbay, gazetecilere ormanlardan bir yaralı getirmelerini rica ediyor. Kısa bir süre önce yumurtalıklarından ameliyat olmuş bir kadın sözkonusu olan. Onu bir hafta önce helikopterle San Cristobal de las Casas'dan getirmişlerdi. Ameliyat boşuna olacaktı. Daha sonra onu tekrar evine götürmeyi unutmuşlardı. Tam bir hafta önce Sağlık Bakanı hastaneyi ziyaret etmişti. Hastaları buraya isyancıların olmadığını göstermek için şehirlerden getiriyorlardı.

Guadalupe'den çıkan patika yol boyunca üzerinde "Cincinnati USA" yazılı asker tayını torbaları duruyor.

II. GUADALUPE TEPEYAC'A NASIL YERLEŞİLDİ

Göçeden ilk dört aile Guadalupe Tepeyac'a geldiklerinde, buraları sadece ormanlık. Sık bitki örtüsü, rençberlikten bıkarak plan-tasyonlardan buraya gelmiş Tojolaballerle pek kaynaşamadıkları bu yeni yaşam yerlerinin tarına elverişli olmadığını gösteriyordu. Bu-

rayı kuranlardan yalnızca yaşlı kadınlar bugünkü sürgünlerinde, acı ve kederle Guadalupe'yi vaftiz ettikleri ormanın bu parçasını anımsıyorlar. Dona Chole ve Zoraida, ikisi de 80 yaşındalar, geçmişi canlandırıyorlar.

Chole: "Biz ilk gelenlerdeniz. Ben Santa Isabel'den, küçük bir çiftlikten geldim. Ölen eşim bana: 'Burada bizim için yeterli yiyecek yok. Çocuklar büyüyor, nerede çalışabilirler. Yeni bir yer arayacağım' demişti. Ben de ona 'sen nereye gidersen, ben de gelirim' cevabını vermiştim. Niçin çocuklarla orada kalacaktım ki."

Zoraida: "İlk gelen ailedenim, çocuklar sonra doğdular. Dışarıdan bir çocukla gelmiştik, onu ölen eşimle birlikte getirdik buraya. Diğerleri Guadalupe Tepeyac'ta doğdular. Burada yaşamak için bir parça toprak aradık, ormanın dışında, ekmek pişirmek ve mısırlarımızı yetiştirmek için hiç yer olmadığını düşünmüşlerdi ölenlerimiz. Bu yüzden buraya geldik. Birlikte gitmek istememiştik, çünkü burası çok sıcak ve ormanda sığağa dayanmak zor..."

TOPRAK İÇİN MÜCADELE

Zoraida: "Ben, Petema yakınlarındaki bir plantasyonda, El Porvenir'de doğdum. Ebeveynlerim toprak sahibinin yanında yaşıyordu. Bütün bir hafta patron için çalışıyorlardı, çalışanlar için sadece bir pazar günü kalıyordu. Bir Ejido kurmayı düşündüler ve dört aile göç ettiler. Ama Guadalupe ailelerle birlikte hep büyüdü. Hükümetle toprağın yasal statüye kavuşması problemi olanlar çok sonraları geldiler. 42 yaşındaki bir adam toprak talebinde bulunduğu için kurşunlandı. Evrakları düzenlemeye başladılar. Payına ev yapmak üzere bir parça orman düşmüştü. Bu onların özlemiydi. Vücuduna bir mermi isabet etmişti, ama ölmedi. İki kişi cezaevine gönderildi. Çok zordu, çünkü askerler buradaydı."

Chole: Ejido'ya kavuşmak çok zordu. Kocam, bir toprak parçası yüzünden askerlerce karnından vuruldu. Biz işlerimizi nasıl düzenleyeceğimizi bilmiyorduk, hiç bir şey bilmiyorduk, terkedilmiş hayvanlar gibi başıboş ormanlarda yaşıyorduk. Zorbalıkla geldiler ve bizi kurşunladılar. Çocuklarıma 'hareket etmeyin, yatağınızda kalın' dedim. Bir şey yapamadık. Onlardan o kadar da çok korkmuyordum ve nasıl bir emir almış olduklarını sordum. Ama beni dinlemediler bile. Ateş ettiler bize."

ERKEKLER ÖLDÜ

Chole ve Zoraida: Erkekler ormanı seyrelemeye başladılar. Genellikle yiyeceğimiz yoktu, çünkü önce bir toprak bulmak ve açmak zorundaydık. Ne fasulye, kahve ne de tuzumuz vardı, hiç bir şeyimiz yoktu. Bu yüzden çok yokluk yaşadık, artık acı çekmek istemiyorum, dedim.

Erkeklerimiz güçten düştüler, ateşleri çıktı ve öldüler. Hepimiz dul kaldık. Çok yaşlı değillerdi. Hastaydılar ve onları iyileştirecek hiç bir şeyimiz yoktu. Sonra yeni gelenler oldu, bir topluluk haline geldik, kalacak yerleri olmayan bir kaç akraba geldi.

Dul kaldığımızda buraya yakın plantasyonlara kahve toplamaya gittik, doldurduğumuz çuval başına 2 real alıyorduk, bununla çocuklara giyecek bir şeyler alabilirdik. Burada yaşamaya başladığımda çok acı çektik, acılar şimdi tekrar başlıyor."

GUADALUPE'DE YAŞAM KURULUYOR

"Önceleri hiç sabunumuz olmamıştı, hiç. Sabun ağacından bir yaprak, küçük uzun bezelye kabuğu. Bunları teknede ufalıyor, çocukları ve giysileri yıkıyorduk. Sabunu çok sonraları öğrendik. Sabun ağacıyla yıkadıklarımızdan farklı değil. Küçük plantasyonlara kahve toplamaya gittiğimizde, 5 centavo bile alamıyorduk. Fakat ne yapabiliydik. Diğerleri de aynı durumdaydı. Bu bölgeyi kalınabilir yapan biz dört kişiydik. Sadece kötü talihimize ağılıyoruz, şimdi orası başlangıçta olduğu gibi görünüyor..."

Guimar Rovira, 15. 3. 1995

SIRLAR

Ülkeyi şu andaki çıkmaz sokağa sürükleyen Meksika felaketi bugüne kadar tüm yönleriyle analiz edilmedi:

1. Meksika krizi, resmi propagandanın inanınamızı sağlamak istediği gibi, onu yaratan aynı rejim, aynı politikalar ve aynı kafalarla aşılabilir. Ekonomik ve politik krizin sorumlusu, gerek sorumsuzca kullanılan bir yürütme yetkisi ve gerekse de ülkeyi iflasa sürükleyen

politikaları mümkün kılması ve bütün bunlara rağmen hiç bir şey olmuyormuşçasına aynı güçlerin iktidarda kalmasına olanak veren yön-temiyle başkanlık sistemidir.

2. Bugün hâlâ bizi felakete sürükleyen geçmiş ekonomik poli-tikaların sorumlularıyla aynı politikaları uygulayan Ernesto Zedillo hükümeti iki yıl içinde (!) durumu düzelterceğini nasıl iddia edebilir?

3. Bunun yanı-tı zor değil ve bu hükümetin bu konudaki ta-ahhütlerinin, Meksika'yı bataklıktan çıkarmaya değil, tam tersine Meksika ekonomisini, Meksika ulusal devletini, sosyal hakları, ana-yasal kurumları ve ekonomik temeli ortadan kaldıran globalleşme ve uluslararası ortaklıklara entegre etmeye yaradığı her an akılda tu-tulmalı. O dönemin en önemli hedefi Latin Amerika'nın en önemli ku-ruluşu, yalnızca Birleşik Devletler açısından stratejik bir değere sahip olmakla kalmayan, aynı zamanda kıta tarihinde iç gelişim olanakları yolunun bir sembolü durumunda olan Petrol Şirketi PEMEX'in özel-leştirilmesiydi. Ernesto Zedillo, daha sonra ne Meksikalıların ne de ailesinin refahına (geçtiğimiz başkanlık seçimlerinde PRI sloganı) bağlı kalmadı; daha çok onu Salinizmi sürdürmek için Cordoba ve Sa-linas aracılığıyla başkanlığa getiren uluslararası sermayeye karşı bir dizi göreve bağlı oldu.

4. Meksika sistemi, on yıllardır, Şubat'ta başlatılan, Zedillo'nun imajını düzeltme amaçlı propaganda atağının da ortaya koyduğu gibi şimdiki krizde artık hiç bir inanılrlılığı kalmayan her altı yılda bir tek-rarlanan yenilenme umudu hayalini sürdürüyor. Raul Salinas'ın tu-tuklanması, hukukun üstünlüğü çerçevesinde olmadı -Ruiz Mas-sieu'unun öldürülmesinde başka asli faillerin varlığı anlamlı- tersine, egemenlerin arzuladığı türde, yasanın uygulanması onaylanarak Ze-dillo'nun olumlu bir noktaya getirilmesinde kullanıldı. Salinas, gös-termelik bir açlık greviyle resmi soruşturma tehlikesini yumuşattı ve Zedillo'yu ona karşı öne sürülen bütün ithamları geri almaya zorladı. Bunun üzerine ikisi arasındaki savaş, kendi kararsız ve tutarsız po-litikasıyla her an bir kukladan farksız davranan Zedillo'nun ye-nilgisiyle sona erdi. Her ikisinin de kendilerini güvenilir yapmak için oynadıkları, 1935-36'daki senaryoları anımsatan bu kampanya suya düştü.

5. Salinas ve Zedillo arasındaki, sistemi, bu arada da neo-liberal projeleri kurtarma anlaşması, Washington'un ve örneğin PAN gibi çe-şitli ulusal güçlerin açık onayını aldı. Hepsi gerçek bir yeni politik başlangıç tehlikesiyle endişeye kapıldılar. Pek çoklarının sandığının aksine, Raul Salinas'ın tutuklanması ve kardeşi Carlos'un sürgünü ka-

bullenmesi eski başkan için mahkeme yolunun görünmesinin ilk adımı değildi, tam tersine tüm suçlamalardan sıyrılmanın bir aracıydı, bu onları korumanın en iyi şekliydi.

6. Ulusal kamuoyu, Jose Marie Cordoba ve Carlos Salinas'ın mahkeme önünde ifade vermesini istedi; hatta a) ona yönelik suçlamalarla açıklanamaz durumun artmakta olduğu b) Posadas, Colosio ve Ruiz Massieu olaylarının araştırılmasını belki de kendisi de suça iştirak etmiş olduğu için engellediğini gösteren ipuçları nedeniyle, c) kendi kişisel hırslarını tüm Meksikalıların haklarının önüne koydukları kasıtlı (hedeflenen demek) ekonomik politikalarının aracılığı temelinde. Bu ana kadar aldıkları yanıt, sorumluları bütün suçlamalardan aklamak oldu.

7. Olaylar, şu ana kadar görülmedik ciddilikte, Meksika'nın krizi başkanlık gücünün dokunulmazlığı ve bugün gerek ekonomik çöküş gerekse de bu derecedeki politik suçların açıklanabilmesi ve Cordoba's'la Salinas'ın ulusal politikayı manipüle etmeyi amaçlayan bas-kıklarıyla geçmiş de kapsayan iktidar gücüyle bağlantılı olması bugün daha anlamlı oluyor.

8. Reformun aciliyeti burada ortaya çıkıyor, sistemin ayrışması, yürütme yetkisinin sınırlandırılması ve ceza muafiyetinin sona erdirilmesi kaçınılmaz bir yol olmaktadır. Bundan sonrasını tartmak da zor, Zedillo, başsavcı Lozano Garcia gerek bu tarihsel ihtiyaca karşı olarak, gerekse soruşturmaların sona ermesini beklemeyerek -Salinas ve Cordoba tüm suçlardan defalarca aklandılar- görünüşe göre cinayetlerin aydınlatılmasından bir politik malzeme olarak yararlandılar. Ama sokakların dili yanılmıyor: Bu aklamalar hedeflenen noktaya varmadı, hatta tam tersine resmi makamların prestij kaybına yol açtı.

9. Meksika'nın temel problemi burada, devletin genel politikasında hiç bir değişiklik olmadı ve böylelikle, zanlı ve şahit Salinist geçmiş hâlâ gücünü koruyor. Şimdiki yönetim kendinden öncekilerin politikasını izliyor, aynı yaklaşımla yönetiyor ve aynı iktidar yapılaşması içinde, mutlak hakim ve bütünüyle dokunulmaz. Zedillo'nun politikaları, Salinas'inkinden bir farklılık taşıyor, her ikisi de Cordoba'nın denetimi altında bulundular ve Meksikalıların büyüyen sefaleti, ulusal kaynakların yabancılara teslim edilmesi, Chiapas'taki savaş; rejimin resmi propagandası; bunları unutmamıza yetmiyor.

10. Rejimin moral çöküşü ulusumuz için şu ankinden daha büyük bir yıkıma neden olamaz; ama bir değişikliği ger-

çekleştirebilmek için net alternatifler olmalı. Bugünkü krizin belirleyenlerinden biri, muhalefet partilerinin sınırlarına işaret etmektedir. Aynı zamanda demokrasiye geçiş ve alternatif programlar anlamında benzer politik ve ekonomik önermelere sahip olmakla giderek güç kazanan halk hareketi toplumun en acil ihtiyacının koordinasyon ve liderlik olduğunu da gösteriyor.

Bir rejimin sonu sahnesi, cumhuriyetin yeniden kurulması gibi bir ulusun kurtuluşuna dönüştürmelidir: Bu her zamankinden daha fazla herkesin sorumluluğundadır.

Luis Javier Garrido, La Jornada, 24 Mart 1995

ZAPATİSTALAR ÇİÇEK VE ÖZGÜRLÜK GETİRİYOR

Çeşitli diller ve değişik yollarla insanca bir geleceğe inanan ve onu bugün gerçekleştirmek için savaşanlara:

Yeryüzü adı verilen bu gezegen üzerinde, "Amerika" denilen bu kıtada, doğudan koca bir ısırık almış ve kasırgalar tarihinden uzak olmasın diye bir kolunu batıdan pasifik okyanusuna uzatmış gibi görünen bir ülke. Bu ülke yerliler ve yabancılar tarafından Meksika olarak bilinmiş. Tarihi, bağımsız olmak ve başka bir bayrak altında yabancı egemenliğinde olup olmamak arasında uzun bir savaştır. Bu bizim ülkemiz. Bir zamanlar ülkemiz daha bu ismi almamışken, atalarımızın ağzından akan kanlar, artık bu ülkenin her yerinde akıyor. Ama daha sonra, olmak ya da olmamak, kalmak veya gitmek, dün ve bugün arasındaki bu savaşın ardından iki ayrı koldan kanlarını birleştiren, bize ait bir parça toprak ve su, gökyüzü ve yeryüzü düşüncesiyle bize eskilerden kalan, devredilen "Meksika"ya adını vermek için bizimkiler geldi. Burada biz, diğerleri, başkalarından başkaları olduk, işte burada tarih kilitlenmişti: Bizi başkaları yaptılar, şimdi doğanların bir adı var. Biz kendimize "Meksikalı" diyoruz ve öyle deniliyor bize. Daha sonra tarih çarkı yeniden ve acılarla döndü. Biz kan ve ateş arasında doğduk, kan ve ateş arasında büyüdük. Başka ülkelerden gelen güçler, sürekli yarınımızı almak istediler. Bu nedenle savaş şarkımızdır, bizi birleştiren: "Fakat yabancı

bir düşmanın, çizmeleriyle senin topraklarını kirlettiğini düşün bir kez, gökyüzünün her oğluyla bir asker gönderdiği, sevgili ülkemizi". Bu nedenle dün savaştık. Düşman çeşitli bayrak ve dillerle ülkemizi işgal etmeye geldi. Geldi ve gitti. Biz Meksikalı kaldık, çünkü bizler bir başka isim altında yaşayamayız ve beyaz bir zemin üzerinde yeşil ve kırmızının çerçevelediği bir yılanı yutmakta olan kartalın dışında başka bir bayrak altında da olmak istemiyoruz. Böyle de kalacağız. Bizler, buranın ilk sahipleri yerliler, bir köşede unutulmaya mahkum edildik, başkaları büyük ve güçlü olmaya başladıklarında kendimizi savunabileceğimiz sadece tarihimiz oldu, ölmek için ona sıkı sıkıya sarıldık. Tarihin bu dilimi neredeyse tamamen gülünç durumlara düşürüldü, çünkü üzerinde diğer tüm bayrakların dalgalandığı tek bir para ülkesi oldu. Buna "globalleşme" denildi. Bunun ne olduğunu biliyorduk, çünkü, para insanlara hizmet eden biricik ülkeydi ve sınırlar kardeşlikten değil, aksine, güçlülerin kan içerek semirmesi için kaldırılıyordu bu manasız düzende. Yalan genel bir ödeme aracı ve ülkemiz toprakları çok azı için yükselmek ve zenginleşmek, çokları içinse karabasan oldu. Rüşvet ve ikiyüzlülük, ülkemizin ihraç ettiği iki temel üretim maddesidir. Biz yoksulken, bol bol yoksulluğumuzu giyindik ve yalan o kadar büyük ve etkileyiciydi ki, en sonunda gerçek sandık. Büyük uluslararası forumlara hazırlanıyorduk ve yoksulluk hükümet kararıyla ekonomik rakamlardan haykırarak, açıklanan gelişmeleri havada bırakan bir buluş olarak açıklandı. Ya biz? Çoğumuz unutulduk, unutulmak ve alçalarak öylesine ölüp gitmemiz için bize ulaşan tarih oldu. Ölmek acı vermiyordu, acı olan unutulmaktı. Olmadığımızı, yok sayıldığımızı, yönetenlerin bizi genişleyen sayılar ve büyüme göstergelerinde unuttuklarını farkettilik. Kendisini unutan bir ülke zavallı bir ülkedir, geçmişini unutan bir ülke, geleceği de olmayandır. Ve sonra silahlara sarıldık, bir hayvan muamelesi gördüğümüz şehirlere gittik. Gittik ve iktidardakilere "burdayız" dedik, bütün dünyaya haykırdık "burdayız". Ve bakın, şimdi olaylar nasıl: Bizi görsünler diye yüzümüzü gizledik, bizi konuşunlar diye isimlerimizden vazgeçtik ve yaşamak için ölüyoruz. Ardından uçaklar ve helikopterler, tanklar ve bombalar, mermiler ve ölüm geldi, dağlarımıza çekildik, oraya kadar izledi bizi ölüm, değişik yerlerden pek çok insan "konuş onlarla" dedi, ikidardakiler bize "konuşalım birbirimizle" dediler, konuştuk, onlara ne istediğimizi söyledik, pek anlamadılar, biz demokrasi, özgürlük ve adalet istediğimizi tekrarladık, anlamadıklarını gösteren bir yüz ifadesi aldılar ve makro ekonomik planları ve neo-liberalizm üzerine notlarına gömüldüler, bu

sözcükler hiç bir yerde yoktu, "anlamıyoruz" dediler bize ve tarih müzesinde sevimli bir köşe, uzun süreli bir ölüm ve altın bir zincir, sundular bize, onurun dilini susturmak için. Onlar ne istediğimizi anladığında, kendi bölgelerimizde yapmak istediklerimizi yaptık. Çoğunluk kararıyla örgütlendik, demokrasi, özgürlük ve adalet içinde yaşamaya başladık. Bu şöyle oldu: Bir yıl boyunca Meksika'nın güneydoğu dağlarında Zapatista yasaları hüküm sürdü; onlar bunu bilmek istemediler, ben de bunu anlatınayla hiç istemiyorum, ama Zapatistalar biziz. Biz, ne yüzleri, isimleri, ne de geçmişleri olmayanlar ve büyük çoğunluğu yerli olanlarız, ama son zamanlarda diğer ülkelerdeki, başka milliyetlerden kardeşlerimizle güçlendik. Hepimiz Meksikalıyız. Bu ülkeyi yönetirken şunları öğrendik: Biz yönetirken alkolizmi sıfıra indirdik, çünkü kadınlar masaya bir yumruk indirip, içmenin sadece erkeklerin kadınları ve çocukları dövmelerine, aptallıklar yapmalarına yaradığını söylediler, ardından artık içmeyeceklerini emrettiler, artık içmek yoktu, içilmesine izin vermedik; bundan en fazla yararlananlar kadınlar ve çocuklar oldu, en büyük zararı ise tüccarlar ve hükümet gördü. Kendilerini "sivil toplum örgütleri (NGO) olarak adlandıran bir kısım yerli ve yabancıların desteğiyle sağlık kampanyaları yürütüldü böylece hükümet her ne kadar savaşımların yaşam umudunu tüketmek istese de, halkın yaşam umudu yükseldi. Ve kadın, evet kadınlar, biz erkeklere karşı koydukları yasalara uyulduğunu görmeye başladılar; mücadele gücümüzün üçüncü kolu şimdi kadınlar, onlar çok cesurlar ve silahlılar ve bize yasalarının tanınması gerektiğini "kanıtladılar", mücadelemizin sivil ve askeri yönlendirmesinde yer alıyorlar ve biz söylememiz de gerekse, buna hiç bir şey demedik. Ağaç kesimi yasaklandı, ormanları koruma yasası çıkarıldı, vahşi hayvanların avlanması ve uyuşturucu üretimi, tüketimi ve ticareti yasaklandı, yasaklara uyudu. Çocuk ölüm oranı tıpkı çocuklar gibi küçüldü. Zapatista yasaları, herkese konumları ve gelir durumlarından bağımsız eşit uygulandı. Savaşımızın en önemli ya da "stratejik" kararları "referandum" ya da "halk oylaması" denilen yöntemlerle alındı. Fuhuşu sona erdirdik; işsizlik ve dilencilik ortadan kalktı. Çocuklar şeker ve oyuncakla tanıştı. Pek çok yanlış ve hata yaptık. Politik çizgileri bir yana, dünyada hiç bir hükümetin doğrusunu yapmaya hazır olmadığı bir şeyi yaptık, ortadan kaldırmak için yanlışlarımızı tanıdık ve önlemler aldık. Tanklar, helikopterler, uçaklar ve binlerce asker, ulusal güvenliği korumak için geldiklerini iddia ettiklerinde biz bunları öğrenmeye uğraşıyorduk, biz güvenliğin Chiapas'ta değil, JUESAH'da yara aldığını, ve ulusal güvenliğin Chi-

apas'lı yerlilerin isyan değerlerini ayaklar altına almakla savunulamayacağını söyledik. Bizi dinlemediler, çünkü savaş makinelerinin gürültüsü onları sağır etmişti, onlar hükümet adına gelmişlerdi ve hükümet açısından ihanet kendilerini iktidara taşıyan bir basamaktı, bizim içinse namus herkes için istediğimiz eşitliğin koşuluydu. Hükümetin meşruluğu süngülerle sağlandı, bizim meşruluğumuzsa kabul ve anlayışımızda, biz ikna etmek istiyoruz, hükümetse bizi bastırmak istiyor, biz silahlı zora yaslanmak zorunda olan yasa denilen, bütün halka boyun eğdirmek için keyfilikten başka bir şey olmayan o şeyin yasa olmadığını söylüyoruz, çoğunluk tarafından seçildiğini iddia etse de, yasallık örtüsüne sığınarak, yasaya dayanarak zor emri veren bir diktatördür. Bizi kendi yerlerimizden sürüyorlar. Savaş tanklarıyla Zapatista yasaları gitti, hükümetin yasaları geldi. İktidarın tanklarının ardından tekrar fuhuş, alkolizm, hırsızlık, uyuşturucu, yakıp yıkmak, ölüm, rüşvet, hastalıklar, yoksulluk geldi. İktidarın temsilcileri Chiapas bölgesinde kanunların hakimiyetinin tekrar sağlandığını açıkladılar, onlar kurşungeçirmez yelekleri ve tanklarıyla geldiler ve sadece bir kaç dakika kaldılar, çok geçmeden konuşmalarını tavukların, horozların, domuzların, köpeklerin, ineklerin, atların ve bir şaşkın kedinin karşısında yapmaktan üzüldüler. Hükümet böyle davrandı, gazetecileri belki de bunu biliyorlar, çünkü onların pek çoğu bunları gördü ve yayınladı. Şimdi bize karşı olanların meşruiyeti işte bu. Hükümetin Chiapaslı yerlilere karşı sürdürdüğü savaşın "meşruiyet" ve "ulusal güvenlik"i işte böyle oluyor. İktidar savaşı öteki Meksikalılara karşı da sürdürdü, yalnız onlara tank ve uçaklar yerine bir ekonomik program bahşetti, bu da öldürüyor, yalnız yavaş yavaş...

Şu an aklıma bu satırları 17 Mart'ta, Aziz San Patricio'nun isim gününde ve geçen yüzyılda çapulcular imparatorluğu ve kara yıldızlara karşı savaşan şu Meksika'da yazdığım geldi; Meksikalıların saflarında savaşan değişik milliyetlerden bir grup asker vardı ve bu grup kendini "San Patricio Birliği" olarak adlandırıyordu, bu yüzden yoldaşlarım bana: "Diğer ülkelerden kardeşlerimize yazma ve savaş durdurdukları için teşekkür etme fırsatını kullan" dediler, ama ben bunun dansa gidebilmek için bir hile olduğunu sanıyorum ve onları kınamıyorum, çünkü hükümetin uçakları oralarda uçup duruyor ve Compa'lar danstan başka bir şey istemiyorlar; savaşa ve herşeye rağmen Marimba gözlerinde tutuyor. Bunları size bütün yoldaşların adına yazdım; çünkü "San Patricio Birliği" bize Meksika'yı bugün iktidarda olan ve yarın cezaevinde ya da yürekleriyle çoktan yoluna

çıkılmış oldukları sürgünde olacak olan buralılardan çok daha fazla seven yabancılar olduğunu gösterdi. Onlar kendilerinin olmayan bir bayrağı, onların olmayan düşünceleri istiyorlar. Orada yaşamak ve ölmenin kaderimiz olduğu Meksika'nın bu bölgesine, Chiapas'a savaşın gelmemesi için gösteriler ve toplantılar, mektuplar, şiirler, şarkılar, filmler ve başka şeyler yapıldığını öğrendik. Bunların olduğunu ve İspanya'da, Fransa'da, İtalya'da, Almanya'da, Rusya'da, İngiltere'de, Japonya'da, Kore'de, Kanada ve Birleşik Devletler'de, Arjantin, Uruguay, Şili, Venezuela ve Brezilya'da "Savaş Hayır" çığlıklarının yükseldiğini, diğer yerlerde de söylenmese de düşünülüğünü öğrendik. Böylece dünyanın pek çok yerinde samimi insanlar olduğunu ve Meksika'ya bu ülkenin hükümetinin bulunduğu "Los Pinos"dakilerden daha yakın insanların yaşadığını görüyoruz.

Yasalarımız kitaplar, ilaçlar, gülücükler, şekerlemeler ve oyuncaklar üretiyor. İktidardakilerin yasaları, zor, tahrip edilmiş kütüphaneler, klinikler ve hastanelerden başka şeylerle gelmedi, insanlarımıza keder ve acının yollarını getirdi. Bilimi, sağlığı ve dostluğu yok eden bir meşruiyet böylesi büyük kadınlar ve erkekler için çok küçüktür, ve bizim yasalarımız yabancı fikirlerden beslenen bu bayların yasalarından, bizi yönetenlerin yasalarından daha iyidir, sonsuza dek iyidir, düşüncesindeyiz.

Hepinize teşekkür ettiğimizi söylemek istiyorduk. Eğer çiçeğimiz olsaydı, onu size armağan ederdik, ama herkese yetecek çiçeğimiz yok, bir tanesiyle yetinmek gerek, onu pay edersiniz, herkes bir parçasını alır ve yaşlandığınızda, torunlarınıza ve ülkenizin genç insanlarına şunu anlatabilirsiniz: "Ben 20. yüzyılın sonunda Meksika için mücadele ettim, o zamanlar bütün insanlığın ihtiyaç duyduğu, hâlâ unutulmadığı insanlık değerlerinin, yani, demokrasi, özgürlük ve adalet isteyen bu insanların yanındaydım, yüzlerini görmemiştim, ama yürekleri aynı bizimki gibiydi" Eğer Meksika özgür olacaksa (şanslı ya da mükemmel değil, sadece özgür, kendi yolunu, kendi hata ve başarılarını özgürce seçebilen) göğüsleri gururla dolduran bir parçası sizindir ve politik yönelimine rağmen, Meksika olmasının bu yüzden biraz solun külfetiyle olduğu kesindir ve bu dört harf onur demek olduğu zaman çiçekler herkes için olacak, ya da olmayacak çiçekler. Şimdi aklıma geliyor, bu mektuptan kağıt bir çiçek yapabilirsiniz ve duruma göre onu düşmenize ya da saçınıza takabilir, etkileyici bu süsle dansa gidebilirsiniz. Ben de şimdi gidiyorum, çünkü uykusuz gecelerin uçakları geliyorlar yine

ve mumu söndürmek zorundayım, fakat umutları değil. Ölmediğim sürece asla.

Selamlar. Sağlıcakla kalın ve söz verilmiş çiçekler: yeşil saplar, beyaz çiçek, kırmızı yapraklar.. ve sizin için uğraşan bir kartalın çırpındığı yilandan korkmayın...

*Meksika'nın Güneydoğu Dağlarından
Subkomutan Insurgente Marcos
Meksika, Mart 1995*

Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional Genel Komutanlığı Gizli Devrimci Yerli Komitesi Bildirisi

Chiapas, Meksika, 25 Mart 1995

Aguascalientes, Chiapas ve Meksika'daki halka,

Meksika'nın güneydoğu dağlarındaki, Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional'in Subkomutanı Insurgente Marcos'dan

Kardeşler;

"Kötü hükümete karşı çıkan asilerin bölgesine", yani Zapatista bölgelerine hoşgeldiniz. Bu, ülkeyi bütünüyle savaşla kapladıklarında da bu böyle olacak. Onuru tanklarla çiğnemek ve samimiyeti uçakların ve helikopterlerin gürültüsüyle boğmak istediklerinde bile.

Görüşmelere memnuniyetle katıldık, fakat bizi bundan alakoyan yaklaşık 60.000 zeytini yeşil nedenimiz var. Her zaman olduğu gibi, bu mektubu, hükümetin savaşını engelledikten sonra aralarında Meksikalılar gibi ve yabancıların da olduğu, şu yirminci yüzyıl geçip giderken sorunların barışçıl ve sivil yollardan çözümü güçlendirmeyi deneyerek acı çeken sizlere, hepinize sesimizin bir mesajını, düşüncelerimizi ve yüreklerimizi gönderdiğimiz bir araç olarak kabul edin.

Umut ediyoruz ki bugün bizi son kez ziyaret etmediniz ve içinizden bir çoğunuz Chiapas'ın değişik yerlerinde kurulmuş olan "barış kamplarında" kalarak, sivil halktan kardeşlerimizin evlerine geri dönmeleri olanağını yaratabileceksiniz.

Ayrıca, başka bir fırsatta da tıpkı kardeşlerimizin hakettiği gibi karşılamanızda bizzat bulunabilmeyi umuyoruz: Çiçekler ve Marimba müziğiyle. Daha bir çok borcumuzun yanısıra bu ikisini de borçlu kaldık sizlere.

Aşağıda size "Genel Sosyal Uzlaşma" olarak kabul edilmesi gerekip gerekmediğine sizin karar vereceğiniz "Ek Protokol"umuzu sunuyoruz. Buradan itibaren, bütün diğerlerinde olduğu gibi önerilerimizi sizin tartışmalarınıza tabi kılıyor ve şimdiden vereceğiniz kararları kabul ediyoruz.

Genel Sosyal Uzlaşma İçin Ek Protokol

Bugün burada biraraya gelenler şunları öneriyor:

1. Samimiyetin yerini asla zor almamalı.
2. Çoğunluğun ne yapacağını çoğunluk bulmalı ve iradelerini azınlığı ortadan kaldırmadan ve çoğunluk olma haklarını ellerinden almadan yaşama geçirmeli.
3. Sıradan bir dünyanın, sıradan bir yerindeki, sıradan bir adam, sıradan bir kadına, sıradan bir çiçek verebilmeli ve bu kadın bu çiçek için sıradan bir gülümsemeyle değil, en iyisi ve eşsiziyile teşekkür etmeli.
4. Yarın artık büyük bir soru işareti ya da olası bir talihsizlik olmamalı, tersine yarın ne ise öyle kalmalı: Yarın.
5. Gece korkunun boşluğu değildir, arzunun sandalı gece olmalı.
6. Üzüntü basit bir küçümseyici jestle defedilebilir. Coşku ve gülümseyiş hep bedavadır ve eksik olmaz.
7. Herkes için her zaman masayı aydınlatacak ekmek, cehaleti azaltacak eğitim, ölümü kovacak sağlık, geleceğin ekildiği toprak, umutları barındıracak bir çatı ve elleri onurlandıracak bir iş vardır.

GUADALUPE TEPEYAC KÖYÜNÜN HALKA ÖNERİSİ

Ordu birlikleri EZLN'nin "üs"sü olarak gördükleri köyü işgal altında tutuyorlar. Resmi bildirilerde, ordu birliklerinin sivil halkın evlerine dönmelerini sağlayacak güvenlikleri için bölgeyi terkedecekleri açıklandı; ama ne Guadalupe Tepeyac'ta ne de diğer topluluklar ve

Chiapas ormanlarındaki Ejidolarda bu yerine getirilmedi. Bu gerçeğe dayanarak, "Tepeyac"lı kadınlar, erkekler ve çocuklar dağlarda kalmayı tercih ediyorlar.

29 Mart'ta halk ordu birliklerince işgal edilen köylerinde diyaloga başladı. Bu yüzden Guadalupe'nin sakinleri buna katılamadılar. Bunun yerine bir kasetle mesajlarını gönderdiler. Guadalupe Tepeyac köyü, Lakandon ormanlarının bilinmeyen bir yerinden, Aguascalientes'e ulaşmayı deneyen Meksikalı ve yabancıları selamladı.

Birinci Bölüm:

Konuşmacı: Önümüzdeki konulara geliyoruz. Birincisi: "Ufak" isimli Devrimci şarkı (Kadınlar korusu)

İkinci Bölüm: İkinci olarak -diyor, konuşmacı olarak görevli ses- Rosmy, Marilu, Rosibel ve Marcos binlerce asker Guadalupe Tepeyac'a girdiklerinden bütün köyün geri çekiliş öyküsünü anlatacaklar.

Rosmy: Ordu birlikleri, 9 Şubat 1995'te sayısız helikopterle Guadalupe Tepeyac'a girdiler. Çocuklar bu kadar çok helikopteri gördüklerinde, ağlamaya ve bağırınaya başladılar. Bunun üzerine halk, Uluslararası Kızılhaç'ın faaliyet gösterdiği bölge hastanesine kaçtı, çünkü bizler, Uluslararası Kızılhaç'ın varlığına saygı gösterileceğini düşünmüştük. Hastaneye gittiğimizde, yalnızca hasta ve yürüyemeyecek durumda olan bir köylü evinde kalmıştı. Ondan bir daha haber alamadık. Saat yaklaşık 11-11.30 sıralarında General Ramon Urrieta geldi ve şu sözleri söyledi:

"İyi günler köylüler, haklı mücadelenizi biliyoruz, bizden korkmayın, çünkü sizi korumaya geldik". Ama ona güvenmiyorduk ve çocuklarla beraber hiç bir şey yemeden bekledik.

Öğleden sonra 4 sıralarında aynı general tekrar geldi. Uluslararası Kızılhaç'ı hiçe sayarak ulaşabildiği alana giren herkesi ve herşeyi hedefleyerek tehditkar birlikleriyle hastaneye girdi. Kapılardan girdiler ve gerçekten herşeyi aradılar.

Marilu: Hastanenin işgal edildiğini gördüğümüz ve duyduğumuzda -bize buranın yeni garnizonları olduğunu söylemişlerdi- öğleden sonra 5 sıralarında geri çekildik, çünkü Uluslararası Kızılhaç'a hiç bir saygıları olmadığını görmüştük. Eğer Kızılhaç'a bile saygı göstermiyorlarsa, bize saygı göstermeleri beklenemezdi.

Bu yüzden dağlara çıkmaktan başka bir yol kalmamıştı. Yi-

yeceksiz, bir yudum suyumuz bile olmadan, şu an bulunduğumuz bu güvenilir yere ulaşana kadar gece gündüz, parlak ayışığında ve karanlık ormanlarda yol aldık, tek tesellimiz ağustos böceklerinin cırlısıydı.

Erkek Sesi: Ben Marcos, size General Ramon Urrieta'nın yerine getirdiği sözleri anlatınak istiyorum: Bize "sizi korumaya, dertlerinize ilgilenmeye geldik, bizden korkmayın, evlerinizi gösterin" dedi. Ona gvenmedik, nk o büyük bir kargaşaya yol açtı.

Hasta ve bir adım bile atamayacak durumda olan Companero tutuklandı ve tehdit edildi. Sol ayağını herşeyi itiraf etmesi için kestiler. Ona "Silahını çıkar, bu mermiyi senin evinde bulduk" dediler. Ona Meksikalı ya da Guatemalalı olup olmadığını sordular. Ellerini ve ayaklarını bağladılar.

Onu aç susuz 5 gün öylece tuttular. Ona "Seni Las Margaritas'a götüreceğiz ve orada serbest bırakacağız" dediler.

Las Margaritas'da parasız hiç bir yapamayacağını söyledi ve onu şimdiden kokmaya başlayan yaralarını iyileştirmek için yardım isteyebileceği herhangi bir yerde bırakmalarını talep etti. Günlerce kk bir köyde kaldı.

Biraz olsun kendine geldiğinde ailesini aramak için yola koyuldu.

nc Bölüm:

nc nokta olarak -dedi konuşmacı- "Devrimci" adlı şarkı.

Dördüncü Bölüm:

Dördüncü Bölüm olarak "zgrlk" adlı şarkı.

Beşinci Bölüm:

Mariflor "Savaş'ta" isimli güzel şiiriyle bizi coşturuyor.

Güçlü bir sancı, halkın istediği
Alacakaranlığın getirdi,
Bu birinci savaş
EZ'in savaşı, orduya ve
Ulusumuzu rezilce yönetenlere karşı
Yüzlerde acıdan şikayetçi gözler
Barut ve toplardan,
Ona acıveren bir mermiden.
Baskı alundakilerin gözyaşlarıyla yer sarsılıyor,
Bu yüzden gözyaşları ruhların bakışı değil
llerin karartukları

Altıncı Bölüm:

Altıncı Bölümde Mariflor bizlere, Meksika'nın güneydoğu dağlarına nasıl çıktığını anlatıyor:

Bugün Meksika'nın güneydoğu dağlarında bir yerdeyiz. Açlık ve soğğun acısını duyuyoruz, fakat dayanıyoruz ve sonuna kadar, Meksika Ordusu geriye çekilinceye kadar dayanacağız. Biz halkımızın olduğu her yerde bütün yoksullar ve sömürülen Meksikalılar için ölmeye hazırız. Teşekkürler.

Yedinci Bölüm: Yedinci bölüm olarak bir Compenaro'nun ağzından veda sözcükleri:

Pedro: Kapanışta Meksika'nın güneydoğu dağlarındaki bilinmeyen bir yerde ulusal ve uluslararası yardım konvoylarıyla gelen ve bu özgürlüğün ve savaşın sembolü olan Aguascalientes'i geri almak isteyen bütün meclis katılımcıları, gençlik grubu ve kitle örgütleri adına sizleri selamlıyorum.

Bugün sizlere ulusal ve uluslararası marşlarla, uyarı eylemleri ve çeşitli eylemliliklerle adil ve onurlu bir barışın yanında yer alan yarıdılarınız için teşekkür ediyoruz.

Sizlerle herşey, sızsız bir hiçiz. Umarız sizler gibi çok yakında mütevazi evlerimize geri dönersiz. Ters durumda, onurlu bir geri dönüşün koşullarına kadar dayanacağız.

Sağlıcakla kalın ve bütün yoldaşlara selamlar.

*Meksika'nın güneydoğu dağlarından
Gençlik Grubu, 26 Ekim, Guadalupe Tepeyac*

Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional Genel Komutanlığı Gizli Devrimci Yerli Komitesi Bildirisi

24 Mart 1995

Meksika halkına,
Dünya halkları ve hükümetlerine,
Ulusal ve uluslararası basına,
Kardeşler,
Sizlere hükümet temsilcileriyle mektup diyalogumuz hakkında bilgi iletiyoruz.

Birincisi: 12 Mart 1995'te İçişleri Bakanlığına "Chiapas'ta Görüşme ve Uzlaşma İçin Diyalog Yasası"nı EZLN ve hükümet temsilcileri arasında onurlu ve güvenilir karşılıklı görüşmelerin yeniden başlaması için bir çıkış noktası olarak gördüğümüzü anlatan bir mektup gönderdik. Bu mektup 16 Mart 1995'te İçişleri Bakanı Bay Estaban Moctezuma Barragan tarafından alındı.

İkincisi: Bugün 24 Mart 1995'te, CONAI (Ulusal Uzlaştırma Komisyonu) üzerinden 20 Mart 1995 tarihli ve 5 sayfalık "Barış ve Birlik Kararları Üzerine Diyalog ve Görüşmelerin Temelleri" diye anılan İçişleri Bakanlığı önerisini aldık. Bunu bugün yanıtlıyor ve yorumlarımız, itirazlarımız, kararlarımızla birlikte eklemeler yaptığımız bu dökümanı, hükümet temsilcilerine iletmesi için CONAI'ye gönderiyoruz.

Üçüncüsü: Önerilerimizi maddeler halinde şöyle belirliyoruz:

a) Karşılıklı görüşmeler için bugünkü yazışmaların mantığı çerçevesinde olası yerler şunlardır:

1. Distrito'daki yerel Ciudad de Meksiko Katedrali.
2. Distrito'daki yerel Guadalupe Bazilikası
3. Distrito'daki Universidad Nacional Autonoma de Mexico Üniversitesi.
4. Distrito'daki Birleşmiş Milletler Temsilciliği.

Önerilen bu dört yer, özerk ve tarafsız görüşmeler için en uygun yerlerdir, bunun yanında "Beyaz Muhafızların" büyüyen düşmanlıkları, ordu birliklerinin yoğunlaşmaları ve karşılıklı görüşmelerin yapılacağı yerlere yaklaşmaları, engelleyici olacaktır.

b) Tarafımızdan önerilen gündem 5 noktayı, 5 ana konuyu içeriyor:

1. Savaş hazırlıklarının yeniden başlaması tehlikesini ortadan kaldıracak gerginliği giderici önlemler. Bunun anlamı, istikrarlı ve yerine getirilebilir bir ateşkes anlaşmasıdır.

2. Ülke genelinde ve federatif olmak üzere iki ayrı düzlemde, politik, sosyal, kültürel ve ekonomik konular. Bu konuların görüşülmesindeki hareket noktaları, Şubat 1994'te hazırlanan ve ül kemizin şu anki durumuna uygun 36 noktayı içeren "EZLN'nin Talepler Broşürü"nde ortaya konuldu.

3. Chiapas'taki krizin tarafları arasında bölgesel uzlaşma anlaşması.

4. Savaş hazırlıklarının sona erdirilmesi kararı. Bunun anlamı, adil ve onurlu bir barış anlaşması olmaktadır.

5. EZLN ve üyelerinin politik ve toplumsal katılımı.

c) Ulusal konular genel toplantılarda, diğer taraflarında katılımıyla

görüülecek. Plenumun sonucu, kongre tarafından karar altına alınan önermeler ve toplantıya katılanların anlaşmasıyla tamamlanacak.

1. Sosyal adalet, politik özgürlükler ve ulusal demokrasi ana konular. Katılımcılar politik partiler, örgütler, kişiler ve uzmanlar.

2. Meksika Yerlilerinin politik, sosyal, ekonomik ve kültürel hakları konusu. Katılımcılar ulusal yerli birliği, yerlilerin sosyal örgütleri, köylüler ve uzmanlar.

3. Meksikalı kadınların politik, sosyal, ekonomik ve kültürel hakları konusu. Katılımcılar Ulusal kadınlar Birliği, kadın örgütleri, vatandaşlar ve uzmanlar.

d) Chiapas eyaletiyle ilgili konular, eyaletin ilgili taraflarının da katıldığı genel toplantılarda ele alınacak. Sonuç, Chiapas'ın yaşamında köklü politik, ekonomik, sosyal ve kültürel reformların yapılması olacak.

1. Chiapas'ta sosyal adalet, politik özgürlük ve demokrasi konusu. Katılımcılar "Chiapas Halkının Federatif Demokratik Konseyi" (AEDEPCH) ve Chiapas Eyaleti Geçici İsyen Yönetimi.

e) Askeri, polisiye ve yasalarla ilgili konular CONAI'nin arabuluculuğu ve COMCOPA'nın desteğiyle EZLN ve hükümet temsilcilerinin katıldığı genel toplantılarda görülecek.

Her konu üç aşamada ele alınacak: Görüşme, tartışma ve karar. Üçüncü aşamaya gelindiğinde, yani karara varılması gerektiğinde genel toplantıda bir anlaşma metni kaleme alınarak tanıklar önünde ve ortaklaşa imzalanacak. Amaç her uzlaşmayı sırasıyla bir anlaşmaya vardırmak, eğer bazı noktalarda hemen bir sonuca varılamıyorsa da başarı için diyalogun bütünü durdurulmayacak ya da kesintiye uğratılmayacak. Bu şekilde hız kazanılabilir, somut ve kesin sonuçlara ulaşılabilir.

Dördüncüsü: "Adil ve Onurlu Bir Barış İçin Diyalog ve Tartışmanın Temel İlkeleri" adını verdiğimiz bu protokolün yanısıra, hükümet yetkilileri ve CCRI- CG-EZLN'nin önerileri karşılıklı iletilerek şu anki savaş ortamını yumuşatacak ve silahlı çatışma tehlikesini asgariye indirecek önlemlere varılabilir.

Beşincisi: EZLN, CCRI-CG hükümet yetkililerinin diyalogun bu aşamasına takındığı özen ve saygıya EZLN'nin de aynı özen ve saygıyla yanıt vereceğini, çatışmaları çözmek için diyalog ve politik görüşmeler yolunu ilerleteceğini bildirir.

Demokrasi! Özgürlük! Adalet!

*Meksika'nın Güneydoğu dağlarından - CCRI - CG adına
Subkomutan Insurgente Marcos*

GUADALUPELİ AZİZE NEDEN ZAPATİSTALARLA LAKANDON ORMANLARINDA DOLAŞIYOR?

Procesa, La Jornada, Tiempo (San Cristobal de las Casas) gazeteleri ve ulusal ve uluslararası basına

Chiapas, Meksika, 24 Mart 1995

Bayanlar ve Baylar:

Mektup diyalogunun sağladığı ilerlemelere ilişkin önceden haber gönderilmişti. Buraya varıncaya ve ne olduğu bir kez daha ortaya çıkıncaya değin ne kadar zaman geçtiği dikkate alınmalı; yalnızca acıların verdiği eziyet değil.

Burada bahar kendini güze dönüştürüyor ve yapraklar tekdüzen bir kahverengiye dönüyorlar. Gündüzleri at sinekleri, geceleri ateş böcekleriyle ormandaki görüntü ve sürprizler de değişiyor.

Sağlıcakla kalın. Selamlar ve umutsuzluğun bıkkınlığını giderecek taze bir rüzgar.

*Meksikanın güneydoğu dağlarından
Subkomutan Insurgente Marcos*

PS: EZLN'nin kendisini örf ve adetlere karşı toplumun yararına ne kadar "konumlandığını" gösteriyor ve "yerlilere yabancı çıkarların" nasıl bir dizi "yeni suçlar" yarattığını anlatıyor:

Bir kaç gün öncesinde şimdiki geçici köy Guadalupe Tepeyac'ta bir tartışma vardı. Şehirden bir hediye gelmişti. Toplanan insani yardımlarla "Guadalupe Zapatistalar"a (kendilerini böyle tanımlıyorlar) iletmek üzere gönderilen Guadalupe bakire heykeli. Anlatıldığına göre heykel 30 cm. boyundaydı, altın bir bant ve renkli bir duvağı ("çok sevimli" dedi, bana anlatan) vardı. Bu tamamen farklı görüşleri ortaya çıkardı: İlk önce bir polemik, daha sonra bir tartışma ve sonunda evlerinden çok uzaklarda, dağların ve vadilerin arasında uzun yürüyüşlerden sonra gururla "Guadalupe Tepeyac" olarak adlandırılan bu köyün genel bir toplantısı. Kutsal resmi süsleyen sarı bantlar tartışmayı biçimlendiriyor: onu hayli uzaktan süzen bir adam "bunlar boya" dedi. "Hayır, bunlar altın" diye yanıt verdi bir kadın. Komün bir bu tarafa bir diğer tarafa bölünüverdi hemen.

Tartışma kilisenin ya da tarafındaki, oyun alanı ya da dans pisti

olarak, ya da şimdiki gibi bir tartışma salonu olarak kullanılan küçük çayırılıkta oluyor. Bugün Guadalupe'lilere ev sahipliği yapan bölge sakinleri karışmıyorlar. Bu "Guadalupe Tepeyac"lıların sorunu, başkalarının değil. Sigara içiyor ve suskun, silahlarını dizlerine dayamış, sırt çantaları hazır, evlerinin önünde oturuyorlar. Herhangi bir anda (bana bütün bunları anlatan, nasıl olduğunu bilmiyor, aynı senaryoyu değişik bakış açılarından ama aynı zaman içinde anlatıyor), tartışma konu dışına çıkıyor, heykel köyde mi kalsın, onu saklasınlar mı, yoksa evlerine geri dönerken (ne zaman?) onu da yanlarına mı alsınlar? Fikir ayrılıkları tırmanıyor ve bu kadınlarla erkekler arasındaki bir tartışma anlamını alıyor: Bir kaç erkek heykelin bir şükran ifadesi olarak köye alınması ve orda kalması yanlısıyken; giderek daha fazla sayıya ulaşan kadınlar heykelin bir hediye olduğunu ve bir hediye tekrar hediye edilemeyeceğini, çünkü o zaman artık bir hediye olamayacağını, hediye edilen bir hediye başkasına hediye edilemeyeceğini söylüyorlar. (Anlatıcım, olayın karışık olduğunu anladığım bir bölümünü anlatıyor bana; onun anlatması anlamaktan zor olan kısımlarını kendine sakladığını farkediyorum). Bazıları o günün ağırlık ve hacminde çok az bir olasılık olan göçü düşünüyorlar açıkcası, ama kadınlar pes etmiyorlar. Bir taraftan öbür tarafa kendiliğinden nedenler ve sözcüler çıkıyor ortaya. Köyün önderi alanın bir köşesinde oturuyor ve suskun dinliyor. Bir an ayağa kalkıyor ve sorunun genel bir toplantıyla aydınlatılması önerisinde bulunuyor. "Guadalupe Tepeyac"da toplantı ve oylamalar bile bir dans süresi kadarlık zamanda yapılıyor, öneri kabul görüyor. Karar oy birliğiyle, sonunda hediye bütün köy için ve çok sayıda erkek hâlâ konuşurken kadınlar nehirde çamaşır yıkıyor. Toplantı Ağustos 1994 ve Ocak 1995'teki Zapatistaların barış isteğiyle yaptığı ve yanıt olarak düzinelerle tank ve helikopter ve şimdi topraklarını işgal eden bir kaç bin askeri aldıkları o toplantılar gibi, sıcaklığın azaldığı ve serinliğin bu insanların bronz tenlerini okşayıp ürperttiği akşamın erken saatlerinde yapılacak. (Evet sürekli değişik zamanları kullandığımı biliyorum, ama öykü bana böyle anlatıldı). Toplantı başladığında gün, güneşten parasını dağların toprak kumbarasına bırakıyordu, yine de mum ve fitil yakmaya gerek kalmayacak kadar aydınlıktı. Geride kalan saatlerde, her iki taraf da orada olmayanları inandırma faaliyeti yürüttü. Bu ön toplantıdan sonra, asıl toplantıda önceki tartışma yinelenildi: Guadalupe heykeli, köyde kalıyor, saklanıyor ya da Azize "Guadalupe Tepeyac"lılar nereye giderse oraya götürülüyor. Dona Herminia (ya da bana anlatanın dediği gibi "Ermina") öksürmeye baş-

lıyor. Tümü susuyorlar, çünkü "Guadalupe Tepeyac"ın kurucusu ve en yaşlısı söze başlamak istiyor. Omuzlarındaki 100 yılla Dona Herminia, yavaş ve dikkatli konuşmaya başlıyor. Ne söylediğini dinleyebilmek için saygı dolu özel bir dikkat gerekiyor. Dona, Guadalupe'li bakirenin kızlarını ve oğullarını, yani Guadalupe'li Zapatistaları bulmak üzere şehirden geri geldiğini ve onları bulamadığından, onları dağların doruklarında aradığını, uzun ve maceralı bir yolculuktan sonra onların yanına vardığını anlatıyor.

Dona, Azizenin dağlardaki iniş çıkışlardan ötürü yorgun olduğunu, daha da fazlası Azizleri ve günahkarları eşitlemeyi sağlayan sıcakla yorgun düştüğünü, bu yüzden bir molanın kendisine iyi geleceğini, şimdi onların yanına varmış olduğundan, bakirenin bir süre onların yanında dinlenmesinin iyi olacağını düşünüyor. Ama Lupita Ana, o uzak yolları burada kalmak için gelmedi, Guadalupe'li bir yerden öbürüne giderken o bizi aradı, herhangi bir yerde kalarak yanılmadı. La Dona (ve burada tüm kadınlar ve bir adam ya da bir başkası başlarını sallıyorlardı ve Dona'nın düşüncelerini onaylıyorlardı), Guadalupe'li bakirenin her zaman istediği gibi kızları ve oğullarının yanında kalmak isteyeceğini, onlarla birlikte yorulduğunda yorgunluğunun daha az, kendi aileleriyle birlikte dinlendiğinde yorgunluğunu atmasının daha çabuk, onlarla birlikte acı çektiğinde, acılarının daha az üzüntü verici ve onların arasında olursa herkesi aydınlatan eğlencenin daha parlak olacağını düşünüyordu. Dona (şimdi daha çok kişi ona katılıyordu) Azizenin "Guadalupe Tepeyac"lılar nereye giderse oraya gitmek isteyeceğini, ve eğer savaş onları dağlara sürüklemişse Azize'nin de dağlara gidip, onlar gibi bronz tenlerinin onurunu korumak için asker olacağını ve eğer bir gün barışla evlerine geri dönerlerse, Guadalupe'liyle birlikte yıkıntıları onarmak için köye gideceğini düşündüğünü söylüyordu. "Bu yüzden bize gönderilen sen anamıza soruyorum, sen de biz nereye gidersek oraya gelecek misin?" dedi Dona toplantının orta yerine konulmuş olan heykele dönerek. Bakire cevap vermedi, kara gözleri aşağıya doğru bakmaya devam etti. Kısa bir suskunluk anından sonra Dona sonuç olarak şunları söyledi: "Benim sözlerim bu kadar kardeşler." Toplantıyı yöneten başka bir şey söylemek isteyen olup olmadığını sordu. Yanıt oy birliğiyle suskunluk oldu. "Oylanacak" dedi ve oyları saydı. Kadınlar kazandılar. Guadalupe'li Azize Guadalupe'li nereye giderse oraya gidecek. Ardından dans. Bir Marimba ve bronz tenli heykel eğlencede başı çeki-yordu. Gruplardan bazıları bantların altından mı, yoksa yalnızca sarı boya mı olduğunu tartışmaya devam ediyorlardı.

"Şimdi, kadınlar yine mi kazandılar?" diye soruyorum.

"Elbette" diyor anlatıcım "bir kadına karşı çıkılmaz, eğer bahar Meksikanın güneydoğu dağlarında geceleri ılıklaştırdıysa daha da fazlası hatta."

Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional Genel Komutanlığı Gizli Devrimci Yerli Komitesi Bildirisi

Chiapas, Meksika, 3 Nisan 1995

Bay Esteban Moctezuma Barragan'a
İçişleri Bakanlığı, Meksiko
Subkomutan Insurgente Marcos
CCRI-CG, Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional'dan,
Chiapas, Meksika

Bugün 30 Mart 1995 tarihli özel mektubunuzu aldım. Bana, EZLN'nin politik yaklaşımının bir ifadesi olarak, diyalogun başlamasının yeri, zamanı ve gündemine ilişkin ilk biçimsel görüşme hakkında randevulaşmamızı öneriyorsunuz. Yanıt olarak EZLN'nin Genel Komutanlığı, Gizli Devrimci Yerli Komitesindeki yoldaşlarım, adil ve onurlu bir barış için ilgilerini ve eylemlerini sürdüren ulusal ve uluslararası sivil toplum örgütleri adına, yaklaşımımızın işaretlerini sunma kararını bildiriyorum size. Hükümete ilettiğimiz, bir görüşmeyi olanaklı kılacak yumuşama belirtileri göstermesi talebi ciddiye alınmadı. Bu nedenle yoldaşlarım, bizim, barış inisiyatifinin ne olduğuna ilişkin bir örnek oluşturmamız düşüncesindeler. Bu yüzden güven ve güvenlikle ilgili asgari koşulların olmamasına rağmen bu ilk görüşmenin yapılmasını kabul ediyorlar. Yoldaşlarım beni, hükümetinize, barış inisiyatifi ve gerilimi giderici önlemler talebiyle görevlendirdiler. Ben de burada bize saldıran sizi, Meksika'da bir barış ve yumuşamanın gerçek ipuçlarını kimin gösterdiğini kanıtlamaya çağırıyorum. Şu ana kadar ortaya çıkmış olduğu gibi diyalogun yeniden başlaması için gerekli gördüğümüz bu şartlarda yeniden inisiyatifi ele alabiliriz.

Umarım hükümetiniz temsilcilerimiz için en ufak güvenlik önlemi dahi yokken EZLN'nin en üst boyutlarında verdiği diyaloga girme işaretini dikkate değer bulur ve çatışmaların politik çözümü yolu sürdürülür. Hepsini bu kadar.

Saygılarımla.

*Meksika'nın Güneydoğu Dağlarından
Subkomutan Insurgente Marcos*

Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional Genel Komutanlığı Gizli Devrimci Yerli Komitesi Bildirisi

Chiapas, Meksika, 5 Nisan 1995

Meksika halkına
Dünya halkları ve Hükümetlerine
Ulusal ve uluslararası basına,
Kardeşler,

Sizleri, EZLN ve Hükümet arasındaki görüşmeler konusunda bilgilendirmek üzere düşüncelerimizi iletiyoruz.

Birincisi: EZLN ve hükümet temsilcileri arasında doğrudan ve açık görüşmeler için güvenliğin olmaması nedeniyle EZLN CCRI-CG, İçişleri Bakanlığı ve EZLN temsilcileri arasında doğrudan bir görüşmenin ön hazırlığını hedefleyen mektup diyalogu önerisinde bulundu.

İkincisi: İçişleri Bakanlığı güvenlik önlemlerinin yokluğu ve olası olaylardan kaçınmak için bu öneriyi anlayışla karşıladı ve kabul etti.

Üçüncüsü: Ulusal Arabuluculuk Meclisinin çalışmalarıyla gerçekleşen yoğun bir mektup trafiği ve diyalogun başlaması için her iki taraf arasındaki çeşitli problemlerinin çözümlerinden sonra, bugün iki tarafın temsilcileri arasında ciddi ve dürüst görüşmelerin yapılabileceği noktaya vardık.

Dördüncüsü: Zapatistaların temsilcileri, kendi açılarından diyalogu gerçekten istedikleri işareti verme anlayışında ve politik çözüm kapısını kesin olarak açmak için ilk görüşmeyi gerçekleştirmeye karar verdi. Yaşamları, güvenlikleri ve varlıkları tehlikede olmasına rağmen Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional temsilciliği hemen ve doğrudan hükümet temsilcileriyle görüşmeyi kabul etti.

Beşincisi: Bu ilk buluşma, ortaklaşa belirlenen 9 Nisan 1995'te "Francisco Gomez" belediyesindeki "San Miguel" Ejido'sunda gerçekleşecek. Bu ilk buluşmanın gündemi iki ana noktadan oluşuyor.

a) Tartışma ve gerekirse, "Adil ve Onurlu Bir Barış Anlaşması Görüşmeleri ve Diyalog için Temeller"in "prensip"lerinin kabulü.

b) Tartışma ve gerekirse, diyalog için gelecek buluşmanın, yer, zaman ve gündeminin saptanması. Bu ilk diyalog toplantısında, toplantıya katılan delegelerin kararlaştıracakları ek noktaların konuşulması.

Altıncısı: EZLN, bu ilk buluşmayı son derece ciddiye alıyor ve bu nedenle üst düzeydeki Gizli Devrimci Yerli Komitesi Genel Komutanlığı üyelerinden oluşan bir delegasyon seçildi. Temsilcilerimiz, kararlaştırılan gündemin her iki maddesine ilişkin kararlarda tam yetkiyle donatılmışlardır. Bu şekilde EZLN, çatışmaların çözümünün politik müzakereler ve diyalog yoluyla sağlanabilmesi isteminin anlamlı bir işaretini de veriyor.

Yedincisi: Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional her zamanki gibi bu önemli adımlar konusunda Meksika halkını bilgilendiriyor ve ulusal ve uluslararası basını, sivil toplum örgütleri ve halkı genel olarak bu ilk buluşmaya katılmaya ve diyalog ve müzakere sürecini dikkatle izlemeye davet ediyor.

Demokrasi! Özgürlük! Adalet!

*Meksika'nın Güneydoğu Dağlarından
Comite Clandestino Revolucionario Indigena (CCRI-CG),
Ejercito Zapatista de Liberacion Genel Komutanlığı,
Subkomutan Insurgente Marcos*

EZLN VE HÜKÜMET ARASINDAKİ DİYALOG 20 NİSAN'DA BAŞLIYOR

İlk Haber

EZLN ve Hükümet, bir günlük yoğun görüşmelerden sonra barış görüşmelerinin Chiapas'ın Altos yöresindeki, yerli bölgesi San Andres Larrainzar'da 20 Nisan'da başlaması ve bölgenin sürekli görüşme yeri olarak açıklanmasına karar verdiler.

Geçen pazar günü Zapatistalar ve Hükümet arasında ilk doğrudan görüşme gerçekleştirildi. Kumandan Tacho'nun da aralarında bulunduğu Gizli Devrimci Yerli Komitesinin yedi üyesi oradaydı. Buna karşılık, Lakandon Ormanları yakınlarındaki San Miguel'de İçişleri Bakanlığı'nın üç temsilcisi de buna katıldı: Gustavo Louegas, Javier Zentono ve Jorge del Valle. Büyük münakaşalarla sürdürülen tartışmalara rağmen, Piskopos Samuel Ruiz arabulucu olarak etkili oldu ve her iki taraf da, pazar geceyarısı "San Andres'den Ortak Açıklama" yapmayı kabullendiler. Yerli kasabasının gösterişsiz bir yer olması yanında, anlaşmaların yerine getirilmesinin kontrolü için, anlayış ve

karşılıklı özenin yollarının aranmasına hazırlık olan denetleme mekanizmalarının oluşturulmasının kararlaştırılmasından, diyalogun il-kelerinden ötürü memnun Samuel Ruiz. Müzakere broşüründe karşılıklı gerginliği azaltıcı önlemlerin kararlaştırılması, varolan problemlerin çözümü, tutuklama kararlarının kaldırılması ve EZLN üyelerinin mahkemeye çıkartılması sözkonusu.

Tacho, buluşmanın sonunda, "Marcos, bugün burada değildi, ama o halkımızın kalbinde" açıklamasını yaptı. Ayın 20'sinde Larrainzar'da olması gereken Kumandan Ramona'nın yokluğundan ötürü de özürlerini bildirdi.

San Miguel'deki bu ilk buluşma, Ocosingo Ormanlarındaki, en önemli bağımsız yerli örgütünün (ARIC - Kollektif Çıkarlar İçin Tarım Birliği) 1.000'den fazla taraftarınca korumaya alındı. Bu örgütün üyeleri, orman civarında dağılmış ve yakınlarda konuşlandırılmış kamptaki askeri birliklerin hareketlerini ve gerekli yolları gözetlemekteydiler. Bundan başka, sivil toplum örgütlerinden, öğrenciler ve yabancı gözlemcilerden 500'den fazla insan, "barış zinciri"ni oluşturdular. Uluslararası Kızılağaç, Lakandon Ormanları'nın üç bölgesinden ve Chiapas'ın Altos'undan, -San Cristobal de Las Casas- yolculuk yapan Zapatistaların güvenliğini sağlamakla görevlendirilmişti. Gizli komitedeki yedi yerli, siyah pasamontaslarıyla -Tacho, David, Ramon, Ruben, Fernando, Rafael ve Seciedo, hepsi EZLN komutanları- Hükümetin uzlaşmaz tutumuna karşı zorlu bir savaş verdiler, diğerleri bundan kaçınırken, diyalogu başkentte sürdürmek istediler. Tacho, bunu şöyle vurguladı: "Biz, işçilerle, öğrencilerle, köylülerle konuşmak istiyoruz, bu yüzden, görüşmelerin başkentin meydanında yapılmasını talep ediyoruz"

Gustavo Iruegas, Zapatizmin yerel bir sorun olduğu ve bu nedenle ortaya çıktığı yerde çözülmesi gerektiği yanıtını verdi. Bunun üzerine EZLN'nin Tojobal Komutanının yanıtı şöyleydi: "Sahip olmadığımız şeyler için savaştık: Demokrasi, Özgürlük ve Adalet. Bunlar Chiapas'ta olmadığı gibi Meksika'da da yok, eğer olsaydı, Chiapas'ta da olurdu".

Sabrederken alayla "Maya saati" olarak tanımladığımız ritm ortaya çıktı, biz 300 gazeteci 12 saatten fazla alanın karşısındaki tahta bölmelerin orada buluşmanın sonuçlarını bekledik.

Günün canla başla uğraşan konuşmacısı kuşkusuz Tacho'ydu. Dışarıdan ateşli el kol hareketleri, öfkeyle ayağa kalkarak çok açık biçimde: "Somut şeyler istiyoruz, laf değil, hükümet yalan söyledi ve eğer açık önermeler koymazlarsa diyalog da yok. Gelecek buluşma

için gerçek temellere dayanan taahhütler istiyoruz, bizim şartlarımız bunlar" deyişi görülebiliyordu.

Yakıcı güneş altında ve ormanın bunalıcılığında, Zapatistaların sürekli bir kenara çekilerek birbirlerine danıştuklarını gözlemleyebiliyorduk. Tartışmaların -Tzotzil, Tzeltal, Tojolabal- dillerine çevrilmesini üstlenmiş olan Ulusal Uzlaştırma Konseyinin korumasındaki yerliler, bir sonraki noktaların görüşülebilmesi için çevirilerin tamamlanmasında epey zamana ihtiyaç duyular.

Hükümet temsilcileri, yerlilere arada herhangi bir kuşku uyandıracak, karışık veya akademik kavramlardan sakınmak zorundaydılar. Çünkü, en küçük bir ayrıntıda, onu çevirmek için, açıklamak aramak için, herşey netleşene kadar bir kenarda kayboluyorlardı. Bu onlar için doğal bir şeydi.

Zapatistaların yaklaşımlarının gerçekliğini anlamlı kılmak için anlatıyordu Tacho: "Biz diyalogun gerçekleşmesi için kendimizi feda etmeye hazırız, bu nedenle geldik... Siz de biliyorsunuz ki, askeri kuşatma veya tutuklama kararlarının baskısı altında karşılıklı konuşulamaz. Ama biz buna rağmen geldik."

Birlik ve Beraberlik için Kanun Koyucu Komisyon, kendisinin bütün gün orada bulunmaktan başka bir rolü olmamasına rağmen, Tacho'yu hiç bir şey yapmamakla suçladı ve şunları ileri sürdü: "Kanun yapmak için halkın ne istediğinizi bilmeniz gerekir".

Güçlü alkış ve yaşa sesleri arasında ayaklanmacı Tojobal komutan buluşmanın sonunda açıkladı: "EZLN delegasyonu gerçek bir diyalog konusundaki arzusunu kanıtladı. Bütün tarihimiz ölüm ve suskunluktur..., ama bugün konuşabileceğimiz bütün olanaklara sahip olmayı istiyoruz".

Zapatista bölgesindeki özyönetim örgütlerinin ordunun saldırisından önceki aylık bilançosu olarak:

"Kendimizi bir otonomi olarak yönetebileceğimizi kanıtladık" dedi Tacho, güvenle.

Her iki tarafın delegasyonları kendi araçlarına bindiler, Zapatistalar Uluslararası Kızılhaç'ın minibüsündeydiler. Tüm bunlar elektrik kullanılmayan San Miguel'de ruhların ve gölgelerin dansı etkisi yaptı. Biri -Hükümetten ve milletvekili- Ciudad de Mexico'ya hareket etti, diğerleri Altamirano ve Margaritas'ın gizli köşelerine, Ocosingo kasabasının San Miguel patikasından ormanın derinliklerine yöneldiler. İki Tzotzil Zapatista Altos'dalar.

Guiomar Rovira, 10 4. 1995

SAN ANDRES LARRAINZAR

Yarasa İnsanların, Yerlilerin Toprağı

San Cristobal de las Casas'a yarım saatlik uzaklıktaki San Andres Larrainzar'ın merkezinde, diyalogun yapıldığı yeri üç kat insan zinciri koruyor. Birincisi, bölgedeki Tzotzil yerlilerinden, ikincisi sivil toplum örgütleri üyelerinden ve en dıştaki de silahsız polislerden oluşuyor.

Toprak çok katı, gündüzleri güneş ölçsüz sıcaklığıyla yakıyor, gecelerse soğuk. Buradaki yerliler hareket halinde, geliyorlar gidiyorlar, sessizce gözlüyorlar. Hükümet buluşmanın başkentte olmasını istemedi. Böylece dağların ortasında bu "kaba" yerlilerin yaşadığı yoksul dağ başına geldiler. Tüm dünyadan medya kuruluşları buraya her yeri saran sefaleti, kerpiç barakalar, karınları şiş çocuklar, hastalıklar ve olmayan kamu hizmetini görmeye gelmedi.

Zapatista delegeleri ve İşçileri Bakanlığı Komisyonları arasındaki görüşmeler için, köy merkezindeki basketbol sahasının ortasına bir baraka yapılmıştı. Niçin varolan binalardan ya da depolardan biri kullanılmamıştı? Bölgede yaşayan topluluktan yerliler, yaptıkları genel bir toplantıyla kendi fonksiyonlarına uygun olarak böyle bir karar almıştı. San Andres'i oluşturan 46 topluluktan yüzlerce köylü en büyük toplulukta toplanmıştı ve Tzotzil dilindeki saatler süren tartışmalardan sonra en uygun yerin gençlerin öğleden sonraları basketbol oynadıkları meydan olduğuna karar verdiler. "Hepimiz aynı fikirdeyiz, biz hepimiz Chiapas'ta ve Meksika'da barış istiyoruz, diyalogu ve buraya gelen herkesi savunuyoruz" açıklamasını yaptı, bölgenin belediye başkanı.

Belediyenin küçük kütüphanesi ve belediye binası da kullanıldı. Kilise ise henüz kullanıma açılmadı, yalnızca acil durumlarda kullanılacak, ya da kullanılmayacak. Kadınların giydikleri elörgüsü bir blüz gibi kırmızı-beyaza boyanmış bina. Alanın karşısında, yer tezgahında taze sebze ve meyve satılıyor. Soğuk içecekler de eksik olmuyor: Bedelini bütün Chiapaslıların ödediği uluslararasılaşmanın biricik kanıtı coca cola. "Benimle gelin, size bir Huipil (yerel blüz) göstereyim" diyor, gazeteci ordusunun, gözlemciler ve gönüllülerin iltisamından yararlanmak isteyen, uzun örgülü saçlı bir kız.

Çoğu aileler hâlâ yaşıyor olmalarını örgü ören kadınlara borçlular; topraksız köylüler olarak erkekler uzak Finca'larda gündelikçilik yapmak zorunda. Kadınlar herşeyle ilgilenmek zorunda. Bir kooperatif kurmuşlar ve el ürünlerini San Cristobal de las Casas'ta sa-

tuyorlar. Bu civarda çok sayıda Zapatist kadın var - Altos'un askeri sorumlusu 27 yaşındaki bir Tzotzil olan binbaşı Ana Maria. 20.000 kişilik San Andres'in tamamında çatışmalar nedeniyle ve meraklı akınıyla gelenlere hizmet edecek yalnızca iki telefon hatı ve yemek yenebilecek sadece küçük bir kulübe var.

Guiomar Rovira, 19. 4. 1995

MEKSİKO KENTİNDEN HABERLER

Meksika Hükümetinin artık yüzleşme kursuna başvurduğunu gösteren sayısız belirti var, bu eski tamamlayıcı seçimlerle ilgili olarak çatışmaları "sessizce" çözmeyi denemekten vazgeçmek ve giderek açık baskı uygulamak demek. Hükümet 8. 4. 95, Cumartesi günü (birçoklarının Meksiko şehriden ayrıldığı Paskalya haftası) Meksiko şehrinin kamuya ait otobüs işletmesi Ruta-100'ün sözde iflasına karar aldı. Toplu taşımacılık hizmetinin bu önemli parçasının kırılması, Ruta-100'ü kullanan yoksul tabakalara karşı yeni bir saldırı anlamına geliyor. Bir günde 14.000 işçi işten atıldı. Ayrıca Ruta-100'de örgütlü en güçlü sendika Sutaaur-100'ün de yok edilmesi gerekmekteydi; sendikanın milyonlarca lirayı zimmetine geçirdiği ortaya atıldı, gerekçe: EZLN için bağış toplanması. Sutaaur-100, ultralar denilen MPI (Movimiento Proletario Independiente)'nin güçlü etkisi altında bağımsız bir sendika. Hükümet bütün hesaplara el koydu ve sendikanın 6 yöneticisi tutuklandı. Oysa asıl hedef, ardından ücretlerin arttırılacağı otobüs işletmesinin özelleştirilmesiydi. Binlerce işçi hükümetin bu keyfi hareketini protesto etti. 10. 4. 95, Pazartesi günü sabahı Ulaştırma Bakanı Luis Miguel Moreno ölü bulundu. Resmi açıklama intihar, ama insan kalbine iki kurşun sıkarak intihar edebilir mi? Ayrıca silah Colosio'nun öldürüldüğü silahla aynı tipte.

Amado Avendano, 16. 4. 95'te Lakandon Ormanlarının bir köşesinde Meksikalı askerlerle dolu bir bölgede, CCRI'nın bir komisyonuyla yaklaşık üç saat süreyle görüştü. Avendano'ya göre EZLN, hükümetin bir savaşı engelleme isteği konusunda karamsar, çünkü orman askerlerle kaplı. CCRI politik bir çözümünden yana ve bunun için Zapatistalar herşeye katlanacaklar. EZLN, askeri açıdan kendini gerektiğinde Meksika ordusuna zorlu sorunlar yaratacak denli güçlü buluyor. Ordu birlikleri güç arazi koşulları nedeniyle ay-

nlamayacakları bir rotadalar. Bir bütün olarak askeri güçler denk durumunda, çünkü Zapatistalar sudaki bir balık gibi hareket ederken, askerler kuru topraktaki balıklar gibi. Zapatistaların cephesinde samimiyet ve adalet var, askerlerdeyse yalnızca ücret. Avendano, ordunun hükümete itaat edeceğinden kesinlikle emin değil. Bir savaş durumundaysa bu, geçmişte olduğu gibi "kirli" bir savaş olacak. Görüşmelerdeki en acil sorunlar tarım ve sağlık sorunu, çünkü yerli çocuklarının % 70'i hasta.

Tacho ile konuşmak için gazeteciler, en yakın yerleşim birimine kadar yürüyerek ve at sırtında 15 saatlik bir seyahat yapmak zorundaydılar. Tacho: Hükümet politik reformları geciktirmek istiyor. Fakat yerli sorunu yerel bir sorun değil, tıpkı kadın sorunu gibi tüm ülkeyi kapsıyor. EZLN, kendini yerlilerin ve kadınların temsilcisi olarak görmüyor. Bu yüzden diğer örgütlerin de görüşmelere katılmasını istiyor. Bunlar savaşın engellenmesine katkıda bulunan gruplar: Öğretmenler, öğrenciler, işçiler, yerliler. Görüşmelerde geçen yılın Şubatında olduğu gibi hükümetin yanıtlarının yalnızca bir paket olarak kabul edilmesi ya da tamamen rededilmesi engellenmeye çalışılıyor. CCRI bir tuzaktan korktuğu için Marcos'u San Miguel'e göndermedi. San Andres Larrainzar da aynı şekilde görülüyor. - Marcos biraz rahatsız. Tacho daha fazlasını söylemiyor, Marcos'un astımı olduğu sanılıyor. Marcos 8 Şubat'ta bile (Zedillo'nun "savaş ilanı"ndan bir gün önce) bir diyalogun ön hazırlığı olarak hükümet temsilcisiyle görüşmek üzere Guadalupe Tepeyac'taydı.

Dün 500'den fazla polis, Guatemala sınırında, Suchlate'ye bağlı La Libertad Ejido'sundaki muz bölgesini Guatemala'ya bağlayan ve Köylü Organizasyonu OPEZ (Emiliano Zapata İşçi Örgütü)'nün 11 günden beri başarıyla işgal ettikleri yolu boşalttı. Geçen Cuma günü yolu boşaltma girişimi olmuş, bir köylünün ölmesi ve birinin ağır yaralanmasından sonra başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Bu kez OPEZ kayıp verineksizin La Libertad'a geri çekildi. Polisler ağır silahlar, çelik yelekler ve 35 araçla gelmişlerdi. Bu operasyondan önce OPEZ, muz plantasyonu sahiplerinin Guatemala'da kendilerine karşı zor kullanmak üzere ağır silahlarla donatılmış Guatemalalı askerleri eğitmelerini protesto etmişlerdi. La Jornada'nın 18. 4. 1995, Chiapas notlu haberinde: Son onbeş ayda 632 ölüm olayı ve 1712 toprak işgali tesbit edildi, deniyordu. Kaynak olarak Chiapas Savcısı Hernandez Aguilar gösteriliyor. Güvenilir kaynaklardan edinilen bilgilere göre Chiapas'ta Meksika uniformaları içinde iki Guatemala birliği operasyonlara katılıyor.

"Ricardo Pozas" ekibinin (Zapatistalar için yardım konvoyları örgütleyenlerden biri) Chiapas'taki çeşitli bölgelerdeki duruma ilişkin ilk geçici haberinde köylerdeki tüyler ürpertici kırımlar anlatılıyor. Chicomuselo'da bir köy kilisesi yerliler içine kapatıldıktan sonra yakılıyor. Las Casitas'da CND'li (gözlemci) 7 kadın Beyaz Muhafızlar tarafından rehin alınıyor. Bu bölgeye yalnızca helikopterle ulaşılabilir, yollar kapalı. Başkaca zalimlikler de görülüyor: Asılmış biri, öldürülmüş bir aile, elleri kesilmiş bir bebek. Gözlemcilerin olmadığı her yerde, Ordu ve Beyaz Muhafızlar (korucular, toprak sahiplerinin ölüm mangaları) istedikleri her şeyi yapıyorlar.

G.M. Meksika Şehri, 19. 4. 95

İKİ DÜNYA ARASINDA DİYALOG ZAPATİSTALARIN İKTİDAR KARŞITLIĞI

İkinci Haber

EZLN ve Meksika hükümeti arasındaki diyalogun 20 Nisan'da başlaması gerekiyordu. Daha 11 gün önce San Miguel'deki toplantıda böyle karar alınmıştı.

19. günün akşamı, Zapatistaların "Sacamch" olarak adını değiştirdikleri, Tzotzil bölgesi San Andres Larrainzar'da her iki delegasyonu konuk etmek üzere herşey hazırlanmıştı. Basketbol sahasında, diyalog için küçük bir ev yapılmıştı: Komutanların gece kalacakları yönetim binasının duvarları yeni boyanmıştı. Yönetim binası, okulu, basın salonu ve banyosu vs. hazırlanmıştı.

Bu Nisan Çarşamba'sında saat 4'e doğru binlerce yerli bölgeye geldiler. Başkan, geleneksel giysilerini örtünmüş, çocuklar göğüste veya sırtta, büyükleri elde, Tzotziller yönetim binasına doğru, kendilerini doğrudan ilgilendiren sorunlarda orada bulunmak üzere diyaloga yürüdüler. Renkli banth geleneksel hasır şapkalı erkekler, kırmızı örgüleriyle kadınlar, üzerinde, "Ben Zapatistim", "Yaşasın EZLN", veya "Ben Marcos'um" yazılı atkılar ve bandajlarla sessiz ve dostça bölgenin ana meydanına konakladılar.

Karanlık basarken, Zapatist delegelerin konvoyu, alkışlar ve "Viva" sesleri arasında geldiler. Kumandanlar: Tacho, David, Zebedeo, Guillermo, Ramon, Molises ve Galinda, önceden ellerini selam

vermek için kaldırmayı ve insan kalabalığına sıcak bir bakış sunmayı ihmal etmeden konaklayacakları yerlere gittiler.

Yalınayak, susamış, aç yerliler soğuğa, yağmura, binlerce askere rağmen, çevrelerinde kendilerinden gizlenen sahneleri izlemek için geldikleri meydana mutluydular.

Cumhurbaşkanı Zedillo'yla uydu vasıtasıyla bağlantı kuran ve ona, yerlilerin yoğun ilgisinin hükümet delegasyonu ve silahsız polisler için bir tehlike oluşturduğunu, onların cıvardaki tümseklerden indiklerini ve son güvenlik önlemlerinin durumunu bildiren askerler vardı.

Haber Ajansı Notimex, hükümet kaynaklarına dayanarak, Ulusal Arabuluculuk Konseyi'ni (CONAI) yerlileri buraya getirmekle suçlayan bir haber yayınladı. İktidarla gizli ilişkisi bulunan Meksika televizyonu, gelişmeleri tersine çevirdi ve Son Cristobal de Las Casas piskoposluk üyelerini, Piskopos Samuel Ruiz'in arkadaşlarını yerlilerin gelişlerini örgütleyip finanse etmek ...ve yerli liderlerle anlaşış yerel bir radyo istasyonunu işgal ettirmekle suçlayan kışkırtıcı yayınlar yaptı.

Bu arada, Zapatist delegasyon, San Miguel'de alınan kararlar doğrultusunda, tam vaktinde hükümet delegelerini beklediler. Daha da beklemeleri gerekiyordu. "500 yıldan beri bekleyen bizler, iki-üç günde sabrımızı tüketmeyiz" yanıtını veriyorlardı basına. Diyalog 20'sinde başlamadı. "Güvenlik önlemleri yok" diye gürledi İçişleri Bakanlığı'ndan gelen bilgiler, "Kararlaştırılan koşullar yerine getirilemez", "Yerliler bir tehdit unsuru" Gece, yeniden tüm dünyadan kameraların meşgul olduğu ve alanı en iyi şekilde dolduran San Andreas Larrainzar yerlilerinin üzerine çöktü.

Gizli Devrimci Yerli Komitesi Delegeleri, 24 saatlik bekleme süresine riayet ettiler. 8 maskeliye, toplantı yerinde bulunan basın karşısında zayıf bir piskopos eşlik etti. Sözü ilk alan, 7.000 yerlinin buraya "kışkırtıcılık yapmaya ya da diyalogu engellemek üzere" gelmediklerini, aksine şimdiye kadar sahip olmadıkları "adil ve onurlu bir barış arayışıyla dayanışmak üzere" geldiklerini açıkladı.

Fakat 20. günde ne şeffaf ne de şifreli, konuşulmadı. Yerliler, tercihlerini açık ifadelerle-işaretlerle göstermemeyi kabul etmişlerdi. İspanyolca konuşan yerli, daha sonra sordu, karışıklık ve kızgınlıkla karşıldılar. Çokları için, hükümetin kucağında bebelerle kadınları, buraların sakinlerini, San Andreas'de meydana toplananları bir tehdit olarak görmesi, aşağılayıcıydı. Sevgili bir X ülkesinin bir köyünün insanlarından, ardından birşeyleri ima ederek, evlerinde kalmalarını

istemek ve kendi köylerinin meydanında seksen kez uluslararası anlama sahip bir olayla ilişkilerini kesmek demektir bu. Buna rağmen Zapatistler, akşam 8'e doğru "adil ve onurlu bir barış için konuşmaya gelineceğini ve bir çözüm bulunacağını umut ettiklerini, sabırla hükümet delegasyonunu beklediklerini" açıkladı ve güvenciklerini söylediler.

Daha sonra, kocaman güneş gözlükleri takmış çok sayıda yerli erkek ileri çıktı. Kendilerinin San Andreas'da oturanların temsilcileri olduklarını, "Biz gidiyoruz. Yönetim istediği için değil, biz barışçıl çözüm istiyoruz. Biz, barışa ilgimizi gösterdiğimizden ötürü mutluyuz. Fakat bizi ilgilendiren onurlu ve adil bir barış" açıklamasını yaptılar. Binlerce erkek, çocuk ve kadın yaylalara ve dağlara çekilmeden önce uyardılar, "Eğer, Gizli Devrimci Yerli Komitesi Delegasyonuna bir şey olursa, hükümet bunu çok ağır öder."

Chiapas, Altos'ta gece karanlık, yağmur gecesi. Gidecekleri bölgelere göre ayrılmış binlerce kişi gruplar halinde -elbiselerinin renklerinden anlaşılıyor- San Andres Larrainzar'ın idare binasını yavaş yavaş terkettiler.

Yalınayak, kendi barış görüşmelerine katılmadıkları yağmur ve geceye çekildiler. San Andres'i bir boşluk ve keder havası sardı. Rüzgar meydana varlıklarından artakalanları, sanki herşey bir gözyaşı çemberiyle savruluyormuşcasına alıp götürüyordu. Ve bir daha ortaya çıkmıyorlardı. İki gün süren görüşmelerdeki sürgünlüklerini kabullendiler. Hükümetle kararlaştırılan 800 yerlinin oluşturacağı güvenlik çemberi kurulmadı. Hiç biri kalmadı, hepsi bölgeyi terkettti. Yerde ondukuzunda Zapatistalar geldiğinde salladıkları tozlu bir kaç kırmızı ve beyaz flama ve üzerinde "Viva EZLN" yazılı pankartlar arta kalmıştı, başkaca bir şey yoktu.

Hükümet delegasyonu ve danışmanları, San Andres Sacamch'en de los Pobres'e girdiklerinde güneş batıyordu. Köy insansızdı. Sivil destek örgütlerinin zinciri pek yoktu, yerliler yoktu. Meksika Kızıl Haçı, az ya da çok ordaydı ve silahsız polisler her yeri kaplamıştı. San Andres'in merkezi bir kez daha işgal edilmişti. Fakat şimdi kırmızı el işleri, uzun saç örgüleri, kara ceketler, renkli bantları olan hasır şapkalar yoktu, tersine zeytin yeşili giysileriyle ateşli silahları olmayan, ama bir metre kadar uzunluktaki joplarıyla askerler vardı. Basını kontrol etmek için o vazgeçemedikleri, işe yaramaz dedektörlerle sıralanmışlardı, çünkü her fotoğrafçı ya da kameraman illa ki metal bir şey bulunduruyordu; alet parlıyor, boşuna uğultular çıkarıyordu, kimse aleti inletemen bir Nikon mu yoksa bir silah nı olduğunu kontrol etme zahmetine katlanmıyordu.

Zapatistalar ve İşçileri Bakanlığı delegasyonları birbirleriyle konuşuyorlardı. Basın ilk sonuçlara ilişkin haberler aldığı anda artık karanlık olmuştu. Bu, her sayfasında kararlaştırılan noktaların anlatıldığı 25 dosya kağıdıydı.

Somut bir tek sonuç yoktu. En önemlisi, bu ilk diyalog toplantısının bir sonraki son gününde görüşülecekti. -Gerginliği giderici önlemler- Burada diyalog tükendi, kararlaştırılan biricik gerilimi giderme önlemi kesinti oldu, çünkü bu yolda daha fazla devam edilemedi. Zapatist komutanlar basit ve yalnızca "alay" olarak gördükleri hükümetin önerilerine ilişkin tabanlarına danışmak üzere 20 günlük bir erteleme talebinde bulundular. Hükümet delegeleri "EZLN'nin legal bir örgüte dönüşmesi" önerisinde bulundular. Dokümana göre EZLN'nin "üyelerini iki tarafın ortaklaşa belirlediği ayaklanma bölgesindeki üç yerde toplamak" görevini üstlenmesi isteniyordu: Altos ve Chiapas'ın yükseklerinde ormanda.

Devamla deniliyor ki: "Karşılık olarak iktidar, bu bölgelerin fiziki güvenliğini garanti altına alacak, acil barınma, gıda ve sağlık malzemeleri ve temizlik maddelerini sağlayacak" bunun karşılığında da askeri birliklerin "adı geçen bölgelerdeki varlıkları önemli ölçüde azaltılacak".

EZLN açısından bu öneri, kendi taleplerinden bir teki bile yerine getirilmeden 3 toplama kampında sürgün anlamına geliyor.

Komutan David bir röportajda öfkeyle anlatıyor: "Bizi domuzlar gibi bir ahıra kapatmak istiyorlar, kapalı bir yere, bir toplama kampına, semirtmeye..."

Hiç bir koşulda Zapatistaların kapatılmaları ve bakımları gerekmiyor, çünkü onlar çalışabilir, toprağı işleyebilirler."

Komutan Tacho küçük bir hatırlatma yaptı: "Biz yerliler Ocak 1994'e kadar yüzlerce, binlerce öldük, Chiapas'ta bu acının, ölümün varlığını biliniyor. Bu yüzden şimdi burdasınız, baylar, eğer böyle olmasaydı kendilerine Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional adını veren bu yerlileri asla tanımazdınız."

Marcos'un kamuoyu önüne çıkmamaya başlamasıyla Zapatistaların en önemli konuşmacılarından biri olan Tojolabal komutan Maya cümleleri ve hareketleriyle Subkomutan Marcos'un kaleme aldığı bir açıklamaki vurgularından esinlenerek konuşmasına başlıyor. "Bizi ölümün ışığı bir kez daha parlasın diye ölmeye zorluyorlar, Hükümetin gözleri önünde başarıyorlar bunu ve bizi içinden çıkığımız bu gece karanlığına zorluyorlar. Bizim bir şafağımız vardı, yeni bir günü yaşayabilmek için geceyi ortadan kaldırmak zorundaydık."

Tacho da iki gün boyunca alanda, sıcak, yağmur ve şiddetli soğuk gecelerde sabırla bekleyen yerlileri anmaktan geri kalmadı. "Eğer bu yerlileri gördüyseniz onları dikkate alın, onları görmediğinizde tepkileri nasıl olur dersiniz?" Tacho pasamontanas arkasında geçirdiği yaklaşık 30 yıllıa emin: "Dün onları küçük gördüğümüzü iddia ediyordunuz. Bu bir yalan. EZLN hiç kimseyi küçümsemez. Bunu eskiden hükümet yaptı ve belki de halen yapıyor.

Hükümetin bir barış anlaşması ve silahsızlanma pazarlığındaki aceleciliğiyle ilgili olarak Tacho şunları açıklıyor: "Bizim Mestiz (bir beyazla bir kızıl deriliden doğan melez) saatimiz yok, bizim saatimiz onurdur, bizim zamanımız yerli-zamanı ve hükümetten yerli-zamanını anlamasını istiyoruz". Tacho'nun söz ettiği yerli-saatı doğrudan bir demokrasi girişimini gerektiren zamanın en basit yolu.

San Andres'de hükümetle görüşmelere ara verilmesini talep edenler EZLN delegeleri idi. Bir karar vermezden önce, politik tabanlarını oluşturan bütün bölgelerden görüş almaları gerekiyordu. Bunun için günlere, haftalara ihtiyaçları vardı, çünkü ulaşım güçlükleri ve yoğun askeri önlemler Zapatist bölgede iletişimi güçleştiriyordu.

Diyaloğun 12 Mayıs'ta tekrar başlatılması kararlaştırıldı. Zapatistalar bir anlaşmanın yapılmasına yol açabilecek, politik çözüm sürecini kesintiye uğratmadan sürdürecektir bütün noktaların ele alınmasına hazırlar. EZLN, ulusal ve uluslararası kamuoyunun barış tamamlarını duyduğunu ve barışçıl yolu seçtiğini söylüyor.

Ama Zapatista delegeleri, bölgeyi kızgınlık, üzüntü ve hayal kırıklığıyla terk ediyorlar. Komutan David güvenle:

"Bize iyiniyetli tek bir öneri yapmadılar. Tepeden bakular ve saldırgan bir tutum aldılar. Bize gerginliği azaltacak öneriler hazırlamış ve onları anlamadığımız halde bize anlatmaya başlamışlardı. Fakat bizi, boynumuzdan ilmiğe geçirmek istediklerini anladık. Bizce, bunun bir tuzak olduğu açıktı. Cesaretimizi kırmak için önerilerimiz üzerinde espriler yapmaya ve onları ciddiye almamaya çalıştılar. Hükümetin sorunu politik yoldan çözmeye istekli olmadığını gördük.

Hükümet temsilcileri kesinlikle "kendini beğenmiş" diye anlatıyor Tacho. Bazen yerliler için anlaşılabilir bir dil kullandılar. Hükümetin EZLN delegelerine sunduğu gerilimi giderme önlemlerine ilişkin aşağıdaki paragraf açıklık konusunda pek istekli olmadıklarını gösteren bir örnektir: "Chipas'ta gerginliği azaltma gereği, toplu bir biçimde ve karşılıklı adımlarla, aşamalı olarak sosyal, politik ve askeri alanlarda yürütülmelidir ve yer itibarıyla çatışma bölgesi ilk planda olmalıdır ve devamla tüm Chiapas bölgesini kapsamalıdır."

Kararı ister köylü ister üniversiteli olsun, bu şaşırtmacaların arkasındaki anlamı ve niyeti anlayabilecek okuyuculara bırakmak kalıyor.

Guiomar Rovira, San Cristobal de Las Casas, 25. 4. 1995

CHIAPAS: ZAMANA KARŞI SAVAŞ

Bugünlerde, Zapatist Kurtuluş Ordusu ve Hükümet arasında bir buluşma daha yaşadık. Bu iki tarafın bir yıldan fazla bir süre önce ilk kez San Cristobal Katedrali'nde bir araya gelmesinden beri dördüncü. Hükmedenlerin geleneksel uygulamaları, sosyal çatışmaları bu mücadeleden doğan ortak kimlik yok olana kadar zaman geçirme ya da kendi kendilerine bölünmelerini, karşı karşıya gelmelerini ve yok olmalarını bekleme politikaları kendini gösteriyor. Bu uygulamalar, sosyal açıdan uçlara savrulmanın ve yoksulluğun artışı gibi iletişim teknolojisinin bir bütün olarak gelişmesi ile de güçlendi. Eğer bunlar Meksika gibi "güçlü" otoriter bir devletin mirasçısı ve dünya kapitalizminin en önemli merkezinin yakın komşusu, neo-liberal eklektik bir toplumda gerçekleşiyorsa, kimlik parçalanması ve şu an Meksikalılarca yürütülen her düzeyde mücadeleye ulaşılır.

Biz, Chiapas'ta Barış İçin Sivil Örgütler Ağı'ndaki (ESPAZ) tartışmaları uygun buluyoruz: Bu hükümet yetkililerin, "Yıkım mimarları"nın oradan oraya dolanmaları ne oluyor? Sonunda bir "diyalog"a girmek için bir dolu önşart niye? Bunun yanısıra diyalog sırasında karşıındakilerin yalnızca hakaret olarak anladıkları görülen ilk şart olarak, Zapatistaların kendilerinin yiyecek ve bütün gerekli şeyleri temin edecekleri 3 yerde (tabii silahsız) toplanmalarını öneriyorlar. Nerdeyse her isyancı yerlinin şakağına bir silah dayayacak kadar silah almak için devlet hazinesini yağmalamak ve ardından ona hazırladıkları yerlere geçmesini önermek pek isabetli olmasa gerek. Şu şekilde kelimelerle oynamak yerinde değil: Diyalog bir anlamda: biraz farklı. Bu sosyal hareket, bir caniler örgütü değil, aksine bu durumda Chiapaslı yerlilerin ezilmişlik ve yoksulluklarını gözler önüne serdikleri yurttaşlar örgütüdür. Ama bu baylar, yıkım mimarları, bu hükümetin temsilcileri, böyle düşünmemek konusunda

eğitilmişlerdir ve politik kariyerlerinin parlak geleceği onları ahlak yerine kör bir itaati izlemeye zorlamaktadır.

Ortadan kaldırmak için zaman kazanma tekniği varlığını hep değişik şeyleri yinelemekle korur, diyalogun "prensip" olduğu, hükümetin "isyancılarla görüşmeye" hazır olduğu söylenir ve aynı anda elektronik medyaya bu göz bağlamayı yayma işareti verilir. Bu şekilde kamuoyunun düşünceleri etkilendikten sonra, yeni önlemler alınabilir:

1) Şubat'ta Meksika ordusunun Zapatista bölgeleri ve buna bağlı olarak onlara sempati besleyen köyleri tamamen istilası: Kırk ila altmış bin asker, ağır silahlarla donatılmış 30 güvenlik noktası ve yalnızca Chiapas için toplam 200 milyon dolar yıllık operasyon harcaması...

2) Hareketin yönlendiricilerinin Selva'nın içlerine doğru zorunlu geri çekilişleri, yaygın bir sosyal hareketi küçük "gerilla grupçuklarına" (ve böylece resmi yorumlara göre "caniler") dönüştürmek için sosyal taban ve yönetici kadroyu bölme amacı.

3) Zapatista komünlerinin ekonomik temellerini ortadan kaldırmak ve hareketin kitle tabanının kardeş kavgasının kö-rüklenmesiyle bölünmesi: İspiyonculuğun ödüllendirilmesi, "Örnek Köyler" yaratmak (1994 yılının bitiminde kaçan, yönetime sadık bir kuşağın yalnız kalmış ve devlet yardımına muhtaç olan kişileriyle)

4) Katolik kilisesini, yerlilerin, köylülerin ve diğer yoksul insanların sahip olduğu ve onlara ortak bir kimliğe kavuşma olanağı sağlayan halkla devlet arasındaki biricik arabulucuk yöntemini gözden düşürerek ortadan kaldırma. Hatta çalışma arkadaşları ve paralel bir çalışma yürüten kendini yoksul halklar için çözümler aramaya adanmış NGO'lara, akademik kuruluşlara ve bizzat Samuel Ruiz'e fiziksel saldırılar. Eğer arabulucular bile suçlu muamelesi görüyorsa, Zapatistalar ne bekleyebilirler? Neden bu yıkım mimarları, bu aktörler olmadığında uzlaşma ve yenilenmenin artık kesinlikle mümkün olmayacağını kavramıyorlar? (kötü olanı, tabii ki bunu biliyorlar!)

5) Askerlerin büyük bir teveccühle sabırlı bir şekilde gizli la-tifundiyaları (çoğu alınanların elinde) ve topraksız köylüler tarafından işgal edilen alanları geri alması ve büyük toprak sahiplerinin özel ordusu "Beyaz Muhafızlar"ın yeniden oluşturulmasına resmen göz yummak.

6) Biz Meksikalıların önceden tahmin ettiği "en son haber": Oco-singo'da "bölgede yoğun ve sürekli olarak askerlerin varlığını" gerektiren petrol bulunması. Bu saydıklarımız, hükümet temsilcilerinin

hiç zaman kaybetmediği bir ihbar, dedikodu ve içine sindirememeye komedisinin ortasında olduklarını ifade ediyor: Yıkıcı açgözlülükleriyle yönetim piramidinin tepesinde durmak ve kendileri dışında hiç kimsenin çıkarlarına müsamaha göstermemek - en başta da kendi yönetimi, kendi düşünceleri, kendi örgütlenme biçimleriyle herkes için olumlu bir gelişim amacıyla kendi önermeleri olan yeni tarz bir sosyal harekete.

La Jornada, 13. 5. 1995

YALNIZCA DEVRİM EKSİK

Proceso, La Jornada, Tiempo (San Cristobal de las Casas) Gazeteleri ve ulusal ve uluslararası basına

Chiapas, Meksika, 5 Mayıs 1995

Bayanlar, Baylar:

Yukarıda anılan alıcılara ek mektup. Gerekli posta pulları ve şık mektup zarfları için teşekkür borçluyum size. Bugünkü buluşma usandırıcı olacak gibi. Durito'nun yokluğu ve sağanak yağmurun hüküm sürmesi, şiddetli bir savaşın yanında önemsiz kalıyor. Sorun kimsenin Fransız kalmak istememesiyle ağırlaşıyor. (Kaiser Maximilian gibi) Öyle görülüyor ki, önümüzde altı yıllık (başkanlık yönetimi) bir süre var.

Meksika'nın Güneydoğu Dağlarından

Subkomutan Insurgente Marcos

Meksika, Mayıs 1995

PS: Olayların Aktüel Gelişimi ve Durito'nun Verdiği Öğütler

Durito bana bir kart gönderdi. Üzerinde solunda Pegaso ve sağında Devrim Anıtı görülüyordu. Dipnot olarak şu okunuyordu: Hangisi daha ağır? Sol mu yoksa sağ mı? Durito posta kartına şu Fidel Velazquez'le buluşamadığını, ama 1 Mayıs yürüyüşüne katıldığını yazmış. Amerikan Büyükelçiliği önüne geldiklerinde "Dodger'lere Evet, Yankee'lere Hayır" diye (Durito, Valenzuela'nın şimdi "San Diego'nun Papazı" olduğunu bilmiyor) bağırduklarında, ne zaman Zo-

cala'ya (Meksiko şehrinin ana meydanı) vardıklarını ve bir beyefendinin onu uzun süre süzdükten sonra yanına giderek şu sözleri söyleyişinin ardından ne zaman ordan ayrıldıklarını bilmediğini yazıyor: "Özür dilerim, sizi incitmek istemem, ama size doğaüstü bir böceğe benzediğinizi söylemem gerekir". Olağanüstü kalabalık olduğunu yazıyor. "Herkes ordaydı" diyor ve her zamanki açıklık alışkanlığıyla ekliyor: "Yalnızca devrim eksik".

PS: Referandumdaki Aksaklıkları Açıklıyor:

Hükümetin bir önerisi hakkında bizde bir belirsizlik ortaya çıkıyor: Biz, Dışişleri Bakanlığının atadığı şimdiki satış acentası Gurria'nın açıklamalarının EZLN'nin isyancıları diye anılan Zapatistalardan yalnızca okuma yazma bilenleri (burada bir mürekkep savaşı söz konusu) kapsayıp kapsamadığını bilmiyoruz. Eğer böyleyse üç toplama kampı çok ve hükümet bu işten çok ucuza sıyrılabilir, çünkü "savaşanlar" o zaman kendilerini yalnızca bir kaç azlıkla sınırlandırabilir. Eğer bana inanmıyorsanız, bizim delegelerimizin İspanyolca konuşmalarıyla dalga geçen şakacı del Valle'ye sorabilirsiniz.

PS: Tehdidin Kabul Edildiğinin Onaylanması

Hükümet bizden San Andres'deki gelecek buluşmada, hiç bir surette bir hareketin olmayacağını söylememizi istiyor. "Ne organize ne de kendiliğinden" diyor, görüldüğü kadarıyla ciddi dil problemi olan hükümet. Ayrıca hükümet delegasyonunu korumak için "mülteci"leri harekete geçirmekle tehdit ediyor. Onlar Ocosingo'daki hayvancılığın Chiapas, Altos'dakiyle aynı olduğunu sanıyorlar. Çok güzel şaşıracaklar Bize EZLN'nin artık hareket yeteneğini yitirdiğini ve kimsenin bundan sonra Zapatistalar ve diyalogla ilgilenmeyeceğini söylemek de istiyorlar. "Hükümet inisiyatifi ele geçirdi ve artık onu elden bırakmayacak", bizi hizaya getiriyorlar. Titremeye başlamak gerekmez mi?

Chiapas, Meksika, 5 Mayıs 1995

Ulusal ve uluslararası halklara
NGO'lara
Ulusal ve uluslararası basına,

Kardeşler, Hükümetle diyalog görüşmelerinde EZLN'nin Genel Komutanlığı Gizli Devrimci Yerli Komitesinin görevlendirdiği delegeler de yer aldı. Hükümetin bahsettiği ve altından hep zeytin yeşili giysilerin çıktığı bir dizi nedenden ötürü ilk toplantıya katılmak benim için mümkün olmadı. Komite sizlerle konuşmada aracılık görevini bana verdi. Bu durumda karanlıkta kalmış ve ulusal sahnede çabucak bunu izleyen olaylarla arka plana iülen bir kaç noktayı yorumlainama dikkat ve sabırla katlanmanızı diliyorum.

Hükümetin EZLN'yi önderliğinden yoksun kılarak diz çök-türebileceği ve vazgeçmek zorunda bırakabileceğinden hareketle, bizi öldürme isteğinden vazgeçmediği, başımıza ödül koyduğu kimse için yeni bir haber değil. Hükümet bizi satın alma denemelerinin beyhude olduğunu gördüğünde artık öldürmeye karar verdi ve uygun bir fırsat bekledi. 9 Şubat'taki pusuyla bu fırsatın geldiğini düşledi, ama öyle olmadı. Şimdi yeni bir fırsat arayacak. Bunun için gerekli malzeme elinde var. Bu karar her an uygulamaya konulabileceğinden gizlenenleri söyleme fırsatını kullanıyorum.

Diyalog nedeniyle EZLN'de derin bir bölünme olduğu, "Sup'un yokluğunun bir cezalandırma olarak kabul edilebileceği ya da EZLN yönetimindeki "sert"ler ve "yumuşak"ların birlik sağlayamadıkları gibi yorumlar var. Bu ve diğer yalanlarla ilgili bir kaç şey söylemek istiyorum: Çoktan farketmiş olmanız gereken gibi (hükümetin bunu algılayıp algılamadığını bilmiyorum) EZLN yalnızca Marcos'dan ibaret değil. CCRI-CG'de mücadelemizi anlatacak, hareketimizi yönetecek ya da emirlere uyacak, Marcos kadar, belki de ondan daha yetenekli pek çok yoldaş var.

Komiteye giren değişik etnik gruplardan kumandan yoldaşlarımız var; onlar iyi bir yoldaş ve iyi bir yönetici, hepimiz onların dilini kullanıyoruz ve onların kararları bizim kararlarımızdır. CCRI diyalog delegelerini etnik grupların temsil edilmesini ölçü alarak seçtiği insanlardan oluşturdu; onlar benim ya da başka birinin olduğu kadar komite yönetiminin kontrolünde ve EZLN tabanının koruması altında.

Ocak 94'deki özel koşullar, dikkatlerin boş yere siyah, yünlü bir pasamontanas arkasına gizlenmiş cüretkar bir burunda yoğunlaşması etkisini yaptı. Yerli Zapatistalar ve ulusal ve uluslararası kültür arasındaki bir çevirmenin sayesinde göze çarpan bu burnun yalnızca ak-sırmakla kalmadığı, okuyup-yazabildiği ortaya çıktı. Herkes onun bunları, hatta daha fazlasını yaptığında hemfikir hale geldi. O konuştukça konuştu ve bazen pek çokları için EZLN yalnızca bu cüretkar burundan ibaret gibi görünebilirdi.

Bu geç farkına vardığımız ve 17 Kasım 1994'deki toplantıda anladığımız bir hataydı. Ama biz kendimizi kontra ürünlerinin sıkça bize ruh katan haklı şeyler olmasındaki ana faktörleri görmekle sınırlandırmadık. Bütün bu aylar boyunca Komitedeki yoldaşlar yoğun olarak herkesin sesini kendi seslerine katmaya uğraştılar; böylece bu ses hepiniz tarafından duyuldu ve anlaşıldı. Şu andan itibaren gerçek önderler biçimsel önderler olacak. Cüretkar burun yine sık sık hapşırarak ve daha az konuşacak, ama o yerli ve onurlu kalmaya devam edecek, tıpkı Zapatistaların öteki sesleri gibi.

Geçtiğimiz günlerde dikkatleri çeken ve etkisini hissettiren bir olay oldu: Bir kaç kişi, bir papaz ve çeşitli gazeteciler kendilerini aptallıklara karşı koymakla yükümlü hissettiler. Bununla EZLN'nin iktidarın Şubat 95'deki saldırısında karşı koymaksızın geri çekilmesini kastediyorum. Bütün köyler ve askeri birlikler silahlı bir direniş göstermeksizin dağlara çekildiler. Bu tarihçiler bunu Zapatistaların askeri zayıflığının bir işareti olarak değerlendirdiler ve yerli bölgelerinin işgalini çap ve tekniğiyle askeri açıdan gösterişli yığılmaktan önce bir diyaloga zorlayabileceği için alkışladılar. İktidar çevrelerinde de aynı şey düşünülüyor: Asilerle politik görüşmelerde avantajlı olmak hedefleniyorsa 'savaşan güçlerin getirilmesi' zorunluydu. Haklı olmayanları haklı çıkarmak için öne sürülen deliller şöyle: Belli bir müzakere çizgisini tutturabilmek için Chiapaslı yerlilere silahlı saldırı ve sivil halkın rehin alınması.

Hükümet yalnızca diyalogda birazcık daha avantajlı olmak amacıyla askerlerine öldürme ve ölme emri verebilir. Hükümet bunu yapabilir, çünkü askerler onlar için insani bir varlık değil, politik amaçlar için kullanılan birer nesne, gereksiz varlıklardır.

Hükümet Meksika Ordusunun komutanıdır. Ordu kendi kendine kumanda etmiyor, baştan beri böyle. O düzenli bir ordu. Biz onların karşıtları, bunu ilk onaylayanlarız. Ordu Chiapas'ta yaptığı her şeyi komutanlığının emriyle yaptı: Hükümetin emriyle. Hükümet, ordu prestij kaybına uğradığı için bütün operasyon emirlerini kendisinin verdiğini gizlemek istiyor.

Aguascalientes'in yerle bir edilmesini emreden hükümetti. Kömünlerin yıkılması ve yağmalanmasını emreden hükümetti. Keyfi tutuklamalar, kaybetme ve katletme emrini veren hükümetti. Hükümet bütün bunları diyalogda avantajlar amacıyla emretti, çünkü hükümet için insan yaşamı, bizzat ona hizmet edenlerinki bile, gereksiz bir şey, politik çıkarlar amacıyla "harcanabilen" bir şeydir.

Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional böyle davranmadı. Bizim için askerlerimiz, bizi ölüme götürebilecek olan bu insanlar, umutları ve acılarıyla insandırlar, bizim kardeşlerimizdirler. EZLN için onur ve yaşam en değerli şeylerdir, çelişkili olsa da bu yüzden ölmeye hazırız.

Çatışmaların politik bir çözümünü ararken bir diyaloga girmek zorunda olduğumuzu biliyorduk. Bunun hükümete güvendiğimizden, onlardan korktuğumuzdan, güçsüz olduğumuzdan olmadığını biliyorduk. Bunu yapmak zorundaydık, çünkü biz savaş yolunda ilerlemeyerek, politik yolu denememizi önermiş ve önermekte olan binlerce yurttaş karşı sorumluluk taşıdık ve taşıyoruz. Ocak 94'den beri pek çok insan bize katıldı.

Beklediğimizden hatta düşlediğimizden bile fazla yardım aldık. Bu yardımlar her zaman barışa yapıldı. Ocak 94'den beri hiç kimse bize, silah, mermi, patlayıcı ya da askeri eğitim teklifiyle gelmedi. Bize gelen herkes bunu barışa bir katkıda bulunmak için yaptı, eskisi gibi olmayan bir barışa, komutan David'in söylediği gibi yeni bir barış için. Ocak 94'den beri ne silah, mermi, ne de savaş sürdürmeye yarayan başka bir şey almadık. Ocak 94'den beri aldığımız tek şey, onurlu ve adil bir barış yolu için haykırımlar ve yardımlar oldu.

Bu yardımlar karşısında sağır kalamazdık. Bizden savaş sürdürmemizi istemeyen, tersine yeni bir barış için yardım ve desteklerini sunan ve bize de bunu öğütleyen bir harekete gözlerimizi kapayamaz, kulaklarımızı tıkayamazdık. Bütün bu insanlara karşı bir sorumluluk taşıyorduk. Zapatistalar bir sorumluluğu taşıdıklarında yerine getirmek için mümkün olan herşeyi yapar, hatta ölürlere. Tıpkı önce kuşatma altında, sonra geri çekiliş ve 80 günden fazla süren köylerin göçünde erkeklerimizin, kadınlarımızın, çocuklarımızın boyun eğmedikleri gibi. Hükümet vaadlerde bulunup tutmayabilir, sözler verip sonra unutulabilir, ama Zapatistalar bunu yapmaz. Bu yüzden bir diyaloga girmek zorunda olduğumuzu biliyorduk.

Yalnızca diyalogda taktik ya da stratejik avantajlar uğruna kardeşlerimizin kanını boş yere akıtamayız. Bu yüzden EZLN, Ocak 94'den beri hükümet birliklerine karşı savaşa girmede. Belki de ger-

çeklerimizi anlatan binlerce sözcükle (hükümete acı veren sözler) ateş ettik. Öncelikle kendi gerçeğimizin herkesin gerçeği olmayabileceğini kabul etmeye hazırız. Sözcükler öldürmez, ama bombalardan daha ölümcül olabilirler. Hükümeti korkutan Zapatistaların silahları değil, sözleridir.

Bu nedenle Şubat'ta savaşa girmeksizin geri çekildik. Biz askeri avantajlar uğruna kardeşlerimizin boş yere akıtılan kanlarıyla lekelenmiş bir diyalog yerine, olumsuz askeri koşullardaki bir diyalogu tercih ettik. Hükümet kolayca askerlerinin kanıyla vicdanı rahat görüşme masasına oturabilir, çünkü hükümet için bu kanın hiç bir önemi ve değeri yoktur.

Herhalukârda "katılan taraflar" (hükümetin kendini ve Zapatistaları tanımladığı gibi) daha Ocak 95'de yaptıkları gibi bir kez daha karşılıklı diyaloga başladılar. Bir kaç fark var. Şimdi zorlukla bertaraf edilebilecek bir güvensizlik var. Bir şey de netliğe kavuştu: Hükümet kendi öngördüğü şartlardaki bir diyaloga zorlamak için kütüphaneleri ve hastaneleri yerle bir etmeye hazırdır. Şubat 94 ve Ocak 95'deki diyalog havasının farkı gerilim ve sıkıntıyı işaret ediyor. Başarılı olabilecek umutlar henüz beyhude korkuları yenemedi. Aslında herkes için çok net; diyalog masasına geri dönüş sadece Zapatistaların müzakere istemiyle ve hükümetin bütün karşı çabalarına rağmen mümkün oldu.

Bir yıldan fazla bir zaman önce, Şubat 1994'te, San Cristobal de las Casas'a bir talepler listesiyle gitmiştik. 36 talep arasında iki tanesi özellikle önemliydi. Biri, o dönemki yürütmeye yetkisini kötüye kullanmış olan Carlos Salinas de Gortari'nin istifasıydı. Diğeri tüm Meksikalılar için özgürlük ve demokrasiyi garanti altına alması gereken köklü politik reformlardı. Her iki talep de Salinizmin büyük düşünen beyinlerince "Yeni Zapatist Kuruntu" olarak lanse edildi. Bize, Salinas de Gortari rejiminin politik sistemindeki eksikliklere rağmen, şaşırtıcı ekonomik adımlar atılmış olduğunu kanıtlamaya çalışıyorlar. Biz bir zamanlar ülkenin bir yalanla yaşadığı, politik özgürlükler olmaksızın ekonomik ilerlemeler olamayacağı şeklinde yanıtlamıştık. Sesimiz, önce futbol taşkınlıkları ve sonra da seçim beklentileri arasında kaybolmuştu. Bir dönemler biz, odunlarla silahlanmış, "kazanmaya", "modern Meksika"ya bir model getirmeye çalışan küçük bir Çılgınlar Ordusu olarak kabul ediliyorduk. Macheteler, sopalarla silahlanmış, askerlerin kuşattığı Meksika'nın güneydoğu yerlileri kuruntularıyla ortaya çıkırlar: Herkes için Demokrasi, Özgürlük ve Adalet.

Ateş etmedik. Bekledik. Sabır bir savaşçının erdemidir. Küçük çılgın sesimizin San Cristobal de las Casas'da Carlos Salinas de Gortari'nin istifasını isteyişinden henüz bir yıl geçmeden; bütün ülke bizim için bir karabasan olan uykusundan uyandı, Meksika halkı eskisinden çok daha kötü ekonomik koşullar altında olduğunu ve bizi birinci dünyaya taşımak için boğazımızı sıkın bu uydurma kaotik öğreti "Neo liberalizm"nin ne olduğunu görmüştü. Milyonlarca Meksikalı, son yıllarda bizi aldatanların cezalandırılmasını talep etti ve ediyor. "Yeni Zapatist Kuruntu" diye adlandırılan şey, şimdi, milyonlarca Meksikalıyla paylaşıyor.

Bugün biz ulusal konularda bir diyalog istiyoruz. Biz yeni bir sosyal ve politik anlaşmanın tartışıldığı ve kararlaştırılacağı büyük bir ulusal diyalog öneriyoruz. Bu birçoklarına neo Zapatist kuruntunun oluşturduğu yeni düşlere bir örnek gibi görünebilir. Bu, yani dağlarda sıkıştırılmış minicik bir karşı gücün büyük ulusal problemlerle ilgili bir tartışma yürütnek istemesi, pek uygun değildir. Bu ulusal diyalog gerçekleşebilir ya da gerçekleşemez. Ama bunun aciliyeti ve gerekliliği bir gerçektir. Er ya da geç Zapatistaların bu yeni "kuruntu"sunun ertelenemez bir gerçek olduğu ortaya çıkacaktır.

Bu eşit olmayanların diyalogudur, eşitler arasında diyalog yoktur. Ama EZLN, bu diyalogda güçsüz olan değil, güçlü olan taraftır. Moral güç ve tarihsel haklılık bizden yana. Hükümet tarafındaysa yalnızca askeri güç ve bazı kitlesel medya araçlarıyla yaygınlaştırılan yalanlar var. Zor ve yalan asla haklılıktan güçlü olmayacak. Onlar günlerce, aylarca, yıllarca kendi iradelerini geçerli kılabilirler; ama en sonunda tarih herşeyi yerli yerine oturtur. Bu yüzden bize göre hükümet bu diyalogun zayıf tarafıdır; bu yüzden delegelerimiz uzlaşmacı ve anlayışlı bir tutum sergilemektedir. Bu yüzden hükümetin kesintiye uğratma girişimlerine rağmen diyalogun sürmesi için mümkün olan herşeyi yapmaya çalıştık.

Bizim savaş biçimlerimiz değil, bizim taleplerimiz her geçen gün yeni taraftarlar kazanıyor. Savaş ülkemizin tarihsel anlayışından uzaklaştırılabilir veya onu sonsuza dek yokedebiliriz. Fakat demokrasi, özgürlük ve adalet mücadelesi ortadan kaldırılamaz. Savaşta ya da barışta Zapatistalar bu üç sözcük gerçeklik kazanana, umutsuzluk ve yoksulluk yerine tüm Meksikalıların yurdu bu sözcükler olana dek mücadeleye devam edecekler. Bu yüzden masaya oturup barıştan söz etmek bizim için bir sorun değil, çünkü barış bunlardan feragat edilecek bir görev değildir.

Sürekli yeni diyalog ve müzakere süreci başlatılması istenmesi

gibi, adil ve onurlu bir barışın başarısının sağlanması ya da kesintiye uğraması ve bu nedenle savaş kapılarının açılması halinde, biz Zapatistler savaşmaya devam edeceğiz.

Birisi, bir defasında EZLN hakkında ne barış ne de savaşta olmanın mümkün olmadığını, düşüncelerin açıkça söylenmesi gerektiğini söylemişti. Fakat bu, bu ülkenin önünde duran bir alternatif değil. Bu yalanı, Ernesto Zedillo Ponce de Leon seçim kampanyasında kullandı ve ona inanmış olan seçmenler, bugün bunun bedelini ödüyorlar. Gerçek olan, bugüne kadar denenmiş olan, Meksika'daki iktidar partisi sisteminin ne demokrasi ve ne de diktatörlük olduğudur. Şu an için bu tehlikeli dengeyi korumak pek mümkün değil, tavır netleşmeli: Demokrasi ya da diktatörlük. Kötü yönetim bu sistemi korumak üzere artık kaçınılmaz olan olası şeyleri yapıyor. Geline aşamadaki bu tutum, bizi giderek yönetememeye ve faşizme sürüklüyor.

Biz derken sadece Zapatistleri kastetmiyorum, ülkenin demokratikleştirilmesi için savaşıyoruz. İktidar partisi sistemin savunucusu olurken biz de tarihe geçeceğiz: PRI ısrarla ülkeyi faşizme sürükleyen tüm girişimleri yapmakla, biz, demokrasi, özgürlük ve adalet istemimizle. Bilmiyorum, doğrudan sonuçlar nasıl olacak, fakat mulu son: Demokrasinin zaferi.

Hükümetin istediği barış ve bizim uğruna savaştığımız barış aynı değil. Hükümetin barışı bir yalan, değişim ve iyileşmenin sürekli ertelenmesi demek, biz bunun karşısına yeni bir yaşam koyuyoruz. İktidar arzuladığı barışa ulaşabilmek için öldürmeye hazır. Biz yeni bir barış için, bizim barışımız için ölmeye hazırız. Görüyor musunuz, biz niçin aynı barıştan söz etmiyoruz. Onlar "barış" dediklerinde "öldürmeyi" kastediyorlar, biz "barış" dediğimizde "yaşam"ı kastediyoruz... Bu yüzden diyalog çok yavaş, hangi barışı istediğimizi hükümete anlatmak zorundayız. Hükümet, terörist muamelesi yapıyor. Chiapas'ta binlerce yerli ve şehirde bir avuç suçsuz sivil rehine olarak tutuyorlar. Silahlarını uyuyan insanlara yönelten hükümet konuşmak ve müzakere etmek istiyor. Teröristlerle uğraştığımızı ve dikkatli olmak gerektiğini biliyoruz. Hükümeti herkese yararlı olma anlayışına getirmek zorundayız. Hükümet bizim uzlaşmacı ve dikkatli tutumumuzu, alaycı bir ırkçılık ve kaba kuvvet tavrıyla yanıtladı. Bizi provoke etmek istiyorlar, çünkü kazananların ve kaybedenlerin olacağını düşündükleri bir savaşın, kurşunlarla kazanılmayacağını anlamıyorlar.

Bu barış süreci, hedefine ulaşmak için, az engel aşmak zorunda

değil. Fakat biz burada bu engellerin Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional tarafından yaratılmadığını yineliyoruz.

Sağlıcakla kalın, selamlar ve tarihin yapılması ve yazılmasında bol şans.

*Meksika'nın Güneydoğu Dağlarından
Subkomutan Insurgente Marcos
Meksika, Mayıs 1995*

Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional Genel Komutanlığı Gizli Devrimci Yerli Komitesi Bildirisi

Chiapas, Meksika, 10 Mayıs 1995

Meksika halkına,
Dünya halkları ve hükümetlerine
Ulusal ve uluslararası basına,

Kardeşler,

Sizleri, hükümetin 23 Nisan 1995'de Chiapas, San Andres Sacamch'en de los Pobres'de Zapatista delegelerine sunduğu öneri üzerine, EZLN üyeleri arasında yapılan oylamanın sonuçları hakkında bilgilendirmek istiyoruz. Hükümet önerisi şöyleydi:

"EZLN", "isyancı" olarak tanımlanan yerlerdeki üyelerini her iki tarafça belirlenecek üç bölgede toplayacak.

Buna karşılık, hükümet, bu alanların fiziki güvenliğini garanti edecek ve acil ihtiyaçlarını, gıda, sağlık ve temizlik hizmetlerini yerine getirecek. Ayrıca, adı geçen bölgelerdeki mevcudiyetini önemli ölçüde azaltacak.

1. I. Toplanma yeri: Los Altos
2. II. Toplanma yeri: Meseta
3. III. Toplanma yeri: Selva".

Bununla İlgili Görüşümüz

Birincisi: EZLN Genel Komutanlığı, Gizli Devrimci Yerli Komitesi Genel Toplantısı, çeşitli etnik grupların gizli komiteleri, yerel komiteler, bölgesel komiteler ve EZLN birlikleri ve kitlesinden bu konuda bilgi istendi.

İkincisi: İktidarın askeri birliklerinin işgal ettiği bir bölgenin güçlükleri nedeniyle, bilgi edinme süreci çok ağır gelişti ve sürenin kısıtlılığı devam eden soruşturma noktasının temelden irdelenmesini engelledi.

Üçüncüsü: Hükümetin önerisi şu değerlendirmelerle oybirliğiyle reddedildi.

A) Biz ordunun 8 Şubat 1995'deki konumlanışına geri çekilmesini önerdik. Buna karşılık biz, dağlardaki yerlerimizde kalma ve orduya ait bölgeleri kontrol altına almama önerisini yapuk, bunun anlamı bizim askeri barikatlar oluşturmayaacağımızdı. Ayrıca biz, diyalog boyunca hiç bir askeri eyleme girişmeyeceğimiz taahhüdünde bulunduk.

Hükümet bize, denetimleri altına girmemizi ve hareketsiz kalmamızı öneriyor. Bize bu öneriyi yapan hükümet ve temsilcilerinin vurguladıkları şey, bunun bizi alaya almaktan başka bir amacı olmadığını gösteriyor. Hükümet bir kez bile, silahlı isyancıların taleplerini dinlemek için çaba harcamadı, o bir kez bile birliklerini yerinden kıpırdatmadı, (onları güçlendirmek için yaptıkları dışında) o bir kez bile Chiapas'ta kitleselleşen beyaz muhafızları kontrol altına almayı denemedi, bir kez bile Zapatist hareketin niteliğini anlamadı.

Uzun sözün kısası, hükümet karşısında olduğu ve savaşın sona erdirilmesi kararını talep ettiği sorunların bir tekini bile çözmedi. Çünkü onun önerisi şu anlama geliyor: "Savaş bitti, şimdi artık mücadele edilmeyecek" Hükümet biz Zapatistlerin, savaşın bittiğini, askerler tarafından tehdit edilmeyi, önerilerimizin hükümetçe bir kez bile dinlenmediğini, herşeyin eskisi gibi kalışını ve bunları değiştirebilecek savaşımızın hiç bir şey değişmemesine rağmen artık sona erdiğini kabul etmemizi istiyor. Hükümet yüzyıllardır yaptığı gibi alay ediyor bizimle.

B) Peki biz savaşın bitmesine karşı mıyız? Hayır, buna karşı değiliz. Bu yüzden "çatışmaların sonu" noktasını, görüşmeler takviminin sonuna koyduk. Biz çatışmaların sonunun kararlaştırılmasından önce öncelikle problemin lafla değil, onur ve saygı çerçevesindeki eylemle ele alındığını görmek istedik. Savaşın sona erdiği açıklandıktan sonra, kimse diyaloga başlayamaz. Ona neden olan ve onsuz sorunların giderilemeyeceği, onu ortaya çıkaran nedenler çözülmeden olmaz. Savaş sona erdi, eğer diyalog biterse, eğer, ortaya çıkaran nedenleri çözülürse, eğer, gelişmeler değişirse, aksi takdirde eğer kalırsa, bitmez.

C) Hükümet, bizim önerilerimizi aşağılıyor, alay ediyor. Askeri

konusulduğunda, biz onlara, Aralık 1993'deki yerlerimize çekilmeyi teklif ediyoruz. Biz onlara, (Hükümetin ve askerlerin bildikleri gibi) bir bölgenin, bizim bölgemizin kontrolünden vazgeçmeyi öneriyoruz. (Bunun için, buraya, o kadar çok savaş malzemesi taşındılar, çünkü, o bölgeyi kontrol etmek için askeri işgal zorunludur.) Biz, onlara, ne bariyer oluşturmayı, ne de geçiş yollarını engellemeyi teklif ediyoruz, biz, onlara, ne bölgelere ve ne de ana yollara Garnizon oluşturmamayı teklif ediyoruz.

Askeri bakımdan, onlara, savaşa başlamadan önceki durumda kalmayı teklif ediyoruz. Buna karşılık biz, Hükümet ordusunun, Aralık 1993'deki yerlerine geri çekilmelerini talep etmiyoruz. Biz, onlara, toplama kampını korumalarını veya onu güçlendirmeleri gerektiğini söylüyoruz, eğer, daha sonra öyle olarsa ve ondan para alacaklarsa. Fakat, onlara, referandum yapabilmemiz için orada oturacakların hareket ve dinlenme yerlerini boş bırakmalarını, öneriyoruz.

D) Hükümet, ordunun varlığının gerekliliğini "sürülenlerin geri dönüşü" yalanıyla açıklıyor. Sürülen ücretliler problemi, hükümetindir. Herkesin bildiği gibi, askeri planın tamamlayıcı parçası karşı güvenlik (Counterinsurgency). Biz, insanlarımızı, kontrolde tutmayı taahhüt ediyoruz. Buna bağlı misilleme veya saldırıya girilmeyecek. Biz, aynı zamanda, İnsan Hakları İçin Ulusal Komisyon delegeleri ve insan hakları için devlet dışı örgütlerle bölgeyi sürekli kontrol altında tutma konusunda anlaştık.

Hükümet, problemin sürgünler olmadığını biliyor. Çünkü, o bir kez olsun geri dönüş için kimseyi ikna etmedi ve o, 9 Şubat'taki budalalıklar öncesinde sürekli fazla problem çıkmadan geri dönüşlerin olduğunu da biliyor. Hükümetin en son tehditleri, sürgünleri hareketlendirmek, sempati kanıtı olarak Zapatistlerin karşısına çıkarmak, "sürgünler" operasyonun arkasındaki gerçek nedenleri kanıtlamak.

E) Biz, ordunun ve hükümetin küçük düşürülmesini önermiyoruz. Biz, karşılıklı ve yerine getirilen, silahlı çatışmaları engelleyen ve barış kararlarını çabucak görüşmeyi mümkün kılacak, gerginliği azaltıcı önlemleri talep ediyoruz. Biz, orana vurulduğunda hükümete göre daha fazlasını öneriyoruz. Çünkü biz, hükümetten daha güçlü olduğunuzu biliyoruz ve bu yüzden daha fazla taviz vereceğiz. Fakat onurumuzdan, bir karış taviz vermeyeceğiz. Çünkü, biz, silahları, hükümetin hiçe saymasına karşı onurumuzu savunmak üzere yükselttik.

F) Buna karşılık Zapatistlerin hazırlıkları, gerginliği giderme ve

politik çözüme hazır oluşu, bize hükümetin silahlanarak özgürlük için isyan euniş olan yerliler için "koruma bölgesinde" toplanmalarını sunabilme olanağı tanıyor. "Toplanma Noktası" olarak adlandırılan yerler, Zapatistaların haklı tepkisini provoke etmek ve diyalogu kesmek kastıyla öneriliyor. Zavallı bir provokasyon, kaba ve kötü hazırlanmış, "Hükümetin gerginliği giderme" önerisi işte budur.

Dördüncüsü: Zapatista kitleleri, EZLN delegelerine, hükümetle buluşmalarında CCRI-CG'nin önerisinin karşılıklı olması ve (Hükümetle yapılan diyalog, müzakere ve anlaşma konusunda hızlı ve özenli bir anketi mümkün kılmak için amaçlanması yanı sıra, silahlı çatışma ve provokasyon tehlikesini gidermek için) ve dengeli gerilimi giderici önlemlerde ısrar görevlerini verdi.

Beşincisi: CCRI-CG-EZLN, hükümetin gerginliği giderme teklifini reddediyor. Çünkü, şu an bunun için uygun an değil. Bu ciddiye alınamaz bir teklif ve ülkemizin tarihsel kökleri olan yerlilerin onurlarını zedeleyen bir yazım. EZLN, kendi önerisini destekliyor ve hükümetten (diyalog, müzakere ve anketi mümkün kılan) bütün Meksikalıların emeli olan adil ve onurlu barış ile savaşın sona ermesini sağlayacak kararlar almasını talep ediyor.

Altıncısı: Ejercito Zapatista de Liberación Nacional diyaloga ve haklı talepleriyle politik bir çözüm denemesi için gerekli görevleri üstlenmeye hazır olduğunu yineliyor.

Demokrasi! Özgürlük! Adalet!

Meksika'nın Güneydoğu Dağlarından.

MEKSİKO KENTİNDEN HABERLER

*Convention National de Mujeres
(Meksika Ulusal Kadınlar Birliği)*

Kumandan Ramona tüm kadınlara yöneldiği video gösteriminde ağır hareket ediyor ve bize, onu yalnız bırakmamamızı, büyük ihtimalle de yakında öleceğini anlatıyor. Biz, Ulusal Demokratik Birlik üyesi kadınlar, bunu engellemek amacıyla bir dizi eylemlilikler başlatmaya karar verdik.

Kumandan Ramona, sadece kadınların onuru için bir örnek değil,

aynı zamanda, o, hergün temel sağlık hizmetlerinin eksikliginden, iyi-
leşebilir hastalıklardan ölen binlerce yerlinin temsilcisi.

1- Bu nedenlerden ötürü biz, Ramona'nın yaşamını kurtarmak amacıyla, ulusal ve uluslararası bir kampanya başlattık. Olumlu, büyük yankı bulduk.

2- Bu kampanyayla, Ulusal Kadınlar Birliği, yerli komünlerdeki önemli sağlık hizmetlerine ve özellikle, binlerce kadın ve çocuğun durumlarına dikkat çekmek istiyor. Chipas'taki Meksika militarizminin varlığı nedeniyle, sürekli korku içinde yaşıyorlar ve günlük yaşamlarına dönemедiler. Biz, kaçmaya zorlanmış olan bütün köy komünlerinin, orman ve dağlarda her türlü risklerle yaşayanların, yaşamları ile sağlıkları demek olan içinde bulundukları durumdan endişeliyiz.

3- Bundan dolayı, Ulusal Kadınlar Birliği, müzakere komisyonuna başvurdu. Bu bağlamda, hem Zapatist Ulusal Kurtuluş Ordusu Genel Komutanlığını hem de Meksika İçişleri Bakanlığını, Kumandan Ramona'nın acil tıbbi bakımı ve buna uygun güvenlik önlemlerini alması için etkilemeye çalıştı.

4- Aynı mantıkla, Ulusal Kadınlar Birliği, Meksika İçişleri Bakanı Esteban Moctezuma ile görüşmeyi tasarlıyor.

5- Bugünden itibaren, Ulusal Kadınlar Birliği, Meksiko kentinde, Zocalo'da, kampanyamızı doğrudan desteklemek için bir stand açıyor ve imza toplamaya başlıyor.

Meksiko Kenti, 10 Nisan 1995

SUTAU - 100

Meksika hükümeti, bütün araçlarla yeni¹ istridye politikası ve Chiapas'taki mücadeleyle her tür dayanışmayı engellemeyi deniyor. Meksiko kentinde büyük bir otobüs sürücüler sendikasının dağıtılması, bu politikaya uç bir örnektir ve hükümetin bu saldırı politikalarıyla nereye kadar gidebileceğinin sınanmasıdır. Ruta-100 Meksiko kentinin banliyölerde yaşayan işçi ve yoksullarının hizmetine sunulmuş en büyük otobüs hattıdır. Hükümet, önceden, devlet sübvansiyonu altındaki toplulukları özelleştirmek istediğini bildirmişti. Ruta-100'den 12.000'den fazla sürücü SUTAU-100 Sen-

dikasında (Sindicato Unico de Trabajadores de Autotransportes Urbanos de Pasajeros Ruta-100) Meksika'nın en büyük ve militan sendikasında örgütlenmişlerdi.

Sutaur Sendikası, 1981-82'de özel otobüs tekelinin özel firmalardan bir grup tarafından alınmasının hemen ardından hükümetle mücadeleye girmişti. İktidar partisi PRI, sürücüler iktidara yakın sürücüler örgütü CTM'de örgütlemeyi denedi, fakat çalışanlar, kendi sendikalarını kurdular ve bağımsız bir federasyona bağlandılar. Olaylar esnasında Ricardo Barco'nun tutuklandığı sert mücadele sonrasında devlet sendikayı tanımak ve Barco'yu serbest bırakmak zorunda kaldı. Bu nedenle, otobüs sürücülerine genel grev yasağı konuldu.

Bir kaç yıl sonra SUTAUUR, sendikanın politik kolu olarak Başkanlığına Barco'nun seçildiği "Bağımsız Proleter Hareketi" (MPI)'yi oluştururuna kararı aldı. MPI eylemci bir sol ve militan sendikalist bir anlayışı savunduğu halde, bağımsız olarak PRI'nın kontrolündeki meclislerde ve politik sözleşmelerde PRI ile birlikte davrandı ve tutucu bir sendika politikasını da sürdürdü. Son seçimlerden önce, Barco, Meksika Başkanı Salinas'ı ziyaret etti ve 70 otobüslük "hediye"yi Ruta-100 adına kabul etti. Buna karşılık dolaylı olarak PRI'ye seçim desteği sinyali verdi.

Fakat geçtiğimiz yılın devamında SUTAUUR'un hükümetle "saldırı nazlılık anlaşması" özellikle Chiapas'taki ayaklanma nedeniyle giderek kırıldı. Bütün Meksika'da bu mücadeleyle genişleyen bir dayanışma -kendi üyelerinin de katıldığı- MPI ve SUTAUUR'u CND'ye, Ulusal Demokratik Birliğe girmeye zorladı. Hükümetin bu sendikaya şimdiki saldırısı, onların giderek radikalleşmesi ve güncel eylemler için itici bir güç kazandırma etkisi yaptı -örneğin bu yılın 1 Mayıs gösterileri. Hükümet yanlısı sendikalar birliği CTM, hükümete karşı konrolden çıkabilecek bir eylem korkusuyla gösterilerden vazgeçti, fakat bir kaç yüzbin gösterici, bağımsız sendikanın çağrısıyla Meksiko kentine gitti. Hükümetin SUTAUUR'a darbesi, bundan dolayı biraz boşa gitti ve hükümete karşı bütün Meksika'nın cepheleşmesine yol açtı. Zapata'yı anma gösterisinde, 10 Nisan'da yaklaşık 150.000 insan "Su-Su-Sutaur" sloganlarıyla sendika ve Barco'yla yaygın bir dayanışma sergilediler. 6 gün sonra sendikanın 20.000 üyesi ve taraftarı gösteri yaptılar. Nisan sonunda, tekrar otobüslerin hatlarında durdukları gösteriler geldi. Bazı otobüslerin lastikleri kesildi. Bu arada SUTAUUR, Zocalo'da, Meksiko'nun ana meydanında, kendilerini Chiapas'taki ve Meksika'nın diğer yerlerindeki mücadelenin savunucusu olarak gören diğer gruplarla birlikte sürekli bir yere sahip.

CHIAPAS'TA DURUM: İKİ DÜNYA

Meksika Hükümeti ayaklanmayı yerel bir çatışma olarak izole etme girişimlerini sürdürüyor. Asıl amacının EZLN'yi Chiapas'ta ülkenin geri kalanında izole etmek, bütün Meksika'daki devrimci durumu etkisizleştirmek için federasyonun ası Vali Avendano tarafından temsil edilen sivillerini ölçülü ve radikaller olarak bölmek olduğu görülebilir. Hükümet sürekli Zapatist kitleyi yıpratmaya yöneliyor, bu askerlerin varlıklarıyla sağlanan -ayrıca onların gölgesine sığınmış Beyaz Muhafızların kışkırttığı- açlık, hastalıklar ve yoğun saldırılar demek. EZLN şu anki başabaşlık durumunu -bunun karşısı hükümetin başlattığı saldırılarla uğraştığı açık bir içsavaş- mümkün olan en uzun süre korumak istiyor, çünkü EZLN asla hukuki denge durumu olmaksızın askeri bir mantığı izlemeyecek sosyal bir hareketi temsil ediyor. Zapatistalar yalnızca bir hükümetin sıradan otoritarizmine kafa tutmakla kalmıyor, ayrıca taban demokrasisi tavrıyla bütün proleter özgürlük hareketlerine olumlu bir örnek sunuyorlar. Chiapas'ta buluşan iki dünya, sömürünün eski dünyası ve özgürlüğün yeni dünyası asla sürekli olarak bir arada var olamazlar.

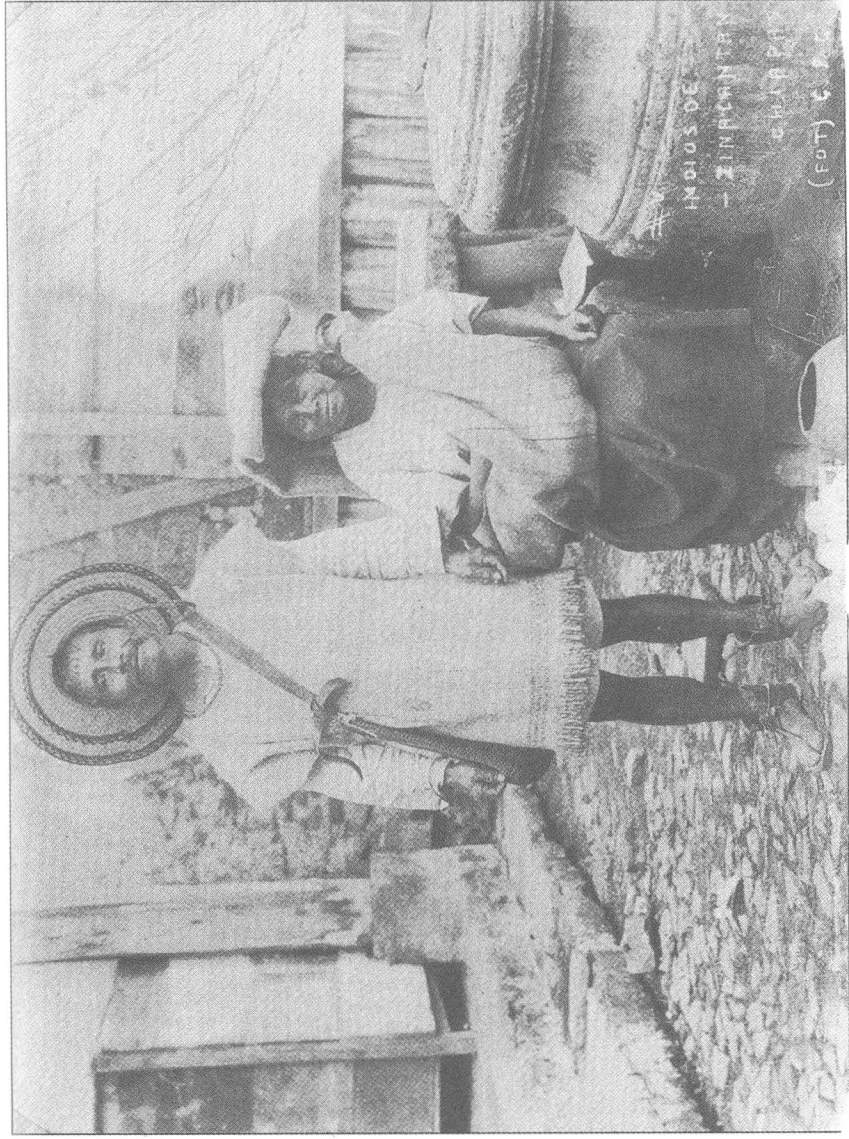
EZLN DELEGELERİYLE KONUŞMALAR

Hükümet ve EZLN arasında 2. Müzakere turunun bitiminde 12-15 Mayıs arasında San Andres Larrainzar'da delegeler, bir toplantıyla tavırlarını ve diyaloga bakışlarını açıkladılar.

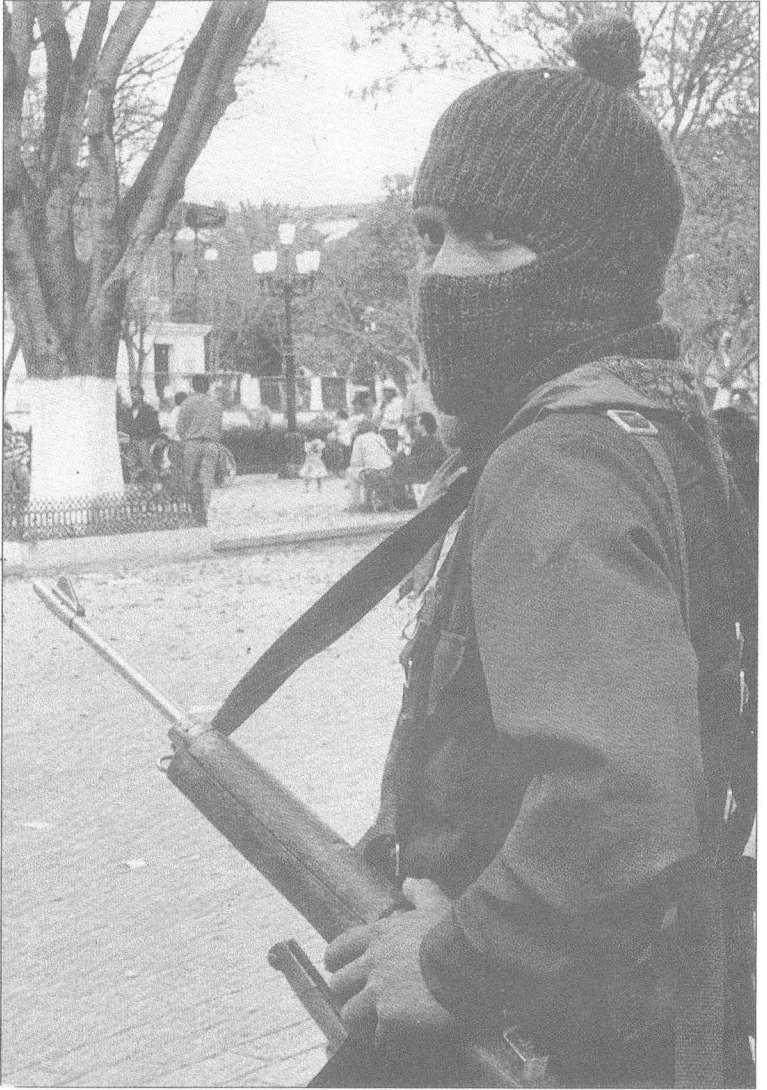
Kumandan David'in Konuşması

Ulusal ve Uluslararası Basına
Halkımıza,

...Chiapas ve Meksika'da, yüzlerce köy ve binlerce "yerli" ve "yerli olmayan"lar, hepimiz umutluyduk ve iyi düşüncelerle diyalog sürecinin gerçekleşmesini istiyorduk, ama size müzakere masasına oturduğumuz andan itibaren EZLN delegasyonu olarak gerçekten yeterli zorluklar ve karışıklarla uğraştığımızı söylemek istiyoruz. Konuşmalarının başından beri taleplerimiz ve amacımız için iyi ve onurlu bir çıkış bulmaya; bunu hükümet delegasyonu önünde dile getirmeye ve temsil etmeye uğraştık. Hükümetin yanıtlarıyla gelen bir

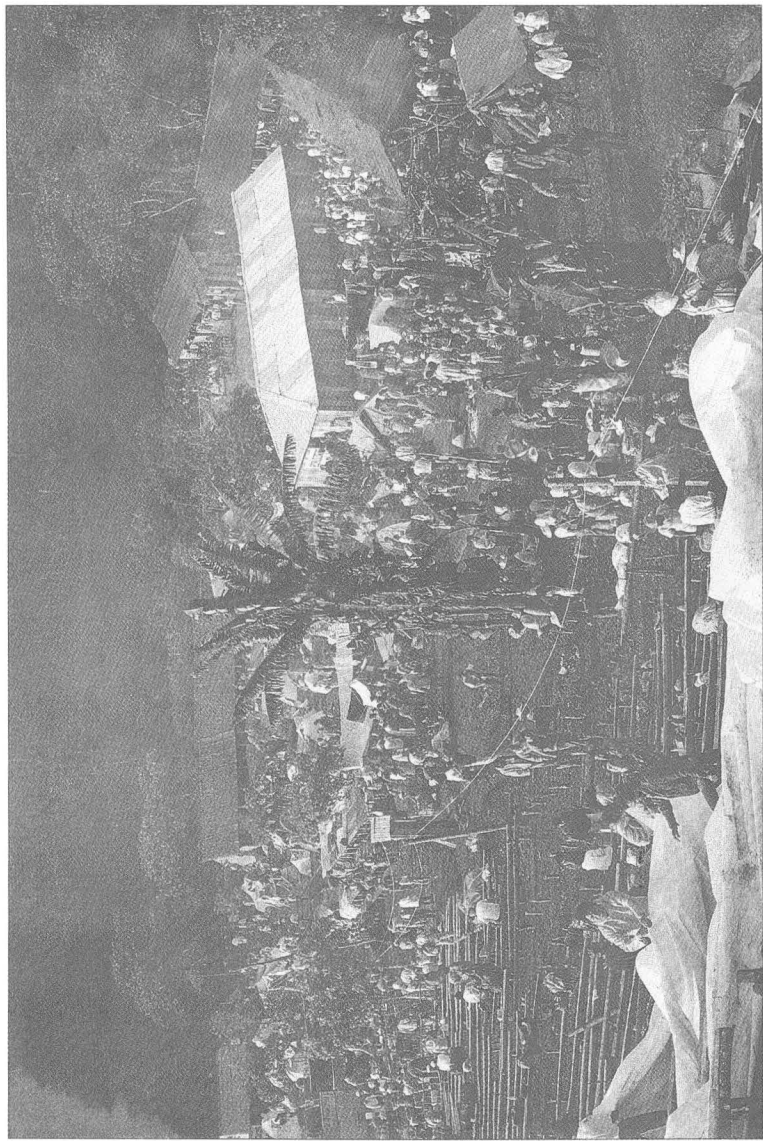
Zinacatanlı Yerli Çift

Zapatistaların 1 Ocak 1994'deki Ayaklanması, Cristobal de las Casas

Zapatistaların 1 Ocak 1994'deki Ayaklanması, Cristobal de las Casas

Aguacalientes, Agosto 1994

La Realidad, Chiapas

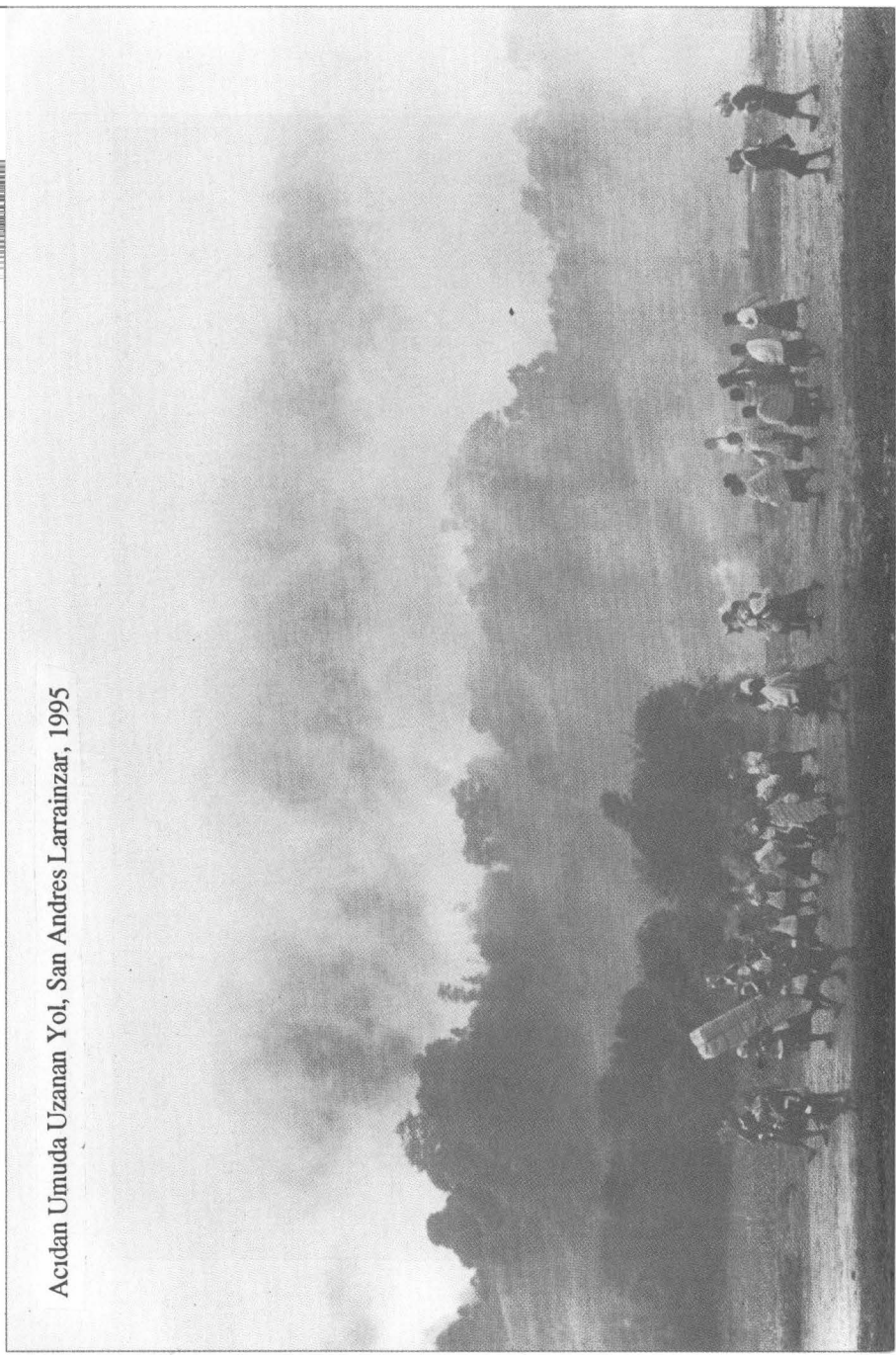

La Realidad, Chiapas

La Realidad, Chiapas

Acıdan Umuda Uzanan Yol, San Andres Larrainzar, 1995

çok zorluğa rağmen bunu koruduk. Aldığımız yanıtlar bizim için gerçekten karışık; önce amaçlarını kesin olarak anlamalı; sonra da söylediklerine yapabildiğimiz kadarıyla uyum sağlamalıyız. Bu tarz oldukça zor oldu, ama anlama girişimimizde, mümkün olduğunca uyum sağlama girişimimizde ilerlemeler kaydettik. Biz bir anlaşmanın halkla, binlerce kardeşimizle; hatta onların yanıtları bize zor gelse de, acı verse de onlarla olacağına, büyük bir iyiniyet ve iyi duygularla her iki tarafında da sabrını korumaya çalıştığımızı inanıyoruz. Bu tarz ve koşulda pek çok şey için geç kalındığını net olarak gördüğümüzde bizim açımızdan çok küçük bir kaç adım atmayı denedik. Başta ne istediğimizi, görüşmelerin ana noktası olarak notlarımızda yer alanları net bir şekilde gösterdik. Fakat bizi sözcüklerle yanıtladılar, bizim için yalnızca laf olarak kalan, rüzgarın sürükleyip götürdüğü bir yığın sözle. Baştan itibaren hükümetten bize "gerginliği azaltıcı tedbirlerle" ilgili somut önerilerini ayrıntılı olarak yazılı şekilde sunmalarını rica ettik, ama ne yazık ki hiç bir tepki gelmedi. Diğer yandan diyalog için somut adımlar oluşturan "minimal kararlar" almamızı talep ettiler bizden. Bunları da yanıtlamanın tek yolunun yazılı olması gerektiğini gördüğümüz şeklinde yanıtladık ve böyle bir yanıt gönderdik, ama bugün öğleden sonra saat üçe kadar yazılı bir şey almadık. Açıklamalarını yazılı yapmalarında ısrar ediyoruz. Ve bu anlamda şimdi düşünmek, incelemek için çekiliyoruz, bu bizim açımızdan kesinlikle bu yenilikler için hem hazırlık hem de anlayış gerektiren büyük bir pakettir; bizim çokça zamanımızı ve uğraşımızı almıştır. Bizim sunduğumuz öneri basit, ama net ve kesindir, bunun bir öneri değil bir yanıt olduğu cevabı verilmiştir. Bu yüzden şaşkınlığa düştük, bizim sözlerimizi ezmeye çalıştıklarını, bizi çok lafla şaşırtmaya uğraştıklarını seziyoruz. (...) Bu nedenle aramızda bir birlik sağlanması saatlere mal oldu. Yine de biz kendi diyaleğimiz, kendi basit sözcüklerimizle anlatmalıyız, yalnızca bu şekilde biraz olsun anlaşılabiliriz. Hükümetin de aynı şekilde net, kesin ve somut sözlerle yanıtlaması için önerimizi masaya getirdik. Bu arada önerilerimizin neler olduğunu anlamanız için önerilerimizi okuyacak başka bir Companero'ya veriyorum sözü.

Kumandan Zebedeo'nun Konuşması

EZLN, bugün, 14. 5. 1995'te şu kararlarını öneri olarak sunuyor:

1. Toplantılar esnasında her iki taraf; gerginliği azaltıcı önlemlerin ilk adımını oluşturan şöyle bir minimal karar aldı: Hükümet

askerleri EZLN'nin bu bölge topluluklarının, kendilerini yönetme, güvenlik, düzen ve diyalogda karar altına alınacak çeşitli anlaşmaların yerine getirilmesi sorumluluğunu üzerine aldığı belirli bölgelerde yeniden gruplandırılması, Guadalupe Tepeyac ve Aguascalientes'de bölgesel önlemlerin hayata geçirilmesi, devlet güçlerinin San Quintin ya da Vicente Guerrero'ya kadar yeniden yapılandırılması.

Gelecek buluşmada, son olarak yapılanlardan ortaya çıkan deneyimlere bağlı olarak bu minimal kararın tarafları sınanacaklar ve yeni gerilimi giderici önlemler bulabilmek için öneriler ayrıntılı olarak incelenerek karşılıklı güvenlik formüle edilecek, olaylar ve önlemleri sağlayacak başkaca şeyler konuşulacak.

Dipnot: Genel olarak gerilimi giderici önlemlerde devlet önerisi kabul edilirse ilk nokta bir anlam taşımıyor; bunun net olması için ikinci noktayı öneriyoruz.

2. EZLN gerilimi giderici önlemler konusunda bu oturumda yazılı olarak verilen devlet önerisini ciddi olarak inceleme ve gelecek buluşmada yanıtlamak için referanduma alma sözü verir.

Dipnot: EZLN'ye yazılı olarak sunulan bu teklifin uzlaşma noktası bu ikinci noktadır.

Kumandan Tacho'nun Konuşması

Burada bulunan herkese iyi günler. Size hükümetle birlikte olmamızın ne getirdiğini göstermek istiyoruz. Onlar yalnızca konuşular, samimi değillerdi, eğer tıpkı böyle olan ilk buluşmayı anımsayacak olursanız bizim için yalnızca, sözleri vardı. Delegasyonumuz tarafından temsil edilen EZLN, önerilerinin ciddi olmadığını, yalnızca lafta söz verdiklerini ve hatta ne zaman bir bildiri yapacağımızı, bunun nasıl olması gerektiğini söylemeye, öğretmeye varacak denli bizi oyaladıklarını anlıyor.

Diyalog masasına onların emirlerini dinlemek üzere gelmediğimiz yanıtını verdik. Bu delegasyon bir diyalog yürütmeye geldi, emirler almaya değil; bütün Chiapaslı "yerliler ve Meksikalılar için adil ve onurlu bir barışın diyalog yolu için ne yapmamız gerektiğini bulmaya geldi. Bugün saat 15'te yine her zamanki genel önerilerini aldık. Önerilerini bize yazılı olarak vermelerini önerdik, samimi konuşmadıklarını, bizi aldatmak, sözleriyle bizi iğnelemek istediklerini hissettiğimizi söyledik, yorgun olduklarını, pek dinlemediklerini söylediler; onlara Meksika'nın ve bütün dünyanın yoksullarının 500 yıldan fazla bir zamandır bu önerileri beklediğini söy-

ledik. Hükümete yalnızca laf ettiklerini, bu diyalogda ciddi olmadıklarının açık olduğunu ve somut şeyler önermediklerini söyledik; Kumandan David'in söylediği gibi yalnızca sözler, rüzgarın sürükleyip götürdüğünü hepimizin bildiği sözler. Hepinizin bildiği bu ortak metni kitlemizin onayına sunacağız, bu bana özgü değil, onu tabanımıza sunacağımız çok açık. Bizim en büyük yöneticimiz tabanımızdır, onlara hükümetin ne önerdiğini söyleyeceğiz ve tabanımız yanıtın ne olacağını söyleyecek.

Şimdiye kadar hükümet tarafından bize nasıl muamele edildiğini gördünüz; bizi hâlâ anlamıyorlar, hâlâ kimle konuştuklarını, bütün diller ve etnik gruplardan "yerli"lerle konuştuklarını anlamıyorlar. "Zapatist saat"ini, "yerli-saatini", "yerli"lerin zamanı olduğunu anlamıyorlar. Onlardan yalnızca itaat etmemiz gereken sözler aldık, hükümet delegasyonunun ne isteyip istemediği, ne kararlaştırdığımız masada netleşti. Bazıları dile getirilmeyecek, yalanlanacak, ama biz bunu Meksika halkından gizlemeyeceğiz, çünkü o gerçektir ve gerçekler gizlenirse, er ya da geç onları keşfeden birileri olacaktır, bizim bugün denediğimizin hükümetin delegasyonumuza yaptıkları olduğu bilinmeli.

Sözümüz bu. Teşekkürler.

Kumandan David'in Konuşması

Herkese iyi günler! EZLN delegasyonunun tavrı diyalogu sürdürmektir; ama ciddi bir diyalogu, halklarımıza olumlu şeyler getirebilecek somut bir diyalogu. Hükümet delegasyonu bizim diyalogu kesmek istediğimizi söyleyebilir, bunu ne zaman isterlerse söyleyebilirler, ama biz silahların olmadığı bir yol arama arzusunu sürdürüyoruz; bu yol mümkün olduğu sürece devam etmeye hazırız. Bu bizim ölmek ya da öldürmek isteğimizden değil, ama köylerdeki yaşam şartları, ekonomik, sosyal ve kültürel şartlar artık daha fazla tahammül edemeyeceğimiz bir durumda. Artık daha fazla devam edemeyiz, ama hile ve yalan bitmiyor. Biz gerçek bir barış istediğimizi, boyun eğmenin aşağılayıcı barışını istemediğimizi net bir şekilde söyledik. Biz bunları istemiyoruz, kimse bunu istemiyor, bu yüzden isteklerimiz için meydan okumayı sürdürüyoruz. Eğer burda olanlar barış istemeselerdi, bir barış zinciri olmazdı burda, kadınlar ve erkekler, kendini feda ederek gece-gündüz beklemezsiniz burada: Halk, Kızıl Haç ve burada bulunan diğer insanlar. Biz bir barış istiyoruz, ama bu barış yalnızca herkesin katılımıyla başarıya ulaşabilir, her-

kesin gücüyle. Bu noktada herkesi, bu "barış zinciri"nde gördüğümüz kadınları, erkekleri, hatta çocukları anmak istiyorum. Eğer kadınlardan sözedersek, bir barış için kadınların katılımı vazgeçilemezdir: Kadınlar barış arayışında çok önemli bir rol oynuyorlar ve bu adil ve onurlu bir yaşam için çok gerekli. Kadınlar, en çok aşağılanan, en çok sömürülen, en fazla kenara itilmiş, en fazla unutulmuş, hakları olmayan, özgürlüğü olmayan, bir yeri olmayan kadınlar, onları bilinçlendirdiğimizde topluma, kararlara katılan kadınlar, burada bulunan, ya da bizzat burada olmasa da yürekleriyle burada olan kadınlar. Evlerinde, köylerinde olsalar bile, Chiapas ve Meksika'nın bütün "yerli" ya da "yerli olmayan" kadınları yürekleriyle burada.

Kadınların köylerindeki mücadeleye katılımı, adalet arayışına, özgürlük ve barış arayışına bu katılımı, kendilerini bilinçlendirmelerini gerektirir. Eğer kadınlar yerini almaz, eğer hak ve onur verilmezse, bizim adil bir toplum yaratmamız mümkün olmayacaktır. Tarihimiz kadınların katılımı olmaksızın tam bir tarih olamaz. Ve eğer böyleyse burada olan kadınlar barış isteyip istemediklerini, özgürlük isteyip istemediklerini, kadınların hak ve onurlarını isteyip istemediklerini soracağız.

Burada olan kadınlar bize bunu söyleyebilir...

("Evet" diye bağırın kadın sesleri duyuluyor)

Kadınlar yeteneklidir, zekidir, bilgilidir. "Yerli olmayan" kadınlar gibi "yerli" kadınları da kendilerini savunacak onur ve yeteneğe sahipler. Eğer onlar kendi hakları için yerlerini almıyorlarsa, kimse onlara bu yeri vermeyecek: Bunu kesin ve kararlı, kendileri almak zorundalar. Yalnızca bu şekilde içinde erkek ve kadınlar olarak eşit haklara sahip olduğumuz, aynı koşullarda bulunduğumuz, eşit görevlerimizin olduğu adil bir toplumu umut edebiliriz. Bu yüzden kadınların "barış zinciri"nde olmalarını rica ediyor ve burada bulunanlara teşekkür ediyoruz.

Burada pek çok kadın var, belki de kadınlar çoğunlukta. Ulusal düzeyde kadınların gücünü, örgütlerini, hareketlerini biliyoruz. Kadınlar barış için çok şey yaptılar, barışı izliyorlar. Herkes için candan arzuladığımız barışa ulaşınca kadar da onu izleyecekler. Her yerde kadınlar var, bütün işlerde, bütün hizmetlerde kadınlar görülüyor. Bu nedenle herkesten burada temsil edilen bütün Companera'lardan rica ediyoruz, bilinçlenin, böylece barışın aranmasında hepimiz aynı sorumluluğa sahip olalım, fakat gerçek bir barışın, önceden de söylediğimiz gibi kumanda edilen bir barışın değil.

Herkese çabaları ve sabırları için teşekkür ediyoruz ve herkes için onurlu ve adil bir barış için, ortak arzularla bu yolu izleme mücadelesine devam edeceğiz.

Kumandan Trinidad'ın Konuşması

İyi akşamlar, Companeros, Companeras. Chiapaslı kadınları, bütün "yerli" kadınları temsil etmek için geliyorum. Bütün bu cesur kadınlarla ortak hissedener. Siz de onlardansınız ve "barış zinciri" oluşturunuz, biz burada gördüğümüz gibi cesaretle devam etmenizi istiyoruz.

Hükümetin ne cevaplar verdiğini duymak, dinlemek için müzakere masasına geldim. Ama hiç bir şey kararlaştırılmadı; hepsi sadece laf, hepsi sadece yalan. Bir tek eylem yok, her şey yalnızca gevezelik. Bu iyi değil. Siz, biz kadınların sözü olmadığını söylüyorsunuz, ama biz hükümetin yaptıklarını anlıyoruz. Bunlar sadece yüreksiz değil, art niyetli ve buna izin verilemez. Bize fikrimizi sordunuz, biz de söyledik ve şimdi hükümet bunun böyle olmadığını söylüyor. Barışı nasıl sağlarız? Nasıl adil bir müzakere yürütebiliriz. Yasak.

Ben bir kadın olarak onların önüne çıktım, ama hükümet ona inanmamız için boş sözlerden başka hiç bir karar vermedi, yazılı hiç bir şey vermedi: Bu şekilde onlara inanamayız. Çünkü rüzgar sözcükleri sürükleyip götürüyor ve biz bir yere varamıyoruz.

Teşekkürler. Sözlerim bu kadar.

14 Mayıs 1995

**Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional Komutanlığı
Gizli Devrimci Yerli Komitesi Bildirisi**

Chiapas Meksika, 24 Mayıs 1995

Ulusal Uzlaşma Komisyonu'na (CONAI), Chiapas, Meksika.
Subkomutan Insurgente Marcos'tan
CCRI-CG EZLN, Chiapas, Meksika.

Kardeşler,

EZLN'nin Genel Komutanlığı, Gizli Devrimci Yerli Komitesindeki yoldaşlarımla direktifleriyle size şunları yazıyorum:

Size son Hükümet önerisi görüşmelerinin ilk aşamasının sonuçlandığını bildiriyorum. CCRI-CG EZLN'nin bütün üyeleri ve bölgesel sorumlularına bilgi verildi. Şimdi yerel sorumlular ve tabana yöneliyoruz.

Hükümet ve EZLN arasındaki son diyalog buluşmasında delegelerimiz, bir anlaşmaya varmadan önce Zapatist kitleye sormak amacıyla zamana ihtiyaç duyduklarını ortaya koymuşlardı. Hükümet yetkilileri danışmak için 20 günün uzun olduğuna işaret etmişlerdi. Onlar (hükümet delegeleri) biz Zapatistalara bu kadar günün gerekli olmadığını göstermeye hazır olduklarını, gidilmesi gereken yerlere yürüyerek giderek Zapatistaların 20 gün diyerek abarttıklarını ve yalnızca zaman kazanarak uzlaşmayı engellemek istediklerini kanıtlamaya hazır olduklarını söylemişlerdi. Delegelerimiz yanıt vermiş ve hükümet delegelerini bir Zapatista topluluğundaki tartışma toplantısında bulunarak kendilerinin gerçeği söylediklerini görmeye davet etmişlerdi. Zapatista delegeleri hükümeti, COMCOPA'yı, ulusal ve uluslararası basını (ve Zapatist topluluklar arasındaki iletişim için gerekli olan zaman konusunda şüphesi olan herkesi) HELİKOPTERSİZ ve yürüyerek bir danışma toplantısına katılmaya davet ettiler.

Bu davetin yerine getirilmesi ve EZLN CCRI-CG'nin Chiapas, Lakandon Ormanlarındaki bir toplantıya katılma konusundaki talimatlarını bu mektupla bildirerek hükümet delegelerini davet ediyoruz.

Katılma koşulları şunlardır:

Birincisi: Ayaklarından başka bir araç kullanamazlar (bizim delegelerimizin yaptığı gibi). Delegelerimizin her diyalog toplantısı için geldikleri noktada toplanacaklar ve her toplantı sonrası gittikleri yere

geri dönecekler. Bu noktadan ayrılırken katılacakları toplantının yapılacağı yere varmak için yürüyerek gitmek zorundalar.

İkincisi: Hükümet tarafından sadece, San Andres'deki görüşmelerde yer alan delegasyonun üyeleri katılabilirler. COM-COPA'dan ise yalnızca yasal temsilciler. Ulusal ve uluslararası basın tarafından sadece CONAI'den bu konuda referans alanlar.

Üçüncüsü: Herkes kendi çantasını taşıyacak, kimseye hamal, emir subayı ya da hizmetçiler eşlik edemez.

Dördüncüsü: Hükümet yetkilileri, katıldıkları toplantının yapıldığı yere, oradaki topluluklara askeri bir saldırı olmayacağı konusunda açık bir taahhüde bulunmak zorundalar. Bunun anlamı Esteban Moctezuma Barragan'ın Guadalupe Tepeyac'ta yaptığını yapmama taahhüdü vermek demek.

Beşincisi: Geldikleri topluluklarda orada geçerli kurallara uymak zorundadırlar ve yalnızca köy heyeti karar alırsa söz alabilirler.

İyi, şartlar bunlar. Katılmak isteyenler 31 Mayıs 1995'de La Realidad, San Pedro de Michoacan belediyesi, Chiapas'ta bekleyecekler. Oradan yürüyerek toplantının yapılacağı yere gidecekler.

Hepsi bu kadar. O esnada orada olan CONAI temsilcilerinin katılanların şartlara uymalarını sağlamalarını rica ediyorum.

Sağlıkla kalın. Sağlık ve sözcüklerin ilerlemesi, en sonunda gerçekleştirmeleri dileğiyle.

Saygılar

*Meksika'nın güneydoğu dağlarından
Sub Insurgente Marcos
Meksika, Mayıs 1995*

Not: Ah! Unuttum: yoldaşlar iki günlük bir yürüyüş yolu hesaplıyorlar (garnizonu geçmek zorundayız) dönüş yolu da gidiş yolu kadar uzun. 7 Haziran'da tam zamanında San Andres III'de olmak sorun olmayacak. Topluluklar ormanın derinliklerinde olacak ve yaşar vaziyette oraya varanları bizzat karşılayacağız. Hatta onlara bölgemizde benim rehberliğimde küçük bir gezi önerebilirim. Gerçekten hepsi artık bu kadar. Sizi bekliyorum...

**Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional Genel Komutanlığı
Gizli Devrimci Yerli Komitesi Bildirisi**

Chiapas, Meksika, Haziran 1995

Meksika halkına,
Dünya halkları ve hükümetlerine
Ulusal ve uluslararası basına

Kardeşler,

Bir yıl önce, Haziran 1994'de, hükümetin uydurma bir barış imzalanması önerilerine "HAYIR" yanıtını verdik. Bir yıl önce hükümet, bizim bütün Meksikalılar için demokrasi, özgürlük ve adalet taleplerimizi bir kağıt yığını olarak değerlendirdi, "hoşgörülü" bir sadaka önerisi ve kibirle yanıtladı, ülke tarihinin en kötü krizine düştüğünde, Zapatistlerin onurlu sesi "HAYIR" dedi, bu bizim, sözlerimizi para ve vaatlere değiştirmeyeceğimizi gösteriyordu.

Bir yıl önce Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional insiyatifi ele aldı ve demokrasi, özgürlük ve adalet mücadelesinin ortak hedef olduğu, bütün kişiler, gruplar ve örgütlerle ulusal bir diyalog önerisiyle Meksika ulusuna yöneldi.

Geniş sosyal güçlerin 94 başında önce çarpışmaları durdurdukları ve ardından diyalogun başlatılmasını istedikleri biliniyor, EZLN bu sivil, sosyal, barışçıl güçlerin "mevki ve oy"larını kabul etmiş ve onları ortak bir bayrak bulmak için konuşmaya, ülkenin bayrağını ve Meksika'da demokrasiye geçiş için ortak bir mücadeleyi yükseltmeye davet etmişti. Bu çağrı "LAKANDON ORMANLARINDAN İKİNCİ AÇIKLAMA"ımızda yapıldı ve biz bu ulusal diyalogun ilk görüşmesini şöyle tanımlıyorduk:

"ULUSAL DEMOKRATİK BİRLİK"

Geniş halk kesimleriyle demokrasiye barışçıl geçiş iki ay sonra, 8 Ağustos 1994'de asi bölgelerinde kötü hükümete karşı ULUSAL DEMOKRATİK BİRLİK'İN oluşumuna ulaştırdı.

Çeşitli örgütlenmeler, köylü grupları, samimi entelektüel ve sanatçılar, merkezin ve solun politik örgütleri ve çok sayıda partisiz vatandaş bu birlikte bir araya geldi. Orda bulunanlar, kendilerini ortak bir düşmanın, iktidar partisinin karşısında tanımladılar ve EZLN'li kadın ve erkeklere, tüm Meksikalılar için demokrasi, özgürlük ve adalet taleplerini uygun buldukları çağrısını yaptılar. Biraradaydık, fakat birleşmiş değildik. Bir programın ve ortak eylem planının yokluğu,

seçimler noktasında ULUSAL DEMOKRATİK BİRLİK'in gelişimini sınırladı.

Çeşitli güçler arasındaki diyalog gücü ve halen de güç. Engeller ve duraklamalar az değildi. Fakat ULUSAL DEMOKRATİK BİRLİK'in ana hattı korundu ve halen de geçerli: İktidar partisi sistemine karşı sivil ve barışçıl mücadele.

21 Ağustos'taki seçim dolandırıcılığı ve neo-liberalizmin ülkemizde devamı serenomisini, 1 Aralık 1994'de ekonomik çöküş, meşruiyet örtüsüne gizlenmiş sinsi bir savaş, hükümetin demokratik açılımlara ve devletin demokratikleştirilmesine karşı kör inadı, ulusal egemenliğin utanmazca satılışı ve halk hareketlerine karşı terör izledi.

Şehirde ve köyde Meksika halkının talepleri hep aynı yanıtlarla karşılandı: Yalan, Cezaevi, Ölüm.

Hükümetin umutlara ve istemlere karşı tavrı, seçimler vasıtasıyla açığa çıkan baskı oldu ve demokratik güçler, her yeni darbeyi hızlı, yaratıcı ve enerjik biçimde yanıtlamaları gerektiğini biliyorlardı.

O zamandan beri yeni örgütlenme biçimleri yaratıldı: Kitlese cephe, koordinasyon birlikleri, yurttaş birlikleri, örgütlenme birlikleri. Fakat bu alandaki çeşitli inisiyatifler yaratanlar sınırlandılar ve aşındılar. Her darbeye karşı organize yanıt verildi. Fakat her örgütlü yanıt sistemin bir başka darbesini hazırladı.

Bize göre şu ana kadar dağılan bu *birleşik ve bağlantılı* örgütlenme biçimlerinde ulusal nitelikteki inisiyatif eksik. "LA-KANDON ORMANLARINDAN ÜÇÜNCÜ AÇIKLAMA"da işaret ettiğimiz gibi devlet partisi sistemine karşı savaşan kişiler ve organizasyonların, bütün güçlerin birleştiği

ULUSAL KURTULUŞ HAREKETİ yok.

İçinde bütün demokratik güçlerin bir noktada birlik olduğu ve temsil edildiği bir hareket. Ortak bir mücadele programı oluşturan bir hareket. Ülke genelinde tüm Meksikalılar için demokrasi, özgürlük ve adalet mücadelesi ve ulusal egemenliğin savunulması için eylem planı geliştiren bir hareket.

Bu büyük ulusal muhalefet hareketinin karakterine ilişkin tartışma onun somutlaşmasını erteleyici bir etki yaptı. Bu geniş muhalefet cephesini yönlendirme çağrısı yapmış olan Ulusal Demokratik Birlik, bunun bir sınıf cephesi mi, yoksa daha geniş bir cephe mi olması gerektiği tartışmaları içinde kayboldu. Sanki bir başka karar alınmış gibi, sanki geniş bir çeşitli sınıfları kapsayan hareketin olu-

şumu bir sınıf cephesini engelliyormuş gibi Ulusal Demokratik Birlik bununla ilgili kararlardan kaçındı.

Şubat, Mart ve Nisan'daki baskılar ve ekonomik darbeler, halkın yaygın hoşnutsuzluğu, örgütlü bir alternatifin yokluğu ve devletin işçilerin uyanışını sezinlemesi, Meksika halkının beklediği çağrının er-telenmesi bir hataydı.

Fakat yeni mücadele ve örgütlenme biçimleri de Ulusal Kurtuluş Hareketi tarzında bir inisiyatifin aciliyeti ve gerekliliğini gösteriyor.

Bugün tekrar iktidar politikalarına karşı geniş bir muhalefet cephesinin oluşturulmasının hâlâ güncel olduğu düşüncesindeyiz.

Bugün, hükümetle yeni bir diyalog girişiminin başlangıcında bulunuyoruz. Bugün bütün Meksikalılar için demokrasi, özgürlük ve adalet taleplerimizi yineliyoruz.

Bugün yine 18 ay önceki gibi kanımızı, herkesin konuşabilmesi için sesimizi, herkesin bağırabilmesi için çığlıklarımızı, herkesin talep etmesi için taleplerimizi sunuyoruz.

Bugün Herşeyi Herkes İçin Talep Ediyoruz!

Bugün demokratik bir değişime karşı çıkanlarla, bu uğurda onu gerçekleştirmek için mücadele edenler arasında, bir tarafında hükümetin ve öteki yanında tüm demokratik güçlerin olduğu bir ulusal diyalog istiyoruz.

Hükümetle bir diyaloga girebilmek için ulusal bir diyalog.

Biz Zapatistalar bunu gerekli görüyoruz. Önce adil ve onurlu bir barış çabasında büyük bir güçle bizi destekleyenleri dinlemeksizin bir karara varmak istemiyoruz. Biz hükümetin yöntemlerini izleyemez, kararlarımızı bizi korkusuzca destekleyen sizlere sormadan alamayız.

Kardeşler,

Daha önceleri de, savaş tehditinin bölgemizde baş gösterdiği her defasında dinleyebildiğimizi kanıtladık. Bugün bunu bir kez daha kanıtlamak ve yolumuzu belirlemek istiyoruz.

Bu yüzden Meksika halkına, Ulusal Demokratik Birliğe, çeşitli bağımsız toplum örgütlerine, muhalefetteki politik partilere, köylü birliklerine, sivil toplum örgütlerine, sendikalara, öğrencilere, göçmenlere, köydeki ve şehirdeki işçilere, Meksika yerlilerine, ev kadınlarına, entellektüeller ve sanatçılara, kilise üyelerine, yaşlılara, kadınlara, erkeklere ve çocuklara başvuruyoruz. Meksika halkının mücadelesiyle dayanışan uluslararası komiteleri, Kuzey Amerika, Avrupa, Asya ve Güney Amerika'daki kardeşlerimizi de dikkate alıyoruz.

Açık ya da gizli, silahlı ya da barışçıl, sivil ya da askeri, her şekil ve tarzda, her düzlemde demokrasi, özgürlük ve adalet için savaşan dünyadaki herkese çağrı yapıyoruz.

Biz Zapatistalar için halkın sesi önemlidir. Sesiniz Zapatistalar için değer ve güç demektir. Biz devam etmek için sözlerinizi duymak ve düşüncelerinizi bilmek istiyoruz. Bu tarihsel anda hangi adımları atmamız ve hangi yolu izlememiz gerektiğini bize gösterebilecek tüm kardeşlerimize ulusal ve uluslararası bir anket önerisiyle başvuruyoruz. Size aşağıdaki şu sorularla

BÜYÜK ULUSAL ANKET

organize edilmelerini öneriyoruz.

1. Meksika halkının en önemli taleplerinin toprak, konut, iş, beslenme, sağlık, eğitim, kültür, iletişim, bağımsızlık, demokrasi, özgürlük ve adalet olduğunu kabul ediyor musunuz?

2. Çeşitli demokratik güçler geniş bir muhalefet hareketinde birleşmeli ve 13 ana talep için mücadele etmeli midir?

3. Aşağıdakileri sağlaması gereken köklü politik reformların yapılması gerekli midir: Eşitlik, parti ve hükümet dışı şahıslar da dahil olmak üzere yurttaşların katılımı, seçim sonuçlarına saygı gösterilmesi, güvenli seçim listeleri ve tüm ulusal, bölgesel ve yerel politik güçlerin tanınması.

4. EZLN yeni bir bağımsız politik güce dönüşmeli midir?

5. EZLN diğer grup ve organizasyonlarla birleşerek yeni politik bir organizasyon kurmalı mıdır?

"Evet", "Hayır" ya da "Bilmiyorum" şeklinde yanıtlanması gereken beş soru bunlar. Bu beş soru devam edebilmek için hepsini yanıtlamamız gerekenler.

Kardeşler, ALIANZA CIVICA NACIONAL'deki kardeşlerimizi bu sivil ve barışçı demokrasi mücadelesi çabamıza saygı göstermeye ve halk anketinin örgütlenmesine deneyimlerini katmaya çağırıyoruz.

Ulusal Demokratik Birliğin değişik gruplarını acil olarak iç çatışmalarına son vererek bu büyük ulusal anketin örgütlenmesi ve gerçekleştirilmesini ele almaya çağırıyoruz.

Ulusal İşçi Birliğini, sendikalarda, işletmelerde ve işçi örgütlerinde bu anketi yürütmeye çağırıyoruz.

Ulusal Yerli Birliğini, anketi ülkenin bütün yeri ve köylü topluluklarıyla bağımsız yerli ve köylü örgütlenmelerinde yürütmeye çağırıyoruz.

Ulusal Öğrenci birliğini bu anketi bütün yüksek okul ve üniversitelerde yürütmeye çağırıyoruz.

Ulusal Kadınlar Birliğini, bağımsız kadın örgütleri, mahallelerde ve ev kadınları arasında bu anketi yürütmeye çağırıyoruz.

Ulusal Sanatçılar Birliğini anketi kültür üretilen yerlerde yürütmeye ve çalışmaları ve üretimleriyle referandumu bütün ülkeye taşımaya çağırıyoruz.

ABD, İspanya, İtalya, Almanya, Yunanistan, Japonya, Şili, Hollanda, İsveç, Norveç, İngiltere, Arjantin, Venezuela, İsviçre, Belçika, Avusturya ve Rusya'daki haklı gerekçelerle EZLN'ye sempati duyan dayanışma örgütlerini bulundukları ülkelerde bu referandumu örgütlemeye çağırıyoruz.

Kardeşler: Sözlerimiz bunlar. Sizden, sorabilmek için bizi örgütlendirmenizi, yanıtlayabilmek için bizi örgütlendirmenizi, müzakere edebilmek için bizi örgütlendirmenizi istiyoruz. Anket sonuçlarını en geç demokrasi geçiş için ulusal diyalogun başlangıcının birinci yıldönümü olan 8 Ağustos 1995'e kadar açıklamanızı bekliyoruz.

EZLN, bu öneriyle, büyük bir sivil referandum görevine "itaat edilmesi emrini" onaylıyor, bununla, ciddiyetinin ve savaşın politik çözümünü aramayı gerçekten taahhüt ettiğinin işaretini veriyor ve ülkenin demokratik güçleri arasında yeni bir ulusal diyalog çağırısı yapıyor.

Demokrasi! Özgürlük! Adalet!

*Meksika'nın Güneydoğu Dağlarından
(Marcos'un, Komutan Tacho, David'in imzaları ve
okunamaz bir imza)
CCRI-CG*

DEKLARASYON

6 Haziran 1995'de Chiapas, San Cristobal de las Casas'da, isyancı Vali Amado Avendano Figueroa'nın isteği üzerine yapılan toplantının sonucu olan aşağıdaki noktaları Chiapas halkının tartışma ve oyuna sunuyoruz:

Birincisi: Bizler için, Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional'deki (EZLN) kardeşlerimizin San Andres Socamch'en de los Pobres'de yürüttükleri dışında başka bir gerçek ulusal diyalog yoktur.

İkincisi: Biz, bu vesileyle Chiapas halkının taleplerinin San Andres Socamch'en de los Pobres'de tartışılması ve yerine getirilmesinin yasal bir hak olduğunu bildiriyoruz.

Üçüncüsü: Biricik müzakere doğrultusunda yer almayı ve böylece San Andres'deki diyalogu güçlendirmeyi ve EZLN'li kardeşlerimize yardımcı olmayı taahhüt ediyoruz.

Dördüncüsü: Bizim için yalnızca bir tek birlik vardır: Zapatist kardeşlerimiz ve isyan bölgesindekilerden yana olanlar. Bu yüzden burada Dante Delgado ya da San Andres'deki ulusal diyalog içinde yer almayan başka birileriyle yürütülen paralel diyalogların kesilmesi çağrısını yapıyoruz.

Beşincisi: Chiapas halkının San Andres'deki diyaloga katılabilmesi için gerekli her türlü çabayı göstermeyi görev edindiğinizi bildiriyoruz.

Altıncısı: EZLN bize bir savaş ve kuşatmanın ortasında sürdürdüğü referandumla, demokratik bir ordunun nasıl olması gerektiği konusunu örnek oluşturarak kanıtlamıştır. Buna uygun olarak, biz, Chiapas halkının çeşitli görüşlerinin ifade edilmesi için belirli bir zaman diliminde, belirli biçim ve mekanizmalarla diyalog hakkında geniş bir referandum yürüteceğiz.

Yedincisi: Bu referandum isyan yönetiminin yönlendiriciliğinde ortak topraklar, belediyeler, çiftlikler, köyler, koloniler, işletmeler ve okullarda gerçekleştirilecek. Buna denk düşen bir toplantı tüzüğü tarafından garanti altına alınan sonuçlar, daha sonra açıklanacak. Referanduma EZLN ve hükümet arasındaki görüşmelerin üçüncü turunun bitiminden sonra başlanacak.

Sekizincisi: İsyen bölgesinde bir geçiş hükümetinin kuruluşu için yasa yapıcılar toplantısı ve yeni yerel yasalar çarkı işletilecek, danışma meclisi toplantı protokolü tarafından güvence altına alınmış bütün ortak topraklar, topluluklar, kasabalar, belediyeler ve bölgelerin

temsilini arttıracak ve danışma meclisinin çalışma şekli ve sorumluluklarını belirleyen bir iç yönetmelik hazırlanacak.

Dokuzuncusu: HALK TEMSİLCİLERİ KONSEYİ'nin oluşturulması için delegelerin seçimi geçici hükümetin hareket mantığına uygun olarak halk iktidarını yaratacak ölçülerle olacaktır.

Onuncusu: Geniş bir ZAPATİST HALK HAREKETİ yaratılmalıdır.

Onbirincisi: Chiapas halkının Demokratik Devlet Konseyinde yer alanları, bu konsepti imzalamaya ve bağımsız demokratik halk mücadelesinin her alanında savunmaya çağırıyoruz.

Dostça selamlar.

San Cristobal de las Casas, Chiapas, Haziran 1995
Amadao Avendano Figuera
İsyancı Geçici Hükümet

Yurttaşlar: Aide Rojas, Diana Damian, mercedes Olivera, Abelardo Palma, Gabriel Ramirez, Jesus Sanchez, Marisa Kramsky, Luis Reyna.

Örgütler: Las Lores de Comitán, Regional de Mujeres de la CIOAC (simojovel), CIAM, COSPICH, CIUSPAZ, Villa de Las Rosas Halkının Örgütleri, Chiapilla ve Cancuc, Xi'Nich, Yomblej, CPI (San Felipe), Union de Barrios Nueva Alianza (Margaritas), J'Pas Joloviletic de Larrainzar Chenalho, Tenejapa ve Pantelho'daki topluluklar, Central Nacional Urbana y Campesina (CNUC), Estrella Azul del Sureste, Union de Cooperativas de Chiapas.

Organizacion Abejas: Canola, Narajatic, Chichiton, Chojolo, Takiukum, Sjalchem, Polho ve Acteal'daki topluluklar. Nicolas Ruiz belediyesi. PT, PRD Teopisca, PRD Villa Las Rosas üyeleri.

KRONOLOJİK CETVEL

Elbetteki hiç bir hükümet dostu ne kabadayıcı ifadeleri ne de dostça davetleri kabul edip bir kez ormandaki gerçek demokrasiyi yaşamak için yola koyulmadı. Hiç bir devlet görevlisinin helikopter olmadan ulaşamadığı yerlerdeki dikkatli gözlemcimiz neler yaşadığını anlattı.

AGUAZUL'DA EZLN KİTTLESİNİN REFERANDUMU

Hükümet ormandaki buluşmaya gelmedi. Ama Zapatista tabanı referandumu gerçekleştirdi ve Gizli Devrimci Yerli Komitesi delegelerine diyaloga devam etme görevini verdi. Ayrıca mücadelenin demokrasi, özgürlük ve adalet mücadelesi olduğu ve hükümetten orunun bölgeden çekilmesinin talep edileceği unutulmamalıydı.

Aguazul Ejido'sunun Başkanı Timoteo, referandum sonuçlarını topluluk meclisinde okudu: "Hükümetin önerisi bir yandan olumlu, diğer yandan olumsuz olarak değerlendiriliyor; ne reddediliyor ne de olumlu bulunuyor, bu yüzden teklif tekrar gözden geçirilmesi ve diyalogun devamı önerisiyle komiteye geri gönderilecek."

Ormanın derinliklerindeki bu bölgenin 200 yetişkin sakini, öneriyi, el kaldırarak onaylıyorlar. "Kitlenin komite ve Subkomutan Marcos'a verdiği görev budur" diyor sonunda Timoteo.

Bu Ejido'ya ulaşabilmek için ormanın içinde iki gün boyunca yürümek gerek. Hükümet delegasyonu üyeleri misafir olarak davet edilmişlerdi. "Neden hükümet gelmedi" diye soruyor topluluğun şaşkın kadın ve erkekleri, 14 gazetecinin katıldığı kafiye. "Milletvekilleri bir kez bile gelmediler" diye şikayet ediyorlar, konuklarına tavuk çorbası, meyve suyu, yumurta -onların en iyi yiyecek maddeleri- ikram ederken.

Referandumu uluslararası kamuoyunun gözleri önünde gerçekleştirmek için aranan yer Aguazul değildi, ormanın daha içlerindeki Montes Azules'in ortasındaki uzak bir köydü. Oraya kadar gitmeyi başaramadık, bunun için bir güne daha ihtiyacımız vardı. Çarşambaya bağlanan geceyarısı Komutan Tacho ortaya çıktı: "Biz sözümüzü tuttuk, ama hükümet gelmedi, haydi gidiyoruz". Ertesi sabah referandumu gözlemlemek isteyenler yola koyuldular: 15 yerli ve yabancı gazeteci. Rehberler, Gizli Devrimci Yerli Komitesinin üç kumandanı: Daniel, Jacobo ve Candido'ydu.

Alacakaranlıkta çıkılan ilk dağın hemen ardından gazeteci kafilesi ilk zararını verdi. Çorapların değiştirilmesi, nefes açıcı hareketler yapılması ve su içilmesi gerekiyordu. Gereksiz malzemeler sırt çantalarından çıkarılıp atıldı, ayaklarda şişlikler oluşmaya başladı. Dört saatlik yoldan sonra ilk topluluğa ulaştık: El Nopal. Agua Escondida'ya varmak için üç saat daha gerekiyordu ve basın elçileri artık acınacak bir durumdaydılar. Orada geceleyecektik, köy halkının verdiği yiyecekleri tükündük, adalelerimizi gevşettik ve yaralarımızı suda temizledik. Bazıları şanslıydı, dizlerine kadar çamur çukurlarına

batmışlardı, diğerleri sık ormanlıklarda kayalara düşmüş, çoğunun en azından ayakları şişmişti.

Ertesi sabah saat beşte, hızlı bir sağanaktan sonra kafile yeniden yola koyuldu. En zorlu yürüyüş günü oldu. Taşlı tarlaların birinden ötekine ıstırap çektik. Kumandanlar gazetecilerin yürüyüş temposuna sabırla uyuyorlardı. Bazen orman Machete'lerle açılmayı gerektirecek kadar sıklaşıyordu. Daniel, Candido ve Jacobo, herkes için kızarmış ekmek taşıyorlardı. "Şimdi referandum için 20 günün niçin yeterli olmadığını kendiniz anlayacaksınız" dediler. Öyleydi. 5 günde yalnızca iki toplulukta kısa süre kalmayı başarmış ve bir diğerinde bir gün geçirmiştik.

Hükümet temsilcileri açlık çekmezlerdi. Tek bir kutu ton balığı konservesi bile kullanmadık. Toplulukların hoşgörüsü, tavuk, balık ve şeker olarak gösteriyordu kendini. Tabaklardaki kemik artıkları köpeklerle aulmadı, çocuklara verdiler. "Bunlar hükümetin aptalca korkaklıkları" yorumunu yaptı, asıl konukların gelmediğini farkedenden bir köylü.

Üçüncü gün Aguazul'da uykudan kalktık. Yürüyüşe devam ederek, kararlaştırılan bölgeye gidecek durumda değildik. Kumandanlar anlayışlı davrandılar ve bu köydeki referandumu şaşırtıcı bir hız ve büyük bir örgütlenme yeteneğiyle yürüttüler.

Sabahın 9'uydu, güneş artık yükselmişti. Bir saat önce Ejido'nun kadınları ve erkekleri toplanmışlardı. Kahvaltımızı yaptıktan sonra biz gazetecileri oraya çağırdılar ve bilgi verdiler.

Siyah pasamontanasıyla Ilernan "Hükümet diyalog masasında referandumun uzaklıklar nedeniyle uzun sürdüğüne inanmadı. Gerçekten referandum bir çözüme ulaşıncaaya değin çok zaman gerektiriyor, çünkü bunun için tüm bir temsil zinciri geçilmeli. İlk sırada görüşmelerde yer alan ve sorunları aktaran delegeler bulunuyordu. Onlar geri döndükten sonra komite, ayrıntılı bilgi vermeye çağırıldı. Üst komiteden başlayarak, bölgesel komiteye ve bölgesel komiteden yerel sorumlulara ve buradan da buradaki kitleye. Süreç böyle ilerliyor ve bu nedenle zaman yetersiz."

Emilio diye çağırılan ve yüzü bir boyun atkısıyla örtülü bir adam ekledi: "İşçileri Bakanlığı bizim referandum yapan bir kitle olduğumuza, tarım işçileri, kadınlar, çocuklar ve erkekler olarak bizlerin hareketi yönettiğimize, kararları verip açıklaması için komutan Marcos'a ilettiğimize ve ardından iyi ya da kötü yanıt beklediğimize inanmıyor"

Kumandan David "Bizim için ne kadar sürdüğü önemli değil,

çünkü her zaman böyle yaşadık ve çok uzun zamandır acı çekiyoruz. Bir yıl mı, yoksa on yıl sürdüğü bizim için farketmez, gittiği yere kadar, hükümet sıra sıra taleplerimizi yerine getirene kadar" açıklamasını yaptı.

Meksika'nın konukların adım atmadığı en uzak köşesinde, Aguazul'daki konseyde Hernan topluluk adına söz alıyor: "Savaşımız bütün ulusun savaşıdır, çünkü biz yoksulluğun yalnızca Chiapas'ta ya da çatışma bölgesinde olmadığını biliyoruz, yoksulluk tüm ülkede, çalışan halkın değişik kesimlerinde. Bu yüzden işçileri, göçmenleri, öğrencileri, zanaatkarları, öğretmenleri, aydınları, gazetecileri, sanatçıları, haber spikerlerini mücadelemizi anlamaya çağırıyoruz, çünkü; ilk açıklamamızda belirttiğimiz şu üç nokta, herkes için yok: Demokrasi, Özgürlük ve Adalet."

Sayırsız konuşma hep "Evet mi, hayır mı companeros?"la sonuçlandı. Ve konsey sessizce güneşin sıcaklığında kaybolmuş gibi görüldüğü halde, insanlar, yukarı kalkan enerji dolu yumrukları ve elleriyle ya da şiddetli alkışlarla karşılık verdi.

"Hükümet orduyu geri çekmeli" diye bağırды yaklaşık 25 yaşlarındaki boyun atkısı, altın bir kelebekle süslenmiş kuşağı, parlak renkli bluzu ve kendi yaptığı küpeleriyle bir kadın. "Hükümetin iddialarına rağmen barış istemediğini anlamalıyız, çünkü çözüm yerine ordusunu gönderdi" dedi Gabriela. "Askerler bulundukları yerde bizi rahat bırakmıyorlar, saldırgan, tehditkâr sorular soruyorlar. Bulundukları köylerde oturanlara yerine getirilmesi zorunlu emirler veriyorlar. Ağır dertlerimiz var".

Ardından dört kadın emin ve kararlı söze başlıyorlar: Basın önünde köylerin çevresinde insanların hareketini engelleyen askerlerin varlığına duydukları öfkelerini vurgulamak istiyorlar. İkinci olarak konuşan Hermelinda onaylıyordu: "Şu an durum böyle, askerler bizim bölgemizde bulunduğundan çalışmaya gidemiyoruz. Mısır tarlalarına gidecek olduğumuzda, yolda, onlarla karşılaş oluyoruz, bizi korkutuyor ve tehdit ediyorlar, biz kadınlar yalnız gidemiyoruz, çünkü dışarda San Quintın ya da Nueva Providencia'daki gibi askerler var."

Aguazul'da referandum 10 gün önce başlamıştı ve bir haftadan sonra bitti. Kumandan Daniel gülerek anlattı: "Diyaloğun getirdiği önkoşullar, bizi güç duruma düşürdü, çünkü biz herkesi dinlemek zorundayız, ama herkesi aynı anda katamıyoruz, sorunları geciktiren çok sayıda farklı düşünceler var. Yanıt bazen anladıklarına denk düşmüyor ve anket tekrarlanmak zorunda kalınıyor... Burada İspanyolcayı anlıyorlar, başka köylerde öyle değil, bazen aynı noktayı

konusmak için bir çok kere toplanmak zorundayız. Diğerlerinden ayrı, uzaklarda yaşayan bir Companero'ya bile bilgi vermek ve yanıtını almak zorundayız."

Kumandan Jacobo ekliyor: "Bugün bölgesel düzeyde toplanıyoruz. Görüşme önerilerinin aynı olmadığı ortaya çıkarsa, bir çoğunluk kararına varmak için referandumu yinelemekten başka yol kalmıyor bize."

Çok sayıda gazeteci yürüyüşe, Subkomutanla görüşebilmek umudunun dürtüsüyle dayanmışlardı. Onun referandum sırasında Aguazul'da olmamasına rağmen, gizli komitenin komutanlarından biri hatırlattı: "Ne istediğimizi önceden biliyorduk, hissediyorduk, ama bize ne yapabileceğimizi söyleyen kimse yoktu. Subkomutan Marcos'la konuştuğumuzda bize herkesin isteklerini anlattı, dağlarda yaşad, sivrisineklere tahammül etti, çok küçük ama rahatsız edici Chaguste'lere. Onu tanıdığımızda bütün bu şeylerden konuştuk, ona inandık, çünkü o şehirden geliyordu, onun bizden daha çok acı çektiğini gördük, açlık ve susuzluk çekiyordu, yorgunluk ve sıcak, herşeye katlanıyordu... Şimdi Subkomutan Marcos'a daha çok güveniyoruz, çünkü ona görev verdiğimiz her anda bunu yerine getirdi ve bazen o bize emir veriyor, ama bize itaat ederek emrediyor. Çok şeyler yaşadı o, bazen günlerce, saatlerce yiyeceği olmadı, dayandı, bunlara kendisi için değil, bizim için katlandığını gördük, bizim çocuklarımız için, bizim için savaşıyordu. Böylece Subkomutan Marcos'a büyük bir güven duyduk ve şimdi ona daha fazla güveniyoruz, anlayamadığımız pek çok şeyde bize yardımcı oluyor çünkü..."

Onu tutuklamak istediklerini duyduğumuzda korkmadık, çünkü onu yakalayamayacaklarını, bulamayacaklarını biliyorduk; onun kaldığı köyler bizim köylerimiz, onu her an uyarabilir ve gizleyebiliriz, hiç bir şekilde onu bizden alamayacaklar. Onu tutuklamalarının çok zor olduğunu düşünüyoruz. Halk onu koruyor, ona çok değer veriyor ve her zaman olduğu gibi haberdar ediyoruz onu. O her köşeyi biliyor, her yerde bulundu, uzun yürüyüşlere dayandı. O sırtındaki ağır yük, aç, yorgun gecelerde yürümeye alışkın. Onunla gittiğimizde gece yürüyüşlerini öğrendik."

*Jesus Ramirez Cuevas, Guiomar Rovira,
Lakandon Ormanları, 5. 6. 1995*

İKİ DÜNYA ARASINDA DİYALOG

Zapatistalar ve Meksika hükümeti arasındaki 7 Haziran'dan 11 Haziran'a kadar süren üçüncü görüşme oturumu

San Andres Larrainzar ismi, Zapatistalar tarafından San Andres Sacamch'en de los Pobres olarak değiştirildi. Çünkü deniz seviyesinden 2000 metre yüksekte kurulmuş olan bu yerli kasabasında yalnızca yoksul Campesinolar yaşıyor. Sacamch'en Tzotzil dilinde bu Maya halkının tanrılarının içinde saklandığı "beyaz mağara" demek. Yarasa-insanlar -Tzotziller kendilerine böyle diyor- seher vaktinin sisleriyle uyanıyor, öğlen güneşi görüyor ve öğleden sonra ulaşılmaz bulutlarla kaplı dağlar hemen yine gizleniyor.

San Andres'deki beş gün süren bu üçüncü toplantı boyunca yerliler gece gündüz Zapatista delegelerinin güvenliğini sağladı. Bir çember oluşturan halktan insanlar yağmurluklarını ve kalın giysilerini giymişlerdi, nemli bulutlar çöktüğünde Campesinolar yırtık plastik torbaları üzerlerine çektiler. Bunlar erkeklerin, kadınların hatta çocukların başlarının üzerinde tuttıkları renkli torbalardı.

Bu EZLN Komutanlığının hükümet delegeleriyle üçüncü kez bir araya geliyordu. İlk gece, 7 Haziran Çarşamba günü Zapatistalar ulusal solu karıştıran bir bildiri yayınladılar.

Çevresindeki Gizli Devrimci Yerli Komitesinden dokuz arkadaşıyla birlikte Komutan Tacho, belediye salonunda, basın önünde görüldü: "Küçük bir sürpriz hazırladık" dedi zevkle. Tojolabal bir nine olan Kumandan Trinidad, pelerininin altından bir kaset çıkardı. Aynı anda şimşek ve gökgürültüsüyle küçük bir sağanak orada bulunanların üstlerine boşalırken, Subkomutan Marcos'un sesi alanda çınladı. Zapatistaların, özellikle de Subkomutan Marcos'un iklim özelliklerini arzularına göre kullanma yeteneğine sahip olduğu genel kabul gördü. "Sub"un şamanist yeteneklere sahip olup olmadığı doğru ya da değil; ama gerçek olan, ortaya çıkışına tanındık bir yağmur, sis ve rüzgarın eşlik ettiğiydi.

San Andres Larrainzar'da, barış zincirindekiler, Zapatist delegeler ormana geri döndükleri zaman sabahın erken saatlerinde gerçekleşen bir şeyi, bulutların aydınlanıp onlara bir koridor açıyormuş gibi görüldüğünü anlatıyorlar. Büyük olaylar düzlemindeki yukardakiler için bu olay anlamsız olabilir, ama bu, bu hareketi ortaya çıkaran halk efsanelerine ait bir şey.

Röportajda ulusal referanduma ilişkin 5 noktanın okunmasından sonra, Kumandan Tacho, Meksika'nın sol gruplarına, tartışmaları bir kenara bırakmaları ve ağır sorumlulukları üstlenebilecek bir hareketi yaratmak için birleşmeleri çağrısını yaptı. Tacho "modern bir politika yürütmek"ten söz etti:

"Solcuların mücadeleye ilişkin farklı görüşleri olması kanıksandı, herkes kendini kanıtlamak istiyor. Fakat burada işler böyle gitmiyor, özellikle, iyi bir savaşçı olmak ve gelişmelere hazır olmak gerekiyor. Ayrıca Meksika hükümetinin -çoğunun kendini kanıtlamak istemesinde- payı var. Bir çok insan, en iyi konuşanın, iyi olduğu kanaatinde. Artık böyle değil. Bizim açımızdan her şey değişti ve bunu gördünüz. Şimdi işler artık böyle her konuda konuşan ve sonra çekip giden milletvekillerinin yaptığı gibi lafla yürümüyor. Şimdi, daha fazla alkış almayacaksınız. Çünkü kendini daima şef olarak görenlerin büyük bir yükü var şimdi. Bir Compenaro yeniden bir örgütlenme şekliyle bunu gerçeklerle kanıtlamalı. Meksika toplumu tamamen örgütsüz, hükümetin önümüze koyduğu tartışmalar, anlaşmazlıklar, her şey var. Biz, herkesi insan olarak hissettiğimiz, bütün bir toplumu kardeşlerimiz olarak gördüğümüz tamamen yeni, modern bir mücadeleye başlayacağız. İnsiyatifi ele almak zorundayız, bu nedenle herşeyi bir miktar yeniden yapmalıyız, eski yanlışlara düşmeye hakkımız yok."

EZLN, yerli tabanının insiyatifini aldığı referandum şemasıyla şimdi, geleceğini nasıl biçimlendirmesi gerektiğini halka soruyor. Bir çokları için, EZLN'nin kendini legal bir politik güce dönüştürmesi olasılığı, ölüm fermanıyla eş anlamda. Halbuki başkaları da herkesin toplumun bir parçası olarak hissesine düşen mücadele hazırlığı ve sorumluluğunu kendi üzerine almadan silahlı Zapatistlerin Meksika'nın güneydoğusunda bir köşede bırakılmasının çok rahat olduğuna işaret ediyor.

"Eğer biz, EZLN, politik bir güce dönüşürsek, savaşı daha fazla temsil edemeyiz, sorumluluklar onu üzerine alan herkese düşer" açıklamasını yaptı bize Amado Avendano geçici yönetiminin bir üyesi. Silahlı grupların geleceğini belirleyecek olan ulusal referandum sonuçlarının, 8 Ağustos'ta açıklanması bekleniyor.

ASKERİ YUMUŞAMA VE GUADALUPE TEPEYAC

Bir numaralı müzakere noktası, nazik askeri yumuşama konusu, açıklığa kavuşturulamamıştı, bir kez bile son defasında yüksek sesle açıklanan "minimal anlaşma"ya varılamamıştı.

Zapatistalar bu buluşma için hükümetin önerdiği 7 rotadan birini önerinin uygulanabilirliğini gözden geçirmek üzere seçtiler. Söz konusu olan ordunun sınırlanmasıyla savaşı sona erdirecek ve EZLN'ye serbest hareket edebilmeyi getirecek yedi yoldu. EZLN bu seçeneklerden birine karar vermek yerine, çok daha uzun süreli bir başkasını önerene dek seçeneklerin karışık sistemi aynı zamana denk düşüyordu. Öneri, askerlerin Guadalupe Tepeyac'tan çekilmeleri anlamına gelen Las Margaritas'dan San Quintin'e çekilişiydi.

"Bu kabul edilemez" dediler Hükümet delegeleri, Zapatistleri minimal anlaşmayı bozmakla suçladıktan sonra. Guadalupe Tepeyac verilemezdi, uçakların ve paraşütçü birliklerinin "geri kazandıkları" bir bölge idi ve Hükümet, onu yeniden hak sahiplerine geri vermede "politik güçlülere" sahipti. Meksika ordusu bunu müzakere edilmeyecek, stratejik bir nokta olarak görüyordu.

Peki, iyi, yanıtını verdi Zapatistler; daha sonra Guadalupe Tepeyac'ı "Utanç ve İktidarın İhaneti Anıtı" olarak tutacaklardı.

Yerliler, "Direniş Gururu ve Zapatist Onur Anıtı" olacak yeni bir Guadalupe Tepeyac kuracaklarını açıkladılar. Ayaklanmacı delegelerin koordinatörü Kumandan David açıklama yaptı: "Bizden istenen mümkün olan herşeyi verebiliriz, onurumuz hariç."

Kumandan Tacho gücenik ekledi: "Boş evleri ve caddeleri işgal etsinler, kullanılmayan ve kullanılmayacak olan hastaneyi ellerinde tutsunlar, ihanet anıtları yıkımı sürdürsünler. Yerliler, bir başka Guadalupe Tepeyac inşa edeceklerdi. 'Nerede' diye öğrenmek istedi biri. Tacho "Lakandon ormanlarının kalbinde" diyerek yanıtladı. Zapatistler, ulusal ve uluslararası halklara yeni bir köy inşasında yardımcı olmaları için çağrıda bulundular.

Guadalupe Tepeyacılı Tojolabeller Meksika ordusunun 4 ay önce köylerini işgal etmesinden sonra dağlarda yaşıyorlar. Ne yeterli yiyecekleri ne de giysileri, tencereleri veya diğer mutfak aletleri var. Talarlarından ümitlerini kesmiş durumdalar. Kendi yoksulluklarına rağmen, ormandaki komünler, dayanışmalarıyla geçimlerini üstlendiler.

Guadalupe terk edilmiş. Salinas'ın silahlı çatışmaların başlamasından bir yıl önce propaganda amacıyla törenle açtığı, hiç bir zaman gerçek anlamda kullanılmayan hastane olağanüstü bir görünüme sahip. Aletleri ve personeli yoktu buranın. Hastalar, yollar olmadığından bütün ormandaki bu tek dispensere ulaşmadan yaylalarda çamur içinde ölüp gidiyordu.

Zapatistalar orayı bir yıl boyunca "Emiliano Zapata-Che Guevara Bölge Dispanseri"ne çevirdiler ve Uluslararası Kızılhaç şimdiye

kadar hiç sahip olunmayan sağlık hizmetlerini yürüttü. Yüzlerce paraşütçünün Guadalupe'ye indikleri Şubat'tan beri, hastane tekrar hükümetin ellerinde ve talimatlara göre düzenlenmiş. Fakat şimdi, binlerce askerin varlığı ve bölgenin "Vietnam tarzı" işgali nedeniyle bir tek Campesino kalmadı orada.

İkinci kez görüşmelere katılmış 56 yaşındaki Tojolabal kadın kumandan Trinidad, öfkesini saklamıyor, "kalplerine hitap etmeyi dedim, fakat onlar sadece hükümetin kalbinden anlıyorlar." Çocukları ve torunları yeni evler inşa etmek ve yeni tarlalar açmak zorundalar. Bu onların silahtan çok sözcüklerle kuşanmış eşkiyalıkları için ödemeleri gereken bir bedel...

ULUSAL DİYALOG

Hükümet Zapatistlerin görüşmelerin gidişatına ilişkin tekliflerini de kabul etmedi. EZLN, ülkenin bağımsız sosyal örgütlenmelerinin katılması gereken dört müzakere masası oluşturmak istedi. İlki Meksika'da sosyal adalet, politik özgürlükler ve demokrasi konuları içindi, ikincisi, yerlilerin toplumsal, ekonomik ve kültürel haklarıydı, üçüncüsü, kadın sorunlarını kapsıyordu ve sonuncusu özel olarak Chiapas sorunuyla sınırlandırılmıştı: Bir yerel ve üç ulusal müzakere masası. Temsilciler, Gustavo Iruegas hükümet delegeleri üyeleri ve Sandinist devrimde yer almış ve Salvador'da FMLN'yle barış görüşmelerinde önemli bir rol oynamış biri, bir röportajda, ulusal sorunların EZLN'yle müzakere edilemeyeceğini açıkladı:

"Biz tartışılabilecek lokal talepler olduğu ve yerel düzeyde müzakere edilebileceği görüşündeyiz. Ayrıca ulusal düzeyde etkiye yol açabilen lokal sorunlar olabilir, örneğin bazı yerli sorunlarının belirli yasaların değiştirilmesi veya çıkarılmasına yol açması gibi. Ve bunun yanında ulusal karaktere sahip olan/onları içeren konular var. Sonunculara ilişkin, EZLN'nin ülke genelinde bir muhatap olmadığını ve bu konuların onlarla tartışılamayacağını biliyoruz. Fakat biz onların Meksika'ya ait olduklarını ve bu konularda fikir sahibi olduklarını da biliyoruz. Bu nedenle biz, bu konulara ilişkin konuşur, tartışır, fakat bir diyaloga girip müzakere etmeyiz. Çünkü öteki Meksikalıların iradeleri için onlarla pazarlığa oturamayız".

Hükümet Zapatistleri "29 Mart'tan beri taahhüt etmiş oldukları somut özgül taleplerini ortaya koymamak"la suçladı. Yürütme, Chiapas'ın ekonomik ve sosyal sorunlarını, örneğin eğitim, konut ve toprak sorunları gibi görüşmeyi kastediyor. Fakat artık çok geç, son-

radan, sonuna varılırken maskeler ortaya çıkıyor, "önce Meksika, sonra Chiapas" diyorlar ve yerlilerle kadınlar için, demokrasi için ulusal bir diyalogun ilkelerini ve zamanlamasını gerçekleştirmeyi deniyorlar.

Hükümet onları "zamanı ve müzakereyi politik açıdan kullanmakla" suçluyor.

Zapatistalar bunu hemen yanıtlıyorlar: "Bu bizim suçumuz değil, Meksikalı bütün yerliler beş yüz yıldan beri yoksulluk, aşağılanma ve dışlanmayla yaşıyorsa, diyalogda iki ayda ilerlemeler sağlanamadığı için biz sorumlu sayılamayız; bu suç beş yüz yıldan beri Meksika Hükümetindedir."

KADIN SORUNU

EZLN'den iki kadın bu üçüncü diyalog oturumuna katılmışlardı. İkisi de ileri yaşlarda yerlilerdi. Çünkü Trini'nin 56 yaşı, bir yerli topluluğunda yaşlı bir kadın olmak anlamına gelirdi. İki büyükanneydiler, biri, kumandan Andrea, Tzotzil etnik topluluğundan ve öteki, Kumandan Trinidad Tojobal'di.

Andrea İspanyolca bilmezdi, Trinidadsa biraz. İkisi de San Andres'e yerli kadınların sesi, bütün Meksikalı kadınların sesi, kulağı olmaya gelmişlerdi. Kumandan David, basına, Zapatistlerin bir "Meksikalı kadınlar masası" önermesiyle hükümetin dalga geçtiğini açıkladı.

"Bize herhangi bir özel nokta için, herhangi bir masada görüşülemeyeceğini, bunun olmayacağını, ayrıca Meksikalı kadınların bir masaya ihtiyaçları olmadığını söylediler. Daha sonra niçin gençlik için de bir masa olmadığını sordular ve bu öneri üzerine espriler yapmaya başladılar: niçin çocuklar veya yaşlılar için masa yok? Biz onlara bu da olabilir, dedik."

"Biz bunu alay etmek olarak algıladık. Biz, Meksikalı kadınlar için sürekli bir masa talep ettik, çünkü onların etkili olabilecekleri, düşüncelerini ifade edebilecekleri bir alan yok."

Tojobal isyancı lider, Tacho, bir röportajda ekledi: "Kadının bir yeri yok ve çok daha az resmi fonksiyona sahip, yerlilerdeyse bu hiç yok. Onlar sadece itaat etmek ve çocukların yetiştirilmesi için varlar, hiç bir eğitim alamazlar. Onlar hak ettikleri, hakları ve özgürlükleri için savaşmak zorundalar. Meksika'da, hep yalnızca erkekler yönetiyor. Bu yüzden biz, bu konunun görüşülmesini öneriyoruz, biz kadınların sorumluluk alabilecekleri alanlara kavuşmalarını istiyoruz,

bunu yapabilirler, yapıyorlar da. Zapatist birliklerde, yönetim görevlerini üstlenebileceğini kanıtlamış olan kadınlar yer alıyor. Bu yüzden bu konuyu, bu diyalogun bir masasında görüşebilmeyi istiyoruz."

ONUR ÜZERİNE

Diyalogun ikinci gününde, Hükümetle EZLN delegeleri arasında belirgin olarak onur üzerine konuşuldu. Meksika yürütmesinin temsilcileri, bu kelimenin anlamıyla ilgilendiler, Tacho anlatıyor:

"Bize onurun ne anlama geldiğini araştırdıklarını, gözden geçirip araştırma yaptıklarını söylediler. Şimdiye kadar anladıkları onurun diğerlerine hizmet olduğu. Bizden onurdan ne anladığımızı söylememizi rica ettiler. Araştırmaya devam etmeleri yanıtını verdik onlara. Güldük. Bize niye güldüğümüzü sordular, büyük araştırma merkezlerine ve parlak bir okul eğitimine sahip olduklarını söyledik. Ayrıca eğer bir barış anlaşması imzalamış olsaydık, onurun bizim için ne anlama geldiğini açıklamış olacağımızı söyledik."

Guiomar Rovira, 11 Haziran 1995

MEKSİKO KENTİNDEN HABERLER

Sutaur Üyelerinin Çıkartılması

23 Mayıs'ta 10.000 Ruta-100 işçisi, Los Pinos'ta Başkanlık Sarayı'nın önünden İşçileri Bakanlığına doğru gösteri yaptılar. Polisle çatışmalarda 2 kişi tutuklandı ve çok sayıda kişi yaralandı.

"Hükümetin önerdiği diyalog bu mu? Saldırı mı? Sadece iktidarın bize ait olmasını istediğimiz için dövülmek mi?" diye tekrarladı Gabino Camacho, SUTAU-100 otobüsü üzerinde Los Pinos'tan uzaklaşırken, tutunmaya çalıştığı sırada.

Otobüs güzergahında Grenaderoslarla (özel polis birlikleri) çatışma tehlikesi karşısında geri çekilmeye ve işçileri bakanlığına yönelerek orada bir gösteri yapmaya, DDF'nin (Departamento de Distrito Federal - Hükümet Yetkilisi) bir yetkilisiyle görüşmeye karar vermiş 10.000 işçi arabaların etrafında dolaşıyordu.

Üçüncü kez hükümet merkezine ulaşmayı denemişlerdi, polis ta-

rafından önleri kesildiği ve bütün giriş noktalarına Grenaderos'lar tarafından barikat kurulduğundan ilk iki kezinde de pek başarılı olamamışlardı.

Ruta-100 işçileri, 900 özel tim mensubunun dayağı ve engellemelerine, onları dağıtmak istemelerine karşın Constituyentes'deki Periferico'nun Kuzey-Güney bağlantısını yaklaşık iki saat kestiler. Cella Cervantes'de rayların üzerindeki bir grubun polise taş atması ve polisin atılanları yerden toplayarak göstericilere fırlatmasıyla hava artık çatışmaya elverişli hale gelmişti.

Periferico'nun merkezi güzergabında çalışan SUTAUR-100'e ait bir minibüs özel timlerce kuşatılıp geri dönmeye zorlandığında ortam daha da gerginleşti. Şoför bir çarpışmadan kaçınmaya çalıştı, fakat polisler itmeye devam ettiler, sopalarıyla aracın camlarını kırdılar, bu şoförün bir kaç santim arkasında duran vince çarpmasına neden oldu.

Minibüsün üzerindeki işçiler ve gazeteciler nerdeyse aşağıya yuvarlanıyorlardı. En sonunda şoför Periferico'dan tekrar hareket etti. Polisin kontrol yaptığı ve içindekileri tutukladığı Reforma'ya kadar gelmişti. Polis karakoluna götürüldüler. Dario Gutierrez Medine kusura tutumu ve başkalarının mallarına zarar vermekten, Angel Hernandez Guerrero kasıtlı zarardan suçlandılar.

Aynı anda özel timlerin kaldırım taşlarını fırlatmalarına işçiler de aynı şekilde yanıt veriyordu: Orada oturanlardan çok sayıda insan ve iki işçi yaralandı. Bir katliam tehdidi karşısında SUTAUR-100'ün merkez yürütmesinden, Gabino Camacho, Ernesto Avila Avila, Venancio Felipe Gilve ve öteki üyeler, işçileri, topluca İşçiler Bakanlığı Sekreterliğine doğru yürüyüşe çağırıldılar. Binlerce işçi iki saat süreyle sloganlarıyla caddeye hakim oldu. 28 Hareketin içindeki bazıları çatışmaların başlangıcından itibaren sürekli tekrarladılar: "Politik Tutuklulara Özgürlük", "Biz Provokatör Değil, İşçiyiz" ve bazıları o an yeni şeyler buldular: "Barco burada olsaydı, nasıl oynatırdık".

Halkın trafiğin aksamasından ötürü çok öfkeli olduğunu belirten radyo haberlerine karşın, yoldan geçen büyük bir çoğunluk, göstericilere destek ve sempatilerini gösterdiler. Periferico yolu üzerinde gıda, çimento ve başka şeyler taşıyan kamyon şoförleri işçilerin sloganlarıyla birlikte aynı anda "Hırsız Hükümet, Çaldıklarını Geri Ver" diye klaksonlarıyla ritm tuttular.

İşçiler, Constituyentes'de, Pargue Lira'ya doğru inerlerken, öğrencileriyle birlikte gelen bir öğretmen selamladı onları, zafer işareti ve "bu yumruk sıkılı kalacak" haykırışıyla. Bucareli'ye geldiklerinde, yaralıların bakımının yapılabilmesi için mola verdiler: (...) Buradan,

özel timlerce kuşatılmış olan, İçişleri Bakanlığına kadar gösteri yapılar ve Merkez Komitenin üyelerinden Camucho, Avila, Gil, Sanchez, Eduardo Jauregui tarafından yönlendirilen bir komisyon Hukukçu Arturo Fernandez Arras ve Avukat Guillermo Barco Ortiz tarafından kabul edilmeyi başardı.

Üçüncü dereceden bir yetkili tarafından içeri alındılar: DDF'nin sekreteri Octavio Flores tarafından SUTAU yönetiminin maruz kaldığı "baskıları" protestosunu ve Fernando Arras'ın, hukuk müşavirinin Ricardo Barco üzerindeki sistematik baskılar nedeniyle ikinci kez kişisel olarak aranıp normal cezaevine değil de hücreye konulduğunu açıklamasını dinledi.

Yetkili, DDF'nin bunlara ilişkin bir şey yapamayacağı yanıtını verdi ve onlara önümüzdeki perşembe bir kez daha başkentteki yetkililerin bildirdikleri toplantıya katılmalarını önerdi. Bu buluşmada konular üzerine hükümetin payına düşen sorumlulukta sadece müzakere yapılabildiğini ve liderlerinin tutuklanması ve baskılar sorununun dışında olduğunu açıkladı.

Fernando Arras, Barco Ortiz, Gabino Camacho ve Ernesto Avila, yanıtsız bırakmadılar. DDF yetkilisine, başkentteki resmi makamların ters bir tutum aldığı ve bir grup işçinin bunun karşısında tepkilerini dile getirdiklerini söylediler. DDF yetkilisi, ortaya bir şey koyamadı, yalnızca perşembe günü buluşmaya gelmelerini önerdi.

Bu arada Sekreterlik, bir kamu güvenliği bildirisinde RUTA-100 işçilerinin Los Pinos'daki gösterilerini ve Bucareli'ye yürüyüşlerini "yurttaşlar ve resmi makamlara karşı acınası bir provokasyon" olarak tanımladı. Gösterileri dağıtmak üzere 900 özel tim polisi görevlendirildi.

EZLN'NİN ULUSLARARASI REFERANDUMUNA DOĞRU

EZLN'nin altı sorusuna ilişkin notlar

EZLN-CCRI-CG tarafından düzenlenen referandumla, Zapatistler aynı düşüncelerini yeniden ifade ettiler. Politik yönelimlerini, halk kitlelerini suskunluğa ve katlanmaya mecbur eden devletin gücünü ve kullandığı araçları açık bir tartışmaya teşvik eden

bağımsız bir tartışma alanı yaratma ve onu kurtuluşun kolektif ihtiyaçları için kullanmayı amaçlamakta.

Uluslararasılaştırılan beş soru, daha sonra bir ekle altı soru, dünya çapındaki sosyal eşitlik savaşımının gerçekleşmesi için anlamlı bir sinyal oldu. Altı soru üzerine düşünme ve oylamaya çağrı Meksika'da ve dünyada dünyanın herhangi bir köşesinde de olsa sömürülenlerce yürütülen gelecekteki bütün savaşların uluslararası bir perspektife ihtiyaç duyduğunu anlamamızı sağladı. Bunun enternasyonalizmin hayal kırıklığı için sonsuz bir kaynak olan ne deklarasyon ne ahlaki bir görev ne de tek taraflı bir tavır (birinci dünya/üçüncü dünya şemasındaki gibi) olarak alınması gerekiyordu.

Enternasyonalizmin proletaryanın genel çıkarlarına uygun düşen bir anlayış olmaktan çok, pratik bir ihtiyaç olarak değerlendirilmesi gerekmekte. Sınıf çıkarları öncelikle sadece büyük çoğunluğun içinde bulunduğu insanlığın durumunu başlıca hareket noktası yapmak demek. Anlamı: Kitlelerin bilinçli aktörler olduğu bir pratiği özgürce yaratacak kolektif bir bilinci ortaya çıkarabilecek yolları ve araçları yaratmak. Sosyal devrimlerin olanaklılığını ortaya çıkaran bu süreç karşılıklı yardım ve fikir alışverişi temelinde bir dayanışma eylemini öne çıkarıyor.

Devrimci pratiğin böyle bir yönelimi, sermayenin genel komutasına karşılık, ortak yaşamın çıkarlarının birliğini çıkarıyor, çok yönlü, özel taleplere saygılı, lokal, bölgesel ve uluslararası paylaşıma deneyim aktarımının önemine ve birlikte eyleme denk düşen aynı örgütlenme biçimlerinin arayışını açabiliyor.

Bu altı soruyu tartışırken, Zapatistlerin enternasyonalizminin bu pratiği ortaya çıkardığı anlayışında neleri gözönünde tutmalıyız? Bunlar sadece uzun bir sözcük olarak yer alan "gelecek" ve bizim şu anı tam anlayamadığımız.

Altı soru, bizim açımızdan, buradaki politik, sosyal yönelimimiz açısından bir meydan okuma olmalıdır. Eğer yöntemlerimiz, araçlarımız, amaçlarımız ve yapmamız gerekenleri bu sorulara dayanarak düşüncelersek "egzotik" sorulardan söz etmiş olmayız.

EZLN'İN ALTI REFERANDUM SORUSU

1. Meksika halkının ana taleplerinin toprak, ev, iş, beslenme, sağlık, eğitim, kültür, haberleşme, bağımsızlık, demokrasi, özgürlük, adalet, barış, güvenlik, rüşvetle mücadele ve çevre koruma olduğu düşüncesine katılıyor musun?

2. Çeşitli demokratik güçler, geniş bir halktan yana sosyal ve politik bir muhalefet hareketi içinde birleşerek bu ana talepler için mücadele etmeli midir?

3. Meksikalılar olarak demokrasiyi garanti altına alacak köklü politik reformlar gerçekleştirmeli miyiz? (Oy hakkı, partiler üstü ve bağımsız seçim organları, partiszizlerin, hükümete üye olmayanların serbest ve gönüllü katılımı, yurt çapındaki bütün bölgesel ve yerel politik güçlerin tanınması ve herkes için eşit hak talepleriyle bağlantılı olarak)

4. EZLN diğer politik gruplarla bir araya gelmeden bağımsız ve yeni bir politik güç haline dönüşmeli midir?

5. EZLN, diğer organizasyonlarla birleşmeli ve yeni bir politik örgüt oluşturmali midir?

6. Kadınların sivil organlarda ve hükümette temsil ve sorumluluk görevlerine katılımı ve etkisi sağlanmalı mıdır?

Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional Genel Komutanlığı Gizli Devrimci Yerli Komitesi Bildirisi

Chiapas, Meksika, 30 Haziran 1995

Meksika halkına

Dünya halkları ve hükümetlerine,

Kardeşler, Zapatista Ulusal Kurtuluş Ordusu Genel Komutanlığı, Gizli Devrimci Yerli Komitesi, Meksika'daki son gelişmelere ilişkin düşüncelerini açıklıyor:

Birincisi: İktidar partisi yönetimi, halen içinde bulunduğu krizi çözmek için, seçim aldatmacasını, hırsızlıklar, kitlesel kıyım, bas-kılar, tahammülsüzlük ve yaşamın militarize edilmesini ulusun yaşamında egemen kılıyor. Ulusun tercihlerini üstün tutmak ve politikada demokrasi yollarını açmak ve ekonomiyi sosyal anlamda çoğunluğun çıkarlarına uygun, yeniden düzenlemek yerine, iktidar, sert tutumunu devam ettiriyor, Meksika halkının geniş kesimlerinin umutsuzluk ve sefaletine yol açan bir ekonomik modeli sürdürüyor.

İkincisi: Tabasco ve Yucatan'daki seçim yolsuzlukları iktidar tarafından duyulmadı; Hakim Polo Uscanga'nın katledilmesi, Carlos Salinas Gortari de los Pinos'un gidişiyile, Salinasçı "metodlarla politika

yapmanın" sona ermediğini kanıtlıyor. Guerrero'daki yerlilerin kitlesel kırımını, iktidarın barış hareketlerine bir yanıtı ve yerli politikalarının açığa çıkmasıdır. Çeşitli şehir hareketlerine karşı günlük baskılar, homoseksüellere ve lezbiyenlere tahammülsüzlük ve ikiyüzlü ve rüşvetçi bir ahlakın gizlenmesi girişimleri ve Meksiko kentindeki gizli askeri örgütlenme iktidar partisinin gerçek politik projelerinin sadece adımlarıdır.

Üçüncüsü: Sayın Esteban Moctezuma Barragan'ın İçişleri Bakanlığından alınması ve Sayın Emilio Chuyaffet'in yerine geçmesi, iktidarın iki yüzlü oyununun sadece bir parçasıdır, "Şahinler" ve "Güvercinler" arasındaki bir seçme hakkı, ülkenin yönetiminde, uluslararası finans merkezlerinin çıkarına ve dünya çapındaki uyuşturucu ticaretinin çöplüğünde verilen kararlardır.

Dördüncüsü: Chiapas eyaletinde bir kez daha, iktidarın "beyaz yüzü ve kirli elleri" politikası deneniyor.

A) Tarım işçilerinin egemenlerin birleşik kuvvetleri, polis, özel tim, güvenlik polisleri ve beyaz muhafızlar tarafından sürülmesi, Meksika'nın güneydoğusunun yönetilemediğini ve hukuk devletinin ihlallerde bulunduğunu ve bunu uygulayanın da Hükümet olduğunu kabul etmek zorundadırlar.

B) Üç yabancı rahibin sınırışı edilmeleri hükümetin "diyalog ve müzakere" stratejisinin parçasıdır. Önceden SUTAU'daki olaylarda olduğu gibi, böylelerini, Zapatizmin sempatanları veya bağlaşıkları olarak görme çerçevesinde EZLN'nin izole edilmesi için diyalogun bozulmasının kışkırtılması ve askeri birliklerin çatışmaları çözmek için silahlı saldırılarıdır sözkonusu olan.

C) Saldırıların gerçek adresi Başpiskopos Samuel Ruiz Garcia ve onunla birlikte Ulusal Uzlaşma Komisyonu'dur. (CONAI) Hükümet CONAI'nin de hedef olduğu olayların müzakerelerde avantaj sağlayacağını sanıyor. Zayıf ve sarsılmış bir aracılık anlamına geliyor bu, fakat zayıf bir EZLN yok. Güçsüz bir arabuluculuk tam sonuç alınamayan zayıf ve ağır diyalog anlamına geliyor. Bu, Chiapas çatışması üzerine müzakerelerdeki altı aylık baskıcı hükümet politikalarının sonucudur.

D) İktidar San Miguel anlaşmasını ve Chiapas'taki uzlaşma ve diyalog yasasını tamamen ihlal etti. Sürekli provokatif ve baskıcı girişimleri deniyor. COMCOPA suç ortağı suskunluğunda ve hükümetin kamuoyu düşüncesini ordu tarafından planlanan kitlesel katliamları gerçekleştirebilmek için, çatışmaların çözümü önerileriyle etkileme stratejisini gizliyor.

Beşincisi: Zapatist Ulusal Kurtuluş Ordusu kendi tutumunu yineliyor: Ulusal yaşamda köklü demokratikleşmenin gerçekleştirilmesi, krizden sadece az bir sosyal maliyetle çıkılmasını sağlayabilir, San Andres'deki diyaloga hükümet tarafının ciddi, saygılı ve sorumlu tutumunun ortaya konulması Meksikalılar için yeni bir adil ve onurlu barışı sağlayabilir. Meksika'nın geleceğindeki gerçek ayrım "şahinler" ve "güvercinler" arasında değil, demokrasi ve otoriterlik arasındadır.

Demokrasi! Özgürlük! Adalet!

*Kumandan Tacho, Subkomutan Marcos, Kumandan David
CCRI-CG EZLN.*

MEKSİKA: GECENİN YANSIMALARI ve GÜNÜN BERRAKLIĞI ARASINDAKİ AY

Mayıs 1985. Gündoğumu. Ay Laguna'da (göl) yansıyor ve o kıskanç dalgalarıyla yüzünü buruşturuyor onun. Her iki kıyının ortasından benim suyu geçme kararlılığım kadar sağlam bir kanoyla gidiyoruz. Yaşlı Antonio beni kanosunu denemeye davet etti. 28 gece boyunca, bir dolunaydan diğerine, Machete ve balta darbeleriyle uzun bir sedir ağacını işlemişti yaşlı Antonio. Kano yedi metre uzunluğundaydı. Yaşlı Antonio bana, kanonun sedir, maun, *huanacastle* veya *beriy* ağaçlarından yapılabildiğini anlattı ve sözettiği çeşitli ağaçları gösterdi. Yaşlı Antonio, birinden diğerine göstermeye başladı; ama onlar arasındaki farkı anlamayı başaramadım: Benim için hepsi büyük ağaçlardı. Ama bu gündüzdü. Şimdi kural olduğu üzere şafak vakti yaşlı Antonio'nun "küskün" adını taktığı sedirden kanoyla gidiyoruz. "Aynın şerefine" diyor Yaşlı Antonio, uzun ince bir kazıkla ilerlerken. Artık Laguna'nın ortasındayız. Rüzgar suyun birkaç dalga kıvrımlarını tarıyor ve kano bir aşağı bir yukarı gidip geliyor. Yaşlı Antonio, rüzgar dinip kıyıya yanaşmak mümkün oluncaya kadar beklememiz gerektiğine karar veriyor. "Bu dalgalardan biri kanomuzu devirebilir" diyor rüzgarın sarmaladığı bir dalga gibi bir si-gara sararken.

Dolunay ve ayın ışığında Miramar gölünü dolduran büyük ada-

lar görülebiliyor. Eski bir öyküyü anlatıyor Yaşlı Antonio, bir sigara dumanıyla. Ben tehlikeyi gördüğümde daha çok bir deniz kazasıyla ilgileniyorum (henüz deniz tutması ve korku arasında kararsızım), bu halde ne hikaye ne de öykü dinleyemem. Bu açıkçası yaşlı Antonio'yu rahatsız etmiyor, çünkü kanonun kış tarafında arkasına yaslanmış, hiç duraksamadan anlatmaya başlıyor...

AYNALARIN ÖYKÜSÜ

Yaşlıların en yaşlıları, ayın burada, ormanda doğduğunu anlatırlar. Çok uzun zaman önce tanrıların bütün oyunlar ve çok çalışmaktan yorgun düşüp uykuya daldıklarını anlatıyorlar. Dünya sakin. Herkes susmuştu. Aynı anda dağlarda sessiz bir hıçkırık duyulmaya başlandı. Bu tanrıların dağların arasında bir Laguna'yı unuttuklarını gösteriyordu. Ellerindekileri dünyaya dağıtırken, bu küçük Laguna arta kalmış, onu nereye koyacaklarını bilememişler: hiç kimsenin çıkamadığı kadar yüksek bir kaç dağın ortasında bırakmışlar onu. Bu küçük Laguna yalnız olduğundan ağlamış. Ve o böyle feryat ederken, dünyayı taşıyan Ceiba Ana yürekten üzülmüş. Beyaz eteğini toplayarak, Laguna'nın olduğu yere gitmiş.

"Sana ne oldu" diye heyecanla sormuş Ceiba, ağlamaktan kurumuş bir meyveye dönen Laguna'ya.

"Yalnız kalmak istemiyorum" demiş küçük Laguna.

"Tamam, seninle kalacağım" demiş dünyanın dayanağı Ceiba.

"Burada olmak istemiyorum" demiş küçük Laguna.

"Tamam, seni götüreceğim" demiş Ceiba.

"Burada, aşağıda, yeryüzüne bitişik olmak istemiyorum. Senin gibi yukarıda olmak istiyorum" demiş küçük Laguna.

"Tamam, seni başımın üstüne alacağım. Fakat yalnızca bir süre için, çünkü rüzgar kötü, seni yere atabilir" demiş Ceiba.

Ceiba Ana, olabildiğince topladı eteklerini ve küçük gölü kollarına almak için eğildi. Dikkatliydi, çünkü o bir ana, dünyanın taşıyıcısıydı. Ceiba, küçük Laguna'ya perçemlerinin üstüne yerleştirdi. Ceiba Ana, yavaşça doğruldu ve bir tek damlacığının bile dökmemesi için dikkatle davrandı, çünkü küçük Laguna'nın ne kadar zayıf olduğunu görmüştü.

Küçük Laguna yukarıya çıktığında seslendi oradan: "Yukarısı çok güzel. İzin ver dünyayı tanıyayım. Herşeyi görmek istiyorum."

"Dünya çok büyük çocuğum. Oradan aşağı düşebilirsin" dedi Ceiba.

"Olsun!" Dolaştır beni!" diye ısrar etti küçük Laguna ve başladı ağlıyormuş gibi yapmaya.

Ceiba Ana, küçük Laguna'nın ağlamasını istemiyordu. Onu başında sürekli ileriye doğru dolaştırmaya başladı. O zamandan beri kadınlar, başlarında su dolu bir testile tek damlasını bile israf etmeden dolaşmayı biliyorlar. Ormandaki kadınlar da Ceiba Ana gibi yürüyorlar, dereden su getirirken. Omuzlar dik, başlar yukarda ve yaz bulutu gibi adımlar. Başlarında su taşımayı iyi beceren kadınlar böyle gidiyorlar.

Ceiba Ana, iyi yüzüyordu. Çünkü o zamanlar ağaçlar hareketsiz değildi. Bir yerden başka bir yere gidip duruyorlardı. Çocuklar yaptılar, dünyayı ağaçlarla doldurdular. Bu arada rüzgar da onlarla gidiyor ve can sıkıntısından ısıklık çalıyordu. Sonra Ceiba Ana'yı gördü. Şakadan bir el vuruşuyla eteğini havalandırmak istedi ama, Ceiba Ana, kızdı ve ona,

"Rahat dur rüzgar! Başımda sızlanan kaprisli bir Laguna olduğunu görmüyor musun?" dedi. O andan sonra rüzgar, yukardan Ceiba'nın dalgalı saçları arasından görünen Laguna'yı seyretti. Rüzgar, güzel Laguna'yı gördü ve ona kur yapmayı düşündü.

Rüzgar yukarıya Ceiba'nın başına kadar vınladı ve küçük Laguna'nın kulağına güzel sözler fısıldamaya başladı. Küçük Laguna gevşemeye başladı ve rüzgara: "Eğer bana dünyayı gezdirirsen, senle gelirim!" dedi. Rüzgar ikiletmedi. Bulutlardan bir at yaptı kendine ve Ceiba Ana'nın başındaki Laguna'nın alındığını farketmeyeceği bir çabuklukla küçük Laguna'yı terkisine aldı.

Uzun bir süre rüzgarla gezdi küçük Laguna. Rüzgar ne kadar güzel olduğunu söylüyordu küçük Laguna'ya. Susuzluğun onun suyuyla dindirilemeyeceği kadar şık ve işveli olduğunu ve sularının içine gömülmekten kendini alamıyacağını, daha pek çok şey söyledi rüzgar, küçük Laguna'yı gün doğumunda bir köşede aşk yapmaya ikna etmek için. Rüzgar ne söylediye, hepsine inandı o. Ve bir su birikintisi ya da bir denizin üzerinden geçtikleri her seferinde, küçük Laguna yansınasını seyretti, nemli saçlarını düzeltti, sulu gözlerini baygınlaştırdı ve dalgalarıyla baştan çıkarıcı bir ifade verdi yuvarlak çehresine.

Ama küçük Laguna, yalnızca bir yerden diğerine gezdirilmek istiyordu, gün doğumunun bir köşesinde aşk yapmayı düşünmemişti. Ve rüzgar onu çok yukarlarda taşıırken tedirgin oldu, kaba bir kahkaha patlayarak küçük Laguna'yı itti, aşağı düşüyordu, yüksekte olduğundan uzun süre düştü ve eğer birkaç yıldız düştüğünü görmese ve uçlarıyla tutmasa kesinlikle kocaman bir patlama olacaktı. Yedi

yıldız onu bir çarşaf gibi uçlarından tuttular ve yukarıya, göğe kaldırdılar. Düşerkenki korkusuyla beti benzi solmuştu küçük Laguna'nın. Yeryüzüne inmek istemediğinden yıldızlara onlarla kalmasına izin vermelerini rica etti.

"Tamam" dedi yıldızlar. "Ama nereye gidersek bizimle geleceksin."

"Evet" diye yanıtladı küçük Laguna. "Sizinle geliyorum."

Ama hep aynı yolda gitmek zorunda olduğundan üzgündü küçük Laguna ve yine ağlamaya başladı. Hıçkırılarıyla tanrılar uyandı ve ne oluyor, bu ağlayışlar nereden geliyor diye baktılar. Gecenin içinde yedi yıldızın sürüklediği küçük Laguna'yı gördüler. Öyküyü öğrendiklerinde öfkelenildi tanrılar. Çünkü onlar gölleri gökyüzünde dolaşsınlar diye değil, yeryüzünde dursunlar diye yaratmışlardı. Küçük Laguna'nın yanına geldiler ve "Sen artık bir göl olmayacaksın. Göller gökyüzünde yaşamazlar. Ama seni aşağıya indiremeyiz. Artık burada kalacaksın. Şimdi sana ay denecek. Çünkü gururlu ve süse düşkünsün. Senin cezan yeryüzünde ışık saklandığında hep bir deliği yansıtmak olacak."

Çünkü tanrılar yeryüzünde ışığı koruyorlardı, ışıklar ve ruhları bittiğinde tekrar içebilmeleri için büyük, yuvarlak bir delik yaptılar. Ayın ışığı yok, o sadece bir yansıtıcıydı, dolunayda büyük bir ışık, boşluğun ışığını yansıtıyordu. Işığın yansıtıcısı aydı. Bu yüzden ne zaman ay bir göl üzerinde gezintiye çıksa aynadaki yansımaları göz-lüyor. Ve ne kadar istese de o ne mutlu ne de öfkeli, yalnızca küskün.

Ceiba Ana da sır ortağı olduğundan tanrılarca cezalandırıldı. Ortalıkta dolaşmayı yasakladılar ve ayrıca ona birisinin ağlamasını duyup acısına ortak olmaması için iki kat kalınlıkta bir deri verdiler. O zamandan beri Ceiba Ana taş gibi derisiyle hareketsiz duruyor. Biraz hareketlendiğinde dünya sarsılıyor.

"Böyle olmuş" dedi yaşlı Antonio. O zamandan beri ay, dünyanın içinde saklanan ışığı yansıtıyor. Bu yüzden ay, ne zaman bir göl bulsa saçlarını ve yüzünü düzeltmek için durup, kalıyor. Kadınlar da bu yüzden bir ayna gördüklerinde kendilerine bakmak için dururlar hep.

Bu tanrının bir hediyesiydi, her kadına aydan küçük bir parça vermişlerdi, saçlarını ve yüzlerini derleyebilmek için, gezmek ya da göğe çıkmak isteği duymasınlar diye.

Yaşlı Antonio, sonuna gelmişti ama, rüzgar bitmemişti. Dal-galar küçük kanoyu tehdide devam ediyordu. Bir şey söylemedim. Yaşlı Antonio'nun anlattıklarını düşündüğümünden değil, ağzımı aç-tığımda ayın cilvelerini yaptığı aynaya ciğerlerim ağzımdan çıkana dek kusacağımdan emin olduğum için...

GEÇENİN KİNİ ve UZLAŞMAZLIĞINDA

Meksika'da ay bazan kırmızı pırıltılarla süsler kendini. Ne utanç ne de kandır bu. Sedef rengi yüzleri ışıtan cesaret ve kindir. Meksika gecelerindeki uzun gezisini bitiren ay, aynalarda yinelenen yolundan, gezinti yorgunu geri dönüyor. Kinle.... ve uzlaşmazlıkla.. kırmızılaşmış bakışlar var.

Neden? Ne gördü? Sallanarak, isteksiz ve ince bir Mayıs rüzgarının sarmaladığı bir saz gibi, geçmişteki yolculuğunuzun öyküsünü anlatıyor ay. Meksika gecelerinde dolaştığını ve aynaların baş döndürücü labirentinde, bugünkü öykümüze geldiğini anlatıyor Subkomutan Marcos'a...

BİRİNCİ AYNA

Ayna ve Resim Olarak İktidar

Bölüm I. Aynanın aynada yansıyan katlarının katları kadarki absürd resmi ve bu inanmak zorunda olduğumuz büyük gerçek: İktidar gerekli, uygun ve sonsuzdur.

BİRİNCİ İKİLEŞME

İktidarın aynası çifte bir resmi yansıtır: Söylenen ve yapılan. Bu ayna hiç bir şeyi gizlemiyor. Araçlar tükenmiş, eskisi gibi değil. Yüzeyi pash ve lekeli. Artık gerçeğe "dönüyor" Tam tersi karşısını gösteriyor. Ama onu açıkladığında kontrol ediyor ve kendi hizmetine sokuyor. Şimdi yalnızca karşıt resmin "doğal", "net", "ırtıslmaz" olarak görülmesi için uğraşiyor.

1994 yılının ilk yarısı nasıl sürprizlerle dolu ve yeni olayları ortaya çıkardıysa, 1995 yılının aynı zaman dilimi de neo-liberalizmin yönünün, olmayan bir yön olduğunu onaylıyor. Çelişki ve sahtecilik yeni ulusal politika ve hükümet programının omurgasını oluşturuyor.

"Ailen için Refah"ın, pahalılık, işsizlik ve ekonomik göstergelerin düşüşü olduğu nerede görülmüş.

"Politik müzakerelerle Barış"ın tanklar, uçaklar, helikopterler ve binlerce askerden oluşan militarizmle ifade edildiği nerede görülmüş.

"Köklü politik reformlar"ın zorla atanmış valinin korunması olduğu nerede görülmüş. Onlar bir orduyu arkalarına alarak, sürekli daha fazla kendi topraklarında işgal ordusu hazırlayan "demokratlar"dır.

"Ülusun egemenliğinin korunması"nın ülke zenginliklerinin fiyat etiketi olduğu nerede görülmüş.

"Hep doğruyu söylemenin" özellikle elektronik iletişim araçlarıyla öfke yerine gülümseme ve şaşkınlığa yol açan kaba yalanlarla manipulasyon olduğu nerede görülmüş.

"Nasıl yapıldığını bilme"nin harflerinin değiştirilerek "nasıl yapıldığını bilirim"e dönüştürüldüğü nerede görülmüş.

İktidarın aynası "ben ya da faşizm" diyor, baskılar, takibatlar, devlet terörizmi artırıyor. "Ben ya da anarşi", politika ve ekonomi rüyından çıkıyor, hedefsizleşiyor. "Ben ya da kaos" devlet görevlilerinin sözleri ve yaptıkları birbirini tutmuyor. "Ben ya da belirsizlik" ve tek gerçek geleceğin korkudan başka bir şey yaratmayan koca bir bilinmez olduğu.

İKİNCİ İKİLEŞME

İktidar aynasının sunduğu ikinci resim ikili: Bir tarafı iktidarın içinden kendisi için çizdiği, iktidarı kendisine veren bir resim. Resmi sözlerini yansıtıyor:

"Bizler sürekli var olanlarız. Biraz küçüldük ama buna karşın zenginleştik. Geleceğin bilinmezliğini yeterli dozdaki geçmişle aşıyoruz. Dün bugün olabilir, bunun için yalnızca dolar yatırımı ve uygun bir reklam kampanyası gerekli"

İktidar için şu an geriye bakan ve böylece güçlenen bir ayna. İleriye bakmayı sevmiyor, uçurum başını döndürüyor.

Ama iktidar dışarda da bir resim, iktidarın dışarıya, uluslararası tüketime sunduğu bir resim. Peki Meksika halkına sunulacak resim ne? Nihayetinde o Meksika'nın hükümeti! Hayır, dert etme, bu resim yurtdışı iletişim medyalarıyla ülkeye ulaşıyor. Ekonomik durum hakkında, hükümet planları hakkında, iç politikayla ilgili, bitmek bilmeyen katliamlarla ilgili haberler, bütün bunlar, Meksika halkına yabancı ajanslar üzerinden ulaşıyor. Sıradan Meksikalı ekonominin nasıl gittiğini öğrenmek için, ücret bordrosuna, alım gücüne, ekonomik güvencesinin varlığına, iş güvencesine ya da yaşam standartına göz atmayacak. Bunun yerine başka ülkelerden veya uluslararası organların yetkililerinin açıklamalarına güvenecek.

İktidar, daha doğrusu, Meksika'da iktidar olan neo-liberalizm kendi yönetenlerini meşrulaştırmaya uğraşmıyor. Ayna şimdi yeni bir hileye başvuruyor. Söz konusu olan kanun dışı uygulamalar resmini "ters-yüz etmek" ve onu meşruluğa "dönüştürmek" değil. Bugün

kanundışılıkların resmi üzerine onu silecek ya da arka plandan baskın çıkacak yeni bir resim yerleştirilmeli. Kendine *kanuna uygunluk* diyen bir resim. Kendi meşruiyetini *kazanmaktan* aciz, mücadele etmekten aciz iktidar "kanuna uygunluk" elbisesine bürünüyor. Adalet giysisiyle her şey yapılabilir... hatta yasalar bile çiğnenir. Bugün iktidarın aynası yasal, ama adaletsiz bir resim çiziyor.

Meksika'nın sıradan yurttaşları, "sözde" seçilmiş olan hükümetin onları temsil etmesi ve iyiliğini düşünmesini beklemesin. Hükümetle yetinmek yerine -yasal temsili-hükümet temsili-yasal temsili- ve böyle sonsuza dek bir aynanın aynadaki yansımaları içinde sürüp gider. İşte iktidar budur: Bir totoloji aynası. Aynadaki kendi görüntüsünde açıklıyor iktidar:

"Benim, çünkü ben önemliyim,
Önemliyim çünkü benim
Bu yüzden:
Benim ve önemliyim".

Kendisini onaylayan, kendi tatminine yeten bir görüntü gibi. İktidar "kendini beğenmiş" ve yine sonsuz aynadaki aynalar...

Ek: Aynadaki Görüntünün Ayrıntıları

(İktidar Değişikliği: Kırılma Noktası Değişir Ama Ayna Aynı.)

Popülizm ve neo-liberalizm, dinazorlar ve teknokratlar, PRI ve PAN arasında, iktidar en uygun kırılma noktasını bulmaya çalışıyor, en cazip, en etkili olanını. Rejim dünden daha güçlü ya da zayıf değil. Kendi çelişkilerine tutunuyor ve aynı kalmak ve aynı etkiyi sürdürebilmek için kendi değişimini üretmeye hazırlanıyor: İktidar kendi görüntüsünün reproduksiyonlarını güvenceye alıyor. Haklar, sürekli bu görüntünün bir parçası oldular. Bu yüzden daha sonra meşru yollardan iktidara gelme yolunu düzlemeye uğraşmıyor, çünkü o zaten iktidarın bir parçası.

Ama iktidar, görüntülerinin gürültülü yansımalarıyla, güçsüzleştiğini, zarar gördüğünü, aşındığını ve seyircilerin kızmaya başladıklarını keşfetti. Etkililiğini kaybediyor, yararsızlaşıyor... ve kriminal hale geliyor.

Yeni bir figür (yeni bir resim değil, sadece ön plana çıkan bir ayrıntı) gerekli: Önerilen iktidar değişikliği, gerçekte aynı aynanın resimlerinin değiştirilmesi, iktidarın, aynı aynanın, aynı resimlerinin ön ve arka planlarındaki ayrıntıları arasındaki değişiklik...

Dünün Salinistleri, bugünün Pancıları, dünün dinazorları, bugünün teknokratları, kertenkeleler yabancı ülkelerdeki post üniversitelerde okuyanlar.

Kırılma noktasındaki değişiklik 2000 yılı için hazırlanmayacak. İktidar içindeki açık bir giz şu andaki görüntünün yüzyılın sonuna kadar sürdürülebilmesinin zor olduğu. Bozulan resimdir. İktidar demek olan ayna sonsuzdur...

Tiksinti ve korkuyla, kötü bir rüyadan uyanan biri gibi, ayın solgun tülünü silkeleyerek geri döndüğünü bilmesi gibi. Gözlerinin altındaki halkalar ve zayıflamış olarak aynanın kendisi olduğu ve bir görüntüden diğerine fırlayıp durduğunu kendisini ikinci aynada* görmeyi başardığını anlatırken bir şaşkınlık işareti yapıyor.

İKİNCİ AYNA

Bölüm II. Muhalefet güçleri gibi, iktidarın ona karşı duran pazarlama sinizmiyle her şeye bulaşması ve aynadaki diğer deforme olmuş resimler gibi bir çok gerçeğin olduğuna dair.

İkinci aynada muhalefet yaşıyor. Meksika'da muhalefete dahil olmak kolay: PRI'lı olmamak yeterli. Fakat muhalefet var, muhalefet var. Daha iki onyıl öncesine kadar, Meksika'nın legal politik görüntüsünün fotoğrafı çok basitti: Merkezde PRI bulunuyor, onun sağında PAN ve solunda tekrar PRI ve bazen PPS. PARM, yalnızca bazı bölgelerin partisi. Genel muhalefet içerisindeki aşırı sol, illegaliteye devam ediyordu.

Uzun ya da kısa aralıklarla, ardından solun çeşitli örgütleri, politik iktidar için legal mücadeleye kauldılar. Meksika'nın politik geometrisinde solun yeri çeşitli partilerin kavgalarına yol açtı. Ortada PRI tartışılmaz olarak duruyordu hep. PRI, ortada duruma göre, aynaya nasıl uygun düşüyorsa, bir sağ ya da sol parti oldu. Ama daha sonra kriz geldi ve sistemin krizi politik partilerin de krizi oldu. İç krizler için 1988'deki başkanlık seçimlerinden bir gün önce bölünen PRI'den daha iyisi yoktu. Accion Nacional ihtiyaç duyduğu karizmatik lideri, Maquiao'yu buldu. Parçalanmış yasal sol, iç ittifakın kötü bir şey olmayacağını keşfetti. Böylece Cardenas soyadındaki, Cu-

* Ay İspanyolcada ayrıca espejo=ayna olarak da ifade edilebiliyor.

authemoc isimli ve asık suratlı bir adamın etrafında geniş bir cephe oluştu. Çeşitli sosyal kesimlerin hoşnutsuzluğu ortaya çıktı ve neo-cardenizm yolunda ilerlendi. Sosyal huzursuzluk oy pusulalarına yansıdı ve PRI ilk kez başkanlık seçimi sandığından muhalefet güçlerinin sayesinde galip çıktı. Kaybetmek başka şeydir, iktidarı vermek çok daha başka bir şey. Dolandırıcılık sibernetik mucizeler yarattı ve PRI yasalar önünde kazanırken, meşruiyette kaybetti. Seçim sonrasında önceki altı yılda artan protestolar kitleselliğini yitirdi. Almoloya cezaevinde görevli sonraki aday Carlos Salinas de Gortari etrafında yalanlardan muazzam bir ayna ördü. Bunun için elektronik iletişim medyaları, reaksiyoner papazlar, büyük sermaye, çizgili ve donuk yıldızlı bayrak'tan (Amerikan bayrağı kastediliyor. Ç-N.) destek aldı. "Bu güç oldu" diyor iktidardakiler. "Bir daha yinelenmemeli! Şimdi artık 1994 hazırlıklarına başlamalıyız".

Cardenas Solorzano'nun oluşturduğu cephe, ilk darbeyi yedi ve ebedi satelitleri ayrıldılar. Geniş muhalefet cephesi politik bir parti olmaya çalıştı ve Demokratik Devrim Partisi kuruldu. Vaftizleri kendi kanlarında oldu: Hedeflenen katliamlar Cuauhtemoc Cardenas ve PRD'ye karşı Salinist Kampanyanın ölümcül hesaplarını açtı.

Bu saldırıların ortasında oluşan PRD, bazen bir cephenin, bazen de bir politik parti olarak birleşmenin sakıncalarını taşıdı. Üyelerinin bir kısmının teokratik geçmiş, tekrar, bu iktidar partisi rejimine alternatif yaratma çabasına yansıdı. Herşeyin ötesinde, PRD'nin yaşam pahasına yurttaşların politik katılımı için önemli bir yer sağlamış olduğu tartışılmaz. Bugün Meksika'da ortaya çıkan bu küçük demokratik alan PRD'nin eseridir.

PRD'nin muhalefet karakterinin en iyi göstergesi iktidar kaynaklı sayısız saldırılardır. İktidar onlardan korkuyor, her düzeyde ve sürekli saldırıyor. Şimdi, reaksiyonun büyük düşünen beyinleri, ayrıntılı analizleriyle bu partinin -muhalefetin bir partisi olarak övündüğü bilinen-ölüm fermanını imzaladılar. Cardenas'ı ilgilendiren iktidarı sadece politik bir ölü olarak damgalama çabası değildi. Kendi parti üyeleri de kendi kendilerini bertaraf ettiler, ama öncelikle de kendi dayanak noktalarını inkar etmeyi denediler: Otoritarizme karşı acımasızlık.

Şimdi PRD ayna modasına uydu: Merkez için mücadele. Legal sol çizgisini kaybetti ve herkese hitap eden bir yer edinmeye çalışıyor. PRI, PAN ve Manuel Camacho Solis de merkezi istiyor. Sansız bir geçişi garantileyen, devlet iktidarının istikrarlı bir devamını garantileyen merkez diyorlar, "kesiksiz değişim" Böyle tanımlanan bir alan mücadelesinde, PRD'nin şansı yok. Herşeyden önce, gö-

r n rdeki "diyalogcular" ve "acımasızlar" arasındaki savaş, gerçekte, bunlar arasındaki, politik merkezi elde etmek uğraşı verenler (ve Accion Nacional'in "seçim zaferi"nin yeni bir basısı arzulanıyor) ve yönelimleri ve tarihte solu tercih edenler arasında.

Ya sol? PRD'nin arkasında bıraktığı boşluğu doldurma çabası gösteren legal olmayan sol. Bu sol aslında var. İlegallikleri (gizlilik demek olmayan) yerel düzeyde ve güncel konularda politik çalışmalarının ve etkilerinin boşa gitmesi demek olmuyor.

Gerek legal sol gerekse de illegal, yakınındaki herşeyi yutan ve ciddi sindirim problemlerinden rahatsız olarak sonunda yuttuğu herşeyi tekrar dışarı çıkaran antropolojik bir aynayı paylaşıyorlar. Her sol olan kendini  nc  olarak görüyor. Bunun anlamı, ne kadar süre devam edeceğini kimsenin bilmediği çok sayıda öncünün olması ve bu öncüleri izleyecek bir "kontenjan"ın yokluğu. "Politik gerçekçilik" ve sinizmin yaşamın acil sorunları karşısında söyleyecek çok az şeyi var. Yeni sol eski politikaları sürdürüyor ve grupların kısaltmaları Meksika muhalefetine aynasında küçücük bir yansıma yalnızca.

Dağınık ve birbiriyle araları açık, sol muhalefetin onuru, her darbeden sonra yeniden ayağa kalkmak, boynun eğmemek, mücadeleye devam etmek (herşeye ve kendine rağmen) ve devrimin gerekli ve mümkün olduğunu düşünmek...

Öfkeli, soğuk ay bu yansımadan uzaklaşıyor. Yansıma arasında uzaktan bir pırıltı farkediliyor. Deneyimli bulutlar ve akrobatlar gibi ay, gönderilmiş ipek bir iplikle asılı duruyor. Hızla asıldı mı insan

      AYN'A'ya varılıyor

Bölüm III. "Partisizlerin", "sivil toplumun", " oğunluğun", " nc st n  bekleyen bilinçli kitle"nin, ne ismi, sesi, ne de yüzü olmayanlar olarak tanımlanan ve en fazla olası bir oy olan, kontenjanda bir yer, gösteride bir çığlık, bekçi, tüketicisi, televizyon izleyicisi, radyo dinleyicisi, bir okuyucu, kendi hesabına geçirilecek bir rakam olan herkesin adına "halk"tan konuşanlar...

Son yılların büyük g sterilerindeki baş aktörler, her olayda herkesten fazla büyük darbelere maruz kaldılar. Kriz ve özellikle "parlak" kriz yönetimi neo-liberal teknokratlar aracılığıyla devrimci öncülerin rüyalarında bile görmedikleri bir bilinçlendirme kampanyası etkisi yaptı. Aptallıklarından biri, sürekli kötüleşen ekonomik durum, beyinlerde ve yüreklerde değişim istemini doğurdu. Elektronik med-

yanın etkisizliği giderek artıyor. İktidarın kanundışılıklarına ulaşıyor ve radyo kanallarında Zabludovski, Ferriz de Con, Alatorre ve benzerleri gibi en ufak kuşkuya yer bırakmayan televizyon seyircileri yok.

Yukarıdan kokular geliyor, bir şeyler çürümeye başlıyor. Bu fesat günlük yaşamda dramatik sonuçları doğuruyor: İntiharlar artıyor. Ekonomik kriz borsayı, büyük banka merkezleri ve ekonomi dergilerinin özel eklerini terk ediyor. Ekonomik kriz "Meksika halkı" olarak adlandırılan çoğunluğun masalarında yaşanıyor. Giyimde, yemekte, yaşamda, işte, aşta ve hatta ölümden kriz faturasını çıkarıyor. Ödenmek zorunda, hem de peşin olarak.

Kriz her muhalefet cephesinin rüyası olan şeyi gerçekleştiriyor: "Kalkınma"nın ayırdığı ve sıkça düşman saflarda tuttuğu sosyal kesimleri ve sınıfları birleştiriyor.

Mayıs eşyalarını toplar, gelecek yıl bir kez gelmemek üzere gitmeye hazırlanırken, gazetelerdeki bir not kayboluyor:

Ülkenin açıkları 19.2 milyonu gösteriyor. 1995'te iş arayanlar en azından 1.2 milyon artacak. Bunlar 6 milyon işsiz ve 12 milyon gizli işsiz eklenerek sayılmalı. 1995'te en azından 622.000 işten çıkarma. SHCP'ye göre ilk çeyrek yılda 436.191 kişi işten çıkarıldı. GEA'ya göre (Birleşik Ekonomik Araştırmacılar Grubu) BIP negatif büyüme hızı % 4.9 oluyor. Geçtiğimiz 1995 yılında asgari ücret alanlar alım güçlerinin % 17.6'sını yitirdiler. (La Jornada, 29 Mayıs 1995)

Fakat ekonominin birleştirdiklerini politika ayırıyor. 1 Mayıs 1995 son on yılın en büyük ulusal ve bağımsız hareketi olarak görülüyor. Bu iki noktadan karakterize ediliyor: Biri hükümet politikalarını protesto, diğeri, ortak bir politik önderliğin olmayışı. Büyük bir eylem, büyük bir hoşnutsuzluğun belirtisi. Ortak bir önderliğin eksikliği, birşeylerin eksik olduğunun belirtisi...

"Konuşanların" yeni ve gözde tarzları, bunu ünlü "Meksika halkının" önüne koyuyor. Meksika'nın umutlarının ölüm fermanı "Meksikalılar herşeye katlanırlar" cümlesinde özetleniyor, bu soruda yatıyor. Umut, ağır ağır kendi sözlerini denemeye başlıyor, kendine yeni bir dil yaratınak, yeni bir aynayı parlatınak için, yeni bir resim için...

Ay incecik bir umutla üçüncü aynayı terk ediyor. Ayrılık acı veriyor ona. Yorgun ve alacakaranlığın aniden kırılgan hafifseyciliğinde soğuktan katılaşmış ay Batının denizleriyle örtünüyor. Dalgaların yansımada kendini seyrediyor ve tuzlu suyla yüzünü temizliyor. Yorgunluk ve dalgaların serpintileri uzaktan

DÖRDÜNCÜ AYNA'ya bakışını engelliyor.

Bölüm IV. Doğu denizlerinin üzerinden bizimle acılarını paylaşanların Avrupa'da keşfettikleri kadınlara ve erkeklere gönderdikleri selam: Umut hastalığı.

Dördüncü aynayı izlemek için tavsiyeler:

Herhangi bir ayna alın, onu karşınıza koyun ve rahat bir duruş şekli alın. Derin bir nefes alın. Gözlerini kapayın ve üç kez tekrarlayın:

Ben, neyim, ne olabilirim. Ayna, göster bana, ben neyim, söyle cam, ne olabilirim".

Bunu yaptıktan sonra lütfen gözlerinizi açın ve aynaya bakın. Hayır, kendi görüntünüze bakmayın. Bakışınızı aşağıya kaydırın, sola. Yaptınız mı? İyi dikkatlice oraya bakın, bir kaç dakika sonra bir başka resim görünecek. Evet, bu bir yürüyüş: Güneydoğu'dan gelen erkekler, kadınlar, çocuklar ve yaşlılar. Evet, bu Meksiko şehrine uzanan bir ana cadde. Kafilenin sol tarafında koşanı görüyor musunuz. Nerede mi? Orada, aşağıda, yerde. Evet şu küçük ve siyah olan. Ne olduğunu bilmek istiyor musunuz? Bir böcek! Şimdi dikkatinizi rica ediyorum, çünkü bu böcek...

DURİTO IV

Durito caddede dolaşıyor. Tabascolu bu insanlar bütün bu yürüyüşlere ve hastalıklara rağmen hâlâ yorgun görünmüyorlar. Daha bu sabah Onur ve Ulusal Egemenlik Göçüne başlamış gibi yürüyorlar. Yine, öncekiler gibi Zapatistaların sesinden bir çağrı Meksika'nın güneydoğusundan bütün ulusu dolaşıyor. Bunlar aynı özlemler: Demokrazi, Özgürlük ve Adalet. Meksika'nın güneydoğusunun kahramanca coşkusu umudun adını ifade ediyor. Tachicam, daha iyi bir gelecek özlemiyle birleşmek. Dans etme hakkının yasalarla korunduğu bir bölgenin rüyası...

Durito yürüyüş molasından yararlanıyor ve sıcaktan koruyacak küçük bir çalı arıyor. Tekrar nefes alacak duruma geldiğinde kağıt ve kalemını çıkarıyor. Ormanda bıraktığı küçük yazı masası yerine bir taşın üzerinde bir mektup yazıyor Durito. Haydi! Korkmayın! Durito'nun omuzu üzerinden eğilin ve okuyun:

Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional Meksika

Bay Filanca'ya

Profesör ve araştırmacı

Universidad Nacional Autonoma de Mexico (UNAM)

Mexico, D.F.

Don Durito de la Lacandona'dan

Sup-Marcos'un sancaktarı, yenilmez şövalye

Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional Meksika.

Bayım:

Benim, şövalyelik yapan asil bir zanaatkar böceğın, yazması olağanüstü gelebilir size. Korkmayın ve psikanalizci aramaya çalışmayın, bunu çabucak anlatacağım size. Siz Sup'a bir kitap için (ya da benzer bir şey için) demokrasiye geçiş hakkında bir pasaj yazması önerisinde bulundunuz. (bir kez yayıncılığın krizi ve kağıt fiyatlarının yükselişi gözönüne alındığında hiç kimsenin okumayacağı kesin olan) Kitap (ya da her neyse) UNAM tarafından yayınlanacaktı. Kararlaştırdığınıza göre UNAM tarafından yazma "çalışması" için Turin'deki FIAT işçilerine aynı miktar dolar ya da İtalyan lirası olarak ödenirken 1.000 N\$ (yeni meksika pesosu)'lık korkunç bir rakam ödenecekti. COBAS'daki İtalyan işçilerin anılan rakamı Zapatistalarla dayanışma işareti olarak Avrupalı işçilerden aldıklarını öğrendik. Siz görevinizi yaptınız, FIAT işçileri de, kötü örnek oluşturan tek kişi Sup, çünkü teslim tarihini ve Sup'un hiç bir şey yazmadığını net olarak hatırlıyorum. Ocak 1995'de köye çekilmişti ve Sup hükümetin diyaloga hazır olduğu gibi saflıklarla meşguldu, bu yüzden Ocakta da bu görevini yerine getirmedi. İhanet Şubat'ı aklını başına getirdi ve elini çabuk tutarak benim yanıma koşması etkisini yaptı. Hayal kırıklığını atlatuktan sonra, bana bu paragrafa ilişkin görevini anlattı ve benden bu ciddi görevde yardımcı olmamı rica etti. Ben bir şövalyeyim, değerli bayım ve şövalyeler kimsesizliğı şüpheli, burnu büyük suçlular bile olsalar, ihtiyacı olanlara yardımcı olmak zordur. Neyse, benden istenilen yardımı yerine getirmeyi iyi niyetle kabul ettim ve bu yüzden size Sup değıl, ben yazıyorum. Tabii ki bu görevi Şubatta üstlenmeme rağmen neden ilk kez 1 Mayıs'ta yazdığını soracaksınız. Şimdi bir gazetecinin doğru olarak vurguladığı gibi bu "Bağımlı İsyan"dır.*

*B. Traven'in aynı isimdeki kitabı ve "colgado" kelimesinin bir diğer anlamı .

Ayrıca size, çok çok ciddi ve çok resmi yazdığımı görüyorsunuz, benim yazım tarzımda Sup'un hükümet yetkililerini kızdıran saygısızlıkları ve şakacılıklarını beklemeyin. Bu yüzden çok zaman harcadım. Heyecanlanmayın, daha kötüsü de olabilirdi, Sup'un bir gün size yazmasını beklemek zorunda kalabilirdiniz. Fakat bu belirsiz günü bekleme rizikosuna girmeye değmez. Önerdiğiniz temaları içeren, yanılmıyorsa aşağıdaki başlığı taşıyan bir kağıt rulosu gönderiyorum size.

ZAPATİSTLERE GÖRE DEMOKRASİYE GEÇİŞ

Birileri "neo-Zapatistalar"a göre değiştirilmek istenebilir, fakat yaşlı Antonio'nun La Historia de las Preguntas'ta açıklamış olduğu gibi, 1994'ün ve 1910'un Zapatistaları aynıdır.

Şu anki politik durum, demokrasi ve birinden diğerine geçişin ne olduğuna ilişkin görüşlerimizi iletiyorum size.

I. BUGÜNKÜ POLİTİK DURUM: İKTİDAR PARTİSİ REJİMİ MEKSİKA'DA DEMOKRASİYE GEÇİŞİN BAŞLICA ENGELLERİ:

Bugünkü Meksika'da bütün Meksika toplumunun çeşitliliği karşısında tam bir yapısal bozulma etkileri görmekteyiz. Bu hem sosyal sınıfların politik ve ekonomik görünüşleri ve hatta, kent ve kırsal coğrafyatı "örgütlenmesi"ne dayanmaktadır. 20. yy. sonundaki dünya çapındaki Manchester kapitalizminin gerçekleşmesiyle bu bozulma, kendini "NEO-LİBERALİZM" kisvesiyle örtüyor ve tüm gelişimini tam bu deformasyonun devamına ve katılaşmasına dayandırıyor. İktidar kanadının "eşitlemeye" ilişkin her girişimi, imkansız ve ucuz bir demagojiden başka bir şey değil, örneğin; "Ulusal Dayanışma Programı" biçiminde kapsamlı bir ulusal düzlemde faşist kontrol girişimi. Bu nedenle, biz Meksika'daki bu sosyal "dengesizliklerin" ölçsüz sonuçlar ve devlet bütçesinin dengelenmesi olduğunu söylemek istiyoruz. Egemenlik sisteminin, asıl özü, tüm rejimi toptan bir yıkıma götürmeden bu dengesizlikleri mümkün kılmaktadır. Biz sosyal ve ekonomik "deformasyonlara" değil, sadece çok kısa, politikalarına değineceğiz.

Meksika'nın politik sistemi, şu anki krizinin ve ölümcül geleceğinin ekonomik köklerini, "Devlet Partisi Sistemi" olarak adlandırılan bu deformasyonda buluyor. Burada, hükümet ve devlet par-

tisi arasında sadece bir bağ değil, (Partido Revolucionario Institucional) politik, ekonomik ilişkilerin bütün bir sisteme, hatta muhalefetteki politik örgütler ve "sivil toplum" olarak adlandırılanlara yayılması söz konusudur. Bu sistem içerisinde politik güçleri dengelemek üzere her girişim, olsa olsa, PRI saflarındaki demokratik güçlerin ve bazı muhalefet üyelerinin dile getirdikleri yerine getirilemez bir istektir. Bugünkü politik sistemin bugüne kadar denediği biricik yöntem, dengesizliklerin zorbaca sürdürülmesidir. Burada, hükümetin ve baskı aygıtlarının toplam iktidarı, medya, büyük sermaye ve PRI saflarındaki reaksiyoner ruhbanlar ve diğer tarafta bölünmüş ve tümünün birbirleriyle araları açık muhalefet. Meksika'nın politik sisteminin bu aşırı karmaşık örgütsel teorisinin ortasında, daha doğrusu sınırında, Meksika halkının büyük çoğunluğu bulunmaktadır. Devlet partisi sisteminin her iki gücü ve muhalefet örgütleri, kendi varoluşlarında, hareketsizlik ya da eylemliliklerinde üçüncü aktör olmanın rekabetindeydiler. Muhalefetin politik önermelerini (legal ya da illegal, açık ya da gizli) gerçekleştirme teşebbüslerini durdurabilmek için, sistemin bütün mekanizmaları harekete geçiriyor.

Bu sistemin içindeki terazinin kefesini dengelemeyi erteleyiş, her girişimi olanaksız kılmaktadır. Bu denge 60 yıldan fazla bir zamandır var olan Meksika'nın politik sisteminin ölümü anlamına gelmektedir. Sistem içerisindeki "oyunun kuralları" sosyal örgütlerin bir yeni adil modelini mümkün kılmak şöyle dursun, tek parti iktidarına yöneliktir. Özgür bir oyun hayali gibi teklif ve talepler, sürekli tekeller tarafından güçlendirilen bir ekonomik sistemde gerçekleştirilemez, partilerin özgür politik oyunları, politik tekellerin oluşturduğu bir sistemde gerçekleştirilemez: Devlet partisi sistemi. Bu noktayı sadece göstermeme izin veriniz (Bunun anlamı, bir problemin gösterilmesi, bir çözümün değil). Bu açıklamanın devamının, bir parça olası başka gözlerle yer değiştirmesine müsaade ediniz. Devlet partisi sisteminin derin bir analizinin ilgilendiği, parlak ve etki gücü yüksek (iğneleyici olmayan) analizlere başvurulabilir. Biz sadece olasılıkla bu kitapta tanımlanmış olan, diğer duruş noktalarına ilişkin bir ayrımı işaret ediyoruz, DEVLET PARTİSİ SİSTEMİ İÇERİSİNDEKİ reform" ya da "dengeleme"nin her girişimi, mümkün değildir. "Kırksız dönüşüm" yoktur. Bugünkü Meksika'da tüm sosyal ilişkilerde radikal ve derin bir dönüşümü yürütmek zorunludur. BİR DEVRİM GEREKLİDİR, yeni bir devrim. Bu devrim sadece, devlet partisi sisteminin dışında mümkündür.

II. DEMOKRASİ, ÖZGÜRLÜK VE ADALET MEKSİKA'DA YENİ BİR POLİTİK SİSTEMİN ÖNCÜLLERİ

Demokrasi, özgürlük, adalet yazısı, EZLN'nin yerli tabanının çoğunluğunun, kendi taleplerinin öncüleridir. Bu talepler birbirinden ayrılmazlar. Herhangi birinin öne alınması da söz konusu değildir (kulaklarımıza fısıldanan ideolojik bir olay: "Önce adalet, demokrasiyi sonraya mı bırakıyoruz?") Bunlar daha çok çeşitli tarihsel dönemlerin ifade ediliş sırası ve ağırlıklı unsurlarıyla ilgili çeşitli heyecanlar (biraz aceleyle 1994 yılı ve geçen 1995 yılı için) Hükümet birlikleri, bizim birliklerimizi sıkı bir kuşatma zincirine aldıkları ve bizim emrimizdeki komando birliklerimizin ordu tarafından "avlandığı" sıralarda, 20 Ocak 1994'te iletişim medyalarına yazdığımız bir mektuptaki bir DEVRİM üzerine ifadesine dayanıyorum. O zamanlar söylemiştik:

"Meksika'daki devrimci bir değişimin tek tarafı yürütülen bir aksiyonun sonucu olmayacağını düşünüyoruz. Bu dar anlamıyla, silahlı bir devrim ya da barışçıl devrim olmayacağı demek. Bir devrim, herşeyden önce, çeşitli sosyal kampların, çeşitli yöntemler ve çeşitli sosyal biçimler altında, çeşitli bağlaşıklar ve katılımlarla yürüttüğü savaşıyla sonuçlanacaktır. Ve bu sonuç, zafer için özgül toplumsal önermelerle yükümlü olan bir partinin, bir örgütün ve örgütsel ittifakın değil, aksine çeşitli politik önermelerin tartışmalarla çözüldüğü demokratik bir alanın niteliğine bağlı olacaktır. Çözümün bu demokratik alanı, birbirine tarihsel olarak ayrılmaz biçimde bağlanmış üç öneriyi içermektedir: Toplumsal egemenlik önerilerini kararlaştırmak için demokrasi, bir veya diğer öneriyi kendisi kararlaştırabilmeye yarayan özgürlük ve tüm önermelerin hazırlanması için adalet". (20 Ocak 1994)

Bir tek cümlede üç saptama, üç saptama, öyle sert, tıpkı ekşi çikolata gibi. Sup'un tarzı: Belirsiz bir anlayış, anlaşılması güç fikirler, sindirilmesiye çok daha güç. Fakat sadece taslak halinde olan fikirleri geliştirmek için izin isteyeceğim. Devrim üzerine bütün bir tasvir dünyasını içeren üç saptama söz konusu. (Öncülerle sayısız polemikler ve "DEVİRİM" bekçiliğinden kaçınmak üzere küçük harflerle yazıyorum).

Birincisi; devrimci değişimin niteliğine dayanıyor, bu devrimci değişimin niteliği kendini, çeşitli metodlar, cepheler, biçimler ve çeşitli derecelerdeki ittifakları ve katılımı kucaklamasında gösteriyor. Bunun anlamı tüm metodların bir yeri olduğu, tüm savaş cephelerinin

önemli olduğu ve tüm derecelerdeki katılımın önemli olduğudur. Öyleyse anti-avangard ve kolektif bir uzlaşmanın içerilmesi sözkonusu olmaktadır. Devrimin problemi (dikkat küçük harflerle) bir örgütÜN, metodÜN ve liderİN problemi (dikkat büyük harflerle) bitmiş oluyor ve herkesi ilgilendiren problemse bu devrimin gerekli ve mümkün olduğunu ve gerçekleşmesinde herşeyin önemli olduğunu görmektir.

İkincisi; bu devrimin hedef ve sonuçlarına dayanıyor. Sözkonusu olan iktidarın fethi ya da (barışçıl ya da silahlı) yeni bir toplumsal sistemin kuruluşu değildir, daha çok birinden diğerine bir birikim sözkonusudur. Sözkonusu olan yeni dünyanın bekleme odasının, içinde çeşitli politik güçlerin eşit haklar ve yükümlülüklerle toplumun çoğunluğunu desteklemek için savaştıkları bir alanın yaratılmasıdır. Bu, Zapatistlerin "silahlı reformistler" oldukları tezini doğrular mı? Biz bu görüşte değiliz. Bu noktada çoğunluğun desteğine sahip olmayan, "zorla benimsetilen" bir devrimin sonunda kendine yöneleceğine dikkat çekiyoruz. Bunun çeşitli yönlerden doldurulabilecek bir bohça olduğunu biliyorum. Ama burada yalnızca bir mektup sözkonusu, başka fırsatlarda geliştirmek üzere belirli noktaların altını çiziyorum, tartışma ve çelişkileri kızıştırmak için. ("Zapatista Evi"nin bir özelliği olarak ortaya çıkan şekilde)

Üçüncüsü, artık devrimin nitelikleriyle değil, sonuçlarıyla ilgili. Ondan doğan alan şu üç şartı yerine getirmeli: Demokrasi, özgürlük ve adalet. Kısacası, biz bir ortodoks devrimi önermiyoruz; önerdiğimiz çok daha zoru: Bir devrimi mümkün kılan bir devrim...

III. GENİŞ BİR MUHALEFET CEPHESİ Mİ?

Bölünme, devlet partisinin düşman güçlerinin sadece saldırılarını değil, bu muhalefetin işbirliğini ve tanınmasını da durdurabiliyor. Devlet partisi sisteminin temel sorunu radikal güçlerin direnmesi değil, olası birlikleridir. Düzen karşıtı politik güçlerin parsellenmesi, devlet partisine, müzakere ya da baskı yolunu açan muhalefeti, politik bir "ada"da resmetmesi olanağını veriyor. Burada "güçler ekonomisi" denilen askeri yasa uygulanıyor: Çeşitli küçük, karşıt çekirdeklere bölünmüş bir düşman, güçler bir çekirdek etrafında toplandığında saldırılarak diğerlerinden yalıtılıyor. Muhalefet çekirdekleri artık karşılarında BİR değil, tersine PEK ÇOK düşman görüyorlar, bu onları ayıranlara (politik önermeleri) vurgu yapmaları demek, onları birleştirenlere değil (karşı oldukları düşman: Devlet Partisi Sistemi). Elbetteki, biz burada samimi muhalefetten söz edi-

yoruz, kuklalardan değil. Muhalefet güçlerinin bu bölünmüşlüğü, her adayı "kuşatmak" ve zafer elde etmek (ya da bozmak) için sistemin güçlerini biraraya getirmesine yol açıyor.

Bu "adaların" birliği, devlet partisi sistemi açısından ciddi bir problem olurdu, fakat, birlik tek başına, rejime karşı yengi elde etmeye yetmezdi. Burada sürekli varoluş ve "üçüncü elementin", Meksika halkının eksikliği söz konusudur. Evet, kutsallaştırmadan kaçınmak için küçük harflerle. Bu "üçüncü element" bir sosyal sınıfın belirgin niteliklerine sahip midir? Evet, fakat bu "doğrudan göze çarpmıyor". Hakim olan yönü politikaya, yani politik örgütlere karşı güvensizlik ve şüphedir. Bununla, "Meksika halkı"ndan söz ettiğimizde bir problemi göstermek istediğimizi söylüyoruz, bir çözümü değil. Bir problem, ama bir tarafında teorik şemalar ve diğer tarafında ortak kontrol mekanizmalarının inatla varolduğu bir gerçeklik.

"Adaların" birliği sayısız engele çarpıyor. Gerçi hepsini kapsamasa da biri, bu birliğin yapılanması konusundaki önemli anlaşmazlıktır. Sömürülen sınıfların dolayısıyla sömürülen sınıfların örgütlerinin bir birliği, çoğulcu bir birlik; böylece sonraki bölünmeler başka yönlerle taşınacak.

Her iki cephenin paralel inşası mümkün mü ya da biri diğerine karşı çıkar mı? Biz, bunun mümkün olduğu, sözlerinin birbirini tutmadığı düşüncesindeyiz. Fakat, her durumda, en iyisi, "kurtarılmış" ya da "özgürleştirilmiş" olması gereken üçüncü aynaya sormak. Sorular, yanıtlar. Konuşmak, dinlemek. Bir diyalog yani. Ulusal bir diyalog...

(Paragrafın sonu ve görevin tamamlanması)

Hepsi bu, değerli bayım. Edebi tarzımın "Tarzım Eteklere Zil Çaldırarak" başlığı altında yayınlanmayı hakettiğine eminim ve güvenilir ve samimi olmasına rağmen, yaşamı ayna ve kristal arasında bir oyun olarak görmeye şiddetle eğilimli koruyucum gibi değilim...

Çok yaşayın, selamlar ve sadece cearet!, kristal her yerde var, sadece onu bulmak gerekiyor...

Kilometrelerce öteden -kaç bilmiyorum-hangi cadde bilmiyorum-fakat kesinlikle, Meksika'dan

Don Durito de La Lacandona
Meksika, Mayıs 1995

Geleceğin Günü

Kristali başka bir açıdan görmek üzere.

Tersine çevrilmiş yüzden ayna, artık ayna değil, sadece kristal camdır. Ve aynalar, bu tarafı görmek ve kristal camlar da diğer tarafı görmek için burada...

Aynalar parlatılmak için burada.

Kristal camlar, kırılmak ... ve diğer tarafa gitmek için burada...

*Meksika'nın Güneydoğu Dağlarından
Subkomutan Insurgente Marcos
Meksika, Şubat-Mayıs 1995*

**NOT: BU GERÇEKLERİN VE DÜŞÜNÜLENLERİN RESMİ,
BÜTÜN BU AYNALAR ARASINDA KIRMAK İÇİN BİR KRİS-
TAL CAMARIYOR.**

DURİTO V

Sabahın erken saatleri. Ciudad de Mexico. Durito, Zocalo ci-
varındaki caddede rahatça dolaşıyordu. Minicik yağmurluğuyla
Humprey Bogart'ın Casablanka'daki şapkasını yüzüne bastırmış ta-
nınmamaya çalışıyordu, Durito. Durito'nun ne giysileri ne de ay-
dınlık pencerelerin önünden kaçarak gölgesinde ağır ağır yürüyüşü,
gerekliydi. Gölgelemlerin gölgesinde ağır bir yürüyüş, yüze indirilmiş
bir şapka, yerleri süpüren bir manto. Durito, sabahın erken saatlerinde
Meksiko kentinde dolaşıyordu. Kimse onu farketmiyordu. Hiç gö-
rülmedi, çünkü çok iyi örtünmüştü, ya da bu küçük vücut, bu min-
nacık, 50'li yılların dedektifleri gibi giyinmiş bir hayalperest, ancak
çöp dağlarının arasında bulunurdu. Durito, bir ayağın ya da bu ön-
ceden görülemeyen gecenin şiddetli rüzgarlarından birinde DF'den yı-
kılmış olan kağıtların arasında yürüyordu. Durito'yu kimse görmedi,
çünkü bu kentte kimse kimseyi görmez, yalnızca bu yüzden.

"Bu kent hasta" diye yazdı bana Durito, "yalnızlık ve korku has-
tası". Kişi başına yalnızlığın en çok olduğu bir çok kentten biri. Söz-
konusu olan sıkıntıların bir toplamı değil, (sıkıcı olmayan bir yal-
nızlık biliyor musun?) daha çok bir fazlalık var; her yalnızlık,
sarmalanmış olduğu yalnızlıkların sayısıyla çarpılıyor. Böyledir,
sanki her birinin yalnızlığı, semtteki, panayırıdaki bu "ayna ka-
binesi"nin birine yönelmiş gibi. Her yalnızlık başka bir yalnızlığı

yansıtan yalnızlıkların aynası olarak yansıtan bir ayna." Durito, kendi bölgesi olmayan şehirde, düşmanların bulunduğu bölgede oldukça bilinçlenmiş, gecenin bu saatlerinde ve yüreğinde. Durito bavulunu topladı. Bu güzergahı geride bıraktı, geriye bir bakış, son bir okşama, sanki vedalaşan bir sevgilinin olduğunu biliyor. Arasıra, önünden geçenlerin sayısı azalıyor ve kasabalıları ürküten devriye araçlarının uğultusu yükseliyor. Ve Durito bu kasabalılardan birisi. Ne zaman kırmızı-mavi siren ışıkları caddelerde dolaşırsa, bir köşede öylece kalıyor. Durito, bir evin antresini, gerilla tekniğinde piposunu yakmak üzere suç ortağı olarak kullanıyor: Çok küçük bir kıvılcım, derin bir nefes ve yüzünü ve bakışını saran duman. Durito durup bekliyor. Görüyor ve bakıyor. Tam karşısında bir vitrin aydınlatıyor. Durito, arkasında çeşitli şekil ve büyüklüklerdeki aynaların, küçük cam ve porselen heykellerin, parlak kristallerin, küçük oyun kutularının sergilendiği büyük cama yaklaşıyor. "Konuşan müzik kutusu yok" diyor Durito kendi kendine, Meksika'nın güneydoğu ormanlarında geçen uzun yılları unutmadan.

Durito Meksiko kentinden ayrılmak için geldi ve herkesin reddettiği ve kimsenin terketmediği bu şehire bir şey hediye etmeye karar verdi. Bir hediye. Bu Durito'ydu, Meksika şehrinin göbeğinde Lakandon ormanlarından gelen bir böcek.

Durito bir hediyeyle vedalaşıyor.

Bir sihirbazın şık el hareketini yapıyor. Herşey hareketsiz, ışıklar sönüyor, mumlar gibi, yumuşak bir rüzgar yüzünü yaladığında. Bir başka el hareketi ve yansımayı andıran bir ışık vitrindeki oyun kutularından birini aydınlatıyor. Lila renkli sevimli bir elbiseyle kuşanmış bir dansöz, yukarıda birbirine kavuşturulmuş elleri ve kilitlenmiş bacaklarıyla ayak parmaklarının ucunda dengesini sağlamaya çalışıyor. Durito, taklit etmek istiyor, fakat kısa sürede kolları birbirine dolanıyor. Tekrar sihirbazca bir el hareketi ve sigara paketi büyüklüğünde bir piyano görünüyor. Durito, piyanonun önüne oturuyor ve bir bardak birayı koyuyor örtünün üzerine. Kimbilir, bir kez daha nerede içebilir, fakat bir süre daha geçmesi gerekiyor, çünkü bardak yarı dolu, Durito, parmaklarını çıltlatıyor ve filmlerdeki bar piyanistleri gibi parmak egzersizleri yaptığı görünüyor. Durito dansöze dönüyor ve başını eğiyor, gözlerini kapatıyor ve yana doğru sallanmaya başlıyor. İlk vurgular başlıyor. Durito piyanoyu dört elle çalışıyor. Camın öte tarafında, dansöz dönmeye başlıyor ve sağ bacağına havaya kaldırıyor. Durito, tuşların üzerine eğiliyor ve tüm gücüyle vuruyor tuşlara. Dansöz, müzik kutusu cezaevinden çıkmış gibi iyi

dans ediyor. Şehir kayboluyor. Kimse yok, sadece Durito piyanonun başında ve dansöz müzik kutusunda. Durito çalıyor, dansöz oynuyor. Şehir şaşkın, yanakları, beklenmeyen bir hediye, sevimli bir sürpriz ve iyi bir haber almış biri gibi kızıyor. Durito ona en güzel hediyeyi veriyor: Kırılmayan ve sonsuz bir ayna. Acı vermeyen, ferahlatan, temiz bir veda selamı. Tanışma sadece kısa bir bakış sürüyor, son sesler, kitlede, şehirde, bu şehrin insanlarında yeniden biçimlenerek yavaşça kayboluyor. Dansöz, rahatsız hareketsizliğine geri dönüyor. Durito, paltosunun yakasını yukarı kaldırıyor ve aydınlık vitrin camına doğru eğiliyor. "Sürekli camın öteki tarafında mı kalacaksın?" diye soruyor, Durito, ona ve kendine. "Sürekli benim bulunduğum tarafın, karşısındaki tarafta mı olacaksın ve ben sürekli senin karşında, bu tarafta mı? Hoşçakal ve görüşmek üzere, benim hoşnutsuzum. Şans, hediyeler gibidir, kısa bir ışık parıltısı ve buna değer".

Durito, caddeyi geçiyor, şapkasını düzeltiyor ve yürümeye devam ediyor. Köşeyi dönmeden önce, vitrin penceresine dönüyor. Yıldız biçiminde bir delik camı süslüyor. Alarm zili boş yere çalıyor. Dansöz artık, vitrin camının arkasında değil...

"Bu şehir hasta. Hastalık krize dönüştüğünde, bu onun iyileşmesi olacak. Bu kollektif, milyonlarca defa çarpılan ve güçlenen yalnızlık, kendiliğinden ve kendi güçsüzlüğünde son bulacak. Daha sonra, sadece daha sonra, bu şehir gri elbisesini bir kenara koyacak ve bölgenin her yerinde renkli çizgilerle süslenecek.

Bu şehir aynanın korkunç bir oyununda yaşıyor, fakat aynanın oyunu faydasız ve verimsiz, kristal camdan bir hedef yoksa. Bu kadar anlamaya yetiyor ve kimin söylediğini bilmiyorum, savaşmaya ve mutlu olmaya başlamak..

Geri dönüyorum, tütünü ve seni hazırlıyorum uykusuz gecelerde. Sana anlatacak çok şeyim var, Sanço", Durito mektubunu bitiriyor.

Gün ağarıyor, Piyano sesleri doğan güne eşlik ediyor ve Durito çıkarıyor. Doğuda güneş sabahın kristal camını kıran bir taş gibi görünüyor...

Sağlıcakla kal, selamlar ve kendini yansıtan aynayı terket. Sup, piyanodan kalkıyor ve aynaların arasında şaşkın çıkışı arıyor... Yoksa girişi mi?

Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional Genel Komutanlığı Gizli Devrimci Yerli Komitesi Bildirisi

Chiapas Hallı Demokratik Meclisi'ne

(AeDepch) Chiapas, Meksika, 20 Mayıs 1995

Kardeşler;

CCRI ve EZLN'den yoldaşlarımızın direktifleriyle, sizlere önümüzdeki günlerde gerçekleşecek buluşma üzerine yazıyorum. Görüşülecek bir çok şey var, kendimi en önemlileriyle sınırlıyorum:

Birincisi: AeDepch'den ve Amado Avendano Figueroa'dan bir grup Devlet başkanıyla görüşmelere katıldılar. Bu kişiler, buluşmada, merkezi yönetimin temsilcisi Dante Delgado'yla, AeDepch adına San Andres'deki görüşmelerde Zapatistlerin konumunu sabote eden anlaşmaları görüştüler. EZLN'nin konumu sürekli net oldu: Devlet Başkanlığı Chiapas'taki demokratik güçlerin hepsiyle bir diyaloga girdi ve müzakere yaptı. EZLN bunun üzerine AeDepch'in temsilcisinin ve Amado Avendano Figueroa'dan isyancı yönetimin San Andres'deki görüşme masasında Chiapas eyaletini ilgilendiren tüm görüşmelerde hazır bulunmaları gerektiğini belirtti. Hükümet, diyalogu ve görüşmeleri ayrı gruplarla yürüterek bir bölme stratejisi izlemek istedi, bir bölme stratejisi, rüşveti, güvensizliği ve ihaneti mümkün kılıyordu. Burada, örnek bir grup Dante Delgado'yla San Andres'deki görüşmelere paralel bir "diyalog" yürütüyor, merkezi hükümetin Chiapas'taki Demokratik Harekete karşı saldırgan politikasının suç ortaklığını yapıyor ve bu nedenle Hükümetin, EZLN'ye karşı Counterinsurgency kampanyasına katılıyor. Bunun üzerine, grup içerisinde, hükümetle teslim anlaşması yapmak isteyenler bulunduğu halde demokratik CEOIC üyelerinin sürekli politik netlik ve sarsılmazlık göstermelerine hayret ettik hatta.

İkincisi: EZLN'nin Chiapas'ta demokrasi, özgürlük ve adalet savaşımı için geniş ve güçlü bir cephe oluşturma davetini, AeDepch'in bu parçası ve geçiş yönetimi, Chiapas halkına ihaneti hedefleyen anlaşmayla yanıtladı. Bayrakları, oportünizm ve demoralizasyon. Kendilerini, şimdiye kadar kendilerinin ve bizim maruz kaldığımız darbelerle bitmiş hissediyorlar. Onlar savaşın yumuşak, rahat, fotoğraflar dolu büyük mitinglerle gelişeceğini düşündüler. Onlar özgürlüğün sadece kurbanlarla elde edileceğini unuttular, yenilgiler, savaşın için normaldir ve zafer bir deklarasyon veya bir bayrağın so-

nucu değildir, örgütsel çalışmanın, ortak çabaların, politik tutarlılığın ve kendi inançlarından taviz vermemenin sonucudur.

Üçüncüsü: Biz AeDepch ve İsyancı Geçici Hükümetin devlet partisi sisteminin sürekli en kötü alışkanlıklarıyla süren, bu teslim politikasını yürütmesine, karşı durmayacağız. Fakat EZLN'nin sağlam ve belirgin hedefler arzulayacağını vurguluyoruz ve savaşımdan yenilgiler, tehditler, militarizasyon nedeniyle... ya da ihanet nedeniyle vazgeçmeyeceğiz. Onlar ne istiyorlarsa, o konuda görüşme yapabilirler, kendilerini satabilirler ve onları alçaltan ve önemsizleştiren kibirli onurlarını merkezi hükümetin iktidarına teslim edebilirler, EZLN açısından sadece Chiapas halkının istemleri vardır ve bunu yerine getirmek için savaş devam edecek.

Dördüncüsü: AeDepch gibi onurlu ve bağımsız bir yurttaş örgütünün yaratılışıyla örnek oluşturan çabaların, geçici yönetimin ortaya koyduğu, rüşvetçi ve zayıf kişilerin tutumuyla boşa çıkmasından üzüntü duymaktayız.

Beşincisi: EZLN açısından Chiapas'ta Chiapas halkının büyük çoğunluğunca demokratik olarak seçilmiş sadece bir yönetici, Amado Avendano Figuerou bulunuyor; seçim yolsuzlukları, yalanlarla onun yasal seçim zaferi engellenmiştir. İsyancı yönetim bize kararını bildirdi; bir geçiş hükümeti için savaşımı, yasal bir kurucu meclis çağrısı, ve yeni bir anayasa çalışmalarını yürütmeye ilişkin, EZLN, 1 Ocak 1994'de tamamen Chiapaslı yoksulların bu arzusu doğrultusunda ayaklandı.

Altıncısı: Buna göre, isyancı yönetime, Chiapas halkının demokrasi, özgürlük ve adalet savaşımının gerçek temsili için desteğimizi artırıyoruz.

Yedincisi: AeDepch'in tüm namuslu ve tutarlı kesimlerini ve geçici yönetimi, demokrasi, özgürlük ve adalet taleplerinin politik ve barışçıl çözümünün başarısı için taviz vermemeye, San Andres'deki diyaloga bizimle birlikte katılmaya, çağırıyoruz. Eğer hükümet bunu gerçekten istiyorsa, tüm problemler (ya da hiç biri) barışçıl çözülebilir. Öyle olmadığı takdirde, savaş tüm biçimleriyle ve araçlarıyla -zayıflara ve döneklere rağmen- devam edecek. Hepsi bu. Saygılar

*Meksika'nın Güneydoğu Dağlarından
Subkomutan Insurgente Marcos
CCRI-EZLN Mayıs 1995*

Aşağıdaki döküman Chiapas'ta sivil hareketin tartışılması ve örgülenmesi ile ilgilidir. Bu manifesto merkezi hükümete karşı etkili olan Chiapas'taki birleşik güçlerin bölünmesi ve eski PRI devlet aygıtına bağlanmasına karşı çıkmaktadır. Buradan bu manifestonun EZLN tarafında sempati uyandırdığı çıkarılabilir.

SİVİL ZAPATİST HAREKETİN OLUŞUMU MANİFESTOSU

Meksika'nın demokrasiye barışçıl geçiş doğrultusunda adımlar atabilmek için, değişikliklere ve kolektif çabalara ihtiyacı vardır. Birinci dünyanın bir parçası olan ülke hayalleri safatası hiçbir şeye sahip olmayanların beklenmedik ortaya çıkışıyla parçalandı. Chiapas'taki yönetim, bir ulusun, adaletsizlikler, otoriterlik ve bitmeyen yoksulluklarını gün ışığına çıkardı. Biz Meksikalılar, artık uyandık ve tekrar umudu yaratuk, vahşi kapitalizmin alternatifi olmadığı mitini öldürdük.

1 Ocak 1994'den beri hiç bir şey önceden olduğu gibi kalamazdı. Biz yerli kardeşlerimize, namus sözünü, yurttaşlık bilincini gerçek boyutlarında tekrar kazandırdık. Bir kan banyosundan kaçınmak ve tüm insanlı değerlere sahip olabilmek için sivil mücadele önemliydi.

Zorbalık, köleleştirme ve alçaltmanın üstlerine çöktüğü yerliler arasında, ütöpik tarihlerinde sahip olmadıkları yeni savaşım biçimleri oluştu. Toplumun bu unutulmuş parçası, bütün ulusa kendi fikirlerinin köklerini yeniden kazandırdı.

Chiapaslı yerlilerin "Ya Basta! Artık Yeter!"i milyonlar için ilham kaynağı oldu. Dağlardaki bu yalnız çağrı, demokratik, adil ve barışçıl Meksika'ya ulaşmak için ulusal bir haykırış haline geldi.

Ekonomik ve politik iktidarı elinde tutan küçük bir grup buna sıkı sıkı sarılmaktadır. Devlet partisi sistemi (PRI), değişime karşı her tür bedele rağmen -sonunda karşılıklı katletmeler- direnmektedir. Ekonomi politik önlemleri sadece bir azınlıkça kullanılmakta ve halk dışlanmaya ve sefaletle itilmektedir.

Meksikalıların çoğunluğu, yeni bir ülke yaratılmasının aciliyetinde birleşiyorlar. Biz bir başka dünya, insanların onurlarıyla, demokrasi, özgürlük ve adaleti inşa ettikleri insanca bir dünya istiyoruz. Ekonomik globalleşmeye ve iktidarın sivil savaşımı globalleştirmesine karşı direnme zamanıdır. Paranın ülkesinin uluslararasılaşmasına, savaşımın onurla uluslararasılaştırılmasıyla karşı durmak önem taşımaktadır.

Zapatist yerlilerin adaletsizliklere, keyfi uygulamalara, sahtekarlıklara ve iktidarın kötüye kullanılmasına savaş ilan etmeleri bundandır. Uyanan bu bilinç, ulusal ve uluslararası sivil toplumu, kendi taleplerine sahip çıkmaya ve eyleme yöneltti. EZLN, hükümetle, silahlı ayaklanmanın barışçıl bir çözümü olanakları için diyaloga hazır olduğunu açıkladı. Zapatist talepler, milyonlarca Meksikalının ihtiyaçlarını ve çabalarını kapsıyor, fakat, iktidar herkesin yaratmak istedikleri, arzu ettikleri bir ülke için diyaloga girmekten kaçınıyor.

Biz Meksikalılar bir değişimin gerekliliği üzerine aynı noktalarda birleştik. Fakat örgütlü değiliz. Ortak kararımızla bir programımız ve bir planımız yok. Bu, herşeyden önce, bizi harekete geçirmek ve adil ve onurlu bir barışın ve özgürlüğün garanti altına alındığı demokratik bir ülke yaratmak için kaçınılmazdır.

Kimsenin ölmesini istemiyoruz. Legal ve barışçıl bir savaşla, sivil itaatsizlik kampanyalarıyla, kültürel protestolarla, imza kampanyalarıyla, duruma göre, mahallelerde, bölgelerde, kasabalarda, işletmelerde ve eğitim merkezlerinde kararlaştırılan tüm değişiklikleri yürütebiliriz ve politik ve ekonomik kararlarda etkili olabiliriz bizim olan bir şey için, ülkemiz için.

Niçin Sivil Zapatist Hareket Oluşturma Çağrısı Yapıyoruz?

Sivil Zapatist Hareket (MCZ) EZLN'nin net bir şekilde formüle etmiş olduğu 13 noktayı barışçıl mücadele içinde birleştirme gereğinden doğmuştur.

MCZ, geniş sivil çevrelerin geliştirdiği sonuçları, taleplerimizi ve güçlerimizi, ülkeyi değiştirebilmek için bir noktada buluşarak birleştirmekte gerekli olan sürece karşı oluşmuyor. MCZ, "yerli kardeşlerimizin" acil ihtiyaçlardan ötürü yeni bir etik politikin gerektirdiği, ülke yaşamının temizlenmesi, demokratik bir kültürün yaratılması şeklindeki emirlerine itaatle yaratılıyor.

Biz MCZ'yi taleplerin tartışılmasında açık bir ortam ve hedeflediğimiz ulusal bir tarz olarak yorumluyoruz. Onun kolektif ve bireysel hareketlerin ve inisiyatiflerin savaşımı için bir odak noktası olması gerekiyor.

MCZ, örgüt değil, daha çok demokratik, çoğulcu ve açık bir hareket anlayışı olmalı. Örgütlüler gibi örgütlü olmayan, ama ülkemizi değiştirmek istiyorsak, artık mücadelenin yalıtılmasına izin vermemek gerektiğini bilenlere de dayanıyor.

Yeni politik örgütlenme biçimleri ve yeni düşünceler yaratılmalı, yeni bir dünya için yeni bir etik yaratılmalıdır. Biz MCZ'nin oluşumunu yürüten yurttaşlar, varolan örgütlere ve cephelere karşı değiliz, onlar gerekli ve hatta vazgeçilmez. Fakat, "Priizmin" anti-demokratik politik kültürü ve tarihsel öncülerin geleneksel otoriterlikleri, ekonomik, sosyal ve kültürel baskıların karşısında alternatif biçimlerin oluşumu imkanlarını boğuyor. Biz yeni bir politik kültürün, kitlenin kendi kararlarıyla temsilcilerinin geri alınabilmeleri, vs. vs. inşa edilebileceğine inanıyoruz.

Hareket, çünkü...

MCZ'nin böyle bir örgüt olması gerekmiyor. Sivil bir anlayış ağı, sayısız gruplardan, komite ve örgütlerden oluşan, asgari koşullarda birbirine bağlı toplu bir iletişim ve toplu kararları güvence altına alan ve kolektif yanıtlar ve örgütlü eylemlilikleri biçimlendiren bir örgüt olması gerekiyor.

Tam bir demokratik yaşama, barışçıl bir geçişi, sosyal adaletin ve hukuk devletinin olduğu, insan haklarına saygılı ve anayasal hakların ağır basmasını engelleyen devlet partisi rejimini tasfiye etmeli.

Zapatist kardeşlerimizin silahlarını yükselttiği 13 talep için barışçıl tarzda savaşmayı açık bırakıyoruz. Biz tüm cephelerde, bütün toplumsal alanlarda, toprak, konut, iş, beslenme, sağlık, eğitim, kültür, haberleşme, bağımsızlık, demokrasi, özgürlük, adalet ve barış için savaşıyoruz.

Niçin Bir Zapatist Hareket?

Zapatizm, Meksika halkının tarihteki adil ve özgür bir anavatan mücadelesine denk düşen bir akımdır. Emiliano Zapata'nın 1910 yılında yürüttüğü mücadele, yerli topluluklarında zalim bir yönetime karşı başlatılmıştı.

21. Yüzyılın Zapatizmi kolektif demokrasiyle aynı yolu izliyor. Bu Zapatizmin, Chiapas'taki Maya topluluklarındaki güçlü desteği, on yıllardan fazla devam eden halk savaşlarının mirasıdır, suskunluk kınldı ve bütün halk "Herşey hepimize, bize değil" sloganıyla savaşa çağrıldı.

Bu topluluklarda yaratılmış olan demokrasi, tüm ulus için bir örnektir. Gelişimi tüm ulus açısından bir direktiftir. 21. yüzyıl karşısında toplumsal Zapatizmin açılımı, böyle bir örgüt olmak değil, anlayışıdır.

Meksika halkının tarihi, hak mücadeleleri tarihidir: İspanyol egemenliğinin işgaline karşı savaşım döneminden beri; bağımsızlık ve egemen ve demokratik bir ülkenin yaratılması savaşımından beri; yabancı istilacılara karşı sınırların ve ülkenin korunması, diktatör Diaz'a ve milyonlarca Meksikalıyı köleleştiren feodallere karşı, Meksika Devriminde; 1968'de politik ve sivil hakları benimseyen ve 70'li yıllarda bir çoğunun halkın haklarını eksik olan alanlarda ele geçirmek üzere, silahlı mücadeleye karar vermiş olan gençlik hareketlerinden beri MCZ bir harekettir. Yoksulların zenginlere karşı, açların tefecilere karşı, kölelerin egemenlere karşı bir hareketi. Bazıları haklarımızı, silahların koruyuculuğunda elde etmeyi deniyorlar, biz diğerleri, çoğunluk, sivil ve barışçıl direnişi yürütüyoruz.

Sermayenin ve hükümetin hükümlerinin organize suçlarına karşı toplumsal dayanışmayı yürüten bir hareket.

Biz, yeni bir toplumsal, politik ve ekonomik düzenlemeyi öngören ihtiyaçları, kültür, estetik, politik savaşın, ekonomik örgütlenmenin gerçek bir devrimi, geniş kapsamlı bir dönüşümü için savaşıyoruz. Demokrasiyi gerçekleştiren, günlük bakış açılarını değiştiren, günlük yaşamın değiştirilmesine hizmet eden bir devrim, bir dönüm...

Biz bazı kuşakların uğradığı açlık ve cehalet, boşyere ölümler, yetersiz beslenme ve zorla cezalandırılma talihsizliklerine uğramak istemiyoruz.

Zapatizm, bizi egemenlerin iktidarının güçlü silahına, herkesin sadece kendisiyle ilgilendiği ve ortak problemlerle uğraşmadığı, kendileri olmaksızın tanımlanamayan, bazılarının kaderinin, ancak herkesin kaderiyle mümkün olduğu ilgisizliği kırmaya çağırıyor.

Yurttaşlar arasında birlik ve dayanışma yoksa, biz, pazarların, politikacıların ve yabancı kuruluşlara teslim olmuş insanların ihtiyaçlarına göre pazarlık yaptıkları olarak kalırız; kötüye kullanmalar artar ve toplumsal yaşam sömürü, alçalma, keyfi uygulamalar ve utanç olur.

"Meksikalılar, geçmişiniz başarıyı getirdi, şimdi önemli olan, bugünkü tutumunuzla geleceği fethetmektir. Geçmişin büyük savaşımalarında görevlerinizi yerine getirdiniz, fakat şimdi, bugünkü büyük savaşta yerinizi almalısınız" dedi, Ricardo Flores Magon.

Biz herkesi yeni bir ülkenin inşaatı için barışçıl ve sivil mücadeleyi yürütmeye ve MCZ'yi örgütlemeye çağırıyoruz. Harekete geçmek üzere örgütlenmeye, ülke, kötüye kullanma ve adaletsizlikler içinde kaybolurken, herkesi bir şeyler yapmaya çağırıyoruz, kimse kavuşturulmuş kollarla oturmamalı.

Şimdi mücadelemizin bir itici gücü olarak haklarımızın savunulması için özerk ve çoğulcu ortak cephe öneriyoruz: MCZ. Geçitli sosyal, politik, kültürel, sivil, öğrenci, dinsel, politik, seksüel kolektifler, gruplar ve örgütler, kadınlar, homoseksüeller, gençlik, ev kadınları, yaşlılar, çevreciler, göçmenler, işçiler, köylüler, yerliler, işsizler ve mülteciler...

Biz milyonlar, hoşnutsuzluğumuz, isyanımız, öfkemiz aynıdır. Biz sonraki kuşakların, daha fazla bir azınlığın yağmacı çıkarları için kurban edilmesine karşı direniyoruz. Biz para yasalarının barbarlığını ve insan haklarımızın ortadan kaldırılmasını reddediyoruz. Biz, bunların keyfi tutumlarından, rüşvetten, görevin kötüye kullanılmasından, sermaye spekülasyonundan ve çevreyi ve insanları yok edenlerden nefret ediyoruz. İktidarın herkese hizmet ettiği ve herkese ait olduğu adil ve demokratik bir toplum yaratmak için, taleplerimizi ve eylemlerimizi birleştirmek gerekir. Ülkenin değişiminde katılımı ifade eden, mümkün kılan, sivil bir ağ örmeliyiz: MCZ. Geçişirme, gereksiz korkular, ikiyüzlü tarafsızlık bitsin. Silahlı ya da silahsız aynı şeyi istiyoruz: Özgürlük, adalet ve demokrasi. Biz güneyin büyük kurtarıcısı, Zapata'ya dayanıyoruz ve Zapatacıların her savaşımını onaylıyoruz.

Örgütleniyor ve mücadelemizi birleştiriyoruz. Tüm ülkeyi sivil Zapatacı komiteler oluşturmaya ve ülkenin katettiği politik sürece katılmaya çağırıyoruz.

Chiapas, Meksika, 30. 6. 1995

EZLN KOMUTANI TACHO İLE RÖPORTAJ

Zapatistler ve hükümet arasındaki barış görüşmelerinin dördüncü buluşması, dün sabah, EZLN tarafından yürütülen referanduma katılan kişilerce yapılan resmi açıklamalarla sona erdi. 24 Haziran'da her iki taraf yeniden San Andres'de ilgili sonuçlar gereğince, Ulusal Uzlaşma Komisyonu CONAI tarafında önerilen davranış biçimleri ve diyalog kurallarını belirlemek üzere biraraya gelecekler. Komutan Tacho, bu son buluşmada hükümet delegasyonunun tutumunun belirgin biçimde değişmiş olduğunu vurguladı.

Tacho: Biz hükümete müzakereyi öğretiyoruz. Onlar, yerlilerle

bir şeyler yapmaya alışmamışlar. Onlar, finca işgalcileri gibi gelmişlerdi ve günlük ücretliler olarak onlara itaat etmemiz gerektiğini söylediler. Buna karşı biz bir şey yapamadık. Bu nedenle doğrudan, bu aşağılamayı sona erdirmek için, biz yerlilerin onurlarını ayaklar altına alanlara karşı silahlarımızı elimize aldık. Bize sözleriyle hükmedip edemeyeceklerini görmek için, mümkün tüm teknikleri de yanlarına alarak psikolojiye başvurdular, sadece bir tekniği yaratmadılar, gerçeği.

Bu buluşmada aynıydılar, fakat yeni bir delegasyon olmuştu; bize karşı yerliler ve yerli olmayanlar olarak hak ettiğimiz insanca, ölçülü muameleyi öğrendiler.

-Hükümet, tüm Meksika'yı ilgilendiren konularda konuşmak için temsil hakkınızın olmadığını söylüyor.

Tacho: Onlar, bizim tüm Meksika meselelerini görüşmemizi istemiyorlar. Tüm toplumu kapsayan, görmezden gelinemeyecek bir akım var. Onlar EZLN'nin ulusal karakterde olmadığını söylüyorlar. Halbuki, biz, bunu aşyoruz hatta ve uluslararası özelliklere sahibiz.

- Uzun süreli bir barış süreci söz konusu mu?

Tacho: Zamanı dert etmiyoruz. Bizim dertettiğimiz, tamamen, çeşitli müzakere masaları, problemin kökeninde olan ve doğru ve gerçek olan şeyler. Eğer biz, somut teklifler öne koysaydık ve hükümet bunu yerine getirmeyeceğim deseydi, kötü olurdu, daha sonra herşey, tüm çabalar ve verdiğimiz kayıplara yazık olurdu.

Biz, köklere kadar yayılmak zorunda olduğumuzu biliyoruz: Bizim en önemli tohumumuz köklü dönüşümdedir. Bizim için değil, bu Zapatist delegasyon için değil, bizim hareketimiz için de değil, daha çok diğerleri için. Değişim en derinden yürütülmeli, görülebilir oluncaya değin. Bu delegasyon müzakere masasında anlaşma sonuçlandırmak istemiyor. Onlar tartışılmalı ve kitle tarafından kararlaştırılmalı.

-İçişleri Bakanının ayrılması devam eden görüşmeleri nasıl etkiledi?

Tacho: İçişleri Bakanı (istifa eden) Esteban Moctezuma daha önce, bizimle diyalogu sürdüreceğini açıklamıştı. Şimdi görüşmeleri onun değil, Zedillo'nun bizzat yürüttüğü netleşti. Ve biz artık Zedillo'nun kim olduğunu biliyoruz: Sertlik yanlısı ve bunu gösterdi. Bu nedenle, şimdi yeniden Guerrero'da ve üç rahibin sınırdışı edil-

mesiyle belirginleşen saldırılar var. Yoksa kim olacak? Moc-tezuma'nın rahiplerin sınırdışı edilmesi sonrasında ayrılması bir te-sadüf. Bu noktada herşeyin arkasında Zedillo'nun olduğu ortaya çıktı.

-Hükümet çelişkinin sonunda gerçek boyutlarında be-nimseneceğini, yerli köy topluluklarının bir probleminin sözkonusu ol-duğunu ve onun -EZLN ile veya onsuz- çözüleceğini söylüyor...

Tacho: Problemi köy topluluklarında çözecek olmaları iyi. Mü-cadelemiz durmayacak. Bu bir gerçekliktir. Biz, demokrasi, özgürlük ve adalet için savaşıma devam edeceğiz.

-Politik bir güce dönüşüp dönüşümemenizi sorduğunuz ulusal ve uluslararası referandumdan ne bekliyorsunuz?

Tacho: Biz tek tek yurttaşların ne düşündüklerini görmek ist-iyoruz, buna ilişkin görüşlerini anlayıp öğrenmek istiyoruz. Biz in-sanlara çizgi sunmayacağız, insanlar bize, gelişmeleri nasıl gör-düklerini, EZLN'den ne beklediklerini söylemek zorundalar. Devam etneden önce sonuçları bekleyeceğiz.

*Guïomar Rovira
San Andres Sacamch'en de los Pobres
Chiapas, 7. 7. 1995*

İKİ DÜNYA ARASINDA DİYALOG

Zapatistler ve Meksika Hükümeti Arasında 4 Haziran'dan 6 Ha-ziran'a Kadar Süren Dördüncü Diyalog Oturumu

San Andres'deki Dördüncü Buluşma Anlaşma Olmaksızın Bitiyor

(Chiapas, 6. 7. 95) Zapatist Ulusal Kurtuluş Ordusu EZLN ve Meksika yönetimi arasındaki son diyalog, bir anlaşma olmaksızın sona erdirildi. 18 günde, davranış kuralları, gündem, tartışma me-kanizmaları üzerine müzakereler ve minimum gerginliği giderme an-laşması kabul edildi. Diyalog her iki tarafın Ulusal Uzlaşma Ko-misyonu CONAI tarafından sunulan teklifler ve dökümanlar hakkında görüşülebilmesi için uzlaşmasıyla kesildi. Ayrıca, hükümet "ger-

ginliğı azaltıcı önlemler üzerine asgari anlaşma" Zapatist önerisini -Tacho böyle diyor- "tetkik edecek" Zapatistler bu dökümanda Patihuitz ve Ocosingo'dan San Quintin'e kadar olan bölgeyi kucaklayan tüm bir geçidin rotasının belirlenmesini öneriyorlar. Buna göre Meksika Ordusu, birliklerini her iki bölgede konuşlandırmışdı ve La Garucha, Patihutz, La Sultanas Ojo de Agua ve La Soledad'dan geri çekildiler. EZLN, bu teklifte, hükümet tarafından saptanan iki rotayı toplamıştı. EZLN, ayrıca, sürekli resmi sınır güvenliğini üstlenmekten kaçınmıştı. Resmi hükümet delegasyonu bu teklifi hemen reddetmişti, "bu rota hükümet tarafından önerilen yedi rotayı" izlemiyor ve EZLN verilen sorumlulukları üstlenmiyor.

CONAI-COMCOPA'nın bir bildirisinde, "aşılabilir engeller olmadığı"ndan söz ediliyor. Her iki delegasyon, "bu buluşmada atılan değerli adımları kutlayan" bir saptamada bulunuyorlar. Bu iyimserlik, her iki tarafça, mevcut statünün tanınmasını sağladı. Hükümet bu kutlama ifadesini onayladığını yalanladı hatta. Zapatistler bir parça iyimserdiler.

EZLN, Hükümeti, görüşmelerdeki adımların yerine getirilmemesinden sorumlu tuttu ve Hükümet, Zapatistleri, sürekli "politikalarını zamanı kötüye kullanmanın önkoşulu" yapmakla suçladı.

Her iki taraf ilk günü tembelce geçirdiler. İlk gün, geç buluşulması, Zapatist delegelerin görüşmelere başlamasını geciktirdi. İkinci gün, EZLN, gündem üzerine ve tartışma yöntemi ve noktalarına ilişkin dört öneri ileri sürdü. Hükümet tarafı, incelemek ve yanıtlamak üzere sonraki güne kadar izin istedi. Konuşmaların üçüncü gününde, kesinti oldu, konuların birlikte kararlaştırılması ve farklılıkların birbirinden ayrılması için CONAI, uygun düşen noktalarda bir çalışma taslağı sundu. CONAI, böylelikle, tartışmayı kalıcılaştırma ve tutumları yakınlaştırmayı deniyordu. 24 Haziran'da her iki tarafta yanıtlarını vermek zorundaydılar.

BİR BİLANÇO DENEMESİ

Kumandan Tacho, basın toplantısında, bu diyalogu "küçük adımlar" olarak niteledi. O "hükümetin bir tek döküman, bir tek öneri sunmamasından" şikayet etti. Bunun için yumuşama amaçlı asgari anlaşmayı incelemeyi rica etti. "Eğer hükümet bunu yanıtlamış olsaydı, tekrar buraya gelirdik. Onlar, sürekli diyalogun uzun süre devam edeceğini söylediler. Özcesi, bir yanıt olmayan hükümettir." Tacho bir gün öncesinde, ulusal sorunlarda bir ayniyet olmadığını, burada hü-

kümetin bunun üzerine tartışmaktan ve uzlaşmaya varmaktan kaçındığını vurguladı.

Hükümet delegasyonunun koordinatörü, Marco Antonio Bernal, CONAI önerilerinin adım atılan tek taslak olduğuna ilişkin bir doküman okudu. "Temel sorunların derecesine ilişkin ve görüşmelerin erimini ortaya koyan: EZLN'ye göre sorunların ardarda ve uzun aralarda tartışılması gerekiyordu; ayrıca, ulusal sorunları tartışmaya çalışıyordu. Hükümet delegasyonu, çeşitli sorunların içiçe geçmişliğinin, aynı zaman diliminde aynı görüşmelerin, paralel masalarda yapılmasını zorladığını söylediler."

Resmi delege, EZLN ile bir anlaşma yapılamadığı takdirde, Hükümetin, çatışmaya yol açan problemleri köy topluluklarında görüşeceğini vurguladı. "Unutmamalıyız ki, çatışmanın çıkış koşulları devam etmektedir, problemler halen devam etmektedirler, hem Chiapas'taki yerli köy topluluklarında hem de Meksika halkındaki gibi, Chiapas toplumunda da hızlı ve ilkeli sonuçlar bekleniyor". Bundan dolayı, hükümet bölgeye yatırım yapacaktı.

Kumandan Tacho, yanıtında hükümet köylerde etkili olmak için tekrar ikiyüzlülük ya da toprak konusuna başvuracaksa bunun bir işe yaramayacağını, kendi kendisini aldattığını bilsin, diye vurguladı. "Yatıştırıcı ilaçlar dönemi geride kaldı. Yatıştırıcı ilaçlar boşa gitti. Hükümet gerçekten tarım sorunları, beyaz muhafızlar, rüşvet, seçim yolsuzlukları, demokrasi, özgürlük, adalet talepleriyle ilgilenmek istiyorsa bunu sonra memnuniyetle yapabilir" dedi.

"Biz, hükümetin vaatlerini yerine getirmediğini ve sadece köylerin aktif katılımıyla gerçek çözümlere ulaşılacağını biliyoruz. Sakinleştirici ilaçlar fazla işe yaramıyor, biz kapsamlı çözümlere ihtiyaç duyuyoruz".

Bernal'in itiraf ettiği gibi ulusal sorunlara gelindiğinde, çelişkiler daha fazla açığa çıkıyor. Hükümet açısından bu konular, "diyalogda görüşülür, ortak açıklamalarda yer alır ve ulusal tartışmalarda karar mercilerine sunulur", kesinleşen anlaşmanın bir parçası olur.

EZLN, ulusal sorunların "ilgili diğer ulusal aktörlerin de katılımının sağlanacağı çalışma gruplarının toplantılarında görüşülmesini önerir. En sonunda katılımcılar tarafından uzlaşılan öneriler formüle edilerek, ulusal karar mercilerine sunulacaktır". Zapatistler görüşme tarafları arasında bir an evvel "hukuk devleti kuralları çerçevesinde bir anlaşma olanağı ve kurumsal yollar açma için anlaşarak, uzlaşmayı ulusal boyutlarda kesinleştireceklerdir" diye eklediler.

Diyalog ağır ve fazla yüklü bir süreç oldu, çoklarınca kötümser yorumlandı. San Andres caddeleri -son müzakere günü haricinde- ta-

mamen boşalmıştı. Basının yoğun ilgisi ve sivilller ilk görüşme turları esnasında adım adım eksildiler, sadece yerliler sürekli kalabalık oluşturunuyordu. Biri için olumlu olanın, öteki için olumsuz sonuçlandığı bir andı. Hükümet tarafı, Zapatistlerin ağır davranmasından şikayet ediyor, isyancılar kendilerini "yerlilerin satatlerine" saygı göstermekle savunuyorlar. Bu yıpratıcı süreç sadece Hükümet delegelerince temel alınarak kullanılıyor. Görüşmelerdeki hükümet temsilcisi, Marco Antonio Bernal, bilgilendirme konuşmalarında, EZLN'yi ağır ağır gerçek boyutlarına indirgemeyi vurguluyor; Hükümetin "Zapatistlerle ya da onlarsız" çözeceği, yerli topluluklarındaki bölgesel bir çelişki.

Gustavo Iruegas, devamla, görüşmelerde EZLN'nin "askeri olarak zayıf, köylerde güçlü bir etkiye sahip bir hareket" olduğunun açığa çıktığını, son derece politize olduğunu" söyledi. EZLN'nin gücü burada yatıyor dedi temsilci.

Diyalog görüşmelerin yöntemleri üzerine bir analiziyle başladı. Bu ilk günde tek bir adım atılmadı. Hükümet delegeleri, EZLN eleasyonu saat 11'de San Andres'e geldiği halde, öğleden sonra saat 4'e kadar beklediler. Her iki taraf da müzakereleri sürdürmenin bilinciyleydiler, Subkomutan Marcos imzalı CCRI'nın bir bildirisi ortaya çıktı. EZLN önderliği, hükümetin günlük baskılarını eleştiriyor ve Parlamento Arabulucu Komisyonu COMCOPA'yı paylıyordu, çatışmaların her türlü çözümünü geciktiren hükümet stratejisine suskunluklarıyla suç ortaklığı yapıyorlardı.

Salı akşamı, Marco Antonio Bernal, hükümet adına bu paylamayı yanıtladı. Kendi gözüyle "EZLN'nin dökümanı, can sıkıcı bir ifade ve ulusal politik durumun tamamen ters-yüz edilmiş bir yorumu" olduğunu söyledi.

Hükümet Zapatistleri Chipas'taki görüşmelerin gündemine riayet etmek yerine ülkedeki duruma ilişkin "kararsız yargılar"da bulunmakla suçladı. Çeşitli parti temsilcilerinden oluşan parlamenter "Barış ve Birlik Komisyonu" (COMCOPA) da, EZLN'nin bu yargısından kendini derinden yaralanmış hissetti ve bunu "EZLN'nin tüm tutumlarını eleştirmeksizin kabul etmeyenleri, aynı düzeyde hükümet destekçisi yapan kararsız bir tutumu" olarak niteledi.

Diyalogun bu oturumu böyle geçti. İlk olarak gerçek adımların oluşup oluşmadığı ve bu iki diyalog tarihi arasında Zapatistler ve hükümet tarafından hangi yeni sürprizlerin hazırlandığı gelecek buluşmada görülecek.

Jesus Ramirez Cuevas, San Andres Sacamch'en de los Pobres

MEKSİKA'DAN HABERLER

Coyuca de Benitez, Guerrero'da Tarım İşçilerinin Öldürülmesi

28 Haziran Çarşamba günü, saat 11'e doğru, Atoyac, Guerrero'ya giden bir kamyon 70 polis tarafından durduruldu, araç ve içindekiler hedef gözetimsizce kurşunlandı. Araçta, o bölgeden tarım işçileri, kadınlar ve çocuklar, yaklaşık 60 kişi vardı.

Yolcular arasında, Atoyac'taki bir gösteriye katılmak isteyen "Organizacion Campesina de la Sierra del Sur" (Güney Sierra Tarım İşçileri Organizasyonu) üyesi bir kaç kişi de vardı. Şimdiye kadar hepsi bu organizasyonun üyesi 18 ölünün olduğu doğrulandı. 8 kişi kayboldu ve aralarında küçük yaştakilerin de olduğu 19 kişi ağır yaralandı. Gece ölenlerin yakınları ve Atoyaclılar belediye binası önünde nöbet tuttular ve cesetlerin verilmesini istediler. Sonraki gün şehir içerisinde gösteri yaptılar, ölümlerden devleti sorumlu tutuyorlardı ve cenazelerle Sierra'da yürüyüş yaptılar.

Guerrero Başsavcısı bir basın toplantısında "(Tarım İşçileri Organizasyonu) OCSS'nin yönetiminin provokasyonu" bir dizi olay olduğunu açıkladı. Aynı zamanda, yönetici üyeler hakkında tutuklama kararı çıkardı. Ayrıca o tarım işçilerinin kamyonu, şoförüyle birlikte kaçırdıklarını, fakat şoförün bunu açıkça yalanladığını iddia etti.

Tarım İşçileri Örgütü OCSS'nin lideri, Benigno Guzman Martinez, bunun "Sierra'nın yoksul tarım işçilerinin hakları için barışçıl mücadele yürüten demokratik bir organizasyon" olduğunu söyledi.

24 Mayıs tarihinden beri hiç bir yaşam izine rastlanmayan kayıp tarım işçisi Gilberto Romero Vazquez için planlanan gösteride, tarım işçilerinin öldürülmesinden Hükümet sorumlu tutuldu.

Araçtaki bir yolcu, polislerin ateş etmeye başlamadan Benigno Guzman'ı sorduklarını doğruladı. PRD'nin yerel liderleri, devlet tarafından tehdit edildi ve OCSS yönetimini gizlemekle suçlandı.

Atoyac Belediye Başkanı, Maria de la Luz Nunez Ramos, bir basın açıklamasında, Guerrero Valisi Ruben Figueroa Alcocer'in onu olaydan önce çağırdığını ve gösterinin her şekilde engelleneceğini bildirdiğini açıkladı. Tarım işçilerine ateş açılmasından çok az sonra tekrar çağırdı ve şöyle dedi: "Ben onlara gösteriyi engelleyeceğimizi söyledim ve biz bunu yaptık. Bunlar aşırı, savaş istediler ve savaşı gördüler".

Belediye Başkanı, bu katliamı planlamış olanların, Valinin, hü-

kümet sekreterinin, başsavcının ve polis şefinin görevden alınmasını ve tutuklanmalarını talep etti.

Araçta bulunan tarım işçilerinden biri, yayılım ateşin 10 dakika kadar devam ettiğini açıkladı: Polislerden biri silahıyla aracın altına saklanarak sağ kalanlardan birine gitti ve onu "siz şamatacılar, işte böyle gürültünüz kalınıyor. Mısır ekin daha iyi" sözleriyle daha yakından kurşunladı diyordu. Sağ kalan herkes, gizlenenler daha sonra kurşunlandı, fakat çoğu ölmüştü.

Polislerden biri katliamı videoya aldı. Yayılım ateşin bitmesinden sonra, karşılıklı bir çatışma olduğu izlenimini uyandırmak için bir kaç ölünün eline silahları koydular ve kameraya aldılar. Görgü tanıkları, Guerrero Polis Müdürünün ve İçişleri Bakanlığı sekreterinin katliamda bulundukları ve daha sonra bir helikopterle kaçtıklarını bildiriyorlar.

YO'ON BALUMİL: ULUSUN KALBI

Tamamen özenli, önemli ve anlamlı bir tiyatro gibi düzenlenmiş sahnede, oyuncular sınırları belli sahne ışıklarıyla parlatılıyor. Chiapas'ta uzun süredir beklenen diyalogun başlaması, her katılımcının çok net ve gerçek niteliğiyle sürekli değişen tutumuyla bir tiyatro sahnesini andırıyor. Bir savaşın günlük belirtileri ve sistemin berberiksizliğiyle ortaya çıkmış genç bir krizin nitelediği bir tiyatro sahnesi. Yapımcıların kullandığı jargon prova edildi, kendini eskiyle sınırlayan yararsız textler ya da sürekli geleceğin yeni buluşlarında, temsilcilikleri ve yetenekleri, bir yel, şaşırtıcı bir ışık ya da başka şeylerle yaklaşıyor. Bunu izleyen yarı karanlıkta, ülkenin yakın tarihinin en umutlu ve en tehlikeli anlarına eşlik eden bir kaç gölge tanımlandı.

Diyalogun başlangıcı bu defa bugün bütün ulusun kaderi olarak tanımlanan ateşli olayları söndürdü. Başlangıçta hükümetin bir çok eski korkusunun yol açtığı, Sacamch'en de los Pobres (eski San Andres Larrainzar)'dan yerlilerin yoğun katılımı Los Altos bölgesinden barış zinciri oluşturanlar ve EZLN temsilcilerinin güvenliğini sağlayanlar vardı. Yoğun ve senaryoda öngörülmeyen katılım hükümete, hükümet temsilcilerinin "güvenlik koşullarının" yerine getirilmediği için diyaloga girmeme bahanesini sundu, EZLN'nin

silahlı bir grup olmaktan çok sürekli ve önemli bir politik güç olduğunu kanıtlayarak.

Yanıtları düpedüz öfkeli ve utanmazcaydı, onlar olumlu bir bakışa sahiptiler: Sonunda Samuel Ruiz ve CONAI'ye herkesçe bilinen kötüleme kampanyasının aslı, özellikle devlet başkanlığınca keşfedildi. İlk kez temsilci Marco Antonio Bernal'in CONAI üyeleri ve danışmanlarının, kışkırtıcı bir grup oldukları ve "bozgunculukla" Zapatist sempatizanları örgütledikleri yolundaki belge bıkkınlık verinceye kadar radyo ve televizyonda yayınlandı. Bakanlıktan (J. G. Schmalı'nın Radio Educacion'la bir röportajında bildirdiği gibi) 21 Nisan'da bir emir de geldi, Don Samuel ve CONAI'ye tüm medyada saldıran ("EZLN'nin Arabulucu Komisyonu" olarak adlandırdı J. Zab-ludowski CONAI'yi gizlenmeyen kendi totaliter akşam haberlerinde) Devlet partisi sisteminin bitkin görevlileri için her politik ifadeyi "haber-cileri" kendilerinininkiyle eşitlemek zorundalar: Bastırma eylemi, şantaj ve manipölasyon.

Hemen her seferinde, radyo muhabirlerini, haber ajanslarını ve televizyon yorumcularını -milletvekilleri ve Barış ve Uzlaşma Komisyonu üyelerinde olduğu gibi- bir süreden beri yaptıkları gibi gerçekleri sürekli bir çerçeveye sıkıştırmaya zorladılar. Bu CISEN'in, hükümetin ve Savunma Bakanlığının (kısaltılmış olarak yayınlanan bazı "analiz"lerindeki gibi) belgelerinde ortaya çıkıyor: Chiapas'taki ayaklanma E. Zedillo'nun sayısız talihsiz arabuluculuk girişimlerinde açık olarak söylediğine göre, ne halk ne de yerlilerce savunulmuyor, daha çok Mestizlerin, solcu eylemcilerin ve katolik kilisesi üyelerinin yıllardan beri "yerlilerin manipölasyonuna" yol açan kapsamlı bir komplosu.

Hükümet tarafı açısından ne yakın ne de uzak bir geçmiş var, ne de Chiapas'ı kendi ticarethanesinin bir parçası haline getiren son valinin otoritarizmi, ne ayaklanan güçlü bir köylü hareketi, ne ekonomik kriz, ne 27. maddeye karşı bir reform, ne de 1974'de başlayan düşük yoğunluklu savaşta ordu, beyaz muhafızlar ve polis tarafından öldürülen yüzlerce yerli ve köylü lideri onlar için mevcut değil.

Bu ırkçı hükümetin arkaik bakış açısında yerliler, Hükümet delegelerinin son bildirimlerinde tekrarladıkları gibi zorunlu manipölasyon kitlesidir ve öyle kalacaklardır. Bu yüzden devletin resmi televizyon yorumcuları için (Meksiko'daki birinin dışında) boyun eğmiş yerli resmine uymayan her yerli ya "gerçek" yerli değildir ya da manipüle edilmiş yerlidir: Araba kullanır, volkmen dinler veya "beyaz" giyinmişlerse, kesinlikle yerli giysisindeki yabancılardır. Neo-liberal

dünya görüşü, yerlilerin uzlaşmaz "adımlar" olarak anladıkları, 19. yüzyıl Meksika elitleriyle ilgilidir. Esteban Moctezuma ve danışmanları bugünkü yerlilerin Meksika'nın öncülerini oluşturduklarını ve çelişkili bir biçimde 1982'den beri uygulanan ekonomik önlemler sayesinde kendilerini aynı zamanda yetiştirdiklerini ve toplumun ileri adımlarının da parçasına dönüştüklerini farketmedi. Onlar EZLN'nin sesi ve öteki örgütlerin ülke genelinde oluşmasını sağladılar, sonunda herkesin kararlaştırdığı yeni bir modernizm talep ediyorlar, bu neo-liberal projeyle son üç seçim döneminde bize o kadar pahalıya mal olan, burbonların ve porfirianların geçmişteki eski "modernizmi"ni değil. Nihayet son PRI'nın otoriter başkanlık sisteminin sonu, açık ve demokratik sisteme dönüşmeli. Yerlilerin ve dışlanmışların yurttaş oldukları, düşünce ve oy kullanma hakkının herkese tanındığı bir sistem. Bu kadar basit ve "kültürel engelleri" şaşkınlıkla karşılayan bu görevlileri ve danışmanları anlamak o kadar zor. Bu, onuruyla yoksul yaşayanların dünyasını zalimlerin kirli dünyasından ayırıyor.

Böylece önümüzde ulusun ele almak zorunda olduğu ve nerede yapılırsa yapılsın hep daha az güvenlik standartlarına sahip olacak bir diyalog var. Bir politik grubun çıkarlarının bekçisi olan bir ordunun varlığı nedeniyle ülke onyıllarca yağmalandı. Veya toplumun sürpriz yanıtı nedeniyle ülkenin her yerinde aşağılanmış olanlar ve -Chiapas'ta Meksiko'da veya ülkenin bir başka parçasındaki gibi- bu isyancılara, gizlenemez bir sempatiyle caddelere gidip Meksika'dan başka bir ülke yaptıklarını gösterenler, pencerelerin geleceğe açıldığını ve reform politikasını frenlemek isteyen niyetleri, ilkbahardan yargılayarak boş çıkaranlar. Zapatist isyan, Meksika'nın yeni bir ulusal anlaşma yapabileceğini, sivil ve toplu yaşamın mümkün olduğunu vurgulayarak kanıtladı. Zapatistlerin bu anlaşmaya katılmaları sihirbazlık değil. Katılımcı, demokratik ve açık bir model gereklidir ve medya bürokrasinin güvenilmez yorumlarını değil, gerçekleri yansıtmalıdır. Bir yanda birçoklarının katılımını mümkün kılan bir geçiş süreci, diğer yanda devletin sıradan endişeleriyle, kontrol edilen sendikalar, ticaret birlikleri ve politik partilerin yaşadıkları açık parçalanma. Şansa zaman gelecek lehine akıyor ve her aktör sahnede hak ettiği yerini alıyor.

La Jornada, 23 Nisan 1995

Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional Genel Komutanlığı Gizli Devrimci Yerli Komitesi Bildirisi

Meksika halkına,
Dünya halkları ve hükümetlerine
Ulusal ve uluslararası basına,

Kardeşler,

San Andres V olarak adlandırılan bugünkü diyalog görüşmesi hükümet delegasyonunun insiyatifiyle yanm kaldı. Bu buluşmada diyalog süreci, hemen hemen onu başlangıç noktalarına iten şekilde geriledi. Hükümet delegasyonu tekrar halkımızı aşağılayan eski büyük fetihçileri taklit ederek keyfiyet ve güçlülük tavırlarını takındılar.

San Andres V'de uyanan umutları bugünkü tutumlarıyla yok ettiler. Biz hükümet delegasyonunun tutumunda bir değişiklik gördük. Hükümet bizim yerli özümüzü yeniden yaraladı ve bunu bazı iletişim araçlarının yardımıyla yaptı. Hükümet gerçek bir çabayla adil ve onurlu bir barış için buluşmaya gelmiş olan erkekleri ve kadınları yalanlarıyla aşağıladı.

Hükümet temsilciliği bu diyalogu boşa çıkarmak ve görüşmelerde bizi yıkmak için sıkıştırdı, mümkün olan herşeyi denedi. Az kalsın bu amacına erişiyordu. Sadece bizim yerli yüreklerimizde dolaşan sabır ve bilgelik -şimdiye kadar- görüşmelerin udevamını mümkün kıldı.

Bugün adil ve onurlu barış uzaklaşmış durumda. Hükümet Zapatistlerle saygılı ve ciddi şekilde görüşmeyi öğrenmek istemediği sürece barışı isteyen açıklamaları öncekilerden farklı olmuyor: Kauksız bir sözünde durmama.

Hükümet ve bu diyaloga katılan herkes, eğer Zapatistlerle, idealleri için ölüme kadar giden kadınlarla, erkeklerle konuşurlarsa, bunun önemini kavramaya hazırlarsa ardından diyalog ilerleyebilir.

Bu gerçekleşmediği sürece, bu buluşma diğerlerinin, 500 yıl önce hükmedenlerle, hükmedenlerin zorbalıklarının zorbalık ve akıl arasındaki bir buluşmanın bir tekrarı olacaktır.

Biz diyalog sürecinin devamına çalışacağız, fakat biz, tüm kapıların kapandığını ve sadece birinin açık kaldığını belirtmek zorundayız.

Demokrasi! Özgürlük! Adalet!

*Kumandan Tacho, Kumandan David
CCRI-CG Meksika, Haziran 1995*

TÜM KADINLARA ÇAĞRI

Güneyin Dağlarından Kumandan Ramona sizlere sesleniyor:

Geçtiğimiz son aylarda, Meksika'dan ve başka ülkelerden binlerce kadın ve erkeğin sağlık durumumdan ötürü endişelendikleri, mektuplar yazdıkları, imza topladıkları ve benim tıbbi bakım görmemi talep ettiklerini öğrendik. Bu sempati ifadesi ve dayanışmaya teşekkür etmek için sözcükler yetersiz kalıyor. Ramona, tüm ülkedeki ağır hasta binlerce yerli kadından sadece biri. Bu kadınların çoğunluğu, ne bir doktora gidebiliyor, ne de ilaç alabiliyor. Çoğu yetersiz tıbbi bakım nedeniyle ölüyor.

Topluluğumuzun kızları yetersiz beslenmeden acı çekiyorlar ve onlar daha büyümeden anne olacaklar. Bir çok kadın doğum esnasında ölüyor ve geride bir çok öksüz çocuk bırakıyor. Bir yerli kadın 30 ya da 40 yaşına geldiğinde vücudu yaşlanmış ve hastalıklı oluyor.

Biz kadınlar çok çalışıyoruz. Sabah karanlığında kalkıyor, mısır öğütüyor, tortilla yapıyor, odun getiriyor, su alıyor, çamaşırları yıkıyor, çocuklara bakıyoruz, herşeyle ilgileniyoruz. Biri hastalandığında köyümüzün komününe alıyoruz. Fakat yeterli gıda alamıyoruz, eğitimimiz yok, İspanyolca konuşamıyoruz, hastalıklardan ve sıkça gördüğümüz kötü muameleden acı çekiyoruz.

Tüm bunlar talihimizi ve sağlığımızı mahvediyor.

Size dayanışmanız ve bana tekrar yaşabilmek ve savaşabilmek umudunu verdiğiniz için yürekten teşekkürler. Fakat şimdi sizden benim diğer kardeşlerim, tüm Meksika'daki yerli kadınlar için de bu dayanışma ve çabanızı rica ediyorum.

Tarlada çalışan, kardeşlerim, yerli kadınlar için.

Sıkça kötü muamele gören şehirdeki ev kadını kardeşlerim için.

Ordu henüz orda olduğu için köylerine geri dönemeyen kardeşlerim için.

Şehire gitmek ve orada bir şeyler satmak ve dilenmek zorunda olan yerli kardeşlerim için ve herşeyden önce benim gibi tıbbi bakım görmeyen tüm hasta kadınlar için.

Biz adalet ve demokrasi için savaşıyoruz.

Kadınların, çocukların ve erkeklerin sefalet içinde yaşamadıkları, hastalanmadıkları ve ölmedikleri bir ülke için.

Bugün Ramona için talep edilen tıbbi bakıma tüm kadınlar, çocuklar ve erkeklerin de sahip olabildikleri bir ülke için.

Tıbbi bakımın aşılanması olmaksızın, koşulsuz sağlandığı bir ülke için.

Biz devrimci kadınların taleplerinin ülkenin bütün kadınları için mümkün olduğu bir ülke için.

Bu yalnızca Meksika'da, tüm Meksika'da adalet ve demokrasi gerçekleşmiş olursa mümkün olacaktır.

Biz kadınlar şimdi biraraya gelmek, örgütlenmek zamanı olduğunu biliyoruz ve bunun için, adalet ve özgürlükle barışa ulaşmak için çalışıyoruz.

Topluluğumuzun binlerce kadını çok ağır dönemler yaşıyorlar. Ordu köylerimizde. Kadınlar ve çocuklar korku içinde. Onlar ne yitirmek için dereye, ne odun almaya ne de tohum ekmeye gidebiliyorlar.

Ordu gıda maddelerini ve tohumları imha etti, el aletlerini götürdü ya da şimdi tohum ekilemez durumda.

Biz kadınlar barış sözüne sadece eğer hükümet askerleri vücutlarımızı tehdit etmezse inanabiliriz. Biz hükümetin barış sözüne ancak ordu çocuklarımızın bedenlerini hedef almazsa inanabiliriz

Yaşasın Zapatist Kadınlar! Yaşasın Kumandan Trini! Yaşasın Dayanışmacı Kadınlar!

Que Viva el Ejercito de Liberacion Nacional!

Kumandan Ramona

İKİ DÜNYA ARASINDA DİYALOG ZAPATİST DELEGASYONLA RÖPORTAJ

Tacho: Bu hükümet delegasyonunun tutumu nedeniyle, biz Compañero'muz Subkomutan Insurgente Marcos'un şimdiki İçişleri Bakanıyla, bu delegasyonun hangi tutumu izlediğini açıklamaları üzerine -şu an gerçekleştirdikleri- buluşmasının çok önemli olduğuna inanıyoruz. Biz, bunun sayısız yararı olduğuna inanıyoruz. Bu çok önemli olacak, çünkü EZLN delegasyonunun durumunu da netleştirecek.

-Hükümet sizi, öneride bulunmadığınız ve diyalogun devamını engellediğiniz için suçluyor, buna ilişkin ne düşünüyorsunuz ve askeri yumuşama konusunun tartışmalara getirilmemesi hakkında ne söylüyorsunuz?

Tacho: Biz, çeşitli sorunlarda çoğunlukla belgeler sunduk. Özellikle hükümet delegasyonu tarafından yanıt verilmedi. Onlar sürekli bizi barış anlaşması istememekle suçladılar. Örneğin bugün, asgari gerginliği giderme önlemleri önerisi sonrasında, diyalog masasına getirilmiş olan, bu öneri geri çekildi. Bunun bizim için anlamı, asgari gerginliği giderici önlemlerin görüşülmesinin istenmediği, bu delegasyonun kötü niyetli olduğudur. Bu bizi endişelendiriyor, onlar bunun için çok geç olduğunu söylüyorlar, biz ise, öyle olmadığını, şimdi tam zamanı olduğunu, gerginliği azaltıcı önlemlerin gerekli olduğunu söylüyoruz. Onlar bizim önermiş olduğumuz saptanan rotanın resmi düzenlemesini sürdürmemiz gerektiğini söylüyorlar. Biz, düzen şekilde sürdürülmesine katkıda bulunduğumuzu, fakat bizim bu düzenlemeden sorumlu olmadığımızı, bunun yasaların çiğnenmesi olduğunu söylüyoruz.

Yasal açıdan, kırsal alanda ve kasabalarda düzenin, devlet tarafından sağlanacağı anayasada belirlenmiştir. Silahlı bir grubun, resmi düzenin gerçekleşmesine katılması nasıl mümkün olabilir: Hükümetin bu önerisi düşünülemez bir şey.

Fakat sürenin kullanımı ile ilgili önerilerimizi dikkate almamalarını anlamıyoruz. Onlar artı niyetli tutumlarını sürdürüyorlar. Yedi rotadan oluşan bir öneri getiriyorlar ve her iki tarafın da bu öneride anlaştıklarını iddia ediyorlar. Fakat öneri onların ve bir taraf bunu kabul etmeyecek. Onlar bu öneriye boyun eğmemizi istiyorlar. Biz buna boyun eğmeyeceğimizi söylüyoruz, çünkü bu bir öneri, anlaşma değil.

-Bu hükümet delegasyonu ile diyalog devam etmez mi?

Tacho: Okuduğumuz bildiride söylemiş olduğumuz gibi, bu tutumlarıyla bizim yaptığımız önerilere bir yanıt vermiyorlar.

Bugün gösterdikleri tavırla bu mümkün değil, ayrıca İçişleri Bakanlığının kaleme aldığı, devam edilmemesini amaçlayan ve bu yüzden bu diyalogun aynı delegasyonla sürdürülmesi emriyle bu onaylanıyor. Bu yüzden bildiride bu delegasyonla görüşmeyi riziko olarak niteledik.

-Marcos ve Chauyffet arasında bir buluşmayı hangi mantıkla öneriyorsunuz?

Tacho: Bu buluşmayla hedeflediklerimiz, bir anlamda hükümet delegasyonunda bir değişikliğe gidilmesi ya da tutumlarında bir değişiklik olması, bu şekilde barış diyalogunda yaptığımız gerçek çözümler için önerilerin mümkün olmasıdır.

Bu buluşma önerisini yoldaş Subkomutan Insurgente Marcos için gerekli güvenlik tedbirlerinin alınması koşuluyla yapıyoruz, çünkü askerler tarafından kuşatılmış durumdayız ve güvenliğe ihtiyacımız var.

Bu öneri reddedildiği takdirde, İçişleri Bakanlığının, adil ve onurlu bir barış anlaşması arzusunda olmadığı, bunu reddettiği anlamlı bir ifadeyle ortaya çıkacak.

-İçişleri Bakanlığı bu arada bir bildiri yayınladı, şimdiki hükümet komisyonu üyelerinin fonksiyonlarını onaylıyorlar.

Tacho: Bu tavırlarla devam edemeyiz...

David: İçişleri Bakanlığının bildirisine ilişkin PAN milletvekillerinin insiyatiflerini yanıtıyoruz; eğer hükümet bunu reddederse bu hükümetin sorunu. Biz adil ve onurlu bir barışa götürecek yolları aramaya hazır olduğumuzu baştan belirttik. Bizim istediğimiz çok net: Bu buluşmanın gerçekleşmesini istiyoruz, fakat İçişleri Bakanlığı istemediğini takdirde zorlayamayız, bunu söyledik ve herkesin de bunu bilmesi gerekiyor.

-Onların aynı delegasyon üyeleriyle devam edecekleri yanıtını vermeleri ve Marcos'la buluşma önerisine hiç değinmemeleri EZLN bildirisinin hükümet tarafından yanlış yorumlanması değil midir?

Tacho: Biz bu buluşmanın yapılmasını öneriyoruz, delegasyon üyelerinin değiştirilmesini değil. Subkomutan Marcos ve İçişleri Bakanı Chauffet arasındaki bu buluşma adil ve onurlu bir barışın ilerlemesine katkıda bulunabilir.

Bildirimizde PAN milletvekillerinin önerisini yanıtıyoruz. Fakat İçişleri Bakanlığını bunu benimsemiyor, bir şey yapmak istemedikleri şimdi çok açık, onları zorlayamayız. Bir çıkış yolu bulunabilirdi, fakat biz bunun üzerinde durmuyoruz, bu buluşmanın gerçekleşmesini istemedikleri takdirde daha fazlasını yapamayız.

David: Hükümet tarafının yetersizliği sergileniyor, biz tüm araçlarla, bütün yollarla, diyalog sürecinin ve barışın gerçekleşmesini arıyor, istiyoruz. Hükümet hep aynı şeyi söylüyor, özellikle masada bazen birşeyler ileri sürüyor ve bambaşka şeyler yapıyor. Bu çok açık görülüyor, çok somut.

Diyalog sürecinin ilerlemeyişinde bizi suçlamak üzere nedenler aranıyor. Hükümet şimdi, doğrudan bizi suçlu gösterecek ve kendi ellerini temize çıkarabileceği bir neden arıyor.

Onlar adımlar atabilmek için herşeyi denediklerini söylüyorlar.

Diğer taraftan öyle olmadığı, hükümetin isteksiz olduğu görülüyor.

Diyalogda adımlar atılması isteğimizi kanıtlamaya devam edeceğiz. (...) Yarın oturup CONAI'nin neler söyleyeceğini bekleyeceğiz ve diyalog masasına oturacağız.

-Hükümetin bu beşinci buluşmada yaptığı konuşmada sizi yalancılık ve bönlikle suçlamasına ilişkin tutumunuz ne?..

David: Hükümetin sözleri saldırılarının bir parçasıdır, sözcükler örtüyü kaldırma vasıtasıdır; sürekli bizi yerden yere vurma tutumlarının parçasıdır ve bizi sözleriyle geliştiriyorlar. Sanırım reçetenin bir parçası bu. Bize, biz yerlilerin akıldan yoksun olduğumuzu ve bu yüzden öyle muamele ettiklerini söylediler.

-Hükümet Nisan'da San Andres'de imzalanan asgari yumuşama anlaşmasına uymadığınızı açıkladı.

Tacho: Nisan'da bize yedi rota üzerine bir öneride bulundular, bunu kastediyorlar ve bunun bir anlaşma olduğu sanıyorlar. Bu 7 rota içerisinde bizim önerilerimiz de bulunuyor. Fakat onlar bunu hükümetin tasarrufu altına almak istiyorlar, kendilerinin önerdiği bir rota olması gerektiğini söylüyorlar.

-Hükümetin kabul ettiğini açıkladığı ve yerine getirmekten kaçındığı, sizin hazırladığınız yumuşama önerisinin nelerden oluştuğu konusunu anlatabilir misiniz?

David: Bizim önerimiz daha küçük bir hattı, çünkü onlar bunun çok geniş ve uzun olduğunu söylüyorlardı. Bunun üzerine bir kez bile dinlemedikleri La Garrucha'dan San Quintin'e kadar küçük bir hat önerdik, ama bu öneriyi hiç kabul etmek bile istemediler. Onlar sürekli bizim gerginliği azaltıcı olarak gördüğümüz öneriyi kendileri açısından bir parça stratejik buldular. Onlar bizim bu hattı, bize bir çok yarar sağlayacağı için önerdiğimizize inanıyorlar. Bu önerinin gerçek nedenleri üzerine hiç düşünmüyorlar: Gerginliği giderici önlemleri hayata geçirmek için insanlarımız bizim bir hat olarak önerdiğimiz bölgenin dışındalar, buralardan ayrılan pek çok insan başka yerlerde kendi topluluklarında değil. Bu insanlar, dağlarda bir çok sıkıntı içinde acı çekiyorlar. Bizim gerekçelerimiz bunlar, ama hükümet anlamıyor.

-Hükümet görüşme masasında saldırgan mıydı?

David: Fiziki olarak değil, fakat yumuşak ifade edilen sopa etkisindeki sözleriyle evet, yanıtları sertti, sözleri de öyle.

-Hükümetin diyalogun diğer yanında bir çözüm aradığını düşünüyor musunuz?

David: Hükümetin çeşitli planları var, çeşitli saldırılar planlıyor. Açıkladıkları bu konuları, konuştuğumuzda, San Andres'deki diyalogun bir duraklamasında, zaman yitirmeden halkın ihtiyaçlarını karşılama projesini gerçekleştireceklerini söyledikleri gibi masada kendileri bizzat söylediler. Onlar halkın bu uzun soluklu çözümü beklemek istemediğini, aç olduklarını ve bir çok şeye ihtiyaç duyduklarını söylüyorlar. Bu yeni değil. Bu problem yıllardan beri var, ve neden şimdi bir diyalog sürecinde bulunduğumuzda birdenbire halkın acil ihtiyaçlarını karşılamak için acele ediyorlar? Neden bununla daha önce ilgilenmediler?

Biz bunun bir strateji olduğunu görüyoruz ve bunun halkı kullanmak istedikleri ekonomik bir saldırı olduğunu görüyoruz, çünkü onlar, insanlarımızın büyük bir kıtlık altında olduklarını, kocaman bir kıtlık çektiklerini görüyorlar. Bir halk ekmek dilenecek kadar açsa, ekmek almak üzere açlığın etkili olması mümkündür.

Bir çok köy sürdürdüğümüz bu savaş hakkında tam anlamıyla bilinçlenmiş değil. Hükümetin onları satın almayı başarması mümkündür. Hükümet halkın onurunu ekmek kııntısına indirgemeye çalışıyor. Bu çok açık.

-CCRI, Marcos'un Chauffett'le buluşmasının riskini almaya hazır mı?

Tacho: Biz, CCRI'lı yoldaşımız Insurgente Marcos için tüm güvenlik garantilerini talep ediyoruz, çünkü takibattayız. Fakat biz bu buluşmanın kararlaştırılmasını, diyalog sürecinin devam etmesi gerektiği kadar önemli görüyoruz. Biz bir ihanet tehlikesi riskine girmeyi düşünüyoruz, çünkü bizim yoldaşlarımızı ve komitemizi izliyorlar. Biz sıkça söylediğimiz gibi, bir barış anlaşmasına ulaşabilmek için tüm yollar, tüm imkanlar tükeninceye dek riske giriyoruz...

-Bitirirken, askeri detant konusu nasıl sürüyor?

Tacho: Beyaz muhafızların ve benzer şeylerin hedeflediği düşmanlıkların sona erdirilmesi üzere bir çalışma masası öneriyoruz. Hükümet bu konuyu fazla görüşmek istemediğini gösterdi, bunu reddetti, masada kaldı, daha fazlası olmadı. Hükümet namussuzca davranıyor, fakat bizi suçluyor. İki yüzlüler ve onlara bu tutumlarıyla, bu reçeteleriyle, bu aşağılamalarıyla bir barış anlaşması yapıp yapılamayacağını soruyoruz... Teklifleri kabul etmiyorlar, bu şekilde

anlaşmaya gelinemez, biz bunu gösterdiğimizde güceniyorlar, çünkü biz gerçeği söylüyoruz. Bir anlaşmaya varabilmek için her iki tarafın da istemesi gerekir, onlar istemiyor.

-Detant üzerine bir anlaşmaya varılamazsa neler olabilir?

David: Mesele tekliflerini görüşme masasına getirmeleri, tabii bu genel bir askeri varlığın artışı anlamına geliyor: Şimdi, benim önerim masada, ne istiyorsam onu yapabilirim. O sadece her yerde askeri varlığını artırabilir, öncelikle Altos'da ve Selva'da, sadece bu şans için bekledi onlar.

-Son haftalarda, Altamirano'nun Canada bölgesinde askeri helikopterler üsleniyorlar...

Guimar Rovira. San Andres Sacamch'en, 25. 7. 95

ZAPATİST REFERANDUM

Bariş ve demokrasi için ulusal referanduma tahminen 1.200.000 Meksikalının katılımı sağlandı. Katılanların % 97'si Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional'in Meksika halkı için temel taleplerini evetle yanıtladı.

Meksika'da bir milyondan fazla Zapatist var mı? Kesinlikle daha fazla. Ülkenin tüm eyaletlerine taşınan bu referandumu sürdürmek için zorlu çabalar, araçların yetersizliği, güvenlik güçlerinin zedelemesi ve elektronik medyanın, hükümetin kontrol ettiği tüm güç odaklarının mezar sessizliğiyle karşılaştı.

Alianza Civica'nın masasında olabilenlerin oyları, bir şeyi netleştirdi: Meksika'da kapsamlı bir politik reform, yasaların ve kurumların gerçek bir değişimi gereklidir.

Bu soruyu açıklamak üzere Subkomutan Marcos bir video çekiminde devlet partisi sisteminin rolünü öldürücü Tarantele benzetti. (Tarantel: büyük ve öldürücü zehirli bir örümcek)Meksika hükümeti bir Chibo gibi iş görüyor, bu yüzden değiştirilmeli. Marcos açıkladı: "Chibo, Yerba olarak da adlandırılan zehirli bir örümcektir, ısırtığı ölümcüldür ve zehiri çok tehlikelidir. Chibo aynı cinsten bir başkasıyla karşılaştığında onu öldürür. Sadece kızgınsa, ya da seçim zamanlarında iyi anlaşılır, yoksa karşılıklı olarak birbirlerinin işini bi-

tirmeye bakarlar. Arkadaşlarını öldürürler böylece. Ve bu yüzden devlet partisinin rolünü üstlendiklerini hissediyorlar.

REFERANDUM, ULUSAL BİR DİYALOG

Meksika paramparça bir ülke ve yeni ortaya çıkan bir ülke. Ne zaman ve nerede, bir kez olsun silahlı, gizli grupların tüm toplumla geleceği hakkında bir referandum yaptıkları görüldü. Hükümet bu inisiyatifin sürdürülmesini kabul etti, çünkü o bunu kesintiye uğratma hesapları yapıyordu. Özellikle yüksek katılımın görülmeye başlamasından sonra, susmaktan başka bir şey kalmadı ona. Polis tarafından tehditler ve gözdağı vermeler, fanatik kişilerin ya da görevlilerin yurttaşlara karşı harekete geçmeleri etkisiz kaldı.

Subkomutan Marcos referandumunu anlattı: "silahlı bir güç ve bir sivil, barışçıl güç arasındaki bu diyalogun bir parçası".

Marcos video bantında elinde küçük bir böcek görüldü: "Durito", neo-liberalizmin meşhur dili uzun ve kavgacı eleştirmeni.

"EZLN'nin önemli bir payı gerçeklikte ortaya çıkıyor, politik askeri bir örgüt, kendisi hakkında mümkün olduğunca çok insana nasıl devam etmesi gerektiği konusundaki kararını soruyor."

Durito bunun bir emsal olduğunu, politik geleneklerin çöküşünü anlattığını açıklıyor.

Fakat referandumun farketmediği rakamlar, zannedilenden de büyük bir anlama sahip. Ülkenin tüm köşelerindeki 11.000 masayı oluşturan ve sürekli birbirleriyle bağlantı kuran 40.000'den fazla örgütleyici insan vardı. Bu 40.000 insan, organizasyon bağlantılarını kurmaya hazır oluşlarıyla aktif ve barışçı Zapatizmin çekirdeğini, büyük bir politik bağlılıkla oluşturdular. Onlar EZLN'nin silahsız tabanıdır.

Consulta sadece uzun vadede kitlenin güçlenen bağlılığına ulaşmakla kalmadı, daha çok bir milyondan fazla insanı sadece Marcos üzerine konuşmaya ya da Zapatistleri anlamaya ortak etti. Ağustos'ta bir pazar sabahı Alianza Civica'nın bir masasında, soruları okudular, evet ya da hayır diye işaretlediler ve pusulayı bir sandığa attular. Zapatistler bu kazanımla hükümetin San Andres'deki diyalog masasında sakındığı ulusal bir boyuta ulaştılar.

Subkomutan Marcos bunu video konuşmasında şu şekilde açıkladı: "EZLN açısından güçlü bir adım oldu, geleceğini, geleceklerinin bir parçası olan toplum eline alması, fakat toplum açısından daha güçlü adım, kendi eylem becerilerini ortaya koyabilmeleridir."

Ulusal Demokratik Birlik'in EZLN'nin çağrısıyla, referandumu,

bu sürrealist toplantıyı, 6.000'den fazla insanla, Lacandon'un kalbi Aguascalientes'de, yürütmüş olması başlıbaşına bir başarıdır. Cad-deler, parklar, pazarlar, metrolar, kiliseler, EZLN'nin ve büyük ulusal diyalogun parolalarıyla doldu. Hatta cezaevleri: Meksiko kentindeki bir cezaevinde küçük bir mesajın eklendiği sonuçlar ve oy pusulaları gizlendikleri boş bir yemek kabıyla gönderildi, mesajda: "Referanduma katılıyoruz, çünkü biz gerçek bir barışın, adalet, onur ve eşitliğin gerekli olduğunun bilincinde olan Meksikalılarız" deniyordu.

YENİ BİR POLİTİK GÜÇ

Sonuçlar katılanların % 56'sının EZLN'nin yeni ve bağımsız bir politik güç olmasını istediklerini gösterdi. Bunun anlamı, EZLN'nin silahları bırakması ve politik bir parti olması mı? Hayır. Marcos bu sorunun anlamını tekrarlayarak çok net şekilde ortaya koydu: "EZLN, legal olup olmamayı ya da karşısında savaştığı yanlış, kemirgen, otoriter bir legalitenin bir parçası olup olmamayı sormuyor. Politik bir parti olup olmamayı sormuyor, ardından bizleri öldürecekleri silahsızlanmayı da sormuyor... EZLN ek olarak bir politik güç olmalarının ne olduğunu soruyor. Ejercito Zapatista asıl olarak süreç içinde 11 talep doğrultusunda silahlara sarılmış, silahlı mücadele veren ve ne silahlarını teslim edecek ve ne de savaşı bırakacak Meksikalı yerlilerin örgütü... Biz her durumda savaşmak zorundayız, savaşmadığımız takdirde bir politik mücadele sürdürmek zorundayız. Bunu soruyoruz."

Subkomutan, bir politik gücün, bir politik partiyle aynı şey olmadığını gösterdi. Politik partiler iktidarı ele geçirmek isterler, bir politik güç buna karşıdır, iktidara karşı bir ağırlık oluşturan ya da iktidara karşı yönelen bir hareket daha geniş kapsamlıdır.

ŞİMDİ NE OLACAK?

Şimdi resmi açıdan referandum sonuçlarının sindirilmesi, sonucun EZLN'nin halkın direktifini izleyerek, legal bir politik güce dönüşmek ve silahsızlanmak zorunda olduğuna çevrilmesi demek. Bunun Zapatistaların görüşleriyle en ufak bir ilgisi yok.

Subkomutan Marcos açıklıyor: "Consulta herşeyi değiştiren hem bir sonu hem de bir dönüm noktasını işaret ediyor. Biz bunun bir süreç olduğu düşüncesindeyiz".

Zapatistler Meksikalı muhalefet güçlerinin diyalogu bu tarzda

yürütneyi denemek istediklerini anlatıyorlar.

"Bu ülkenin yapmış olduğu tercih aramızda konuşmamızdır. Bunun anlamı demokratik güçler ve sadece varsayılan ya da kendini öyle adlandıran devrimci güçler değil, aksine demokrasiye geçiş ve daha iyi bir ülke isteyen herkes demektir. Ya aramızda konuşur ve birleşiriz ya da ayrı olarak herkes kendi başına, hatta birbirimize karşı devam ederiz ve hükümetin iki oyununun sürmesine izin veririz: Yalan-Baskı, Yalan-Baskı.

Şimdiki durum ve sistemin analizinde Marcos şunları açıkladı: "Ekonomik kriz bugünkü devlet biçiminin sadece bir sonucudur, politik kriz yönetenlerin tarzıdır. Ülkeyi bu şekilde yönetenler krizin devamını oluşturuyor. Bu demokratik güçleri yaralıyor, aralarının açık kalmasına yol açıyor."

Lakandonlar'da gizlenen ayaklanmacılar bu yükü üstlenmeyi kesinlikle gerekli görüyor: "Tartışmayı bu alandan kaydırmalıyız, demokrasiye geçiş hükümetle kararlaştırılmayacak. Demokrasiye geçiş kararı demokratik güçlerce alınacak".

Referandum gününde dağıtılan bir bildiride, mevcut durum sert sözcüklerle anlatıldı. Zapatistler referandumla politik inisiyatifini tekrar kazandılar ve hükümete karşı çok uygun bir konumda bulunuyorlardı. EZLN, gerçi, askeri açıdan kuşatılmıştı ve bu gırtlığına kadar suda olduğu anlamına geliyordu, fakat politik olarak hükümet komisyonuna sıkıntı verecek bir konumdaydı.

"Meksika'nın güneydoğusunda savaş hüküm sürüyor. Çarpışmalar, geçici olarak kesilmişti, fakat her an tekrar başlayabilirdi. Devlet başkanlığı askeri kararlar almıştı. Son umut toplumun inisiyatifindeydi. San Andres diyalogu tükenmişti."

Bu açıklamaların yayınlamasından kısa bir süre sonra, İçişleri Bakanlığı 5 Eylül'de diyalog istemlerini ortaya koyan bir yanıt verdi. Marcos resmi delegeleri suçluyordu: "Devlet Başkanlığı, eski işgalcilerin tarihsel kalıtlarından oluşan bir hükümet delegasyonu gönderdi. Onlar gibi zenginliklerimizi çalmaya geldiler, kibir, gaddarlık ve akılsızlık dolular. Kendilerinden öncekiler gibi, onların başaramadığı teslimiyeti istiyorlar. Kendilerinden öncekiler gibi, onların sonuçlandıramadığı etnik temizlik yapmaya geldiler"

YERLİ REFERANDUMU

Meksika'nın yerli toplulukları da Zapatistlerin ulusal referandumuna katıldılar. Birçokları açısından gerçekte politik bir katılımın ilk deneyimiydi. Resmi sandıkların bulunduğu yerlere kimse gitmedi ve bunların niyetlerine kimse alet olmadı. Yerliler asıl adresdi ve çağırışı böyle yanıtlamışlardı.

Chiapas'ta 1300'den fazla Campesino Meclisi, EZLN'nin gelecekteki durumuna ve taleplerinin haklılığına inanıyordu. Toplulukların, kararları alış biçimlerine saygı gösterildi. Genel bir tartışma sonrasında konuyla ilgili açık oylama yapıldı. Yukarı kalkan kollar sayıldı ve sayılar protokole geçirildi. Alianza Civica'nın bir temsilcisi, sayım görevlisiydi ve oylama protokolüyle şehre döndü.

Balta girmemiş Lakandon Ormanlarının içerisinde La Realidad Trinidad'da 27. günün sabahında borular arka arkaya çınladı. Sabahın 7'siydi, güneş yağmurun buğusunu aşmamıştı. Boru herkesi, belediye binasının önündeki alanda toplanmaya çağırıyordu. Kısa bir süre sonra, yüzlerini kırmızı bezlerle örtmüş kadınlar ve erkekler, kiliseye ayrılmış yerde, odundan kesilmiş banklarda yerlerini aldılar ve köyün tüm yetişkinleri sıralanarak dizildiler. Toplantı başladı. EZLN'nin 6 sorusu madde madde oylanmalıydı. Her madde için ayrı tartışma, herkesin anlaması için çeviri, anlamlarının açıklanması ve bunlar üzerine tartışmalar 2 gün aldı. Referandum, ormanda, yaşımsal öneme sahip bir olay olarak görülüyordu, ne üzerine karar verileceğini anlamak ve tutarlı tüm olası yanıtları analiz etmek üzere, önceden tüm çabalara girişmek gerekliydi. Tojolaballer, önce karma toplantılar yaptılar, ardından kadınların ve erkeklerin ayrı toplantıları ve sonunda bir kez daha birlikte toplandılar, böylece, soruların anlaşıldığı ya da hiç bir noktanın yanıtsız kalmadığına kuşku kalmadı. Pazar sabahı bir birliğe varıldı.

Oylar, cinsiyet ve toplam sayı olarak protokole kaydedildi. Birinci soruyu herkes evet olarak yanıtladı: Bunun için ellerini değil yumruklarını kaldırmışlardı. İkinci ve üçüncü soruya da öyle. EZLN'nin bağımsız politik bir güç olması gerekir mi, şeklindeki dördüncü de evetle yanıtlandı. Sıra beşinci soruya geldiğinde -EZLN'nin diğer güçlerle birleşerek politik bir güç olması gerekir mi- kimse yumruğunu kaldırmadı. Oyları sayan: "Buna katılmayanlar yumruklarını kaldırmalı" dedi. Yumruklarını kaldırmak, onlar için bir onay işaretiydi. Bunun yerine çığlıklar ve protestolar geldi: "Bu bizim için iyi değil, buna katılmıyoruz!"

Toplanı bittikten ve protokol mühürlendikten sonra, yerliler hoşnut bir biçimde gittiler. Bu kendilerini ulusal anlamda Meksikalı olarak önemli hissettikleri ilk olaydı. Onlar, tüm ülkede, kendi örgütleri üzerine bilgi istemişlerdi ve kendileri de buna ilişkin tutumlarını gösteriyorlardı. Onlar yoğun askeri mevcudiyetin günlük tehditleri altında yaşayan orman köylüleriydiler, son tahminlere göre 40.000'den fazla asker olduğu ifade ediliyordu. Ayaklanmacılar, dağlarda gizlenerek karşı koyuyorlardı, halk tarafından gizlice destekleniyor ve kendileri bile yoksulluklarında zorlukla beslenenler tarafından barındırılıyorlar.

Gizli Devrimci Yerli Komitesi'nden Komutan Tacho, ne kadar dayanabilecekleri üzerine bir soruyu yanıtladı.

"Bizi ortadan kaldırdıkları ana kadar, bu noktaya kadar dayanırız. Başka bir olasılık yok, bir ya da iki yıl diye söyleyemeyiz, ölünceye kadar savaşağız. Meşru taleplerimiz, bizim hedeflerimiz, yerine getirilinceye kadar vazgeçmeyeceğız. Savaş sınırsızdır, yaşamak için boyun eğmeyeceğız, - biz bunu şimdi olduğumuz gibi, yaşamak olarak niteliyoruz. Silahlanıp ayağı kalktık, fakat eğer gerekliyse ölünceye dek yaşamaya hazırız. Ama eğer bu gerekli değilse, dağlardan bu kötü sisteme, yerlilerin ve yerli olmayanların feryatlarını duymayan bu rejime karşı daha yaygın olarak savaşmak zorundayız. Ne kadar çok şey yaşandı, kaç kişi devletin yiyciliğine karşı gösteriler yaptı? Çokları hiç duyulmadı."

Tacho devam ediyor: "Onlar EZLN'nin bir kaç mermisini beklediler, ardından devamı geldi, herşey hızla ilerledi, fakat ilk önce, Companero'larımızın kanı döküldü savaşta. Belki biraz daha kan gerekiyor, belki gerekmiyor. Önemli olan politik çabalar, diyalogun, barışçıl yolun çabaları."

GOBIERNO DE TRANSICION EN REBELDIA DEL ESTADO CHIAPAS

Meksika halkına

Chiapas halkına

Ulusal ve uluslararası kamuoyuna,

Meksika Devleti, özgürlüğe ve Chiapas barışına karşı Co-unterinsurgency stratejisini sürdürüyor.

Tarım Bakanlığı vasıtasıyla, Hayvancılık ve Sosyal Gelişim (SAGDS) tarafından Chiapas'ta 2.087.774 hektarı kapsayan akdeniz sineğinin yayılmasına karşı bir karantina uygulandı.

Bu kararda garip olan karantinanın sadece Lakandon Ormanlarında ve Zapatist Ulusal Kurtuluş Ordusu'nun (EZLN), Gizli Devrimci Yerli Komitesinin Consulta için ilan ettiği gün uygulanması, engellemek için düşünülmüş bir strateji olmasıydı. Hükümetin bu emrinin akdeniz sineklerine karşı değil, bilakis EZLN ve bu bölgedeki halkın ekonomisine karşı olduğunu anlayamayacak şekilde akıldan noksan olduğumuzu sandığını tesbit ettik. Değişik yerlerden bölgeye gelişi aksatmak için bulunmuş cezadan muaf ve utanmazca bir yöntem. Köylülerin, hükümetin onları içinde tuttuğu yoksulluklarını sürdürebilmek için tek olanakları olan, taşınmak için arabalarda, sandık ve kutularda tutulan yerel ürünlerini satışı yasaklandı, ürünler tahrip edildi. Bundan başka Lakandon ormanları bölgesinde, çok az yol olduğunu ve tarımsal üretimin aktarılmasının küçük taşıtlarla, eşek ve at sırtında ya yoksul bir mestizin ya da yerlinin sırtında yapıldığını biliyoruz. Kararlaştırılan bu önlemler, bir kez daha Chiapas'ın çoğunluğuna, değer verilmeyenlere yöneliyor.

Campesinolara yönelen bu terörle geçen altı ay, bu insanların açıktan ölebilecekleri bir dönem oluyor. SAGDS'in delegasyonu on yıllardır bakanlığın kontrolü altında olan yeni sinek odaklarını nerede bulduğunu açıklamadı, akdeniz sineklerine karşı olmaktan çok -hatta hiç ilgisi yok- köylülere ve bölgenin tarımsal ürünlerine zarar vermekle sınırladılar kendilerini.

Bu elbetteki Chiapas'a karşı yürütülen kirli savaşın koşullarını daha acı hale getiriyor ve içinde yaşadığımız bu ülkenin perspektiflerini daha da belirsizleştiriyor. Bu durumun halkın gözünden kaçmaması için kamuoyuna EZLN'nin 27 Ağustos'ta büyük ulusal referandumla ve San Andres'teki diyalogla aradığı onurlu barışın tehdit edildiğini bildiriyoruz

Saygılar

San Cristobal de las Casas, 19 Agustos 1995
Amado Avendano Figueroa, Geçici Yönetim

İKİ DÜNYA ARASINDA DİYALOG

5-11 Eylül Tarihlerinde Zapatistalar ve Hükümet Arasındaki Altıncı Diyalog Oturumu

EZLN ve Meksika Hükümeti Arasında Anlaşma

Sis ve soğuk San Andres'i beyaz bir örtü gibi sarmıştı. Sabahın dördüydü ve nihayet bu uygunsuz saatlerde bir anlaşmaya varıldı. Zapatist kumandanlar, uzun bir maraton olan hükümetle altıncı görüşmenin sona erdiğini açıklarken bitkin görünüyorlar. Basın sözcüsü, gözlerinin altında çizgiler ve soğukta titreyerek, bütün gece boyunca beklenen bilgiyi sonunda veriyor. 1 Ekim'de her iki delegasyon, son ayrıntıları görüşmek üzere tekrar biraraya geldiler ve 17'sinde görüşme konularının birincisini görüşmek üzere bir çalışma masası oluşturdular: Yerli Hakları ve Kültür.

San Andres Meydanında, konuşmacı, bütün bir metin üzerinde anlaşma olduğunu bildirdi, diyalog için "yöntem kuralları, biçimler ve müzakere programı". Şimdi artık geçen altı toplantıda sonuçsuz girişimlerden başka bir şey olmayan asıl görüşmelere başlamaları gerekiyor.

Başlatılan görüşme programında dört nokta var: Askeri detant, politik, sosyal ve ekonomik konular, Chiapas toplumunun çeşitli kesimlerinin yakınlaşması ve EZLN'nin politik ve sosyal katılımı.

Ama bu noktalar, bir sıra halinde giünedi, tam aksine, birincisinin, silahlı ayaklanmanın yol açtığı nedenlerin ortadan kaldırılması gerekiyor. Politik, sosyal ve ekonomik konular bölümleri 4 çalışma masasına ayrıldı: Yerli hakları ve kültür, refah ve gelişim, adalet ve demokrasi ve Chiapas'ta kadın hakları. Bu masalar peşpeşe oluşturuldu ve barış anlaşmasının kabul edildiği Chiapas için "bağlayıcı kararlar"a, yol açtı. Toplu açıklamalar, ülke genelindeki problemlerle ilişkili ulusal tartışma ve karar organlarına havale ediliyor.

Zapatistalarla diyalogun ülke genelinde sürdürüldüğü açık. "Ülke genelindeki konular", gerçi "tartışılıyor", ama bağlayıcı nitelikte değil. Çalışma masalarındaki diyalog konularında, Zapatistler, hükümeti, danışmanları ve konukları, her iki tarafın kararlarına katıyorlar. Samuel Ruiz tarafından yönetilen Ulusal Uzlaşma Komisyonu, buluşmalarda hakem fonksiyonunda. Parlamenterlerden oluşan Barış ve Birlik Komisyonu, tartışmaları koordine etmek ve lojistik sorunları çözmekle görevli.

Çeşitli masalar, açık ya da kapalı genel toplantılarda gerçekleşti. Şimdiye kadar özellikle, azami görüşme süresi ve EZLN'nin kesin talepleri, ulusal sorunların çözülebilmesi müzakereleri için bir karar verilmedi.

Guimar Rovira Sancho, Meksiko Şehri, 12. 9. 95

Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional Genel Komutanlığı Gizli Devrimci Yerli Komitesi Bildirisi

Dünya Halklarına,

Kardeşler,

Ejercito Zapatista de Liberacion'un erkekleri, kadınları, çocukları ve yaşlıları adına sizleri selamlıyorum ve bu buluşmaların iyi sonuçlara yönelmesi istemimizi anlatmak istiyorum. Başka ülkelerde ve kıtalarda kardeşlerimiz olduğunu biliyoruz.

Ulusları ve kültürleri yok eden bir dünya düzeni bizleri yalınlaştırıyor. Uluslararası büyük suçlar, bugün yeni bir isime sahip, iktidarın beceriksizliğini yansıtıyor, para yenisini yaratıyor. Bugün yeni bir dünya savaşı yürütülüyor. Tüm halklara, insanlara, kültüre, tarihe karşı bir savaş. Bir avuç vatansız ve utanmaz finans merkezlerince yürütülen bir savaş, uluslararası bir savaş: Tüm insanlığa karşı para.

Bugünkü uluslararası terörizme "neo-liberalizm" deniliyor. Uluslararası yeni ekonomik düzen dünya savaşı olarak, daha fazla ölüm ve imhaya yol açıyor. Daha çok yoksulluk ve ölüm bizi yakınlaştırıyor.

Bizi, memnuniyetsizlik, isyan, istek, aykırı şeyler yapmak yalınlaştırıyor. İktidarın yazdığı tarih bize, kaybedenlere sinizmi ve kazanmayı hedefleyen erdemi, samimiyeti ve aptalca kurban olmayı, bireyciliğin yeni tanrı olduğunu ve umudun uluslararası piyasada kurunun belirlenmediği alım gücü olmayan değersiz ve geleceksiz bir para olduğunu öğretti. Dersimizi öğrenmedik. Kötü öğrenciler olduk. İktidarın öğrettiklerine inanmadık. Konformizm ve akılsızlık öğretildiğinde dersi asuk. Modernizmi başaramadık. Kendimizi isyanın öğrencileri olarak bulduk ve kardeş olarak tanımladık.

Bizi, fantazi, yaratıcılık, yarın yakınlaştırıyor. Geçmişte yalnızca yenilgiler görmedik, daha çok adalet arzusu ve daha iyi olma ha-

yalini bulduk. Şüpheciliği büyük sermayenin gardrobuna astık ve gitmeye değer, önemli olan... kendimize inanmayı keşfettik.

Biz yalnızlıkların birlikte sayılmasını öğrendik, mutlaka büyük bir yalnızlığa teslim olmak değil, ulusların kendileri tarafından, diller, kültürler, ırklar ve cinsiyetlerin bulduğu ve yakınlaştığı bir kolektif.

Biz Zapatistler, Meksika'nın güneydoğu dağlarında bulunuyoruz, devamlı sıkıştırılıyor, devamlı takip ediliyoruz, her hareketimize devam edişimizde, her dinlenmede, her adımda ölümle tehdit ediyoruz. Hükümet sarayda yaşamaya devam ediyor, ölüm ve sefaleti getiren yalanlarıyla kuşatmayı, takibatı sürdürüyor.

Milyondan fazla Meksikalı, temel taleplerimizle uygun bir Meksika için, emsalsiz demokratik manifestolarını açıkladılar. Yabancı ülkelerden kardeşlerimiz bunu onayladılar. Hükümet sağır kalıyor. Onbinlerce erkek ve kadın, BARIŞ VE DEMOKRASİ İÇİN ULUSAL REFERANDUMU desteklediler ve dayanıştılar. Hükümet kör davranıyor. Açlık ve hastalıklar bütün toplulukları boğuncaya kadar acı çekiriyor. Ordu operasyonlarını ve ölüm hazırlıklarını arttırıyor. Politik partiler, yerlilerin vatandaşlık haklarını tanımaktan kaçınıyor. Medya, yalanın ve suskunluğun suç ortağı. Umutsuzluk ve kin, ulusal köklere indi. Biz hesaba katılmadık, saygı görmedik, unutulduk.

Şimdi zaferin şu ana kadar olmadığı denli yakın olduğu açık. Biz ülkelerinizde mücadelelerimizle dayanışma grupları oluşturmaya hazırlanıyoruz. Sizler tarafından sonuna dek destekleneceğimizden kuşku duymuyoruz, (bu mutlaka zafer olacak değil) zorluklar karşısında cesaretin yitmesine izin vermiyorsunuz, direniş sürmek zorunda. Daha ileri gidin ve Meksika'nın güneydoğusunda sizin yanınızda olan ve sizinle dayanışan ortak bir yürek olduğunu düşünün.

Kendinizi yalnız ya da yalıtılmış hissetmeyin.

Sizi gözlerimizin önünde tutmaya devam ediyor ve unutmuyoruz.

Bu kadar. Selam ve umutların çiçekler gibi bakılması gerektiğini unutmayın.

*Meksika'nın güneydoğu dağlarından
Subkomutan Insurgente Marcos
Ağustos 1995*

Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional Genel Komutanlığı Gizli Devrimci Yerli Komitesi Bildirisi

Dünya Halklarına,

Don Durito de la Lacandona'dan

Kardeşler,

Eski şövalye, dünyanın iyileştiricisi, dışı cinsin huzursuz rüyası, erkeklerin onuru, büyük insanlığın zorluklarla ve fedakarlıkla kahramanlığını artıran ırkının son ve büyük örneği, böcek ve aysavaşçısı Don Durito de La Lacandona yazıyor size.

"Sup Marcos" olarak adlandırdığınız vefakar yardımcımı, özel birlikler, ekonomik programlar ve sermayenin kaçışı dışındaki bugünkü diplomasının gerektirdiği tüm biçimlerde yazılı bir selam göndermekle görevlendirdim.

Sizlere bir kaç satır göndermek özellikle benim açımdan tek başına bir amaca, moralinizi yükseltmek ve iyi ve asil düşünceleri yüreklerinizde derinleştirmekle yükümlü olmaya bağlı bir ihtiyaç. Bu nedenle sizlere aşağıdaki zengin ve çok yönlü derslerle dolu olduğu tartışılmaz öyküyü gönderiyorum. Öykü "Boğuk Gecenin Öyküleri" dizisinin (yakında yayınlanması pek olası olmayan) bir parçası ve başlığı şöyle:

Kedicik ve Fareciğin Öyküsü

Bir zamanlar bir farecik vardı, çok açtı ve evin mutfağındaki bir parça peyniri yemek istiyordu. Farecik çok kararlı bir şekilde mutfığa, peynir parçasını kapmaya gitti. Fakat yolda bir kedicik duryordu ve farecik çok korktu, koşarak kaçtı ve mutfaktaki peynir parçasını bir daha alamadı. Ardından farecik, mutfaktan peynir parçasını nasıl alabileceğini düşünüp taşındı ve şunu planladı:

"Şimdi ne yapacağımı biliyorum, bir tabağa süt koyacağım ve sonra kedicik sütü içecek, çünkü kediler süt içmeye bayılırlar. Ardından kedicik sütü içerse ve mutfığa peynir parçasını kapmaya gittiğimi farketmezse, onu alıp yiyeceğim. Çok iyi bir fikir" diye övündü kedicik.

Böylece sütü almaya gitti. Fakat sütün mutfakta olduğu ortaya çıktı, farecik mutfığa gitmek istediğinde kedicik onun yolunu kesti, farecik çok korktu ve koşarak kaçtı, artık sütü alamazdı. Sonra farecik sütü mutfaktan nasıl alacağını düşünmeye başladı, düşündü taşındı ve dedi ki:

"Şimdi ne yapacağımı biliyorum, çok uzağa bir balık fırlatacağım kedi balığı yemek için oraya koşacak, çünkü kediler balık yemeye bayılırlar. Ve ardından kedi balığı yiyip mutfağa girdiğimi farketmediğinde, bir kaba dökmek için sütü almaya gideceğim, kedi sütü içer ve beni farketmezse mutfağa gidip bir parça peynir alacağım ve onu yiyeceğim. Çok iyi bir fikir" diye övündü farecik.

Böylece balık almaya gitti. Fakat balığın mutfakta olduğu ortaya çıktı, farecik mutfağa gitmek istediğinde kedicik onun yolunu kesti, farecik çok korktu ve koşarak kaçtı, artık balığı alamazdı.

Sonra farecik peynirin, sütün ve balığın, istediği herşeyin mutfakta olduğunu gördü; içeri giremiyordu, çünkü kedicik onu engelliyordu. Ve sonra farecik "Artık Yeter" dedi ve bir silah kaptı, kediciki delik deşik etti, mutfağa gitti ve artık balığın, sütün ve peynir parçasının kötü ve tad alınamaz duruma geldiğini gördü. Kedicige geri döndü, derisini yüzdü ve ardından büyük bir kızartma yaptı, bütün arkadaşlarını davet etti, büyük bir eğlence yaptılar ve kızartılmış kedicik yiyerek şarkı söylediler, dansettiler ve mutlu ve huzurlu yaşadılar. Ve öykü başladı...

Bu öykünün sonu ve notun bitimi. Sizlere, ülkeler arasındaki ayrılıkların sadece "kaçakçılık" suçunu oluşturmaya ve savaşlara bir anlam kazandırmaya hizmet ettiğini hatırlatmak isterim. Sınır ihlallerinin en azından iki nedenden olduğu açık: Birincisi, bütün dünyaya yoksulluk dağıtan modernizm giysilerine bürünmüş suç, diğeri ise kendimizi aynada her gördüğümüzde değil, yalnızca yanlış bir dans adımı attığımızda utancın var olabileceği umut. Birincisini bitirmek ve ikinciye büyümek için gerekli olan yalnızca mücadele ve daha iyi olmak. Kütüphane ve müzeleri dolduran gerisi kendiliğinden gelir.

Yeni bir dünya keşfetmeye gerek yok, onu yenilemek yeterli.

Uzadı. Selamlar ve aşk için yatağın bir araç, dans için müziğin bir dekor ve mücadele için ulusallığın tesadüfi bir durumdan başka bir şey olmadığı üzerine düşünün.

*Meksika'nın güneydoğu dağlarından
Don Durito de La Lacandona
Meksika, Ağustos 1995*

PS: Bu edebiyatı bitirdiğim için affedin. Fakat bu kış Avrupa'da olmak için bir seyahat yapmalıyım. 1 Ocak size uyar mıydı?

MAHİR - Biyografi

Turhan Feyizoğlu

1946-1996 dönemi, Türkiye toplumunu derinden sarsan, etkileyen siyasal olaylarla doludur.

Herkesin bir çok şeyi ilk kez yaşayarak öğrendiği, tartıştığı, fiilen katıldığı bu zaman diliminin 1965-72 yıllarını biyografik bir çerçeve içinde yansıtmaya çalıştım.

7'den 70'e herkesin ve asker-sivil tüm toplum katmanlarının daha iyi, daha güzel bir ortamda yaşamak için tüm dünyayı fethetmeğe çıktığı bu dönemde bireyler hızla taraf oldular, kendi düşlerini, politikalarını oluşturdular.

Bu nedenle kitap sadece Mahir Çayan'ın değil, dönemin siyasal olaylarının içinde yer alan ve bu olaylardan etkilenen herkesin, o dönemin öyküsüdür.

T. Feyizoğlu

2. BASKI

DENİZ - Biyografi

Turhan Feyizoğlu

"Turhan Feyizoğlu'nun hakkını yememek lazım. Kitabı, çok titiz ve uzun süre almış bir çalışmanın ürünü. Hemen her belge taranmış, tanıklara doğrudan ya da dolaylı ulaşılmış. Sonuçta çok önemli bir başvuru kitabı yaratmış."

Ayşenur Arslan, Cumhuriyet Kitap Eki

"Deniz'in izlerini süren bu kitap, kısa fakat onurlu bir yaşamın yalnızca bir belgesi olarak değil, bizim de korumamız gereken bir mirası hatırlatması açısından da önemli."

Oğuz Bilici, Demokrat

12. BASKI

MARKS'IN SOSYOLOJİSİ

Henri Lefebvre

Henri Lefebvre taksi şoförlüğü ve işçilikle yaşamını sürdürürken, 1930 yılında Politzer'le birlikte "Philosophies" adıyla anılan grubu kurdu. 1933'de Avant Poste" adlı marksist dergiyi çıkardı. Uzun yıllar yazdığı çeşitli eserlerle Fransa'da marksist düşüncenin en büyük temsilcilerinden biri olduğunu kabul ettirdi. Marks'ın Sosyolojisi Lefebvre FKP'den çıkarılmazdan önce ders kitabı olarak okutulmaktaydı.

160 Sayfa

LÜMPEN BURJUVAZİ LÜMPEN GELİŞİM

Andre Gunder Frank

“Mariano Otero'nun "bizim toplumumuzun (bağımlı da olsa) benzersiz bir karakteri olduğu" yargısına katılarak ve bir "dil hatasının hatalı bir politika" doğurmasıyla sonuçlanacak mekanik ve edebi bir çeviriden de kaçınarak, "yabancı endüstri ve ticaretin elinde yalnızca edilgen bir araçtan başka bir şey olmayan ve dolayısıyla "çıkarları onunla özdeş" olan sınıfı, Lümpen Burjuvazi olarak niteleyebiliriz. Bu sınıfın üyelerinin bizi sefil bir geri kalmışlık durumunda tutmakta büyük çıkarları vardır. Bu durumu Lümpen Gelişme olarak nitelendirebiliriz.”

BİR TERÖRİSTİN ANILARI

Boris Savinkov

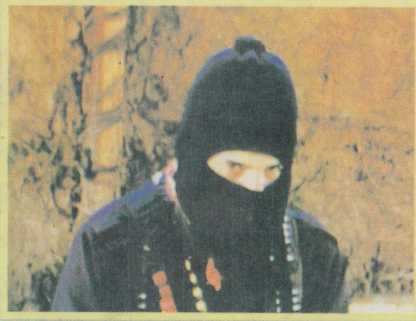
Rusya'da devrimci şiddetin öyküsü 1825'de "Aralık Kahramanları"nın ayaklanmasıyla başlar. 2000 askerin amatörce örgütlemiş ayaklanması iktidar ve devrimci muhalefet arasındaki iç savaşın yürütülüşüne ilişkin yeni bir dönemi açtı. Ortada bir kitle tabanı olmadığından mücadele gizli biçimde bir araya gelen küçük aydın grupları tarafından temsil ediliyordu. Rusya'nın devrimci ortamına rengini verenler politik düşünebilen kafalar değil, kendini düşünmeyen idealistler, kendini feda etmeye hazır amatörlerdi. Bunlardan biri olan Savinkov'un edebi bir dille kaleme aldığı anıları yaşamını devrime adanmış bu ütöpik teröristlerin Rusyası'nın canlı bir tasvirini sunuyor.

VAROŞTA KADIN OLMAK

Nalan Türkeli

"Okullarımızdan çok, camilerimiz ve kahvehanelerimiz vardır birkaç metre arayla... Mahallemizin çoğunluğu çocuklardır. Genelde fabrika ve benzeri işyerlerinde çalışılır, alınan ücretler karın dahi doyurmazken, her yıl doğuran kadınların sayısı oldukça fazladır. Doğumlardan birkaç yıl sonra dengesiz beslenme nedeniyle, uçuk benizli, şiş karınlı, çelimsiz eğri bacaklı çocuklar, sahipsizce salınıp dururlar sokaklarda. Oyuncaksızlık, meyvessizlik, bazen de ekmeksizliğin verdiği yokluk duygusuyla ne bulurlarsa toplarlar yerden. İlk öğrendikleri yokluktur. Ardından dayak ve korku".

2. BASKI

Beyazlar onu siyah olmakla suçluyorlar. Suçlu
Siyahlar onu beyaz olmakla suçluyorlar. Suçlu
Maçolar onu feminist olmakla suçluyorlar. Suçlu
Feministler onu maço olmakla suçluyorlar. Suçlu
Komünistler onu anarşist olmakla suçluyorlar. Suçlu
Anarşistler onu ortodoks olmakla suçluyorlar. Suçlu
Yahudi düşmanları onu Yahudi dostu olmakla suçluyorlar. Suçlu
Yahudiler onu Arap dostu olmakla suçluyorlar. Suçlu
Avrupalılar onu Asyalı olmakla suçluyorlar. Suçlu
Reformistler onu aşırı sol olmakla suçluyorlar. Suçlu
“Tarihsel Öncüler” onu yüzünü proletarya yerine “Sivil Toplum”a
dönmele suçluyorlar. Suçlu

Sivil toplumcular onu rahatlarını bozmakla suçluyorlar. Suçlu
Borsacılar onu kahvaltılarını berbat etmekle suçluyorlar. Suçlu
Devlet onu Bakanlıklarda mide ilaçlarının tüketimindeki artıştan
sorumlu tutuyor. Suçlu

Soytarılar onu ciddi olmakla suçluyorlar. Suçlu
Büyükler onu çocuk gibi olmakla suçluyorlar. Suçlu
Çocuklar onu yetişkin gibi davranmakla suçluyorlar. Suçlu
Dogmatik solcular onu homoseksüellere ve lezbiyenlere tavır
almamakla suçluyorlar. Suçlu

Kuramcılar onu pratik davranmakla suçluyorlar. Suçlu
Pratikçiler onu kuramcı olmakla suçluyorlar. Suçlu
Herkes onu kendileri için kötü olan ne varsa, onunla suçluyor. Suçlu

KAPAK: HAKKI ŞEN

